

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTSBOG

NIELS PEDERSEN
OG
INGEBORG CHRISTENS DATTER
I
JANDERUP

Forslægt og efterslægt

VED
Holger Hertzum-Larsen

Litteratur

Trykte kilder:

W. Christensen: Danmarks breve fra Middelalderen.
H. K. Kristensen: Nørre Horne herred.
H. K. Kristensen: Nørre Nebel og Lydum sogne.
H. K. Kristensen: Ovtrup sogn.
Bue Kaae: Peder Hegelunds Almanakoptegnelser.
Oluf Nielsen: Gamle Jydske Tingsvidner.
Janderup og Billum sogne I-II og III.
Evald Kappelskov: Om Henne sogn gennem tiderne.
S. V. Wibergs Præstehistorie.
Danske Magazin IV række, I Bind.
E. Reitzel-Nielsen: Danske Domme 1375-1662.
Kancelliets Brevbøger.

Utrykte kilder:

Riberhus Lensregnskaber.
Riberhus Amts skatteregnskaber.
1. Jydske Nationale Regiments kasseregnskaber.
Matriklen 1664 og 1688.
Nørholms godsarkiv i Landsarkivet, Viborg.
Hesselmed godsarkiv i Landsarkivet, Viborg.
Hennegaards godsarkiv i Landsarkivet, Viborg.
Ribe bispearkiv i Landsarkivet, Viborg.
Ribe Hospitals arkiv i Landsarkivet, Viborg.
Diverse kirkebøger og folketællinger.
Viborg Landstings Dombøger.
Viborg Landstings Skøde- og Panteprotokoller.
Vester Horne herreds tingbøger.
Skads herreds tingbøger.
Kjærgaard birks tingbøger.

Forsideillustration tegnet af Lisbeth Hertzum-Larsen

Tryk: Tarm Bogtryk & Offset A/S

ISBN 87-88774-01-5

FORORD

Da jeg for 8 år siden begyndte at samle oplysninger om min mors slægt, havde jeg ikke ventet det skulle blive så omfangsrigt. Da jeg kun har gået i "Den stråttækte" ventede jeg ikke at nå længere end til mine tipoldeforældre, så ville det være slut med at tyde de gamle skrifter. Men det siges jo at øvelse gør mester, og jeg synes da også, at jeg er nået et godt stykke i så henseende.

Da jeg var nået til min morfars farfar og farmor Niels Pedersen og Ingeborg Christensdatter besluttede jeg, at jeg ville forsøge at finde deres forfædre og -mødre.

De var født i Janderup og levede hele deres liv der. Nu var det så heldigt, at man i Janderup og Billum begyndte på en sognehistorie, og jeg fik kontakt med Viggo Mikkelsen, der gav mig flere gode oplysninger, og siden har lånt mig billeder af fødegården i Janderup og Stereobogaard i Kærup. Heldigt var det også at kirkebøgerne i området dernede er så godt bevarede, hvad der er en forudsætning for at følge slægten.

Senere fik jeg kontakt med "Lokalhistorisk Værksted" i Oksbøl ledet af Gert Nørgaard, af hvem jeg lånte Vester Horne herred og Kjærgaard birks tingbøger på mikrofilm for perioden 1592-1700, hvor jeg så til gengæld skulle indtale alle skifter og vigtige slægtsoplysninger på kassettebånd. Det blev til ialt 26 kassetter, men jeg fik en masse oplysninger om min slægt derigennem. Tingbøgerne er en vigtig kilde til oplysning om slægtens virke, selvom det ofte er den negative side man ser, da det jo er retsprotokoller der kun tager sig af menneskers indbyrdes konflikter.

Når man først har fået en "dille" kan man ikke standse. På Landsarkivet i Viborg begyndte jeg nu at lede i herregårdenes arkiver, hvorunder flere af mine forfædre havde været fæstere, for at se om jeg der kunne finde noget om dem.

Det siges jo at heldet følger visse personer, og jeg må sige at det fulgte mig. Det blev til mange interessante oplysninger både om hjemmenes indretning og husenes størrelse, om familiære forhold o.a.

En arkivar på Landsarkivet gav mig det tips at søge i Ribe bispearkiv. Det var et godt tips; her fandt jeg mange gode oplysninger der rakte langt tilbage i tiden.

Alle disse oplysninger er i uddrag i den egentlige slægtsbog, men samtidig er hele materialet samlet i det afsnit der hedder "Bilag", for dem der ønsker at vide mere. I den

egentlige slægtsbog er der henvist til de aktuelle sider. Ind imellem dette arbejde fik jeg også tid til at finde andre efterkommere efter mine tipoldeforældre, og det viste sig at interessen blandt dem var så stor, at jeg besluttede at lave en egentlig slægtsbog.

I arbejdet med efterslægten har jeg mødt mange særdeles venlige slægtninge, der har givet mig oplysninger til slægtsbogen. Det vil blive for vidtløftigt at nævne dem her, kun vil jeg sige tak til Viggo Mikkelsen i Janderup og Gert Nørgaard i Oksbøl for deres hjælp, samt ikke mindst til arkivarerne i Landsarkivet, Viborg for deres tålmodighed med at tyde vanskelige ord, samt finde arkivalierne.

Nu er "Værket" så langt fremme at jeg kan se en ende på det. Det bliver på mere end 750 sider der, for at spare 3 gange korrekturlæsning, er renskrevet af mig. Derfor hvis der er fejl nogen steder, er det mig der skal klandres, ikke bogtrykkeren, han har "kun" affotograferet mit manuskript og trykt det.

Årsagen til at denne slægtsbog i det hele taget kan skrives er jo den, at vore tipoldeforældre (for nogles vedkommende tip-tip-tip-tipoldeforældre) blev forelskede i hinanden og stiftede en familie.

Jeg har forsøgt at finde noget om det samfund de levede i, og i "Fra Ribe Amt" 1911 side 42-43 er en artikel af Jesper Madsen, hvor han bl.a. skriver:

Et Særkende for Janderup Sogn er den Godgørenhed, som her er udfoldet, og den øvedes paa ejendommelig Maade. Der er næppe mange Steder i vort Fædreland, hvor der er sørget mere omhyggeligt for dem, der fandt Plads paa Livets Skyggeside, og det gjorde man ikke paa den Maade, at man kastede et Ben til den trængende. Gaven blev ikke engang afhentet, men bragt ind gennem Bagdøren, stiltiende. Mændene havde et skarpt Øje for at afværge Nøden i Tide, og saa kom Konerne i Stilhed med, hvad der manglede.

Følgende fandt jeg om hvordan Niels og Ingeborg sandsynligvis var klædt til deres bryllup. Det var også i "Fra Ribe Amt" 1950 side 412-13 i en artikel af Ellen Andersen:

Brudens hovedpynt hed >> æ smyk <<. Det bestod af en tyk krans af kulørte tøjblomster med en rød sløjfe bagtil. Senere blev denne sløjfe hvid, men hvis brudgommen var enkemand, skulle sløjfen være blaa. I 1860 erne erstattedes blomsterkransen og sløjfen af myrtekrans og slør, der først kun naaede til livet og var af fint, hvidt, hjemmævvet lærred. Man lejede æ smyk hos modehandlerinden. Naar bruden havde danset første dans med brudeførereren, tog konerne æ smyk af hende (sløret blev revet i stykker), og gav hende >> guldlue << (sort fløjels konehue med guldgaldon) paa. Da guldluen var gaet af mode, fik bruden kappe paa ved denne lejlighed.

Brudekjolen var af sort fint uldstof. Hertil hørte mørkeblaat forklæde, hvidt silkehalsklæde fæstet med en sølvbroche, sort brystsmæk kantet med kulørte baand og livbaand af samme slags fæstet fortil med et sølvspænde.

Paa vej til kirke havde bruden et tyndt, hvidt, broderet tørklæde over æ smyk og derover paraply, uanset vejret. Men ellers intet o-vertøj, selv ikke om vinteren.

Der hørte tre forskellige kjoler til et tredages bryllup. Efter middagen skiftede man kjole inden dansen begyndte, for >> der er en grov klæjlsid ved det dansen <<. Anden bryllupsdag dansede brud og brudgom sammen, han med hat paa hovedet, for at demonstrere, at han var herre i Huset.

Niels og Ingeborg flyttede ved vielsen i 1807 ind i den gård, som hun samme år havde fået skøde på af sin stedfar Hans Sørensen. (Dette skøde kan ses i "Bilag" på side 7-8). Denne gård blev den 2. oktober 1804 synet til en brandtaksation over ejendomme på landet i Ribe amt. Heri er beskrevet størrelsen af de enkelte bygninger:

a. Stuehus i sønder, 17 fag, 8 1/2 alen dyb, af bindingsværk med almindelige vægge, til beboelse, med 2 skorstene ----	200 rdl.
b. Det vestre hus 8 fag, 9 1/4 alen dyb, af bindingsværk, til lade -----	100 "
c. Det nordre hus 12 fag, 10 3/4 alen dyb, af bindingsværk, til lade -----	200 "
	ialt 500 rdl.

Forsvarlige mod ildsfare, og forhen ikke været forsikret, brandredskaber forefandtes.

Her på denne gård levede og døde Niels og Ingeborg. Niels levede ikke længere end til 1821, men de nåede alligevel at få syv børn, hvoraf den yngste Andreas kun var et halvt år gammel, da hans far døde. Der blev holdt skifte efter ham, det findes i "Bilag" side 1-4.

Ingeborg giftede sig igen den 16. december 1821 i Janderup med sin afdøde mands bror Jens Christian Pedersen, der var døbt den 1. august 1773 i Janderup. Denne Jens Christian var godt nok, ifølge præstens notat i kirkebogen, begravet sammen med sin far, men ifølge skiftet efter Niels og Jens Christians far (se "Bilag" side 10-13) er det broderen Jens der er begravet sammen med ham.

Jens Christian og Ingeborg fik to børn, det første var dødfødt, og den anden døde som 11 årig.

Jens Christian døde den 27. december 1845 i Janderup, og Ingeborg døde den 4. juni 1865 ligeledes i Janderup.

Forinden havde de overdraget gården til datteren Kirsten og svigersønnen Niels Christian Frandsen, og hun blev femte generation i gården.

For at finde rundt i en slægtsbog må man have et system at køre efter. Ved Niels Pedersen og Ingeborg Christensdatters forfædre og -mødre har jeg foruden at give Niels tallet 2 tillige givet ham bogstavet F for far, og Ingeborg tallet 3 samt bogstavet M for mor.

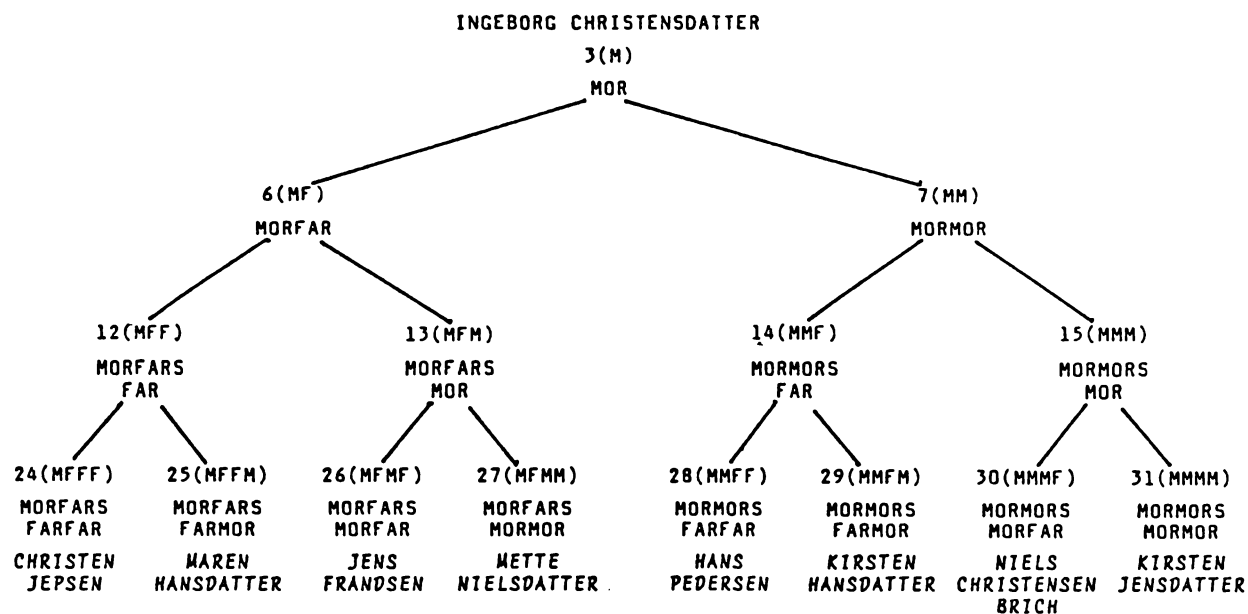
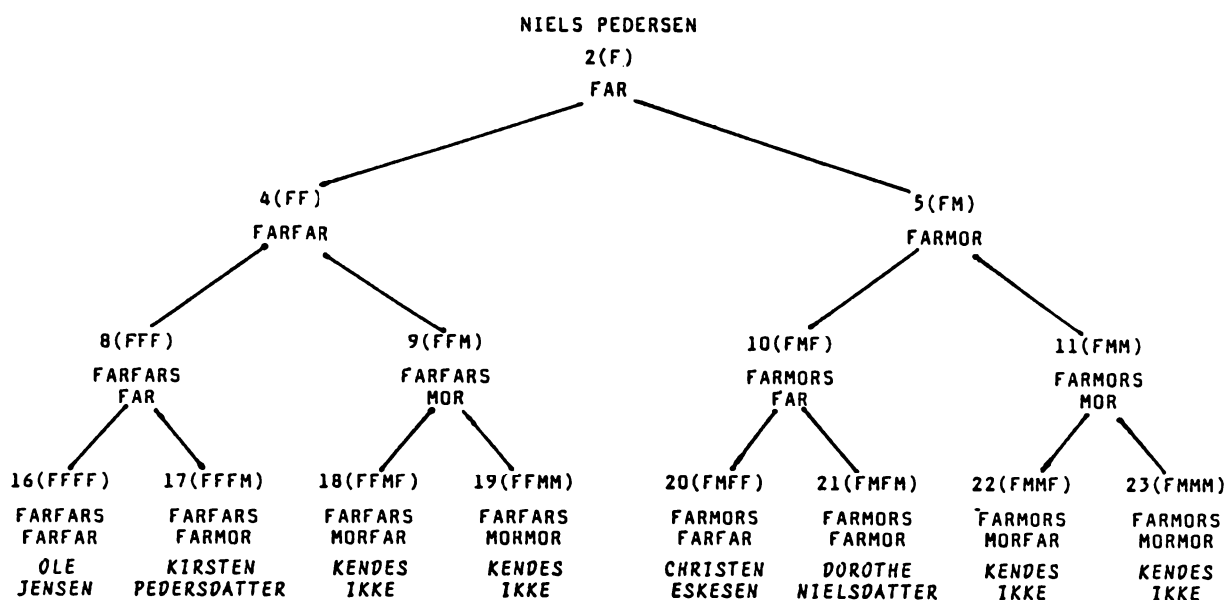
Går jeg så tilbage til Niels' far doubler jeg tallet 2 til 4 og sætter et F mere til så han får FF for farfar, og hans kone får tallet 5, og da hun er en kvinde får hun et M efter F altså FM for farmor.

På samme måde med Ingeborg og hendes forældre. Ingeborg får 3(M), hendes far får det dobbelte af 3 altså 6 samt MF da han er morfar til Ingeborgs børn, det bliver til 6(MF) og Ingeborgs mor får 6 + 1 er 7 samt MM for mormor, det bli-

ver 7(MM).

Med dette system er det også nemt at se hver gang man er nået en generation længere tilbage. Det sker hver gang man tilføjer et bogstav.

Niels Pedersen og Ingeborg Christensdatters børn PEDER, CHRISTIAN, KIRSTEN, HANS, CHRISTEN, JENS PEDER, NIELS og ANDREAS forfædre og -mødre er skematisk opstillet her nedenunder.

NØRRE NISSUM

APRIL 1989

Holger Hertzum-Larsen

FORSLØGT

Slægtsbogens udgangspunkt er NIELS PEDERSEN og INGEBORG CHRISTENSDATTER, der boede i landsbyen Janderup ved Varde som ægtepar fra 1807 til 1821.

Han var født i Janderup sogn i 1769 og døbt den 16.april båret af Christen Bandsbjergs hustru. Faddere var Niels Andersen, Niels Knudsen, Peder Iversen, Bennet Jessen, Christen Jensens søn Jacob og Niels Mortensens pige Anne.

Ved folketællingerne 1787 og 1801 tjener han på Store Hebo i Janderup. I lægdsrullen 1795 er han landsoldat af reserven ved 2.fodfolksregiment og var 65 tommer høj.

Hun var født i Janderup i 1779 og døbt den 17.januar båret af Niels Andersens kone. Faddere var Jørgen Skræder, Christen af Oksbøl, Aal sogn, Niels Andersens karl, David Andersens søster Rebekka, Jacob Pedersens pige af Billum og Mads Madsens datter.

De blev den 14.november 1807 viet i Janderup kirke.

Samme år havde hun fået skøde på sin stedfar Hans Sørensens gård, der havde overdraget hende den imod visse betingelser (se side 7-8 i tillægget til slægtsbogen). Gårdens hartkorn var på 3 tønder, 1 skæppe, 2 fjerdingkar og et album. Den var købt til selveje fra Hennegaard for 400 rigsdaler. Gården ligger i dag på V.Janderupvej 31, Janderup.

Han døde allerede den 28.marts 1821 i Janderup. Hun giftede sig igen med en bror til ham, og de fik to børn, som begge døde som små. Hun døde den 4.juni 1865 i Janderup.

NIELS PEDERSEN OG INGEBORG CHRISTENSDATTERS BØRN:

PEDER CHRISTIAN NIELSEN født 1808 i Janderup sogn, døbt den 25.oktober. Han døde den 6.december 1872 i Tirslund, Brørup sogn. Se hans efterkommere under SLÆGTEN FRA TIRSLUND side 157.

KIRSTEN NIELSDATTER født 1810 i Janderup sogn, døbt den 13.april. Hun døde den 10.november 1845 i Janderup. Se hendes efterkommere under FØDEGÅRDEN I JANDERUP side 159.

HANS NIELSEN født 1812 i Janderup sogn, døbt den 19.juli. Han døde den 17.januar 1878 i Sød, Ubjerg sogn. Se hans efterkommere under SLÆGTEN FRA UBJERG side 165.

CHRISTEN NIELSEN født den 24.august 1814 i Janderup sogn. Han døde den 8.december 1871 i Kærup, Janderup sogn. Se hans efterkommere under SLÆGTEN FRA STEREOBOGAARD side 213.

JENS PEDER NIELSEN født 11.maj 1816 i Janderup sogn. Han døde den 2.december 1882 i Sølsted, Brede sogn. Se hans efterkommere under SLÆGTEN FRA SØLSTED side 221.

NIELS NIELSEN født den 20.juni 1818 i Janderup sogn. Han døde den 16.februar 1902 i Foersum, Egvad sogn. Se hans efterkommere under SLÆGTEN FRA DALGAARD side 333.

ANDREAS NIELSEN født den 15.august 1820 i Janderup sogn. Han døde den 28.marts 1872 i Ø.Bredmose, Oksby sogn. Se hans efterkommere under SLÆGTEN FRA BREDMOSE side 537.

NIELS PEDERSEN OG INGEBORG CHRISTENS DATTERS ANER:

4(FF) PEDER PEDERSEN

født i Janderup, V.Horne herred, døbt den 10.marts 1726, faddere Maren Bandsbjerg, Dorethe Smeds, Jørgen Frantsen, Lars Mathesen, Maths Lydum, Frants Nielsen, Jens Frantsens datter Karen, Maren Jensdatter, Anne Mathsdatter. Han døde 1778 i Janderup og blev begravet den 15.marts, 52 år gl.. Han blev den 8.december 1762 i Janderup kirke gift med

5(FM) ANNE NIELSDATTER

født i Janderup, V.Horne herred, døbt den 29.september 1735, faddere Maren Egsmark, Eskild Christensen, Jens Bachensen, Frants Pedersen i Janderup, Peder Christensen ibid., Niels Thomasen, Karen Jensdatter, Karen Nielsdatter, Else Hansdatter, Johanne Jørgensdatter og Anders Nielsens hustru. Hun døde 5.december 1792 i Janderup, 57 år gl. Hun blev anden gang gift i Janderup kirke den 22.oktober 1778 med Anders Nielsen. Præsten kalder hende fejlagtig Maren.

Peder Pedersen og Anne Nielsdatter var fæstere på en gård der tilhørte pastor Hammer i Janderup, og havde et hartkorn på 3 tdr. 1 fjdkr. 2 album. Den 26.marts 1776 holdt enken efter pastor Hammer auktion over gården, og Peder Pedersen købte den da for 450 rigsdaler med 50 rigsdaler i udbetaling.(Se B82G-81 = pakke med forskellige sager) i Landsarkivet, Viborg. Gården kaldes i dag Bakkegaarden, og ligger Bakkegårdsvej 44, Janderup.(Se Janderup-Billum sogne II, side 312). Peder og Anne fik 8 børn, men Peder døde inden det yngste barn var år gl. Tre dage efter Peders død døde den yngste søn Jens, der blev begravet sammen med faderen.(Se side 10-13). Anne giftede sig, som nævnt, med Anders Nielsen, og da hun i 1792 dør, bliver der holdt skifte(se side 14-15), og da får de fem nulevende børn ialt i fædrene- og broderarv 69 rdl. 5 mk. 5 sk. til deling, samt efter deres mor tilsammen 263 rdl. 2 mk.

11 1/21 sk., som tilsammen med fædre- og broderarv bliver 333 rdl. 2 mk. 0 sk., der deles i 5 lige dele, således at datteren nyder lige med sønnerne. Desuden nyder datteren fri hendes moders kiste og klæder, en seng af værdi 20 rdl., samt i sin tid hendes bryllup på stedet fri, efter egnens skik og brug; hvorimod hun ingen rente nyder af pengene, sålænge hun er ved stedet, og der bekommer det fornødne. (Arven blev sikkert stående i gården). Men sønnerne nyder fra nu af rente, eller vederlag derfor i klæder, ligesom og de to yngste sønner gives et lag (sæt) kirkeklæder, når de har afvokset. Endvidere bestemtes det, at „sålænge sønnerne er ugifte, har de, når behøves og de skikke sig vel, fri tilflugt og tilhold med husly ved stedet, samt fri kost i sygdomstilfælde, det samme gælder og om datteren”.

De fire brødre underskrev skiftet sammen med stedfaderen og vidner:

Bygmester. Anders Nielsen

Peder Pedersen

Nils Pedersen

Niels Pedersen

Jens Christian Pedersen

Ejerskøn Nielsens

Præstevikings og Bitteligsk. Mand

N. D. Christensen J. J. J. J. J.

6(MF) CHRISTEN PEDERSEN BRICH

født i Janderup, V.Horne herred, døbt den 26.januar 1738, faddere Dorothe Jensdatter, Mette Christensdatter, Mette Mortensdatter, Anders Nielsen og Christen Hansen. Han døde 1783 i Janderup, og blev begravet den 23.november, 46 år gl.. Han blev den 6.december 1764 i Aal kirke gift med

7(MM) KIERSTEN PEDERSDATTER

født i Aal sogn, V.Horne herred, døbt den 19.april 1733 båret af Mette Josdatter, faddere Christen Nielsen, Hans Lauritsen, Jos Hansen, Mette Hansdatter og Mette Christensdatter. Hun døde 4.februar 1816 i Janderup, 85 år gl.

Christen og Kiersten fik 6 børn, 3 drenge og 3 piger. Det har ikke været muligt at finde skifte efter Christen Brich, der døde i en ung alder, den yngste pige Ingeborg var kun 4 år. De var fæstere under Hennegaard på den gård, der i dag ligger på V.Janderupvej 31 i Janderup, og det var denne gård Kiersten Pedersdatters anden mand Hans Sørensen købte til selveje.

8(FFF) PEDER OLESEN (OLUFSEN)

født i Næsbjerg, Skast herred, døbt den 13.september 1691, faddere Jens Nielsen af Skonager, Niels Jensen af Ørting, Hans Steffensen?, Karen Jensdatter af Nesby. Han døde 1763 i Janderup, og blev begravet den 9.februar, 72 år gl. Han blev den 29.maj 1719 i Janderup kirke gift med

9(FFM) ANNE MADSDATTER

født ca. 1696, måske datter af Mads Nielsen i Janderup. Hun døde 1776 i Janderup, og blev begravet den 21.januar, 80 år gl.(Dom. 3p. Epiph 1776 begravet Peder Pedersens moder).

Peder og Anne fik 11 børn, 8 drenge og 3 piger. De var fæstere under Visselbjerggaard der, omkring den tid de blev gift, ejedes af oberstløjtnant Rantzau. i 1759 var ejeren J. Brochdorff, der da skødde gården til Sebastian Vøldike. Da var de to fæstere på gården, Hans Poulsen og Peder Olesen, og den havde et hartkorn på 6 tdr. 3 fjdkr. 1 album, og hver fæster betalte i landgilde og frihedspenge hver 1 ørte rug og 5 rdl. 2 mk. 12 sk. (Se G473-2 = Visselbjerg godsarkiv) nu i Landsarkivet, Viborg.

Den 13.juni 1737 var Peder og Anne indkaldt som vidner i en retssag imod degnen Henning Günther i Janderup, der havde forvane at udeblive fra begravelser og bryllupper.(Se C43C-1 = V.Horne herreds gejstlig justitsprotokol, bl. a. side 63). Samme år var der den 18.november indstrandet et svensk skib ved Kærgaards len. Der var stjålet en del fra dette skib, og derfor blev der holdt retssag. Peder Olesen var også indkaldt, men om han havde taget noget fra skibet ses ikke af retsprotokollen.(Se G459-4, bl.a. side 22 og 27).

10(FMF) NIELS CHRISTENSEN

født i Janderup, V.Horne herred 1701, døbt den 11.november, død 1777 i Janderup, begravet den 31.maj, 76 år gl.. Han blev den 22.november 1733 i Janderup kirke gift med

11(FMM) BIRGITTE PEDERSDATTER (AANDSAGGER)

fødselstidspunkt har ikke kunnet findes, da det ikke ved hendes død nævnes hvor gl. hun var, men hun er sikkert født i Ansager, Ø.Horne herred. Hun døde 1763 i Janderup, og blev begravet den 13.februar.(1763, Fastelavnssøndag begravet Niels Christensens hustru af Bandsbjerg, en gudfrygtig og retfærdig bondekone).

Niels og Birgitte var, sammen med hans broder Simon, fæstere under Hennegaard indtil 1748, hvor Bandsbjerg blev solgt til ejeren af Hesselmed.(Se B82D-23, side 66b,=Auktionsprotokol for V.Horne herred). I Hesselmed jordebog fra ca.1750(se G459-5) betaler Niels Christensen årlig landgilde 10 rdl. 4 mk. I en taksation februar 1748 over Hennegaards bøndergods er følgende om Bandsbjerg: Niels og Simon Christensen hartkorn 8 tdr. 2 skpr., bygninger er mådelig, besætningen er god, deres egen tilstand mådelig(i økonomisk henseende) og fri for hoveri, ejendommen er god, og takseret à tønne hartkorn 40 rdl.=330 rdl.(Se C4-196 = Det Maturinske legat m. m.). Niels Christensen var i 1738 vurderingsmand ved skiftet efter sognepræst Niels Hammers kone. Niels søster Lisbeth havde i 30 år haft værkbrud, inden hun døde i 1752 og blev begravet den 22.oktober.

12(MFF) PEDER CHRISTENSEN

født ca. 1711 i Janderup, opkaldt efter hans moders 1.mand Peder Simonsen, men hans dåb er ikke indført i kirkebogen, ligesom hans død heller ikke er indført, men ifølge skiftet efter ham, må han være død ca. den 21.oktober 1741, da der den 21.november 1741 blev holdt skifte efter ham.(Se side 20-23). Han blev den 7.november 1737 i Janderup kirke gift med

13(MFM) KAREN JENSDATTER

født i Janderup, V.Horne herred, døbt den 2.september 1708, faddere Anne Hans Hansens af Janderup, Anne Frandsdatter og Niels Pedersen. Hun døde 1789 i Janderup, og blev begravet den 5.januar, 82 år gl.

Da Peder og Karen boede på gården på V.Janderupvej var de fæstere under Hesselmed, og fæstet har Peder sikkert fået ret tidlig, da hans far døde i 1726, og hans mor har da haft fæstebrevet indtil han blev myndig. Hun overlevede ham. Peder og Karen var kun gift i knap fire år. De fik 3 sønner, men i skiftet efter Peder er der kun 2 børn levende. Dette skifte viser en ret velhavende familie med bl.a. 5 heste, 6 køer, 5 kvier og kalve, 12 får og en vædder samt en hel del indbo. Til børnenes opfostring, skolegang, løn og klæder indtil de opnår deres fulde 18 år blev det besluttet, at hensæt-

te 40 sletdaler. Tilstede ved skifteforretningen var Karens far Jens Frandsen. (Se side 20-23).

Karen Jensdatter giftede sig 2.gang den 13.december 1742 i Janderup kirke med Christen Nielsen Brich. Det var efter ham sønnen af første ægteskab Christen tog navnet Brich. Men navnet Brich var tidligere brugt af forfædrene. Christen Nielsen Brich var morbror til Christen Pedersens kone Kiersten Pedersdatter, og bror til ane nr. 15 Maren Nielsdatter.

Christen Nielsen Brich fik nu fæstebrev på gården, og lovede at „skikkelig og kristelig at opdrage salig Peder Christensens 2 børn”, samt give Maren Hansdatter (Peder Christensens moder) nødtørftig ophold hendes livstid, alt efter oprettede aftægtsbrev med hendes ovennævnte søn. (Se side 24).

14(MMF) PEDER HANSEN

født i Ø.Vrøgum, Aal sogn, V.Horne herred ca. 1703, død 1762 i Aal sogn, begravet den 13.juni, 53 år gl., men det må være en forkert alder, da han i skiftet efter faderen i 1732 er 30 år, (se side 41). Han blev den 27.november 1729 i Aal kirke gift med

15(MMM) MAREN NIELSDATTER

født i Skødstrup, Aal sogn, V.Horne herred ca. 1700, død 1783 i Aal sogn, begravet den 30.november, 84 år gl.

Peder og Maren var fæstere på en gård under Hesselmed i Skødstrup, Aal sogn. Inden Peder blev gift med Maren havde han penge tilgode hos hendes moder, og dem krævede han, da moderen døde i marts 1729 (Se side 47-49), men måske har han afstået fra at få pengene, og i stedet ægtet Maren. Peder får fæstebrev på stedet den 27.september 1729. Gården i Skødstrup var oprindeligt en helgård, men var i 1729 delt i en halvgård og 2 fjerdepartsgårde, hvoraf Peder fik den ene fjerdepartsgård i fæste, der var på 1 td. 5 skpr. 3 fjdkr. 1/2 album hartkorn, og skulle betale i landgilde hvert års Martini 2 rdl. 4 mark dansk, og forrette hoveri til Hesselmed af samme fjerdepartsgård, (se G459-11 side 75b, hvor sønnen Hans får fæstebrev). Se også side 28). Peder var født i Ø.Vrøgum, og da der var to med navnet Peder fra Ø.Vrøgum hvis fædre begge hed Hans, måtte jeg have fundet hvilken af dem, der kom til Skødstrup. Jeg var så heldig at finde et skifte efter en bror til Peder i Skødstrup. Denne bror havde ingen børn, og derfor arvede hans søskende efter ham. (Se side 26).

I 1736 blev man i Aal sogn enige om at oprette et „Viide Bref og Oprettede Vedtægt over Aal Mersch”, som Peder Hansen var medunderskriver af: (Se G459-35=Hesselmed godsarkiv). Se også næste side hvor hans underskrift findes.

Da Peder i 1762 døde lod Maren fæstet overgå til den ældste søn, imod at han: Når Gud behager at bortkalde hende, forskaffer hende en hæderlig og sømmelig begravelse og jordefærd. Men skulle sønnen Niels Pedersen, forinden hende, ved døden afgå, og hun ej med efterkommerne skulle kunne komme til rette eller nyde sin skyld, da skal hende indrettes et skikkelig kammer i huset for sig selv til iboelse, med loftskud, vinduer og døre til, i beboelse med skorsten, kakkellovn og sengested. Hvortil

Handwritten flourish
Lide Brev

Oprettede ^{og} Bestaat

Sal. ^{over} Merck

af ^{af} Panslyge Costoyne

udfordig af Underkøbt

27 Nov. 1736.

And. Lauritzen
Hans. Minkhan
Joh. Rausten
Pomp. Jufon
Christen. Amdorsten
Jens. Juvendamben
Kiel. Jorgensen
Jens. Damsen
Kiel. Glyve
Jens. Louren
Jens. Janssen

Handwritten flourish
Hans. Lauritzen
Lars. Mathsen
Kiel. Mathsen
Bened. Langsen
Jens. Hillen
H.S.S.F. L.S.S.
N.A.S. I.I.S.
I.N.S. A.2.D.

Peder Hansens underskrift.

hun nyder spand, stripper, potter, pander til fornødenhed, rist og ildklemme, og til medtagen hendes seng og kiste. Og årlig af stedet hende gives føde, rug 10 skpr., byg 6 skpr., item penge til sul og salt 1 rigsdaler, pengene halvdelen til Micaheli og halvdelen til hvert års 1.maj. o.s.v.. Det nævnes også, at datteren Kiersten (ane nr.7) er „udgift til Christen Pedersen i Janderup”.

16(FFFF) OLE (OLUF) JENSEN

fødselsdato og sted kendes ikke, død i 1736 i Skonager, Næsbjerg sogn, og begravet den 15.april. Han blev den 25.marts 1688 i Næsbjerg kirke gift med

17(FFFM) KIRSTEN PEDERSDATTER

født ca. 1667 i Vestterp, Vester Starup sogn, Skads herred, død i 1713 i Skonager, Næsbjerg sogn, og begravet den 6.maj, 46 år gl..

Ole (Oluf) og Kirsten var fæstere på en gård i Skonager, Næsbjerg sogn. Da de overtog fæstet på gården hørte den under 1. jydsk regiment til hest, og i dette regiments kasseregnskab for 1690 (se filmrulle M-44495, bog nr.3 i Rigsarkivet) den 21. januar findes følgende: Olluf Jensen i Schonager af sin fader Jens Nielsens halve gård 4 rigsdaler i fæste). I samme Regiments regnskaber findes 1705 (filmrulle M-44512): Munderings-skat, Schonager: „Oluf Jensen og hustru med 6 små børn. Kan „sløbe” hjul til egen fornødenhed, men til at arbejde for andre kan han ej få tid, med mindre hans avling forsømmes, såsom han bor på en halvgård”. Men i kopskatten 1706 nævnes han „som havende hjulmandshåndværk” (se filmrulle M-44504). I 1711 var han lægdsmand, og havde rytteren Jørgen Jensen Skovfoged boende hos sig (se filmrulle M-44506). I 1719 blev alt rytter-gods i Vestjylland solgt ved offentlige auktioner, og da blev Ole og Kirstens fæstegård solgt til Stephan Nielsen på Endrupholm (se B9-1193 i Landsarkivet, Viborg). Samme år som Stephan Nielsen købte gården i Skonager, har han indført følgende i sin jordebog: Oluf Jensen, Schonager skylder årlig en halv ørte rug, en halv ørte byg, en fjerding smør, et skovsvin, en ørte fem skæpper hestegæsteri, en rigsdaler gæsteri, en rigsdaler arbejdspenge, og hans gård anslagen for to tønder og to skæpper.(Se G464-3 i Landsarkivet, Viborg).

Ole og Kirsten fik ialt 8 børn, Karen, Peder (ane nr.8), Anne, Jens, Søren, Zidsel, Niels og Karen. Sønnen Jens overtog fæstet på fødegården, og efter ham og hans hustru findes et sølvbøger på Varde museum med inskriptionen JVS og DPD 1731= Jens VolleSen og Dorthea PedersDatter.(Se „Varde Sølv” ved Ole Faber og Bo Bramsen, side 123 og 158). Da Jens Olesen døde i 1750, blev broderen Peder (ane nr.8) formynder for børnene Ole og Karen. I samme skiftebrev nævnes også en egekiste med „billedhuggerarbejde”.(Se G463-78, side 214a, i Landsarkivet, Viborg).

20(FMFF) CHRISTEN ESKESEN

fødselsdato og sted kendes ikke, og hans dødsdato og begravelse er ikke indført i kirkebogen for Janderup sogn, V.Horne herred, hvor han ifølge skiftet efter ham er død. Han blev den 21.november 1697 i Janderup kirke gift med

21(FMFM) DOROTHE NIELSDATTER

født ca. 1672 i Bandsbjerg, Janderup sogn, V.Horne herred, død i Bandsbjerg 1744, begravet den 7.februar, (begr. den dydige og gudfrygtige dannekvinde Dorothe Nielsdatter af Bandsbjerg, 72 år gl.).

Christen og Dorothe var fæstere på ryttergården Bandsbjerg, hvor Dorothes forfædre havde været fæstere i flere generationer. De havde børnene Maren, Niels (ane nr. 10), Eske, Else, Lisbeth, Anne, Simon samt en søn Anders hvis dåb ikke er indført i kirkebogen, men blev begravet i 1732, 22 år gl.

Christen Eskesen fik fæstebrev 1698, der lyder sådan: 3.august 1698 er Niels Madsens halve part af Bandsbjerggaard i Janderup sogn, som han formedelst svagheds skyld godvilligt opladt haver til Christen Eskesen, forundt for indfæstning 2 rigsdaler. (Se filmrulle M-44499=1.Jydske nationale regiments kasseregnskab, i Rigsarkivet).

I familie- og folkeskattelisterne (filmrullerne M-44.513-516) nævnes Dorothe og hendes søster Anne som værende hjemme hos forældrene. I kop- og udskiftningskat 15/2 1700 for ryttergods findes følgende: Bandsbjerg, hartkorn 3-2-0-0, Christen Eskesen og hustru, en pige samt to gamle bedagede folk Niels Madsen og hustru. (Se filmrullerne M-44.510-13= ekstraordinære skatter for 1.Jydske nationale regiment, i Rigsarkivet). Ved auktionen over ryttergods 1719 blev Bandsbjerg solgt til Andreas Friderich Opitz til Lydumgaard, og fæsterne var Christen Eskesen og Jens Bachensen, og hartkornet for hele gården var 8 tdr. 2 skpr. (Se B9-1194 i Landsarkivet, Viborg). Bandsbjerg må umiddelbart efter være solgt til Hennegaard, for i 1720 den 12.juni findes et skifte efter Christen Eskesen i Bandsbjerg, som er indført i Hennegaards skifteprotokol side 1a til 2b, og da er ejeren Peder Nielsen. (Se G458-3 i Landsarkivet, Viborg). I dette skifte nævnes, at Christen og Dorothe var ejer af en „sølvstob” og en sølvskål der tilsammen vejede 6 lod, og blev sat til 3 rigsdaler. Men boets indtægter imod udgifterne afslørede, at der var underskud. Til at reparere fæstegården blev af boets „masse” taget 2 rigsdaler til stuehuset, 2 rigsdaler 2 mark til det vestre hus og 1 rigsdaler 1 mark til ladehuset, medens det østre hus ikke behøvede reparation. Til skyld og landgilde til Martinidag resterede 10 rigsdaler og 4 mark, og til begravelsen medgik 6 rigsdaler og 4 mark. Enken Dorothe blev tilspurgt, om hun ville forblive ved stedet og „svare til dets besætning, såvelsom kongl. skatter og husbonds skyld og landgilde, hvortil hun svarede ja”. (Se side 31-32).

24(MFFF) CHRISTEN JEPSEN

født i Janderup, V.Horne herred, døbt den 9.maj 1680, faddere Anne Hansdatter, Inger Jepsdatter(ane nr.55), Christen Hanssen, Tyge Michelsen og Jens Tomsen. Han døde før 12.oktober 1726, da der i Janderup holdtes skifte efter ham. Han blev den 16.december 1708 i Janderup kirke gift med

25(MFFM) MAREN HANSDATTER

hendes fødsel og dåb er ikke indført i kirkebogen, men hun er født i Janderup, V.Horne herred. Hun døde i 1753 i Janderup og blev begravet den 21.oktober uden alders angivelse.

Før Christen Jepsen blev gift var han soldat ved Landmilitien under oberst von Ingenhavens Riiberstiftske regiment.(Se M-37576=Riberhus amts contributionsregnskab, i Rigsarkivet). I juli 1702 havde man skiveskydning, og til dem der traf skiven blev udbetalt 2 mark penning, og blandt dem var Christen Jepsen.

Ved opkrævning af paryk og fontangeskat til juni termin 1711 bekræfter bl. andre Christen Jepsen,,At forskrefne angivelse sig således forholder bekræfttes med vores hænder underskrivelse".(Se filmrulle M-37613 i Rigsarkivet).

At forresten angivne sig selv som soldat for solides be-
kræftelse; med vores hænder underskrivelse.

Janderup d. 16 Junij 1711.

Christen Jepsen	Peder Hansen diat
Niels Jepsen	Hans Hansen
Jens Jepsen	Poul Wergmester
Rune Nielsen	Christen Jepsen
Christen Jepsen	Christen Jepsen

Christen Jepsens underskrift.

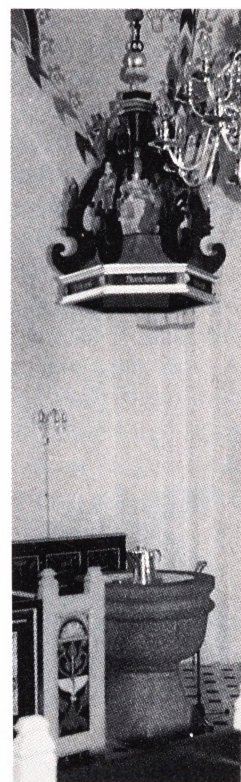
Christen og Maren havde børnene Anne, Peder (ane nr.12), Jens, Jep, Mette, Uskild, Jeppe og Hans. De var de første af slægten der var fæstere på gården, der i dag ligger på V.Janderupvej 31, Janderup, og de var da fæstere under Lydumgaard, og gårdens hartkorn 3 tdr. 1 skp. 2 fjdkr. 1 album og var en halvgård. På den anden halvgård sad Christens far Jep Madsen (ane nr.48) som fæster. Christen og Maren blev 1725 fæstere under Hesselmed, da deres halvgård dette år blev solgt fra Lydumgaard og til Søren Christensen på Hesselmed. Halvgårdens årlige skyld og landgilde var da 8 rigsdaler 4 mark. Året efter 1726 må Christen Jepsen være død, da der den 12.oktober

blev holdt skifte efter ham. Hans to brødre Mathias Jepsen Borch (han var købmand i Varde, og gift med enken efter købmand Borch ibid.) og Mads Jepsen blev antaget som formyndere for børnene. Det var et velhavende hjem der her blev registreret og vurderet, godt besat med sengetøj, egekister, borde og stole, jernkakkelovn, malmlysestager, flere krus med forskellige farver, en bog „De bedendes kæde”, en bog kaldet „Alle bønners Kerne”, en gl. salmebog, en gl. spørgsmålsbog. Bøger var på den tid meget ualmindelige i bønderskifter. På gården fandtes 3 heste og et føl, 15 køer og kalve, 10 får og to vædere. Christen Jepsen havde efterladt sig en gl. sort klædeskjole, en sort ditto, en grå vadmelskjole, en rød kirsestrøje med tinknapper, en semslædertrøje med tinknapper, en brun blånistret vadmelsstrøje med tinknapper, en grøn kirses brystdug med 6 sølvknapper, et par sorte klædesbukser, et par sorte semslæderbukser, en grå vadmelsstrøje, en hat, en gl. kabuds med sort plyds til foer, et par sko. Herforuden har nok været hans arbejdstøj, så han har været en statelig mand, når han gik til gilde. Boets overskud blev delt mellem enken og børnene, og „begærede enken, tillige med hendes lavværge, at hendes børns ringe tilfaldne arvemidler måtte, uden nogen videre lodseddell og udsætning, blive i dødsboet, hvorimod de begge forsikrede, at fornøje børnene, når de kommer til skelsalder, med rede penge. Hvilken begæring skifteforvalteren og børnenes formyndere samtykte med condition, at enken forsørger hendes børn til ære og lære, god optugtelse, som hun for Gud i Himmelen, øvrigheden og alle retsindige mennesker agter at forsvare, indtil enhver af børnene bliver deres fulde 18 år, deres ovenmeldte arveparter i alle måder uforkortet. Dog nyder børnene ingen renter medens de er umyndige, og til den tid som meldt er”. (Se side 34-37).

Maren overlevede sin mand i 27 år, og overtog fæstet på gården indtil sønnen Peder blev myndig.

Janderup kirke med døbefont.

26(MFMF) JENS FRANDSEN

født ca.1675 i Kvong sogn, død 1754 i Janderup sogn, V.Horne herred, begravet 31.januar, 79 år. Han blev den 20.oktober 1707 i Janderup trolovet med (vielsen ikke indført i kirkebogen)

27(MFMM) METTE NIELSDATTER

født i Janderup, V.Horne herred, døbt den 14.oktober 1688, faddere Dorothe Ollufsdatter, Karen Jepsdatter, Johanne Jeps(ane nr.49), Thomis Nielsen og Peder Pedersen. Hun døde 1754,(måske samme dag som hendes mand blev begravet) og blev begravet den 8.februar i Janderup uden alders angivelse.

Jens Frandsen fik fæste på en af de store gårde i Janderup, der da var en ryttergård. Fæstebrevet lyder: Bertel Nielsen i Janderup sogn, som beboede en rytterpartgård sammested af hartkorn 5-3-2-0 og efter reduktion 5-1/2-0-0 er samme partgård fradød, tillige og hans enke, da, som den ej uden med noget kvindfolk var forsynet, var jeg (regimentskriver Andreas Rask) omhyggelig for, en dygtig karl til dens antagelse at få ophørt, som er nærværende Jens Frandsen, som boede på proprietary stavn der i byen, hvilken er god for stedet at sætte i stand, og forbeder derfor, (han) recommanderes til fæsteindhjemling. Fæsteindhjemlingen bevilges mod fæstemål otte rigsdaler. Varde den 10.september 1704.(Se filmrulle M-44502, i Rigsarkivet).

Jens og Mette var fæstere på halvparten af „Kapitelsgaarden” i Janderup, og på den anden halvpart blev Mettes farbroder Morten Pedersen fæster. Det er derfor ikke rigtig, som det i Janderup - Billum sogne bind II, side 325 nævnes, at det var Niels og Morten Pedersen fra Bredmose der blev fæstere. Mettes far er godt nok Niels, men han var fæster på „Gammelgaard”, gården der i dag ligger på V.Janderupvej 35 i Janderup. Se om Niels Pedersen under ane nr.54.

Jens og Mette havde børnene Karen (ane nr.13), Dorethe, Maren, Inger, Birgitte og Sara. I et skifte efter Birgitte (Birthe) i Riberhus skifteprotokol B9-1221 side 722b-726b er nævnt hendes søskende eller søskendes børn. Birgitte døde på sin rejse fra Holland den 27.juli 1790. Heri nævnes bl. andet hendes søster Karen død for ca.2 år siden, og efterladt sig en søn Peder Christian 22 år tjener for nærværende på Føhr, en søn Peder 13 år, hjemme hos stedfaderen Hans Sørensen i Janderup, en datter Karen 24 år, tjener udi Farup, en datter Ingeborg (ane nr.3). Endvidere nævnes Birgittes søster Maren, der er enke efter Christen Joensen i Varde, søsteren Inger der er enke og bosat i Holland, samt søsteren Sara der også er enke efter Herman Iversen i Janderup, og hun havde boet sammen med den afdøde Birgitte.

At finde ens forfædre og -mødre kan være noget af et puslespil. Det varede længe inden jeg fandt ud af hvem der var Mette Nielsdatters forældre. Men en dag på Landsarkivet i Viborg fandt jeg et skifte underskrevet af Jens Frandsen. Jeg blev nysgerrig, og læste det igennem, og det viste sig at være et skifte efter Mettes søster Karen Nielsdatter, der ifølge skiftet var død den 24.juli 1740. Det nævntes også, at Jens Frandsen var mødt på sin hustru Mette Nielsdatters vegne. Jeg så da efter i Janderup kirkebog, og fandt

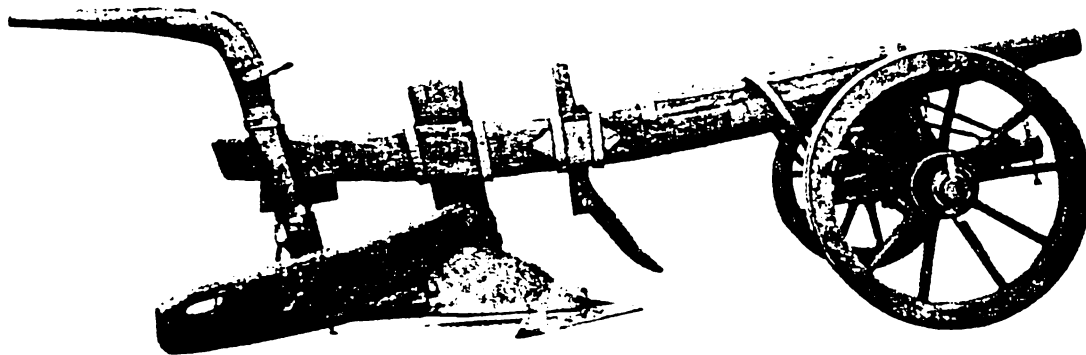
under datoen den 3.august 1740: Begravet Karen Nielsdatter af Vester Janderupgaard, salig Niels Pedersens datter.(Se side 39).

På samme måde havde jeg problemer med at finde Jens Frandsens forældre. I hans fæstebrev anføres det „at han boede på proprietary stavn”. Der var på det tidspunkt to personer i Janderup med fornavnet Frands der kunne komme på tale som Jens' far. Den ene boede på Ribe Domkirkes gård, den anden på proprietærgods nemlig regimentskriver Andreas Raskes gård, der da hørte under Visselbjerg. På denne gård boede Frands Jessen. Ved kopskat 1/1 1700 i Janderup: Christen Jørgensen på Mølbye hans tjenere(fæstere), Frands Jessen, der har en datter Anne Frandsdatter.(Se filmrulle M-37612 i Rigsarkivet). Men ved kopskatten den 1/7 1700: Velædle regimentskriver Raskis tjenere, Frands Jessen har en søn Jens Frandsen og en datter Anne. For at være helt sikker på, at det var den rigtige Jens Frandsen, undersøgte jeg hvilke børn Anne Frandsdatter fik, og om navnene stemte med Jens Frandsens børns navne. Det gjorde de, og de var også faddere til hinandens børn. Endvidere fandt jeg ud af, at de havde en broder Jørgen Frandsen, der blev den indirekte årsag til, at Jep Madsen (ane nr.48) måtte betale fuld mandebod, 3 gange 18 lod sølv for sin deltagelse i mordet på herremanden Jørgen Jensen Bramming på Lydumgaard. Om dette mord kan læses i „Samlinger til Jydsk Historie og Topografi” II række, bind III, side 299 til 334. Se også under ane nr.48 Jep Madsen.

Jens og Mettes fæstegård blev 1719 solgt til Anders Nielsen, Søvig, og begge halvgårde havde tilsammen hartkorn 10 tdr. 6 skpr. 1 fjdkr., og medfæsteren på den anden halvgård var da Mettes farbror. Gårdene blev nu skilt i to gårde med hver et hartkorn på 5 tdr. 3 skpr. 1 1/2 album.(Se B9-1193=salg af krongods, i Landsarkivet, Viborg).

ANS: *Søren Christensen*
 PNS: *L.S.P.*
Jens Frandsen

Jens Frandsens underskrift på skiftet
 efter svigerinden Karen Nielsdatter.

Hjulplow fra midten af 1700.

28(MMFF) HANS PEDERSEN

hvornår han er født vides ikke, da kirkebogen for Aal sogn, V.Horne herred først begynder 1691. Han døde 1732 i Aal sogn, og blev begravet den 27.april uden alders angivelse. Han blev den 28.maj 1702 i Billum kirke gift med

29(MMFM) KIRSTEN HANSDATTER

hvornår hun er født vides ikke, da hendes fødsel og dåb ikke er indført i kirkebogen for Janderup-Billum. Hun døde 1753 i Aal sogn, V.Horne herred, og blev begravet den 14.marts uden alders angivelse.

Da Hans og Kirsten blev trolovet, skriver præsten i Janderup-Billum kirkebog:1702, Dom. Lætare trolovet Hans Pedersen af Vrøgum udi Billum kirke med Hans Lavesens datter datter af Burgaard navnlig Kirsten Hansdatter.

Her har præsten skrevet datter datter, men Kirsten var datter af Hans Lavesen(Laugesen), som det ofte ses i skattelisterne, eksempelvis folkeskat 1.januar 1699: Burgaard i Billum sogn, Hans Laugesen to sønner Lauge og Søren og en datter Kirsten. (Se filmrulle M-44500 i Rigsarkivet).

Hans havde inden han blev gift overtaget fæstet af hans afdøde fars fæstegård i Ø.Vrøgum, Aal sogn, hvor han ved kopskatten 23/11 1699 er ugift, og har en tjenestepige Karen. Gården havde et hartkorn på 2 tdr. 7 skpr. 1 albus, og var ryttergods. Den blev 1719 købt til Hesselmed, og 1720 indføres i jordebogen for Hesselmed: Ø.Vrøgum, Peder Hansen, nu Hans Pedersen skylder årlig 1 mark 2 skilling 2 albus Helmis, 1 mark 2 skilling 2 albus Volmis, 1 svin, af 4 hestegæsteri 3 mark 5 skilling 1 albus, antagen for hartkorn 2-7-0-1.(Se G459-1=Hesselmed godsarkiv, nu i Landsarkivet, Viborg).

Hans og Kirsten havde børnene Peder(ane nr.14), Anna, Zidse, Hans(døde uden andre arvinger end hans søskende, og skiftet efter ham var med til at bekræfte, at ane nr. 14 var søn af Hans og Kirsten, se G459-27, side 144-149 i Landsarkivet, Viborg), Knud, Jens, Hedeveg og Kæs.

Da Hans døde 1732 blev der holdt skifte efter ham, og enken Kirsten havde som tiltagen lavværge velærværdig hr. Urban Bloch, sognepræst til Aal menighed, og som formyndere for børnene var hendes brødre Lauge Hansen af Billum og Søren Hansen af Burgaard. I dette hjem finder vi også en del bøger, bl. a. Det nye Testamente, en bog kaldet „Den liffs kilde”, 1 gammel evangeliebog, 1 gammel salmebog, 1 svensk bibel. Her var også kister og skabe, skindoverdyner og vadmelsunderdyner. Hans havde bl. a. efterladt sig 1 brun „klædestrøje drettet med ulden og linned med 24 brune benknapper udi”, et par sko med jernspænder o.s.v.. Der var også en del værktøj, så måske han har arbejdet som tømrer. Det meddeles også, at sønnen Knud overtager fæstet på gården, da „den ene søn Peder Hansen(ane nr.14) forhen af boet har bekommet derimod fyldest værd”.(Se side 41-45).

Medens Hans endnu levede blev hans broder Laurids efterlyst, da han var undvejet fordi han ikke ville være soldat. Hans Pedersen tilstod „ at omvidnede sin broder Laurids var hjemme hos ham indtil forårsfiskeriet var endt, efter påske sidst. Og ydermere sagde, at han selv ville lejet ham i sin tjeneste,

som han ikke ville, men imod hans vilje drog fra ham over til Hjerting, og gav sig i tjeneste hos Jens Frandsen, som han ej rettere ved, end jo endnu er der.(Vester Horne herreds tingbog den 22.september 1702. B82D-13 side 146a, nu i Landsarkivet, Viborg).

30(MMMF) NIELS CHRISTENSEN BRICH

hvornår han er født vides ikke, og hans død er ikke indført i kirkebogen for Aal sogn, V.Horne herred, men det må være sket mellem 12.august 1720 og 2.april 1723. Det beviser følgende: I skiftet efter hans hustru nævnes det „at børnene efter deres salig fader var tilfaldet nogen arvepart, som endnu i boet skal være bestående, hvor meget vidste han ikke, siden han ej/:dog efter mange gjorde anmodninger til stedets daværende husbond og skifteforvalter madam Maren Nielsdatter, salig hr. Hans Vinthers i Janderup:/ har kunnet bekomme genpart af skiftetrevet”.(Se side 49). Hans Vinther døde den 12.august 1720. Den 2.april 1723 sælger Maren Nielsdatter salig Hans Vinthers gården, hvorpå Niels' enke da er fæster, til Søren Christensen Rygaard på Hesselmed.(Se B24-676, side 507, i Landsarkivet). Niels Brich blev omkring 1701 i Aal kirke gift med

31(MMMM) KIRSTEN JENSDATTER

hvornår hun er født vides ikke. Hun døde 1729 i Aal sogn, V. Horne herred, og blev begravet den 23.marts uden alders angivelse.

Niels og Kirsten var fæstere på en kvartgård i Skødstrup, Aal sogn, V.Horne herred, hvor Niels i 1701 fik fæstebrev, der lyder: Niels Christensen af Søhuse af den liden brystfalden gård i Skødstrup, som Jens Hansen(ane nr.62) formedelst alderdom og skrøbeligheds skyld til ham opladt haver. Betaler 3 rigsdaler. (Se filmrulle M-37560=Riberhus amts jordebogsregnskaber, nu i Rigsarkivet). Det var altså krongods de var fæstere på, men allerede 1703 sælges denne gård fra Kronen, hvor det i Riberhus amts contributionsregnskab(filmrulle M-37577) ses, at Hans Sørensen Vinther, sognepræst til Janderup og Billum, køber af kongl. majst. en gård i Aal sogn, Skødstrup, bestående udi 8 tdr. 6 skpr. 2 fjdkr. 2 album. Det var den hele gårds hartkorn, og Niels og Kirsten havde kun en fjerdepart. Det nævnes i ekstraskat 1715 under Hans Vinthers tjenere(fæstere): Skødstrup by, Aal sogn, en gård, fæstere er Troels Sørensen og Niels Christensen, og hartkorn er 3 tdr. 3 skpr. 2 fjdkr. 1 album.(Se filmrulle M-37614 i Rigsarkivet). Da Hans Vinthers enke 1723 sælger de to kvartgårde, er fæsterne Niels Jørgensen og Kiersten Jensdatter, og de skylder årlig 1 ørte rug, 1 ørte byg, 2 ù smør, 1 svin, 1 1/2 mark helmis, 1 1/2 mark volmis og 5 mark hestegæsteri. Som det ses, er den gård Hans Vinther køber i 1703 blevet delt i to halvgårde, og den ene halvgård delt i to kvartgårde, og Niels og Kirstens fjerdepart var på hartkorn 1-5-3-1/2, som det ses under ane nr.14 og 15. Niels og Kirsten havde børnene Maren(ane nr.15), Hans, Christen(han gift med ane nr.13 Karen Jensdatter, da hun giftede sig 2.gang),Else og Karen.

Som det ses af ovenstående fandtes der intet skifte efter

Niels Christensen Brich, og der gik meget lang tid førend jeg fandt ud af hvem der var hans forældre. I skiftet efter hans kone Kirsten var nævnt, at en farbroder Thomas Christensen var formynder for børnene (se side 49). Det varede mere end 2 år inden jeg var heldig at finde et fæstebrev, hvori det oplystes, at Thomas overtog sin faders gård. Fæstebrevet fandt jeg i l.Jydske nationale regiments kasseregnskaber filmrulle M-44502: 17.juni 1705, Christen Christensen i Søhuse i Aal sogn er for et års tid siden fradød sin påboende partgård af hartkorn 1-4-3-1/2, og efter reduktionen 1-2-0-0, hvilken sønnen Thomas Christensen, såsom moderen ved døden var afgået, sig antog som en fæstebonde, med hvis der på stedet fandtes, nemlig 2 bæster, 2 køer, 5 får, 1 vogn og 1 plov. Da denne egn er både skarp og slet af tilstand, derfor eragtes Thomas Christensen ej at kunne give mere end 1 rigsdaler 2 mark. Christen Christensen benævnes ofte i skattelisterne som Christen Brich, og Niels Christensen Brich var jo ifølge hans fæstebrev „af Søhuse”, så jeg havde fundet hans forældre.

I 1729 holdes skifte efter Kirsten Jensdatter, og heri nævnes, at stuehuset på 12 fag trænger til reparation både på tømmer og tag, loftskud, vinduer og døre for ialt 10 rigsdaler, ladehuset på 13 fag var ganske brøstfældig på tømmer og tag og der blev afsat 8 rigsdaler til reparation. Til kongelige skatter for 1728 og 1729 resterede der 2 rigsdaler 2 mark og 10 skilling, og restance til husbond for landgilde og lånekorn var på 9 rigsdaler 1 mark og 11 skilling. Derforuden var der flere der krævede penge, bl. a. Bunde Sørensen i Skødstrup for arbejds løn på ligkisten 1 mark 6 skilling. Desuden krævede Peder Hansen af Ø.Vrøgum, der senere giftede sig med datteren Maren, 4 rigsdaler.(Se side 47-49).

32(FFFFF) JENS NIELSEN

født ca. 1621 i Næsbjerg sogn. Han døde i 1706 i Skonager, Næsbjerg sogn, og blev begravet den 17.februar, 85 år gl. Han var gift med

33(FFFFM) ZIDZEL OLUFSDATTER

født ca. 1621 i Vrøgum, Aal sogn, V.Horne herred. Hun døde 1694 i Skonager, Næsbjerg sogn, og blev begravet den 11.november, 73 år gl.

De boede på en gård der tilhørte Ribe Domkapitel, som blev udlagt til ryttergoods. Han var kirkeværge for Næsbjerg kirke. I Skads herreds tingbog den 12/3 1667 indstævner han en del bønder som resterer med deres kirketiende. (Se side 51). I l.Jydske nationale regiments kasseregnskab (M-44495 i Rigsarkivet) findes en klage år 1690: Jens Nielsen i Schonager klager at han forgangne år mistede to bæster og en kvie, og nu senest i den ægt (pligtkørsel for regimentet) til byen Højer mistede en hest og sin vogn, så han derover er kommet i ganske armelig tilstand. Han blev som erstatning tildelt en hest. Denne hest solgte han ulovligt, og blev derfor idømt "at straffes på pælen udi 3 dage og hver dag i 3 timer. (Se M-44496 i Rigsarkivet, 5/3 1690).

Den 6/8 1690 i 1.Jydske nationale regiments kasseregnskaber findes under denne dato en klage fra Peder Nielsen på herregården Lunderup angående 2 rytterhuse som Jens Nielsen sammen de andre rytterbønder i Skonager har ladet opbygge på et stykke "gadejord". Peder Nielsen mener at dette stykke jord tilhører ham. Han får dog ikke medhold i sin klage, og husene bliver stående. I samme regnskaber for 1699 ses det, at de to rytterhuse nedbrændte otte dage før Michelsdag 1699, Derfor ansøgte man regimentet om hjælp til at genopbygge dem, og da er det Jens Nielsens søn Oluf Jensen der er medansøger. I krigsJORDEBog over oberst "Detlef Rantzaus nationale regiment til hest" dateret 1673 (M-563521 i Rigsarkivet) ses under Næsbjerg sogn, Skonager: Hans Olufsen og Jens Nielsen og Niels Jensen (Jens Nielsens far) hartkorn 4-7-0-0, 1/2 ørte rug, 1/2 ørte byg, 1 fjerding smør, 1 svin, 3 tdr. havre gæsteri, 1 daler hestegæsteri, 1 daler arbejdspenge.

Alle gårde og huse der hørte under 1.Jydske nationale regiment blev i 1686 synet og beset af kongens embedsmænd, og under Næsbjerg sogn, Skonager ses følgende om Jens Nielsen:

Kan så 3 tdr. rug, 1 td. byg. Avl befundet: 20 travrer rug á 2 1/2 skæppe, 6 travrer byg á 2 skæpper, 5 læs hø. Han har 3 bæster (heste), 3 køer, 1 stud, 1 kalv, 8 får, 1 svin, 1 bistok (bistade). Bygningerne er: Stuehus 18 fag, lade 14 fag, stald og fæhus 15 fag. Der mangler 10 stolper, 2 bjælker, 6 spær. Bruget er temmelig, manden ved magt. Han havde hartkorn tilfælles med Hans Olesen, og de havde tilsammen 4-7-0-0. Som det ses nævnes faderen Niels Jensen ikke 1686, hvor han da enten er gået på aftægt eller død.

Lørdag den 11.januar 1668 var Jens Nielsen på V. Horne herredsting for at give sin svoger Niels Olufsen afkald på arv efter hans hustru Zidsel Olufsdatters forældre som boede og døde i Vrøgum.

Den 13.november 1680 var han igen på V. Horne herredsting hvor hans broderbørn takkede ham fordi han havde taget vare på deres arv efter deres fader.

34(FFFMF) PEDER JENSEN

født ca. 1626 sandsynligt i V. Starup sogn, hvor han døde den 6/6 1708 82 år gammel. Han var gift med

35(FFFMM) KAREN JENSDATTER

født ca. 1641, hvis det er den blinde Karen Jensdatter der døde den 5/10 1717 i Nør Starup, V. Starup sogn, 76 år gl. Det er den eneste Karen Jensdatter der dør omkring den tid.

Peder og Karen var fæstere på en gård der tilhørte Starup kirke, og i matriklen 1661 ses følgende:

Et boel i Vestterp, Starup kirke tilhører og nyder dets pligt og skyld, Peder Jensen: 1 svin, 1 1/2 mark gæsteri. Kan så 12 skæpper rug, 6 skæpper byg, avler 10 læs hø. Hartkorn 1/2 tøn-
de er 25 rigsdaler; item af et stykke kirkeeng, hartkorn 3 1/2 skæppe.

42(FMFMF) NIELS MADSEN

fødselsdato kendes ikke, men han er født i Bandsbjerg, Janderup sogn, V.Horne herred. Han døde 1705 i Bandsbjerg, Janderup sogn, begravet den 8.februar uden alders angivelse. Han var gift med

43(FMFMM) MAREN NIELSDATTER

fødselsdato kendes ikke, og hendes død og begravelse er ikke indført i kirkebogen, men hun er død efter 15.februar 1700, da hun og hendes mand nævnes i kop- og udskiftningskattelisten som „to gamle bedagede folk”.

Første gang Niels og Maren nævnes er i kirkebogen 1663, hvor de får en datter Karen døbt. I matriklen 1664 står følgende om Bandsbjerg: Udlagt til rytteri under ritmester Devitz kompagni, fæstere er Dorte salig Matz Nielsens og Niels Matzen, hartkorn 11 tdr. 4 skpr., betaler 2 ørte rug, 2 ørte byg, 1/2 tønne smør. I matriklen 1681: Ryttergods som fra Riber Domkapitel er udlagt, Bandsbjerg, fæstere Niels Matzen og Bachen Jensen, hartkorn 11-4-0-0. Bandsbjerg havde altså tidligere været en fæstegård under Ribe Domkapitel, men nu hvor Niels og Maren boede der, var den udlagt til kongl. majsts. ryttergods, som det nævnes i matriklen 1688.

I 1686 blev alle ryttergårde under 1.Jydske nationale regiment til hest, ialt ca 1100 gårde og huse, takseret og vurderet, samt noteret hvad hver enkelt gård kunne så og avle, m.m.. Bandsbjergs taksering for Niels Madsens part: Kan så 4 tdr. rug, 1 1/2 td. byg, 2 skpr. boghvede. Avl befundet: 16 travrer rug à 2 1/2 skæppe, 10 travrer byg à 3 skæpper, 10 læs hø. Har 2 bæster, 3 køer, 1 kalv, 5 får, 2 bistokke. Bygninger: Stuehus 9 fag, ladehus 7 fag, hølade 7 fag, stald og fæhus 8 fag. Mangler 4 bjælker, 8 spær. År 1685 bekommet lånekorn, som i år, formedelst kornets ringhed, ej kan betales 10 skæpper rug, 1 tønne byg, 10 skæpper havre. Bruget temmelig, manden nogenledes (ved magt). Det var ikke meget korn han kunne så, og udbyttet af det såede var ofte kun 2-3 fold, ja undertiden mindre end der blev sået, f. eks. i 1711 hvor Hans Pedersen (ane nr.28) sammen med tre andre, havde sået 11 tdr. rug, og avlede ialt 4 tdr, men det var også et af de værste misvækstår, hvor bønder i snesevis tog tingsvidne på, at deres avl var mislykket. I kasseregnskaberne for Jydske nationale regiment ser man også, at bønderne må hjælpes i årene derefter med sædekorn etc..

Men selvom det var misvækstår, krævede militæret alligevel de byrder i form af korn, ildebrændsel, hø etc. der var pålagt rytterbønderne, og ville de ikke makke ret, da blev de straffet. Regimentskriveren noterer således den 26.juli 1687: „Opsat en pæl i Hillerslev, Janderup sogn, til at straffe ulydige rytterbønder ved”. Den kostede med træ, jernlænker og at opsætte 1 rigsdaler 1 mark.(Se M-44495 i Rigsarkivet). I januar 1694 skriver regimentskriveren følgende: „Som der falder adskillige disputer iblandt rytteren og bonden om rytternes allernådigste forplejning efter forordningen, og i synderlighed om de 5 læs hø, som rytteren årlig skal have, hvert læs beregnet til 3 sjællands alen lang, 2 alen høj og 2 alen bred, hvilken højde rytteren synes at vil beregne fra

ledestangen, og ej anser det, som ligger „neder i haufren”; thi vil jeg formedelst al uenighed at forekomme/: mine højbydende herrer ydmygst have foredraget:/, om ikke af samtlige rytterbønder i hvert sogn, må forfærdiges en kiste, efter den længde, højde og bredde, som ermeldt i hans majestæts allernådigst udgangne forordning tilholder, og den af chefen for hvert kompagni, i min eller min fuldmægtigs hosværelse, må vorde eftermålt, og når den så dygtig efter forordningen, i længde, højde og bredde, eragtes, da måtte sættes enten hans majestæts brønde(brændemærke) eller andet mærke derpå, på det, ingen urigtighed videre derudi skulle ske, og rytteren såvel som bonden i alle måder kunne vederfares ret. Foruden besværer bonden sig højlig, hvorledes rytterne dem et stort kvantum ildebrand(brændsel) afpresser, idet de, rytterne, beråber dem på hans majestæts allernådigst udgangne forordning af dato, hvilken melder om nødtørftig ildebrand. Men, efterdi den nødtørftighed af mange blev misbrugt til overflødighed, har jeg været forårsaget hos de højbydende herrer ved ryttergodsets administration at fornemme, hvor mange læs tørv, eller ildning, ved fornævnte nødtørftighed skulle forstås, hvor de da, på min indgivne memorials 3.punkt udførlig har resolve-ret „at nødtørftig ildning, som forordningen om formelde, skal, være årlig 12 læs eller månedlig 1 læs, så lovlig som bonden kan age dem til torvs”. Thi vil jeg endvidere ydmygst hos de høje herrer forespørge, om det ikke ved ermeldte resolution skal forblive, såsom rytterne det ikke vil efterleve, af årsag, de besværer sig dermed ej at kan udkomme”. Til denne forespørgsel svarede de høje herrer: „Hvad efter ommeldte hø er angående, da forbliver og forholdende efter hans majestæts allernådigste udgangne forordning. Med ildebrand forholdes det efter generalløjtnant von Plessen og hr. justitsråd Braems deres resolution af den 12.februar 1692, nemlig 12 læs tørv, og skal rytteren der foruden have sin baging og brygning fri hos bonden”.(M-44497 i Rigsarkivet). Ja, det var ofte svært at være rytterbonde, og ikke sjældent kunne man læse om en rytterbondes dårlige tilstand, som i krigsJORDEBOGEN 1681: Janderup, Hillerslev i Bandsbjerg, Niels Madsen og Bachen Jensen, hartkorn 11-4-0-0, bygningen gammel og brøstfældig, mest på Bachens, han og af ringe middel.(Se M-565.892 i Rigsarkivet).

48(MFFFF) JEP MADSEN

født i Janderup, V.Horne herred, døbt den 29.november 1637. Hans død ikke indført i Janderup kirkebog, men han nævnes som fadder den 1.september 1709 i Janderup, og er død før 14.november 1723, hvor hans enke begravnes. Han blev den 13.juni 1669 i Janderup kirke gift med

49(MFFFM) JOHANNE JENSDATTER

hendes fødsel og dåb er ikke indført i kirkebogen for Janderup, men det er måske den Johanne Jensdatter der den 20.marts 1659 i Janderup kirke får absolution. Hun tjente da hos Hans Tomsen i Strudvad „af hvilken hun beretter sig at være besøvet”. Præsten skriver, at hun var født i Vrøgum, Aal sogn. Hun døde 1723 i Janderup, og blev begravet den 14.november, 83 år gammel.

Året før Jep Madsen blev gift, fik han fæstebrev på sin stedfar Thomis Nielsens halvgård, og det lyder:

Jeg frue Mergrette orm Sallig Christen Langes efter Leffuersche til Heselmed kiendes och Giør hermed for alle vitterligt at ieg Her med Haffuer sted og fest til Jep Madsen min Halffue gaard i Janderup Sogen Hans stiffader Thomis Nielsen Hid indtil i feste Haffde och for hannem oplatt Haffuer. Hvilche min Halffue gaard och grund med dess Rett tillegelse forne Jep Madsen schall Nyde bruge och Beholde sin Liffs tid uden nogen hoffning Reise Eechter Eller arbeid. Imeden och ald den stund Hand den aarlig Lande schylde som er toe Rixdlr tou torsch och En Halff schousuin yde i Rette tide. och aarligh for sin frihed huer aar fire Rixdlr. och er mig sin hossbund och min fuldmechtig saauit Som forskreffuet staaer horig och Lydig. som det sig bør i allemaader. at det Saaledess fast och uryggelig Holdes schall. bekreffter ieg med min egen Haand och Signet her under Schreffuet. och venlig om bedet Min Søn Erlig och velb. Mand Christen Lange til Heselmed till forskreffne gaard met mig til vitterlig Hed at underschriffue och forseigle Datum Heselmed Anno 1668 den 7.februarij.

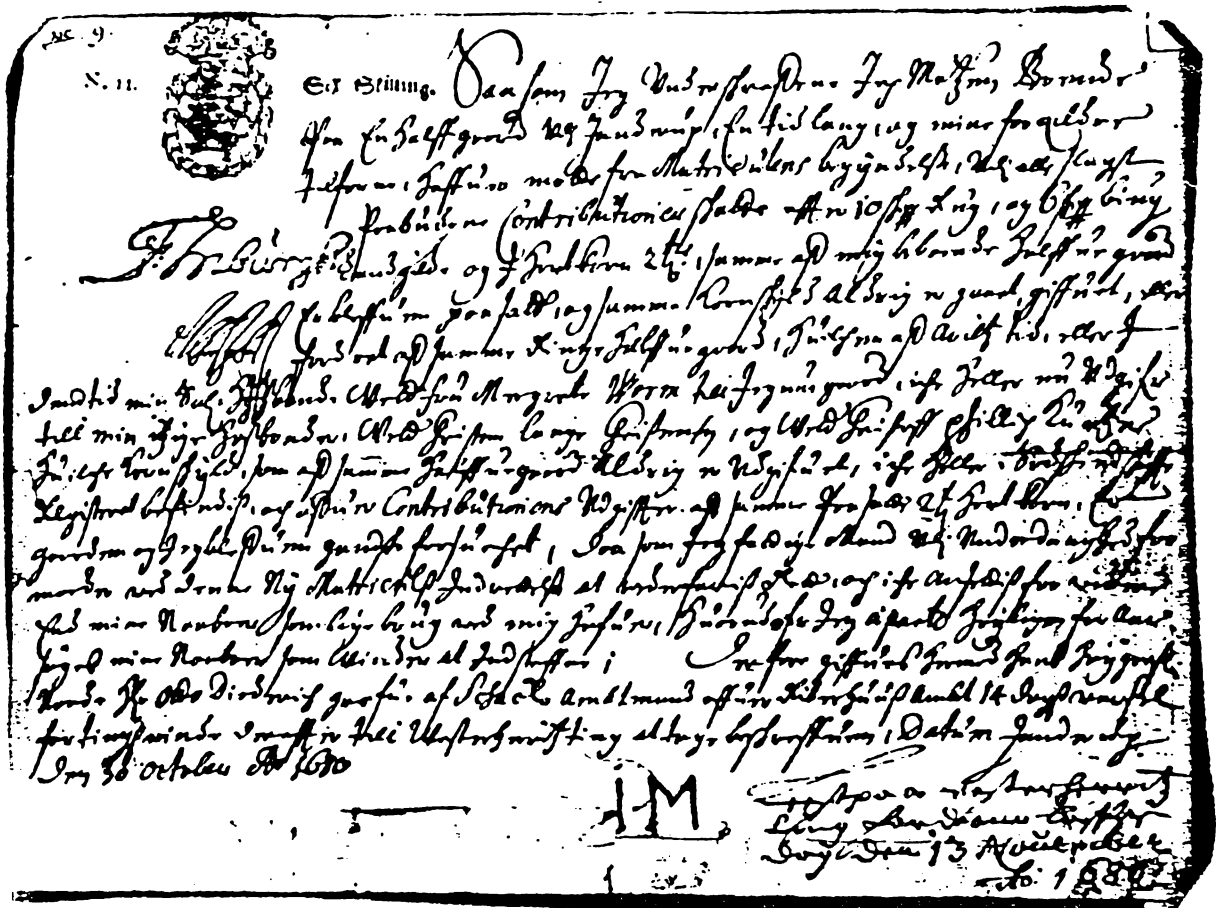
Mergrete Vorm Sal. Christen Langes Egenhaand
Christen lange mppria.

Dette fæstebrev fremlagde Jep Madsen på V.Horne herredsting i en sag om hans hartkorns forhøjelse ved matriklens ændring i 1681. Samtidig „fremkom Jens Jensen i Billumgaard, Peder Hansen, Billum, Poul Christensen ibid., Iffuer Christensen i Janderup, Thomis Nielsen, Niels Nielsen ibid. og Las Nielsen i Hillerslev, og vidnede med ed og opholdne fingre efter loven, at Jep Madsen i Janderup bye hans agerjord til hans halvgård, er noget ringere på agerjord end hans gårdmand (medfæster på den anden halvgård), mens engene er lige ens, hvoraf en del går til græsskift med hverandre, og af klynekær og kålgårdsjord Jep Madsens det ringeste. Hvilket de med syn, tillige med salig Anders Nissen af Janderup, på Vester herredsting den 12.oktober 1680 tilforn og har vidnet. Ydermere vidnede forskrevne mænd, med lige svoren ed, at det er dem vitterligt og i sandhed bevist, som og tilforn vidnet er, at sålænge som de kan mindes, da har den tønde rug og de 6 skæpper byg aldrig været på den halve gård i Janderup, som Jep Madsen påbor, udi matriklen skal findes anført, o.s.v.”. Dette skete den

25. juni 1687. (Se B82D-11 side 19b i Landsarkivet, Viborg).
 Denne sag verserede flere gange ved herredstinget, og kom også for ved Riberhus amt, hvor jeg i amtets kontributionsregnskab fandt følgende brev af Jep Madsen, og underskrevet af ham med I. M. (Filmrulle M-37570 i Rigsarkivet). (Se side 54-55).
 Brevet lyder:

Såsom Jeg Unterschrefene Jep Matzen, Boende Paa En Halffgaard Udi Janderup, En tid lang, og mine forældre tilforne, Haffuer motte fra Matriculens begyndelse, Udi alle slags Paabudene Contributioner schatte effter 10 schp. Rug, og 6 schp. biug Landgilde og I Hartkorn 2 tdr., samme af mig beboede Halffue gaard Er bleffuen paasatt, og samme Kornschyld aldrig er gaaed, giffuet, eller fordret af samme Ringe Halffue gaard, Huirchen af Ariltz tid, eller I dend tid min Sal. Hossbond Weld. fru Mergrete Worm till Jegumgaard, iche Heller nu Udgifer till min itzige Hossbonder, Weld. Christen lange Christensen, og Weld Christoff phillip Kurtzer Huilche Kornschyld, som af samme Halffuegaard Aldrig er Udgiffuet, iche Heller i Sodschendschiffte Registeret befindis, och offuer Contributionens Udgiffter af samme Paasatte 2 tdr. Hartkorn, Ere gaarden og Jeg bleffuen gandsche forsuechet, Daa som Jeg fattige Mand Udi Underdanighed formoeder ved denne nye Matriculs Indrettelse at vederfaris Rett, och iche ansettis for videre End mine Naaboer somlige brug ved mig Hafuer, Hvorudofer Jeg aparte Høyligen forAarsages mine Naaboer som Winder (vidner) at Indsteffne; Derfor giffues Hermed Her Høygreffl. Naade Hr. Otto Diederich grefue af Schak Amtmand offuer Riberhuus Ambt 14 Dages varsel for tinghinde dereffter till Westerherritzting at tage bescherrffuen, Datum Janderup Den 30. October Ao 1680.

I M   Leest paa Vesterherritz
 ting fordom løffer
 dag den 13 Nouember 1680.

Jep og Johanne havde børnene Jens, Maren, Christen (ane nr. 24), Mads og Mathias (se side 53).

Som nævnt hørte gården under Hesselmed, men 1684 er den købt af Peder Clemendsen til Lydumgaard, og da har Jep og hustru en tjenestepige, en hest, en fole, to køer, et ungnød, 3 får og et svin. (Se M-37611=Kop- og kvægskat, i Rigsarkivet).

Jep og Johanne var fæstere på den gård, der i dag ligger på V.Janderupvej 29, Janderup, og var i mange år fæstere under Lydumgaard, først med Peder Clemendsen som husbond, og senere under Jørgen Jensen Bramming, som var en hård husbond, der pinte sine fæstere, som V.Horne herreds tingbøger vidner om, med Brammings uophørlige stridigheder med sine omgivelser. Bønderne satte sig til modværge mod denne plageånd, og til sidst forsøgte de at rydde ham af vejen. Det var ingen let sag, for Bramming havde altid hos sig flere skarpladte pistoler. Først forsøgte smeden Christen Timsen i Lydum sammen med fire andre at myrde Bramming, men det mislykkedes. Efter flere forgæves forsøg, hvor det også påstås, at Brammings egen hustru skulle have udlovet penge for at skaffe ham af vejen, lykkedes det fæstebønderne at få samlet en sum på 60 rigsdaler, som skulle bruges til at betale den med, som var villig til at myrde Bramming. En dag i oktober var der marked i Kolding, og til dette var en del af de sammensvorne. Blandt dem var Jep Madsen, der på hjemvejen fulgtes med Brammings staldkarl Hans Olufsen, og undervejs betroede Hans, at han havde i sinde at slå Bramming ihjel. Siden hjemkomsten fra Kolding havde Hans en pistol liggende i sin seng. Onsdag den 25.oktober kom Jep Hansen (ikke at forveksle med Jep Madsen) til Lydumgaard for at aflevere husbonds skattepenge. (Jep Hansen var hovedmanden bag sammensværgelsen). Sammen med Bramming og en mand fra Sønder Bork, der også havde forretninger med Bramming, sad de til hen på eftermiddagen, inden disse var tilendebragte. Begge bønder ønskede nu at gå hjem, men Bramming sagde nej, han havde brug for dem næste dag. De fik nu noget at spise og drikke, og de fik Bramming drukket fuld, og fik ham i seng. Ud på natten vågnede en af pigerne som ved larm fra et skud, og man fandt da Bramming myrdet. Det var Hans Olufsen der havde gjort en ende på deres plageånd. Hans var flygtet over til Jep Hansens gård i Janderup, og blev der til fredag aften, hvorefter han tog til Broeng i Aal sogn, hvor han fik 50 rigsdaler. Lørdag aften kom han tilbage til Jep Hansen, og de tog hen til Jep Madsens gård, og søgte at få hans søn til at følge morderen videre ud af sognet, men det lykkedes ikke. Så fulgte Jep Hansen og Peder Simonsen ham på vej, og de nåede ikke hjem til gudstjeneste søndag. Det havde Jørgen Frandsen bemærket, og han spurgte sin nabo Jep Madsen om han vidste grunden dertil. Jep Madsen tog da den anden i frakkeærmet og vendte sig imod ham og sagde: „I er min gode ven, det jeg ikke andet ved, og Eders salig fader (ane nr.52 Frands Jessen) var ligeså, derfor vil jeg nok sige Eder det. Vi var i aftes henne at hente den stakkels karl Hans Olufsen fra Aal sogn, og kom hjem med ham til mit lidt ud på aftenen”, og derpå fortalte han videre om, hvorledes de to mænd havde fulgt ham på vej om natten. Jørgen Frandsen hørte ikke til Lydumgaards fæstere, og var ikke indviet i planerne. Denne samtale var den indirekte årsag til, at mordet senere blev

opklaret. Fire af de sammensvorne blev dømt til døden, dette blev dog for de 3 ændret til livsvarigt ophold på Bremerholm. Jep Madsen og et par andre blev dømt til at betale „fuld mandebod“, 3 gange 18 lod sølv.(Se Samlinger til Jydsk Historie og Topografi II.række, III.bind, side 299-334).

I 1684 døde Jep Madsens broder Mads, og Jep gav da afkald på al arv efter denne, til Karen Staffensdatter salig Mads' hustru. Samtidig takkede Uschild Jensdatter (ane nr.51) for den tid salig Mads Madsen havde taget vare på hendes arvepart, som han havde haft under hænder og værget for.(Se side 54). På den tid Jep levede havde man fællesdrift med forskelligt vedrørende landbruget. Den 18.marts 1692 findes følgende i V.Horne herreds tingbog:

For retten komparerede Hans Jacobsen (ane nr.50) i Janderup på sin egen og interesserede deres vegne, efter fuldmagts formelding, og fremstillede tvende varselspersoner, navnlig Niels Bennetsen og Hans Christensen begge af Janderup, som afhjemlede med opholdne fingre og ed efter loven, at de i dag 8 dage gav Iver Christensen, Niels Pedersen (ane nr.54), Mads Nielsen, Jep Madsen alle i Janderup lovlig varsel for deres dør og bopæl for vide at gøre og indgå, og den at underskrive, grandestævne at søge, og holde såvel hegnene på enge og korn, og andet byens nytte og gavn efter videre formelding. Såvel og for hvis brøde og bøder de kan være med forfaldne for næstafvigte år, eftersom de da nogen gang søgte grandestævne. Og det indtil 6 ugers udgang, for dom her til Vester herredsting at lide. Og i rette mødte Mads Nielsen i Janderup på sin egen og de indstavnede deres vegne og begærede, at sagen måtte opsættes i fire uger, til oplysning i sagen, eftersom de ikke vidste hvorudi det består. Hvilket efter begge parters begæring blev bevilget, og sagen opsat i 4 uger.(Se B82D-11, side 244b, 245a, i Landsarkivet, Viborg).

Man havde nedskrevet forskellige ting i en såkaldt vide og vedtægt om dette samarbejde, og efterlevede man dem ikke, måtte man betale bøder derfor, som det ses af ovenstående, hvor de indstavnede ikke havde overholdt viden. Hans Jacobsen havde nok været oldermand siden han stod for indkaldelsen.

Byhornet, som oldermanden brugte, når han indkaldte til grandestævne.

50(MFFMF) HANS JACOBSEN

født i Janderup, V.Horne herred, døbt den 2.september 1648, faddere Christen Berchilsen, Jørgen Pedersen, Michel Hansen, Cidzele Benditz (Cidzele Jepsdatter gift med Benditz Hansen) og Mette Jensdatter. Han døde 1728 i Janderup, begravet den 19.september, 83 år gl. Han var gift med

51(MFFMM) USCHILD JENSDATTER

født i Janderup, V.Horne herred, døbt den 23.februar 1662. Hun døde 1740, begravet den 20.marts (1740 Dominica Oculi begravet den gamle Uskild i Janderup Sl. Hans Jacobsens Enke).

Ved familieskattens udskrivning 1/1 1682(M-37621 i Rigsarkivet) var Uschild tjenestepige ved Hans Jacobsen, og han var da fæster under velbårne Lützow(hofmester Friderich von Lützow). Denne Lützow var ejer af Visselbjerg, men var død et par år før, hvad man også kan se af matriklen 1681: Janderup by, Hans Jacobsen,(velb. salig hofmester Friderich von Luidsovs hans arvinger ejere) hartkorn 2 tdr. 4 skpr. 2 fjdkr. 2 album. Det er den gård der i dag ligger Vesterled 59 i Janderup, og kaldes Toftegaard.

I 1683 har præsten indført følgende i kirkebogen: Domini Lætare publice afløst Hans Jacobsen og Uskill Jensdatter. Årsagen til dette var nok den, at de skulle have et barn før de var gift, og det er muligt, at dette barn er Maren (ane nr. 25), da hendes dåb ikke er indført i kirkebogen. Foruden Maren fik de børnene Kirsten, Jacob, Anne (død før næste), Anne, Inger, Mette, Michel Hansen og en søn Christen der ikke er indført i kirkebogen, men overtog fæstet af fødegården efter faderens død.

Hans og Uschild havde som nævnt datteren Maren (ane nr.25), og om hendes første ægteskab, eller rettere hendes „trolovelse” udspandt der sig ved herredstinget i V.Horne herred en lang retssag, der fylder mere end 25 folieark, og startede den 26. januar 1703, og den sidste indførsel i tingbogen er den 1.februar 1704.

Før Marens trolovelse med hendes tilkommende, Peder Simonsen, havde denne lovet ægteskab med en 13årig pige Sophie, hvis forældre var døde, men, som det siges i retssagen:,, At han ej alene mange gange for den salig afdøde kone Sidsel Sørensdatter(Sophies mor, begravet 5.juni 1701), men endog for ham(Jørgen Frandsen, stedfar til Sophie, og bror til ane nr.26) og hans hustru har anmeldet sig med indstændig begæringer , at de ville forhjælpe ham til gården(den gård hvor Christen Jepsen, ane nr.24, og Maren senere kom til at bo på), da han ville ægte deres datter Sophie Sørensdatter, og bie indtil hun blev hendes myndige år. Sigtede og Peder Simonsen derhos, at han til et venskabstegn til Sophie Sørensdatter, på den imellem ham og forældrene forhvervede aftale og Peder Simonsens løfte, har foræret bemeldte deres datter Sophie Sørensdatter et par sko med sølvspænder udi, item et par handsker, som forældrene i henseende til tiden, at hans løfte kunne blive fuldkommen at ægte hende, med hende tog imod, så alle og enhver kan håndgribelig se og slutte, at Peder Simonsen har gjort et løfte, og pigens forældre har lovet ham hende”. Peder Simonsen havde, som det ses, lovet ægteskab til Sophie,

muligvis med den bagtanke, at erhverve fæstebrev på Sophies afdøde forældres gård, og da, efter at have fået det, at forkaste Sophies kærlighed til fordel for Maren Hansdatter, som han derefter havde trolovet sig med, og var hele årsagen til denne stribe af retsmøder.

Lad os gå ind i retssalen, og lytte til hvad vor ane Hans Jacobsen har at sige til alt dette.

Han udtalte bl.a.: „At den 15. januar sidst(1703), da var han henkørende til Grydvad mølle med noget korn at male, og ej hjemkom førend næste dag efter, lidet op på dagen. I det selv samme kom præsten hr. Hans Sørensen Vinther tillige med ham i hans gård, da hørte han, at Peder Simonsen skulle samme tid og dag troloves til hans datter, men ikke vidste førend han hjemkom, at det skulle ske den dag, men vel havde talt med præsten derom tilforn, at det skulle ske en dag i ugen, men ingen dag blev nævnt”. Blev ellers tilspurgt hvorledes det kom sig, og hvorfor, at trolovelsen så hastig skulle ske og fuldbringes førend den rette tid, ja mere, at Hans Jacobsen som fader, ikke måtte vide når hans datter skulle have trolovelse, førend det samme øjeblik; svarede, det vidste han ikke. Dernæst blev tilspurgt, om det ikke er ham vitterligt, at han selv både hørte og fornam, at hans husbond regimentskriver Anders Hansen Rasch(denne havde kort tid forinden købt Visselbjerg med tilliggende bøndergårde) da straks ved to mænd lovskikkelig lod præsten hæderlig hr. Hans Sørensen Vinther indlevere et skriftlig forbud med videmeret kopi deraf, det han ikke skulle forrette nogen trolovelse med de ovenbemeldte personer, efter forbuds videre forklaring? Svarede „At han så vel to mænd komme udi hans gård og hus, men han var ej inde i huset sålænge de var derinde, ej heller hørte hvad deres ærinde var, førend de igen udkom, da de sagde, som i huset var, efter han var indkommet, at de to mænd havde gjort forbud til præsten på hans datters og Peder Simonsens trolovelse, men trolovelsen var ikke anfanget, da han indkom. Alligevel præsten derefter straks begyndte med trolovelsen”. Item blev spurgt, om han da bevilgede, at præsten måtte trolove hans datter med Peder Simonsen, hvortil han svarede, ja.

Herefter blev præsten tilstillet flere spørgsmål af anklageren, og præsten prosterede blandt andet imod, at han var blevet forstyrret i sit embede, da han var lovlig ombedet at trolove parret, og „At som han havde to forlovningsmænd for sagen, agtede han ret at gøre sit embede, så og ingen bevis blev fremlagt, hvorfor han skulle endholde sig derfra, som han videre reserverer sig til på sine tider og steder, såsom han ikke fik noget forbud førend han stod og forrettede sit embede”. Og sådan fortsatte retssagen med det udfald, at Jørgen Frandsens steddatter Sophie måtte affinde sig med, at Peder giftede sig med Maren, og disse to overtog fæstet på hendes forældres gård. Måske er det årsagen til, at mordet på Jørgen Bramming blev opklaret. Det var jo Jep Madsens udtalelse til Jørgen Frandsen der blev udslaggivende til opklaringen. Peder Simonsen var en af hovedmændene baq sammensværgelsen, og blev idømt tre års ophold på Bremerholm, hvor han døde den 4. august 1707, og Maren gifter sig 16. december 1708 med Christen Jepsen, og deres første søn Peder (ane nr.12) bliver opkaldt efter ham. (Se B82D-13, bl.a. 26/1 1703, 5/5 1703 m.fl.).

52(MFMFF) FRANDS JESSEN

født Martini dag 1642 i Aasted, Kvong sogn. Hans død har det ikke været muligt at finde indført i Janderup kirkebog, hvor han levede endnu år 1700, hvor han nævnes i Familie- og Folkeskattelisten. Han er død før 1705 ifølge retssagen om mordet på Jørgen Jensen Bramming til Lydumgaard (Se under ane nr. 48 der var indblandet i mordet). Han var gift med

53(MFMFM) ANNE POULSDATTER

født I Henne præstegård hvornår vides ikke, og hvornår hun er død vides heller ikke. Hun er måske død før 1680 da en datter bliver døbt med navnet Anne.

Denne forfader har voldt mig store problemer, og gør det endnu. Han nævnes (navnet Frands Jessen søn af Jes Pedersen i Aasted) første gang i V. Horne herreds tingbog den 17/5 1645 (Se side 58) hvor han beskyldte Johanne Nielsdatter udi Lundtarp, at hun havde slået ham 4 slag med en "Snubschaff". Den 4/2 1654 nævnes han igen i tingbogen hvor nogle mænd vil fæste ham "at gå soldat" for dem for en billig løn, og samme tid lovede de ham at give ham brev derpå, når han det vilde skrive. Han nævnes gentagne gange de næste år, angående retsager han fører for sin mor og søskende (Se side 58-79). Den 9/7 1664 er han igen på tinge, og da kræver man, at han beviser hvornår han er født. Da fremstod Søren Hansen i Vium (Nr. Horne herred, boede på en mølle tilhørende Frands Jessen) og vidnede med opholdne fingre og ed, at han tjente salig Jes Pedersen i Aasted år 1642, og imidlertid da blev hans efterladte søn Frands Jessen i Aasted født, og var næstforgangne martini dag tyve og et år gammel. Det samme vidnede Laust Powelsen i Aasted og Jens Pedersen tilforn boende i Kvong, og nu boende i Ulbech. Det var jo et ganske vidnefast vidnesbyrd om Frands Jessens fødselstidspunkt, og i første omgang var jeg glad for at vide hvornår han var født. Men, jo mere jeg sammenlignede de forskellige tingbogsuddrag, jo mere sikker blev jeg på, at enten havde Jes Pedersen i Aasted haft to sønner der hed Frands, eller også var tingsvidnet om hans fødselstidspunkt forkert. At han 1645, som 3 årig, skulle være på tinge, det er umulig. Det samme gælder 1654, hvor nogle mænd vilde leje ham til at gå soldat, da var han knap 12 år gammel. Sagen har ikke været til at løse, da der ikke i tingbøgerne findes noget skifte efter Frands Jessen, men det er sikkert, at der år 1656 kun findes en Frands Jessen, da der i Viborg Landstings dombog den 16/1 1656 er indført en dom angående en eng, som "Frands Jessen og medarvinger sig tilholder". I denne dom nævnes: Frands Jessens medarvinger nemlig hans moder Mette Jeskone, og hans søskende nemlig Apelone Jesdatter (gift med Jørgen Christensen i Hallum, se side 66), Jens Jessen (boede i Lundtarp, se side 78) og Kirsten Jesdatter (hun døde før 11/1 1662, se side 66). Flere familiemedlemmer nævnes ikke. Det ser ud til at Frands Jessens forældre var velstående folk. De lånte penge ud til menigmand og adelsfolk, bl.a. til "Giørr Galt" til Viumgaard, hvor der i Viborg Landstings skøde- og pante-protokol er indført år 1663, at han skylder "ærlig og gudfrygtig dannekvinde Mette Pedersdatter i Aasted, salig Jes Pedersens efterleverske, 200 rigsdaler in specie" (Se side 66).

Brevets ordlyd er:

Hans Kongl. Majsts. naadigste Anordning Belangendtes dets Korenschat, Propritariener, Aff dieres Jordeguodts Effter hart Korens Anslag, till kommer Wnderdanigste At Wdgifue og Clarere Inden paasche først kommer, daa frembschickes her Med Rug byg och Haffuere, for dete Jorde guodts I Wester Herret, till mig er Wdlagt Som Er hart Koren effter Arbomall,- tyfue og Syff tynder- 1 schp - 1 fjdk.- 1 alb. Huor paa Effter fulld komen leuering begieres Rigtig Ciu-tanz.

Nørtarp den 19 Marsi 1676

Frantdz Jessen
Egen Hand

Som det ses af ovenstående boede han på dette tidspunkt på den gård han og hans moder fik udlagt som betaling i 1664. I 1676 da man opkrævede krigsstyrskatten (M-37609) betalte Frands Jessen 30 rdl. 3 mk. og sognepræsten i Ho betalte 15 rdl. 1 mk. 8 sk.

I 1683, da forarbejdet til matriklen 1688 startede, blev Frands Jessen udtaget til at være en af de 38 takseringsmænd, der skulde taksere jordens bonitet i Skads herred (Se M-37611). Ved Kop- og Kvægskattens udskrivning 1682 boede han endnu i Aasted, Kvong sogn sammen med sin hustru og moder samt en tjenestedreng og en tjenestepige, børnene er ikke nævnt. Ved udskrivning af Kop- og Kvægskat 1678 er nævnt hans besætning: 2 heste, 1 plag, 3 køer, 1 ungnød, 1 kalv, 8 får, 1 svin, 2 bistokke.

Før 1686 er han flyttet til Janderup sogn og nævnes da som Frands Jessen Aasted i Janderup når han omtales i tingbogen. Her i Janderup bor han på matr. 13 af hartkorn 3-5-2-0 og i matriklen 1688 benævnes han selvejer.

Sidste gang jeg har fundet noget om Frands Jessen medens han endnu var i live, er en retssag i Skads herreds tingbog, der begynder den 2. maj 1699 og fortsætter i flere måneder. I denne retsag beskyldes Frands Jessen med flere andre, deriblandt hans søn Jørgen, for at fiske efter laks i Janderup å, hvor regimentskriver Anders Hansen Rasch på Visselbjerggaard mente han havde eneret på fiskeriet.

Regimentskriveren stævner alle disse mænd, og samtidig har hans folk taget et par både i forvaring, som de havde fisket fra. Den ene af bådene forsvandt, og regimentskriverens fuldmægtig opfordrede Frands Jessen og Jep Hansen at fremkomme og vedkende sig, at de har taget båden, samt kraftelig forbyde dem, mere at befatte sig med fiskeri i Janderup å.

Det ses ikke af retsprotokollen, at Frands Jessen var tilstede ved nogen af retsmøderne. Årsagen var nok den, at han selv havde jord ned til åen, og da han var selvejer har han ment, han ikke var pligtig til at møde i et andet herred end hans eget.

Det er ikke helt rigtig at det er sidste gang jeg fandt noget om Frands Jessen i levende live. I Familie og Folkeskatten 1. juli 1700 i Janderup sogn, nævnes det, at Frands Jessen har en søn Jens Frandsen (ane nr. 26) og en datter Anne Frandsdatter boende hjemme, og han måtte betale skat af.

54(MFMMF) NIELS PEDERSEN

født i Bredmose, Hoe sogn, hvornår vides ikke, da kirkebogen ikke eksisterer, og ved hans død er alderen ikke angivet. Han døde 1723 i Janderup, V.Horne herred, og blev begravet den 28. maj. Han var gift med

55(MFMMM) INGER JEPSDATTER

født i Sædding Storgaard, Nr.Nebel sogn, V.Horne herred, hvornår vides ikke, da kirkebogen ikke eksisterer, og ved hendes død er alderen ikke angivet. Hun døde 1732 i Janderup, og blev begravet 13.marts.

Niels og Inger boede på gården Gammelgaard, der i dag ligger på V.Janderupvej 35, Janderup, hvor han var fæster under Lydumgaard, der da ejedes af Peder Clemendsen. Inger havde tidligere været gift med Anders Nielsen(Nissen), som døde før 1687, hvor der i Kop- og kvægskat findes følgende: Janderup, Peder Clemendsens tjener(fæster), Inger Jepsdatter, har en karl, to heste, en plag, 2 køer, 2 ungnød og et svin(M-37611 i Rigsarkivet). 1689 nævnes Niels Pedersen som fæster, og gården hører da under Janderup kirke(M-37611=Kop- og ildstedskat), men 1692 er de fæstere under borgmester Christopher Carstensen, der da ejede gården, som han allerede 1706 solgte til præsten Jens Nielsen Hoe, i Hoe. Gårdens hartkorn var 6 tdr. 5 skpr. 2 album.

Hvem der var Niels og Ingers forældre voldte mig store vanskeligheder, men, som tidligere, lykken står den kække bi. En dag hørte jeg om et skifte, der var efter en kone i Hoe, hun hed Mette Bertelsdatter, og døde uden at efterlade sig børn. Ved et sådant skifte nævnes så hendes søskende, eventuelt søskendebørn. I dette skifte var der ikke mindre end 96 personer der arvede, og blandt dem Niels Pedersens børn, da han selv var død. Mette Bertelsdatter var datter af Bertel Boiesen(Bodsen) og Kiersten Nielsdatter. Af Mette Bertelsdatters morbrødre nævnes Peder Nielsen i Bredmose, som er død, men har efterladt sig 5 sønner, som er: Mads Pedersen i Bredmose, Niels Pedersen i Hoe, Peder Pedersen ibid., Niels Pedersen i Janderup og Morten Pedersen ibid., Morten der var farbror til ane nr.27 Mette Nielsdatter. Senere i skiftet nævnes det så, at Niels Pedersen i Janderup er død, men har efterladt sig børn, nemlig: To sønner Anders Nielsen og Peder Nielsen, og to døtre Mette Nielsdatter(ane nr.27) enke efter Jens Frandsen(ane nr.26) i Janderup, Birgitte Nielsdatter salig Jørgen Nielsens hustru i Varde. Mette Nielsdatter arver ialt i rede penge 26 rdl. 2 mk. 11 1/5 sk. efter sin farfars søsterdatter Mette Bertelsdatter(Se G459-27, side 314 til 370, i Landsarkivet, Viborg).

Nu manglede jeg så at finde Ingers ophav. En dag jeg sad og læste i V.Horne herreds tingbog(B82D-11 i Landsarkivet, Viborg) fandt jeg på side 97b under datoen fredag den 20.september 1689 følgende:

For retten fremkom Christen Pedersen på seign. velfornemme Niels Nielsen på Endrupholm hans vegne, og lod læse og påskrive en dom af Varde byting udstedt den 15.juli 1689 over Jep Jepsen af Sædding på 41 rdl. 5 mk. 12 sk., og lod læse og påskrive en transport af bemeldte Jens Jepsen udgivet til forbemeldte Niels Nielsen på Endrupholm lydende på 42 rdl., hvor-

for han har transporteret til velfornemme Niels Nielsen efterskrevne anparter og arvelodder udi det boel beliggende udi Outrup sogn udi Skyhede, som Jens Jepsen påbor, nemlig sin egen anpart, som er en broderlod, item sine tre søstre deres anparter, nemlig salig Bergete Jepsdatters lod, som han alene berettiget er, så og Inger Jepsdatter Niels Pedersens i Janderup og Karen Jepsdatters Søren Madsens ibid. deres anparter, som han sig af dem tilforhandlet har. Hvilke arveparter bemeldte Niels Nielsen til evindeligt eje og ejendom skal have, nyde og beholde angerløs i alle måder, og derhos lover med det første, at skal sig tilforhandle den anden halve part udi forne boel, og forskaffe bemeldte Niels Nielsen det ilige måde udi sin betaling.

Niels og Inger havde som nævnt børnene Anders, Peder, Mette og Birgitte, men havde også haft to døtre Ane og Karen og endnu en datter Birgitte, men de var døde før omtalte skifte blev holdt.

Sønnen Anders døde sidst på året 1750, og den 22. januar 1751 blev der holdt skifte efter ham. Han havde haft fødegården, og i skiftet finder man flere ting, der har tilhørt forældrene, blandt andet 2 skeer med bred skaft, den ene med navn Niels Pedersen og I.J.D., den anden A.N.S. og I.J.D. = Inger Jepsdatter og Anders NisSøn, en ditto N.P.S. I.J.D. 1707 vejede 2 1/2 lod á 3 mk. er 1 rdl. 1 mk. 8 sk., 1 skål med bogstaver N.P.S. I.J.D. vejede 8 1/2 lod er 4 rdl. 1 mk. 8 sk., 1 ditto skål med bogstaver og udpuklet NG 1707 vejede 6 lod 3 qvint á 3 mk. er 3 rdl. 2 mk. 4 sk. Foruden dette var der andre sølvskeer samt det sædvanlige af dyner, puder, potter og pander. Af bøger fandtes kun en gl. bibel. (Se G459-26).

På flere af sølvtingene er årstallet 1707, men det kan ikke være sølvbryllup de har fejret, det begyndte man først at fejre omkring 1840-50. Måske man dengang fejrede 20års bryllupsdag, det kan bedre passe i dette tilfælde, hvor Inger i 1687 alene nævnes som fæster, og 1689 er Niels der også.

Nr. Transport . . . . .

Otto. N. P. S. I. J. D. 1707 ny 2 1/2 lod i 3 for	1 ^{te} 14 0/
1/2 Ane med bogstaver N. P. S. I. J. D. ny 8 1/2 lod m.	4 ^{te} 1-0
1/2 Ane med bogstaver og udpuklet = G. 1707. ny blod	
3 pander i 3 for	3 ^{te} 2-4
	<hr/>
	3 1/2 ^{te} 2 1/2 14 0/

Fra skiftet efter Niels og Ingers søn Anders.

56(MMFFF) PEDER HANSEN

født i Ø.Vrøgum, Aal sogn, V.Horne herred, hvornår vides ikke, da kirkebogen ikke eksisterer, og hvornår han er død vides ikke med sikkerhed, men det er sket før 1697, hvor der i familie- og folkeskat 1.juli noteres: Peder Hansens enke i Ø.Vrøgum(se M-44499 i Rigsarkivet). Han var gift med

57(MMFFM) ?? PEDERSKONE

hvornår hun er født vides ikke, og hendes død vides ikke, men ved kop- og udskiftningskat 31/12 1699 nævnes hendes søn Hans Pedersen til gården.

Første gang Peder Hansen er nævnt er ved kop- og kvægskattens opkrævning 1678: Ø. Vrøgum, Peder Hansen og Michel Hansen begge 2 er ungkarle betaler for sig selv 3 mk., for en tjenestepige 1 mark 8 skilling, for en hest, 1 plag, 2 køer 3 mark 8 skilling, 1 stud 5 får, 1 svin 1 mark 8 skilling, 1 bistok 8 skilling ialt 1 rigsdaler 3 mark 10 skilling.(Se M-37610 i Rigsarkivet), men da kop- og kvægskatten blev opkrævet anden gang samme år, nævnes Peder Hansen og hustru, så deres bryllup må være sket dette år, og årsagen til, at de blev gift nævnte år er måske den, at de samme år fik en datter Ellen Pedersdatter, som er fadder ved en dåb i Aal kirke 1692, og man skulle være 14 år for at være fadder. De havde også sønnerne Lars og Hans (ane nr.28).

I jordebog for ryttergodset 1696 oplyses det hvor mange bygniger Peder har: Nørrehus på 15 fag, Østerhus på 8 fag og Sønderhus på 14 fag.(Se M-565907 i Rigsarkivet).

Peder er alligevel nævnt før 1678, for den 9.oktober 1674 var han på Kjærgaard birketing for at klage over sin høavl. Denne klager lyder:

For tingdom fremkom Jacob Nielsen i Nørreboe og Niels Jepsen i Øster Vrøgum, afhjemlede med opholdne fingre og ed, at de i dag 14 dage var for Korsbrødregaards port, og gav lensmanden Otte Didrich greve af Schack, og der gav varsel for vidne at påhøre her til Kjærgaard birketing, på Peder Hansen og Michel Hansen deres vegne af Ø.Vrøgum, og det indtil 6 ugers forløb, anlangende deres gårdsgrund og enge. Deslige til bestemte tid, som ovenmeldt er gjort, de ombeskrevne varsel for hans dør og bo-pæl, for vidne her til tinge at påhøre. Og herhos nu i dag fremstod Peder Hansen i Vrøgum på sin egen og på sin broder Michel Hansens vegne, og begærede af efterskrevne dannemænd, at de ville deres sandhed aflægge, hvad dem er bevist om hans ringe høavling, som til deres gård kan avles. Da fremstod Peder Jensen i Vrøgum, Jep Christensen ibid., Søren Bachensen i Vester Vrøgum, Hans Nielsen i Borre, Bachen Jensen i Søhuse, Jep Christensen i Trolholm, Søren Nielsen ibid., Hans Hansen i Vrøgum og vidne de endrægtelig med opholdne fingre og ed efter recessen, at det er dem i sandhed bevist, at forne Peder Hansen og Michel Hansen ikke kan avle videre høavl til deres gård end som ti små „biønder lees giest Høe”. Hvorefter Peder Hansen på sin egen og sin broders vegne var tingsvidne begærende.(Se B82C-31 side 77b i Landsarkivet, Viborg).

Fire år efter var Peder Hansen igen på birketinget for at skifte boet efter hans fader Hans Jensen,(se ane nr. 112). Peder Hansen har været bygmester af en slags, men det var ikke altid han overholdt sine forpligtelser med at få arbejdet færdig til tiden. Herom vidner en indførsel i V.Horne herreds

tingbog fredag den 22.marts 1689. Den lyder:

For retten fremkom Peder Christensen i Seding på regimentskriver Antho-
ni Barchmanns vegne, efter indførte varsel og opsættelse den 1.marts,
over Bertel Pedersen i Borre for sin gårds brøstfældighed, såvel over
Peder Sørensen ibid. og Peder Hansen i Vrøgum for deres forpligt og for-
lov på hans vegne at svare til. Og derhos fremlagde deres udgivne forpligt
dateret den 4.oktober 1686, som i akten skal indføres, og for retten blev
læst og påskrevet. Fremkom i retten Bertel Pedersen i Borre, og i retten
lagde sit skriftlige indlæg dateret Borre den 22.marts 1689, som blev læst
og påskrevet, og i akten skal indføres. Belv dømt. Sentens på side 85b.
Side 85b:

Sentens til regimentskrivers dom angående Peder Sørensen i Borre og Peder
Hansen i Vrøgum for gjorde forlov for Bertel Pedersen i Borre, lyder som
følger:

Såsom Peder Sørensen i Borre og Peder Hansen i Vrøgum har skriftlig gjort
forløfte for Bertel Pedersen i Borre i Aal sogn, og sig tilforpligtet det
salshus (stuehus) og hølade at lade opsætte, hvilket ej befindes at være
sket, da bør de samme deres udgivne forpligt at efterkomme, og samme byg-
ning straks at iværksætte og opsætte, ellers regimentskriveren at magt ha-
ve, efter lovlig vurdering, ved nam hos dem at udtage hvad til samme byg-
ning fornøden erønskes kan. I det øvrige remiteres Bertel Pedersens for-
seelse og straf som, efter given frihed, ej har opbygget, til de højjædle
deputerede ved sessionen derudi decidere.(Se B82D-11 side 84a, 85b).

Den gård de havde forpligtet sig til at opbygge, var en gård
der 23.august 1686 blev stukket i brand af tjenestedrengen
til Bertel Pedersen. Denne dreng Søren havde vist haft det
hårdt hos Berthel. Det kom frem under retssagen, at Bertels
egen mor skulle have sagt til Søren: „Han har været baade imod
dig og mig som en Skjælm. Gud give, at Ild og røde Luer fortæ-
rer alt det han har”. Dette skulle have fået Søren til at sæt-
te ild til gården.(Se Fra Ribe Amt 1937 side 113-121).

Aal kirke med døbefont.

58(MMFMF) HANS LAUGESEN (LAUESEN)

hvor han er født vides ikke med sikkerhed, men der er stor sandsynlighed for at han er født i Løftgaard i Outrup sogn. Hans dødsdato har det ikke været muligt at finde, men han er død efter 27.februar 1711, hvor han kaldes en gammel og skrøbelig mand.

Han blev 1.gang gift med enken Maren Jensdatter i Burgaard, Billum sogn. Hun døde før 19.juli 1662. Han blev 2.gang gift med

59(MMFMM) ANNE SØRENSDATTER

født i Løftgaard, Outrup sogn ca. 1641. Hun døde 1719 i Burgaard, Billum sogn, og blev begravet den 25.marts.

Begrundelsen for at Hans Laugesen er født i Løftgaard er den at hans anden kone er fra denne gård, og der levede en mand ved navn Lauge Hansen i Løftgaard fra ca. 1600, der må være far til Hans, og måske farbror til Anne Sørensdatter. Denne teori bekræftes også af, at Hans og Anne fik et barn Maren, der i 1700 benævnes som vanvittig.

Hans Laugesen var som omtalt gift 1.gang med Maren Jensdatter, de blev trolovet 3.søndag i advent 1660, men allerede lørdag den 19.juli 1662 blev der på V.Horne herredsting holdt et retsmøde, angående Hans Laugesen nægtede at holde registrering efter Maren, der da var død. Retsreferatet lyder:

For tingdom stod Christen Nielsen i Torbøl og gav til kende, at han på torsdag næst forleden var i Burgaard til Hans Lauridsens, med flere dannede, at ville registrere efter hans salig hustrus død, hvor han da ingen rettighed ville gøre med de umyndige børn. Og nu i dag for dom, tilspurgte Staffen Nielsen borgmester i Varde og kongl. majestæts ridefoged til Riberhus, foranskrevne Christen Nielsen, om herredsfogden og herredsskriveren, og nogen på kongl. majestæts vegne var dertil kaldet, og var tilstede samme tid, da svarede Christen Nielsen, nej. Da, efterdi udaf sådan med stor uskikkelig og uret for de umyndige kan ske dermed, da i dag forbød borgmester Staffen Nielsen, at herredsfogden ingen registrering ved tingsvidne udsteder, være sig enten kongl. majestæts, caniche og capitelstjenere, med mindre herredsfogden, skriveren og nogen på kongl. majestæts vegne har overværet, og dermed er om gået efter recessen, som det sig bør. Ilige måde adelens tjenere, enhver sit forsvar der udi at despendere, som det sig bør. Og stod Christen Nielsen til vedermål da dette blev taget. (Se B82B-21, side 75b, i Landsarkivet, Viborg).

Christen Nielsen havde forsøgt at holde skifte efter Maren Jensdatter uden datidens offentlige myndigheders indblanding, men fik sig en tilrettevisning. Om der senere blev registreret efter Maren melder tingbogen intet om.

Hvert nytår blev der på første tingdag udtaget 8 ransnævninge, og 1663 blev Hans Laugesen udnævnt til dette offentlige hverv. Det betød, at han sammen med de 7 andre ransnævninge skulle sværge i sager om ran, vådesværk (uforsætlig handling) og tyveri. De blev taget i ed af kongens ombudsmand.

Hans og Anne var fæstere i Burgaard der var en ryttergård med et harkorn på 4 tdr. 7 skpr. 1 fjdkr., men på grund af sand- og vandskade på markerne blev det nedsat til 4-3-0-8.

De havde børnene Søren, Lauge, Kirsten (ane nr.29), Apelone, Jens, Maren og Anne. Det nævnes i kop- og udskiftningskat for rytterbønderne år 1700, at datteren Maren er meget fattig og vanvittig.

Hans var nok ingen dygtig landmand, eller uheld har fulgt ham. I Jordebogs Rulle 1681 står følgende:

Billum sogn, Burgaard, Hans Laugesen, hartkorn 5-4-0-0 (det hartkorn han svarede forplejning af til en rytter), manden forarmet, bygningen gammel og brøstfældig. (Se M-562.892 i Rigsarkivet).

*Officer Hans Kongel. Regim.
i Det Schwannswesche Regiment.*

Anno= 1681.

Lørdag den 2. april 1664 var Hans Laugesen på V.Horne herredsting, hvor han gav afkald på arv efter hans hustrus fader:

For tingdom stod Hans Lauridsen i Burgaard og tog Jørgen Esbensen i Løftgaard i hånd, og gjorde og gav fornævnte Jørgen Esbensen i Løftgaard, Hans Jørgensen ibid. og Søren Jessen i Aasted en fuldkommen tryk og uigenkaldende afkald for fødte og ufødte, for alt hvad Anne Sørensdatter, fornævnte Hans Lauridsens hustru arveligen kan være tilfaldet og berettiget efter hendes salig fader Søren Eschesen af Løftgaard og hendes salig søster Maren Sørensdatter, såvel efter hendes salig broder, det være sig udi guld, sølv, rede penge, bo og boskab, rørende og urørende, intet undtaget, det være sig ved hvad navn det helst er, eller med nævnes kan. Og kendes Hans Lauridsen på sin og sin hustrus vegne, for dem og deres arvinger, ingen ydermere lod, del, ret eller rettighed at have udi, eller til nogen videre arv efter dem at kræve eller kræve lade, men derfor takkede han fornævnte Jørgen Esbensen, Jørgen (må være fejl for Hans) og Søren Jessen godt for god og rigtig afklaring derfor i alle måder. (Se B82B-23 side 24a).

Hans havde også problemer med at holde sine kreaturer indelukket, når de var på græs. Den 19. juni 1686 var han indkaldt for at gøre rede for noget klyne jord, der var „Hoeltrochet” (trådt huller i) af hans kreaturer. Det var menige mænd i Tarp der var utilfreds med hans indhegning af noget jord i Porsholm og Nør Kier, hvor Hans lodskifte ikke var indelukket, og hvor på der stod en del klyne i stakke. (Se side 83-84).

I 1705 klager han over, at hans høavl i mærsken nu kun er ungefær halvanden dags slet, imod tidligere fem dages slet. Dette er årsagen til, at hans hartkorn bliver nedsat. (Se M-44503 i Rigsarkivet).

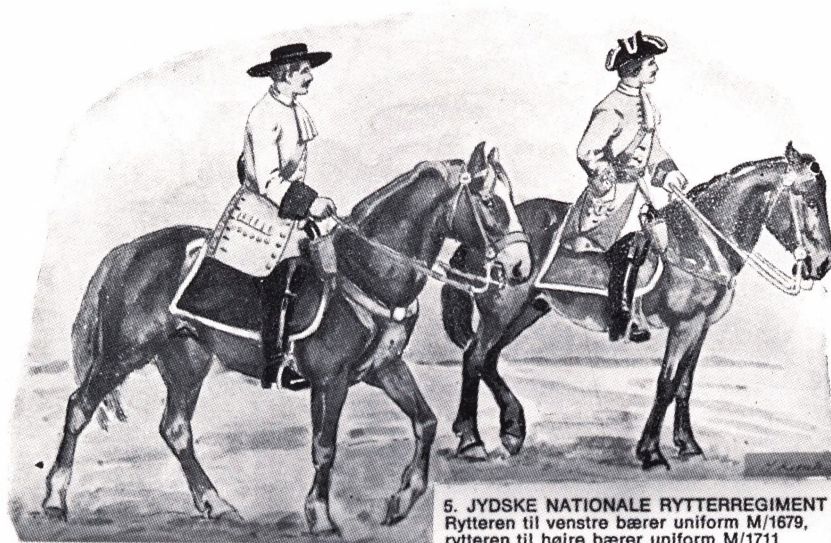
År 1711 må han afstå gården til en af hans sønner:

Billum sogn, Burgaard, Hans Laugesen sammesteds, en gammel og skrøbelig mand, har des årsag opladt sin påboende partgård til sønnen Søren Hansen, skibskarl, som i mange år avlingen og gårdens conservation har haft under beopagtning, og derfor nu, i henseende han er en gammel karl, formoder fæsteindhjæmning på stedet at nyde. Besætningen er 4 bæster, 3 kvier, 2 køer, 1 stud, 1 kalv, 8 får samt plov- og vognredskab. Skylder af 3 tdr. 6 skpr. hartkorn.

Det var regimentskriverens indberetning til „De høje herrer deputerede ved sessionen i Varde den 27. februar 1711. De svarer herpå:

Søren Hansen bevilges denne gård imod indfæstning 6 rigsdaler. (Se M-44506 i Rigsarkivet).

Hans må dog have haft noget at sige endnu, selvom han betegnes gammel og skrøbelig, for samme år han afstår gården til sønnen, bliver han lægdsmand for rytterne, og han har da rytteren Peder Nielsen Stabye boende. (Se M-44506).

60(MMMFF) CHRISTEN CHRISTENSEN BRICH
født på Brich i Aal sogn, V.Horne herred, hvornår vides ikke, da kirkebogen ikke er bevaret. Død ca. 1704 i Søhuse, Aal sogn. Han var gift med

61(MMMFM) ? THOMASDATTER
født i Oksbøl, Aal sogn, V.Horne herred, hvornår vides ikke, da kirkebogen ikke er bevaret. Død efter 1692 og før 17.juni 1705.

Christen Brich var omkring 1647 kommet i skrædderlære ved en mand i Nørhebo i Janderup sogn, men blev aldrig uddannet, måske på grund af læremesteren Palle Jepsen. Lørdag den 19. november 1648 stævner Palle Jepsen, Christens mor, Karen på Brich for 6 sletdaler hun er ham skyldig, fordi han havde lært hendes søn. Det benægter Karen, og ved et nyt retsmøde den 22/12 1648 på V. Horne herredsting findes følgende nedskrevet:

Mads Christensen og Hans Christensen (Christens brødre) født på Brich, med oprakte fingre og ed, at det er dem fuldt vitterligt udi Guds sandhed, at Palle Jepsen skrædder i Nørheboe har bekommet og fanget af deres moder Karen Christens på Brich, i løn for hendes søn Christen Christensen han skulle have lært skræderhåndværk, først to bukkeskind for 3 1/2 mark, nok to „buch” for 1 sletdaler 3 mark, „tør geider” for 10 skilling, en „kuhall” for 10 skilling, to snese skuller for 12 skilling, rede penge 1 rigsdaler, en ost for 8 skilling og to „Rochel” for 6 skilling. Hjemlede Christen Christensen og Søren Christensen på Brich med oprakte fingre og ed, at de på lørdag var 8 dage gav for^{ne} Palle Jepsen varsel for hans dør og bopæl for dette vidne for^{ne} Karen Christens i dag til for^{ne} ting agtede at tage beskrevet. (Se B82C-18, side 5a).

Nu gik der et halvt års tid, hvor der nok er blevet snakket om dette, uden man dog er nået til enighed. Palle har nok ikke været særlig god ved Christen, som det kan ses af følgende retsmøde om samme sag, lørdag den 9.juni 1649:

Tomis Hansen i Strudvad vidnede med oprakte fingre og ed, at han ved Sct. Ibsdags tider sidst forleden, da kom Palle Jepsen gående til hans i hans gård, og da stod hans dreng Christen Christensen der, og da sagde Palle Jepsen, at for^{ne} hans dreng Christen måtte gå hjem indtil han sendte ham bud, så ville de skære. Ydermere vidnede for^{ne} Tomis Hansen, at det var ham fuldt vitterligt, at for^{ne} dreng Christen, imidlertid han var hos Palle Jepsen, gik undertiden ledig, og havde intet arbejde at sy i en 14 dags tid, ej heller kost, som det sig burde. Da måtte drengen gå andet steds om natten i knog og kulde, at høre sig en seng at ligge på. Og stod for^{ne} Christen Christensen i dag for dom, og med hans oprakte fingre bekræftede det at være i sandhed, som forskrevet står i alle måder. Og stod Palle Jepsen til vedermålsting, da dette vidne blev taget. Mads Christensen tog vidne. Niels Knudsen dommer. (Se B82B-13 side 79a).

Efter dette har Christen Brich nok slået sig på landbrug, for næste gang vi hører noget om ham, er han fæster på en halvgård i Søhuse under ryttergodset, det er ved kop- og kvægskattens udskrivning 1678, hvor hans hustru også nævnes, men uden navn. Han betaler da for sig og hustru 1 rigsdaler, for en ko, tre får og en bistok 1 mark 14 skilling ialt 1 rigsdaler 1 mark 14 skilling. (Se M-37610 i Rigsarkivet).

Christen og hans kone havde børnene Niels (ane nr.30), der var hjemme da familie- og folkeskatten blev opkrævet 1/1 1698, datteren Karen var hjemme 1/1 1699, datteren Anne var hjemme Sct.Hansdag 1699, begge ved familie- og folkeskattens opkrævning. Desuden havde de sønnen Thomas, der overtager fæstet på gården 1705.

Ved matriklen 1688 er indført: Aal sogn, Søhuse, ryttergods, et boel, Bachen Jensen og Christen Christensen, gammelt hartkorn 4-5-0-0, nyt hartkorn 3-1-2-1. Christen havde en medfæster, og de fik deres hartkorn nedsat, sikkert på grund af sandflugt og jordens slette tilstand, som det også ses, da sønnen overtager halvgården. I 1686 blev samtlige ryttergårde synet, og her nævnes det, at markerne undertiden af sandflugt fordærves. Det nævnes også, at de har lånt korn i 1685, som de ikke endnu har betalt.(Se min bog: Syn på Ryttergods 1686). 7.april 1688 får Christen bevilget et plovbæst.(Se M-44494). Ved kop- og udskiftningskatten 31/12 1699 er Christen „ældgammel og forarmet formedelst alderdom og skrøbelighed, og kan intet fortjene“, og har en datter hjemme. Hans kone nævnes ikke, så hun må være død. Den 17.juni 1705 nævnes det i regimentets kasseregnskab, at Christen er død, og sønnen Thomas får fæstebrev på stedet, se dette under ane nr. 30.

62(MMMMF) JENS HANSEN

født ca. 1630 i Skødstrup, Aal sogn, V.Horne herred. Han døde 1721 i Skødstrup, Aal sogn, og blev begravet 6.juli. Han var gift med

63(MMMMM) KIERSTEN HANSDATTER?

Det har ikke været muligt at fastslå om Kirstens efternavn var Hansdatter, men der boede en med dette efternavn på den partgård, som Jens også boede på, ved familie- og folkeskat 1/1 1681, og hun har da en datter. Samme dato nævnes Jens ikke, men han har måske været på fiskeri.(Se M-37621).

Jens Hansens far døde omkring 1660, og hans mor gifter sig med Christopher Lauritsen, der nævnes i matriklen 1664, sammen med Christen Nielsen med et hartkorn på 6-6-0-0, og der betales 1 ørte rug, 1 ørte byg, 1 pund smør, 1 svin, 1 1/2 mk. helmis, og 1 1/2 mk. volmis og af 6 hestes gæsteri 5 mk.

Ved kop- og kvægskattens udskrivning 1678 har Jens overtaget fæstet, og han betaler for sig og hustru 1 rigsdaler, for 1 hest 1 mark, 1 ko 1 mark, 1 kvie 6 skilling, 2 får 4 skilling.

Ved matriklen 1681: Aal sogn, Skødstrup, Riberhus tjenere, 1 gård, Jens Hansen og Christen Nielsen, hartkorn 6-6-0-0.

I 1683 marcherede 1.jydske nationale regiment til hest op igennem Jylland, under ledelse af oberst Schwanevede. De gjorde holdt i Skødstrup, hvor Jens Hansen, Christen Nielsen og Christen Madsen alle af Skødstrup måtte levere hø til 2 heste og logi til en kusk, det blev til ialt 21 læs hø.(Se M-37570 i Rigsarkivet).

Ved familie- og folkeskattens opkrævning 1/7 1700 bor datteren Kirsten hjemme. Hun bliver gift med Niels Christensen Brich (ane nr. 30), der overtager fæstet 1701.

64(FFFFFF) NIELS JENSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han må være død mellem 1673, hvor han nævnes i "KrigsJORDEBog over oberst Detlef Rantzaus nationale regiment til hest", og inden 1686 hvor han ikke mere nævnes i regimentets papirer. Han var gift med

65(FFFFFFM) ???

Om hende kendes intet.

De boede på en gård der hørte under Ribe Domkapitel, men var udlagt til ryttergods under ovennævnte Detlef Rantzaus regiment. Gården lå i Skonager, Næsbjerg sogn.

66(FFFFMF) OLUF NIELSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død mellem 1665 og 1668. Han var gift med

67(FFFFMM) ??? OLUFKONE

Om hende vides kun at hun også er død før 1668.

De boede på en gård i V.Vrøgum, Aal sogn der hørte under herregården Hesselmed, og var ejet af Christen Lange. Ved matriklen 1664 har sønnen Niels overtaget gården, der var på hartkorn 4 tønder, 7 skæpper.

Den 30.november 1649 var sønnen Niels på Kjærgaard birke-ting på sin faders vegne:

Niels Olufsen i Vrøgum på sin fader Oluf Nielsen hans vegne med sekshøring fordelte Nis Jessen Hou i Oxbøl for 11 mark han er forne Oluf Nielsen skyldig. Hjemlede Hans og Madz Olufssønner i Vrøgum med oprakte fingre og ed, at det på torsdag var 14 dage og gav Nis Jessen varsel for hans dør og bopæl for dette dele for^{ne} Oluf Nielsen i dag her til for^{ne} ting agtede at tage beskrevet.

Den 23.september 1665 er Oluf Nielsen og sønner på Vester Horne herredsting angående en strid med Simon Hansen i Børsmose:

For tingdom stod Mads Olufsen i Skonager og Hans Olufsen ibid. og vidnede med opholdne fingre og ed, at noget for Sct. Ibsdag, imellem hø og korn, nu sidst forleden var de i Vrøgum til Oluf Nielsens, og der hørte og så, at Oluf Nielsen og Niels Olufsen blev forligt med Simon Hansen i Børsmose om den gæld de imellem var, både med den hest som Niels Olufsen afkøbte Simon Hansen nogle år tilforn, så og om 2 køer og en uskåret hest, som Oluf Nielsen og hans sønner bekom af Simon Hansen nu sidst forleden ved Sct. Ibsdag, som for er meldt. Og dermed blev al deres regnskab klart så nær som 12 sletdaler og et lam, som Simon Hansen blev Oluf Nielsen skyldig. Herefter Niels Olufsen var tingsvidne begærende. Hjemlede Christen Jepsen i Vrøgum og Jørgen Gundersen? i Gammeltoft med opholdne fingre og ed, at de på fredag var 3 uger næst forleden gav Simon Hansen i Børsmose lovlig varsel for hans dør og bopæl for dette vidne i dag at tage beskrevet.

Som det ses af dette tingsvidne, er Mads og Oluf flyttet til Skonager i Næsbjerg sogn, hvor Mads sammen med sin svoger Jens Nielsen (ane nr.32) havde hver en halvgård. Som allerede nævnt døde Oluf og hans kone før 1668, og det fremgår af følgende indførsel i Vester Horne herreds tingbog den 11.januar 1668:

For tingdom stod Mathis Olufsen i Dyreby, Mads Olufsen i Skonager på deres egne vegne, Anders Thombsen i Skyhede på sin hustru Anne Olufsdatter hendes vegne, Jens Nielsen i Skonager på sin hustru Zidse Olufsdatter hendes vegne, de tog samtlige deres broder og svoger Niels Olufsen i Vrøgum i hånd, og gjorde og gav ham en fuldkommen tryk og uigenkaldende afkald både efter deres salig fader og moder, som boede og døde i Vrøgum, så de takkede ham for god og rigtig betaling og afklaring i alle måder, efter afkalds stil og videre forklaring.

84(FMFMFF) MADN NIELSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død før 20.marts 1665 hvor der denne dato holdes skifteforretning over hans efterladte gods. Dette skifte er indført i Vester Horne herreds tingbog. De der vil studere hele skiftet, se denne slægtsbogs bilag side 89.(Han er død før 1661 hvor matriklen oplyser: Dorethe salig Mads Bandsbjergs). Han var gift med

85(FMFMFM) DORETHE SIMENSDATTER

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

De var fæstere på en gård der hørte under Ribe Domkapitel, og i Ribe Domkapitels jordebog 1669 ses det, at gårdens skyld og landgilde er 2 ørte rug, 2 ørte byg og 1/2 tønne smør. I matriklen 1664 nævnes det, at gården er udlagt til ryttergods.

I 1635 blev en mand fundet død i Janderup å, og Mads Nielsen og to andre mænd blev mistænkt for at have forårsaget hans død. Herom beretter Vester Horne herreds tingbog den 1.august 1635:

(??navnet borte) i Janderup og Mickel Ibsen ibid. de vidnede hver med oprakte fingre og ed, at de den 3.juli nu sidst forleden fandt Dynis Nielsen, som var til huse i Bandsbjerg, i Janderup å, og så tog Jens Nielsen i Janderup og Niels Madsen ibid. forne Dynis Nielsen af vandet, og lagde ham på brinken.

Vidnede Hans Frandsen i Janderup, at han samme dag drog ham mere end 10 á 12 skar op i engen.

Vidnede Niels Jensen i Janderup, Christen Bertelsen ibid., Niels Rasch i Bandsbjerg, Oluf Bennedsen i Janderup, Christen Johansen ibid. hver med oprakte fingre og ed, at de noget derefter var til syn, som Mads Rasck i Hillerslev havde dem tilkaldet. Da så de, at for^{ne} Dynis Nielsen var både blå og blodig i hans ansigt.

Vidnede Niels Rasch i Bandsbjerg og Bodil Nielskone ibid., at de ikke så eller fornam Dynis Nielsen i deres gård siden den næste lørdag næst tilforn, førend han blev død fundet.

Vidnede Ib Matisen i Janderup, at for^{ne} Dynis Nielsen var i hans hus den næste søndag tilforn, førend han blev død fundet.

Ydermere vidnede for^{ne} Ole Bennedsen i Janderup, Søren Olesen i Strudvad, Christen Graverson i Hillerslev og Mads Madsen ibid. hver med oprakte fingre, at de den 5.juli næst forleden var tiltagen af Mads Rasch, da så de at for^{ne} Dynis Nielsen var blå og blodig i hans ansigt, og somme steder var huden af hans krop, så at han var i ynkelig medfart.

Vidnede Jacob Hansen i Janderup, at han også så for^{ne} Dynis Nielsen var lige så medfaren som forskrevet står.

Var for^{ne} folk med Las Christensen til vedermålsting. Las Christensen tog vidne.

Næste lørdag (den 8.august) er indført følgende:

Las Christensen i Blaksmark i dag for tingdom beretter, at han i dag påminder sandemænd her i Vester herred at gøre deres ed og "toug" til Viborg Landsting seks ugers dag efter lyste vidne er udgangen, at udlede hvad salig Dynis Nielsen af Bandsbjerg er til bane og til "liff Lagdt" som er død fundet i Janderup å.

Stod for^{ne} sandemænd Mads Pedersen i Torbøl, Nis Christensen i Janderup, Christen Mickelsen i Hallum og Peder Jensen i Allerslev til vedermålsting. Las Christensen tog vidne.

Samme dato og side findes følgende:

Peder Knudsen i Hebo, Mads Nielsen i Bandsbjerg og Matis Sørensen i Janderup præstegård de stod i dag for tingdom og begærede, at salig Dynis Nielsen måtte komme op af jorden, da ville de gerne lægge hånd på ham på deres uskyldighed; om Gud da ville gøre jærtegn om de var skyldig i hans død, og når det måtte ske.

Dertil svarede Las Christensen i Blaksmark på sin husbonds vegne: At have ladet advare sognefolk i Janderup sogn, at de i morgen når prædiken og gudstjeneste er med til Janderup kirke, de da vil møde der og lægge hånd på bemeldte salig Dynis Nielsens lig, at bemeldte Peder Knudsen, Mads Nielsen og Matis Sørensen også da vil møde der, og samme deres begæring i den sag efterkomme.

Stod Peder Knudsen, Mads Nielsen og Matis Sørensen med Las Christensen til vedermålsting. Peder Knudsen, Mads Nielsen og Matis Sørensen og Las Christensen tog vidne.

Samme dato to sider fremme i tingbogen:

Børge Gregersen i Janderup, Søren Jensen, Peder Jensen, Niels Lassen, Jep Lassen, Niels Jensen, Christen Bertelsen, Christen Simensen, Hans Frandsen, Peder Jessen, Mads Hansen, Jørgen Pedersen, Boed Bennedsen, Niels Madsen, Mads Skræder, Ib Matisen, Olle Bennedsen, Hans Nielsen ibid., Søren Olesen i Strudvad, Tomis Hansen ibid., Peder Rasch i Sdr.Hebo, Christen Pedersen ibid., Niels Hansen i Nr.Hebo, Mads Pedersen, Peder Hansen ibid., Jens Mickelsen i Hillerslev, Niels Pedersen, Jens Lauridsen, Mads Madsen, Eske Christensen, Søren Hansen, Poul Skræder, Mads Jensen ibid., Niels Møller i Grydvad mølle, Niels Knudsen i Kærup, Hans Jepsen, Niels Hansen, Gøde Hansen, Peder Jespersen, Jens Mickelsen ibid.,

Hans Rasch i Vige, Hans Lambertsen ibid., Søren Christensen i Jegum og Troels Bertelsen ibid. de vidnede hver med oprakte fingre og helligånds ed, at Mads Nielsen i Bandsbjerg og Peder Knudsen i Hebo og Matis Sørensen i Janderup præstegård, at nogen af dem skulle være årsag i salig Dynis Nielsens død; men noget løs rygte og kællingesnak har de hørt sige; først at den ene skulle være årsag i hans død, og den anden, og siden den tredje, men ikke de har hørt det sige af nogen, så at skulle være udi sandhed, at nogen af forne 3 personer skulle have været skyldig der udi.

Christen Sørensen i Hannevang og Stig? Christensen ibid. de vidnede hver med oprakte fingre og helligånds ed, at de i dag 8 dage gav Peder Knudsen i Hebo, Mads Nielsen i Bandsbjerg og Matis Sørensen i Janderup præstegård alle for hver deres dør og bopæl for dette vidne Gunde Lange til Brengaard i dag vil lade tage beskrevet. Og stod for^{ne} Peder Knudsen, Mads Nielsen og Matis Sørensen hver udi eget person i dag for tingdom og bad sig Gud til hjælp, hver med oprakte fingre og helligånds ed, at de enten med ord eller gerning har været årsag i salig Dynis Nielsens død i nogen måder. Stod de med Las Christensen til vedermålsting, og tog de hver et vidne. Las Christensen tog genpart.

Den følgende lørdag (15.august) er indført:

Mickel Jensen i Billum, Hans Madsen, Laurits Jepsen, ?? Pedersen, Niels Rasch og Jep Hansen i Billumgaard de vidnede hver med oprakte fingre og ed, at de på søndag nu sidst forleden var til syn på Janderup kirkegård den tid prædiken og gudstjeneste var endt, da så de salig Dynis Nielsens lig var optaget af graven på Janderup kirkegård. Så fremgik Mads Nielsen i Bandsbjerg, Peder Knudsen i Hebo, Matis Sørensen tjenende i Janderup præstegård, og lagde hænder på for^{ne} salig Dynis Nielsens lig, efter deres egen begæring, såvel som menige sognemænd og ungarle, som da tilstede var, og bad de alle, at Gud i Himlen ville give nogen jærtegn, om der var nogen af dem som var årsag i Salig Dynis Nielsens død, eftersom der var sket bøn både i Janderup kirke og Billum kirke derom tilforn. Da samme tid skete der ingen jærtegn enten på salig Dynis Nielsen eller nogen anden udi nogen måde. Peder Rasck tog vidne, Las tog genpart.

Samme dato er indført:

Niels Jensen i Janderup, Christen Bertelsen ibid., Niels Rasch i Bandsbjerg, Oluf Bennedsen i Janderup, Christen Johansen ibid., Søren Olesen i Strudvad, Mads Madsen i Hillerslev og Jacob Hansen i Janderup vidnede hver med oprakte fingre og helligånds ed, at de den 5.juli sidst forleden, da så de salig Dynis Nielsen af Bandsbjergs lig, da syntes de, at det "blodighed" for^{ne} salig Dynis Nielsen havde i hans ansigt, det rendte med blod og vand af hans næse og mund, også det hud som var af hans krop, det syntes de var slidt af hans klæder i vandet, og ikke de syntes han havde nogen hug, sting, slag eller skade på hans krop eller ansigt, at mennesker skulle have gjort ham. Stod for^{ne} mænd (med) Las Christensen i Blaksmark og Peder Rasch (resten ikke indført).

Det må have været en uhyggelig oplevelse for kirkegængerne, at stå der en varm sommerdag og se på dette optrin. Men godt var det, at Mads Nielsen blev frikendt.

I 1657 var Mads på V.Horne herredsting på sin faders vegne, angående 24 sletdaler; det var den 17.januar:

Mads Nielsen i Bandsbjerg havde tredie ting til Esche Bertelsen ibid. for et brev at forsegle lydende på 24 sletdaler, som var det "god" Niels Rasch havde tilkommet efter hans salig søn Christen Nielsen af Bandsbjerg, Esche Bertelsen til sig havde annammet, efter registrerings bemelding.

Så mødte for^{ne} Esche Bertelsen og tilbød at han ville forsegle samme brev, men formente, at bør ingen rente at give af samme penge imedens for^{ne} Niels Rasch lever, og han forsyner ham med underholdning, som det sig bør.

Da, efter dannemænds forenelse og samtykke, nu for ting og dom blev for^{ne} Mads Nielsen og Esche Bertelsen så forligt med hverandre, at for^{ne} penge 24 dlr. for for^{ne} "god" Niels Rasch tilkom, skal stå hos Esche Bertelsen al den stund for^{ne} Niels Rasch lever, og når han ved døden afgang er, da tilforpligtede sig for^{ne} Esche Bertelsen for sig og sine arvinger at betale for^{ne} Niels Rasch hans arvinger for^{ne} 24 daler skadesløst.

Og var for^{ne} Esche Bertelsen med Mads Nielsen til vederståls ting, da dette vidne blev taget. Mads Nielsen tog vidne, Esche Bertelsen tog genpart.

Angående Dorethe Simensdatters herkomst, bevidner følgende fra V.Horne herreds tingbog, at hun er datter af Simen Hansen og Ane Simens i Jegum.

Lørdag den 6.september 1634:

Iver Henrichsen i Oksbøl i dag for tingdom på Ane Simens hendes vegne, og tilbød salig Simen Hansens af Jegum hans arvinger, at de møder på 30.dag og annammer skifte og jævning hvis de kan tilkomme efter ham med rette, og siden at gøre hende en rigtig afkald som det sig bør.

Peder Tomsen i Borre og Niels Christensen i Jegum de vidnede med oprakte fingre og ed, at de i dag 8 dage gav Christen Hansen i Troldholm, Lambert Hansen i Vrøgum, Dynes Jensen i Billum, Niels Jensen i Janderup, Hans Nielsen i Lundtarp, Lambert Nielsen i Vige, Maren Tyges i Vrøgum, Aplone Nielskone i Varde, Maren Sørens i Vrøgum, Mette Jensdatter i Billumtarp, Dorett Madskone i Bandsbjerg, Maren Troels i Jegum med deres lavværger varsel for deres dør for dette tilbud og vidne i dag her til for^{ne} ting Ane Simens ville lade tage beskrevet. Iver Henrichsen tog vidne.

Mads og Dorethe havde en søn Simen(Simon) der var opkaldt efter morfaderen. Han blev rytter under 1.Jydske Nationale Regiment, og var med i krigen ved Wismar i Tyskland, hvor han døde. Det var omkring 1675-80.(Se kasseregnskab for 1.J.N.R. M-44493).

Den 20.marts 1665 blev der holdt skifte efter Mads Nielsen; det var en holden mand der var død, han efterlod sig 203 daler til deling imellem børnene Simon, Jens, Niels den ældre, Niels den yngre, Anne og Karen.(Se side 89-90 i tillægget).

96(MFFFFF) MADSDADSEN

Hvornår han er født vides ikke; han døde 1645 i Janderup sogn og blev begravet den 6.juli. Han var gift to gange, men navnet på hans første kone kendes ikke. Han var 2.gang gift med

97(MFFFFM) ANNE JEPSDATTER

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men da Mads var død, giftede hun sig med Thomas Nielsen i Janderup.

De boede på en krongård i Hillerslev, Janderup sogn. Ifølge Riberhus Lensregnskab for 1608-09 fik Mads fæstebrev på en halvgård i Hillerslev, som Mattis Sørensen fradøde, og gav 16 daler i indfæstning. Gården svarede i skat og landgilde 1/2 ørte rug, 1/2 ørte byg, 1 svin, 11 skilling til helmis og volmis og 4 hestes gæsteri.

Mads var muligvis gift med Mattis' datter, da en af sønnerne i første ægteskab hed Mattis.

I 1617 den 27/2 fæstede Mads Madsen og Esche Christensen et gadehus i Hillerslev, som Johan(ne) Christensdatter fradøde; og samme år fæstede Mads et gadehus i Janderup, som hans mor "ham oplod", og gav 2 daler i indfæstning. I skiftet efter Mads Madsen nævnes en Maren (Karen) Madskone, der undsiger arv og gæld efter "hendes salig husbond"; hun er muligvis moder til Mads.

Samme dag som Mads døde blev hans bo registreret og vurderet. Børnenes lavværger undsagde arv og gæld efter ham, og der var da også mange som krævede penge af boet. (Se side 90-96 i tillægget).

100(MFFMFF) JACOB HANSEN

Hvornår han er født vides ikke. Han er død før 5.maj 1697 i Janderup sogn. Han var gift med

101(MFFMFM) ANNE MADSDATTER

Hvornår hun er født vides ikke. Hun døde 1697 i Janderup sogn, og blev begravet den 5.maj.

De boede på en krongård i Janderup sogn, der i dag kaldes "Toftegaard" og ligger Vesterled 59.

Ifølge Riberhus Lensregnskaber 1645-46 fik Jacob Hansen fæstebrev på gården, og gav 30 rigsdaler i indfæstning. Gården kom senere under Visselbjerggaard, hvor der i en hartkornsextrakt 1664 nævnes, at gårdens hartkorn er 2 tønder, 4 skæpper, 2 fjerdingkar og 2 album. Det nævnes også, at Jacob er sandemand i V.Horne herred.

Han må være født før 1610, da han i 1652 den 29.maj vidner i en sag på V.Horne herredsting: at han kan mindes i 30 år.

I 1640 blev han mistænkt for "at have tilfordristet og inddraget i salig Iver Thomsens af Outrup hans efterladte bo". (Se side 96 i bilaget).

Da hans far døde blev han værge for en brodersøn, og denne klagede 1668 over, at han endnu ikke havde fået sine arve midler efter sin farfar. (Se side 98 i bilaget).

Under Carl Gustav krigenes lovløshed kunne det hælde, at man blev tilbudt en hest af de svenske krigsfolk, som de ikke var kommet ærlig til. En sådan hest gik Jacob og pløjede med i september 1659, da en mand fra Skødstrup i Aal sogn, der hed Adser Sørensen, kom hen til ham og sagde det var hans hest Jacob gik og pløjede med, og forbød ham, at afhænde hoppen. Jacob svarede, at han skulle lade den blive hos sig til i morgen, så skulle Adser bekomme sin hoppe igen eller penge for den; og Jacob spændte hoppen fra ploven og red sin vej med den. (Se side 99 i bilag).

102(MFFMMF) JENS CHRISTENSEN FIEUR

Hvornår han er født vides ikke. Han er død før 1680, hvor hans børn nævnes til gården. Han blev den 1.april 1660 i Janderup kirke viet til

103(MFFMMM) MAREN MATHISDATTER

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

Den gård Jens og Maren boede på var gammelt krongods, og lå i Hillerslev, Janderup sogn nær ved "Eårebro". De har overtaget fæstet på gården omkring den tid de blev gift. Gården blev udlagt til ryttergård og havde et hartkorn på 2 tønder, 4 skæpper og 1 fjerdingkar.

I krigsJORDEBog over oberst Schwanewedes regiment 1680 nævnes det, at Jens Fiuers børn bor der, og gården er brøstfældig, børnene umyndige.

104(MFMFFF) JES PEDERSEN I AASTED

Hvornår han er født vides ikke, men han er født før 1584, da han på V.Horne herredsting den 4.august 1649 vidner: at han kan mindes i 50 år. Det er sidste gang jeg har fundet ham nævnt i tingbøgerne som værende i live. Han var gift med

105(MFMFFM) METTE PEDERSDATTER

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men ved Kop- og Kvægs kattens opkrævelse 1682 bor hun ved sin søn Frands i Aasted, Kvong sogn.

De boede på en krongård i Aasted, Kvong sogn; gårdens hartkorn var 5 tønder, 1 1/2 skæppe, 2 album. I Riberhus Lensregnskaber 1622-23 oplyses det, at Jes Pedersen i Aasted fæster en halvgård ibid., som hans fader "ham oplod", gav 9 daler i indfæstning. Samme regnskaber meddeler 1619-20: at Jes Pedersen i Aasted "tinget" for han havde beligget "Thogh" Sørens datter ibid., gav 7 daler 28 sk.d.

Da Jes overtog gården efter faderen må der have været nogen tvivl om hans medgift i forbindelse med hans bryllup. (Se side 99 i bilaget).

Under Torstensonkrigene var Jes lægdsmand i Kvong sogn, og der må da være fremkommet rygter imod ham. Det ses af et tingsvidne 14.oktober 1648 i V.Horne herreds tingbog:

Morten Nielsen i Kvong, Christen Michelsen i Hallum, præstens medhjælper Christen Thomsen i Hallum, Jes Jensen, Jens Christensen i Frøstrup, Christen Nielsen, Jens Tygesen, Christen Madsen, Christen Nissen *ibid.*, Jep Christensen og Nis Mattesen i Kvong, Jes Matesen, Christen Christensen, Jens Sørensen, Niels Mortensen *ibid.*, Søren Jesen i Aasted, Christen Mortensen, Las Tomsen, Rasmus Sørensen, Jens Jepsen, Christen Nielsen, Laurids Poulsen, Niels Christensen, Bertel Jepsen *ibid.*, Peder Jepsen i Kammersgaard, Hans Tøstesen, Jens Christensen, Mads Mortensen i Kvorup, Jørgen Staffensen på Lyne Husted vidnede med oprakte fingre og ed, at det er dem alle og enhver fuld vitterlig udi Guds sandhed, at de ikke havde hørt nogen ulempe eller ond rygte, at have påfundet for^{ne} Jes Pedersen eller hans hustru og børn af nogen ærlig mand eller kvinde, enten for tyveri eller andet. Ikke heller at de vidste dem andet at beskyldte, end al ære og godt udi alle måder; men de har skikket dem kristelig, ærlig og vel med grander og naboer udi by og sogn, og i anden ærlig forsamling.

Udi lige måde vidnede de med lige svoren ed, at det er dem også fuld vitterligt udi Guds sandhed, at for^{ne} Jes Pedersen havde været lægdsmand her i Kvong sogn med andre dannemænd imidlertid tvende gange fjenderne havde været her i landet indfalden; og da både draget til Varde og Ribe, og svaret godt for menige sognemænd imod fjenderne, det mest muligt var. Og ikke de kunne ham andet beskyldte end alt godt; og da hjalp han den fattige såvel som den rige til rette efter lejlighed, og at for^{ne}, som udlagde mest, både i heste og øksne, for sognemændene til fjenderne, såvel som også penge og korn og anden contribution, fordi han ikke ville, på den tid, tage fra fattigfolk deres creter og andet, at de derover skulle komme slet i armod, som de gjorde mange steder.

Item vidnede for^{ne} vidnesmænd med oprakte fingre, at det er dem fuld vitterligt i sandhed, at for 28 år siden, da tjente for^{ne} Jes Pedersen Kongen for en soldat udi 7 år; og vandrede i desmidlertid med andre godtfolk både i Tyskland og Danmark, og ikke de hørte, at der nogen da klagede på ham, at han da røvede eller tog noget, enten i købstæderne eller på landsbyerne, fra nogen folk. Og ikke de havde hørt nogen havde klaget på for^{ne} Jes Pedersen, som han havde købt, solgt eller handlet med. Ej heller til ting eller stævne nogen at have forurettet videre end lov og ret kunne medføre.

Så også fremkom Hans Sørensen i Aasted, og ved Gud og sin sjæls salighed, med oprakte fingre, tilstod og bekendte, at han ej heller vidste med for^{ne} Jes Pedersen eller hans hustru og børn andet end al ære og godt i alle måder; ikke heller han havde dem andet påtalt med ord eller ondskab, men dersom der kunne være faldet et ord for^{ne} Jes Pedersen, hustru og børn og for^{ne} Hans Sørensen imellem, da var det sket udi hastmodighed.

Og takkede for^{ne} Hans Sørensen Jes Pedersen, hustru og børn godt udi alle måder, og hvis irring de imellem været har til denne dag, var de venlig og vel forligt om, og ikke skal mere der påtales i nogen måder.

Og stod for^{ne} Hans Sørensen med Jes Pedersen til vederståelse, da dette vidne blev taget. Jes Pedersen tog vidne, Hans Sørensen genpart.

106(MFMFMF) POUL CHRISTENSEN SKADS(SKAST)
født ca. 1609 i Skast sogn, Sønderjylland. Han døde den 31.
marts 1665 i Henne sogn. Han var gift med

107(MFMFMM) LISBETH JENSDATTER
Hvornår hun er født eller død vides ikke.

Han var student fra Ribe Katedralskole 1630, og blev ansat
som præst i Henne sogn 1633, hvor han kort efter blev gift
med Lisbeth.

Straks han kom til Henne lod han tage syn på præstegården,
da han fandt dens tilstand ringe, og mente hans forgænger
var pligtig at gøre den i stand.(Se side 103 i bilaget).
De havde mindst tre børn, sønnen Christender blev præst ef-
ter faderen 1663; en datter Anne gift 1660 med Jacob Peder-
sen Høst i Nebel, der var præst. Endnu en datter Anne ane
nr. 53 gift med Frands Jessen ane nr. 52.

Poul Christensen var en stridbar mand, og ofte er han på tin-
ge for at føre sag mod en, og så en anden.

Lisbeths far boede hos dem i præstegården, og han døde før
20.marts 1646, for på denne dato er hans sønnesøn Iver Niël-
sen, Hømmet sogn på Kjærgaard birketing og kræver på hans
far Niels Jensens vegne at få udleveret arven efter salig
Jens Christensen, som boede og døde hos Poul Christensen i
Henne præstegård. Poul var ikke villig til at aflevere no-
gen arv, og det kom til en langvarig strid, som endnu ikke
var endt den 6.oktober 1652.(Se side 104-110 i bilaget).

Lisbeth var også en driftig dame, Ifølge Riberhus Lensregn-
skaber 1635-36 fæster Lisbet Jensdatter i Henne præstegård
en stugeng liggende ved Lønne sø som hendes fader hende op-
lod, gav 20 rigsdaler.(Det er først i regnskabet 1636-37 at
det nævnes, at det er faderens stugeng hun fæster).

Hun havde også lånt penge ud til velb. frue Anne Staverskov
til Hennegaard; det drejede sig om 26 rigsdaler, og i pant
havde Lisbeth fået noget guld.(Se side 110 i bilaget).

Poul Christensen klagede til kong Frederik den III. over
kaldets ringhed. Kongen svarede:

Vii Frederich dend Thredie met Guds Naade Danmarchis, Norgis Vendis
och gottis Konning. Hertug udi Sleswiig, Holsein, stormarn och dit-
merchen Grefue udi Oldenburg och delmerherst Giørre alle Witterligt
at Eftersom os Elschel. Hederlige och Wellerde Mand Her Pouel Chri-
stensen sogneprest til Henne sognen, for oss underdanigst klageligen
Haffuer ladet andtage, Huorledis Et støche Eng i Lønne sognen, Weed
Lønne søe, som hand aff oss och Chronen udi feste haffuer, och schyl-
der aarligen en ørte Biug, Thi Rachel. For Tho aaringer aff Haufvand
Gandsche schall weere offer løben och forderffuet, saa aldelles in-
ted meere derpaa kand auffles eller Høstis i nogen maader. Med Wn-
derdanigste begiering at dend Resterende affgiff aff samme engh,
hannem Naadigste maa Efterlades.

Saa effterdi wi aff oss Elschelig her Greggers Krabbe til Thorsted-
lund Rider wor mand Raade och Embitzmand paa vort Slot Riberhuuss
hans wnderds: Erklering Naadigst Erfarrer For: hans angiffuende
sandferdig at weere. Haffr wi Naadigst beuilget och tillatt saa och
hermed beuilger och tillader at for: Her Pouel Christensen maa weere
forschaanit For affgiffen aff For: støche engh Imeden och all den

Jenne Vogre.

Amptens amant af Kongens Lande og Grundene

Er — — — 37 1/2 Rthl. Rng. og 3 1/2

Prebysgaardene. De ansting Land som de sig sig
gratis en Mill. Rng. fra gaarden.

Som resten Land for sig i det Rng. iij Rthl.

Offens Rng. og Rng. 34. Rthl. Rng. under
siden indvæn.

Chayfende Land — 12

Kalf — - 1

Gruft — - 1

Indlangende Kong. Ampt af Kongens Lande
og Grundene. Ampt af Kongens Lande. Ampt af Kongens
Land og Grundene. Ampt af Kongens Lande og Grundene
att naar Landene sig sig, skal den

till

til kaldet perpetueris for sædvanlig feste
 oc affgift, hvor aff til kaldens forbedring
 kand bliffue til offuers -- 12 Tønder Korn

Belangende degnens Aarlig indkomst
 er wdi penge -- -- -- 3 Sl dlr
 Korn -- -- -- 2 1/2 ørtte Rug

Poul Christensen
 Officiarius

Henne Sogn.

Prestens anpartt aff Korntiende udi Henne Sogn
 Er ----- 34. Ørtte Rug oc Byg
 Præstegaardens Hiø auffling kand were 20 Læs Hiø
 Hentes en Mill wegs fra gaarden.
 Her effter kand saas Byg 1 1/2 Ørtte Rug 4 1/2 Ørtte
 Offuer wisse oc wuisse 34 Sl dlr wnder
 tiden mindre.

Quægtiende   Lam --- 12
                             Kalff -- 1
                             griis -- 1

Belangende Kongl: Maij: Anpart aff Korntiende
 wdi Henne Sogn Haffuer Hans Kong: Maij: Christianus
 4 Høylofflig i Hukommelse nadigst bevilget
 att naar Tiende ledig bliffuer Skall den
 til kaldet perpetueris for sædvanlig feste
 oc affgift, hvor aff til kaldens forbedring
 kand bliffue til offuers -- 12 Tønder Korn.
 Belangende degnens Aarlig indkomst
 er wdi penge ---- 3 Sl dlr
 Korn ----- 2 1/2 ørtte Rug

I Ribe bisparkiv, indberetning til Ole Worm (Kr. d. IV's
 livlæge, professor og naturforsker) 1638 findes ovenstæn-
 de egenhændige indberetning fra Poul Christensen.

I 1646 skulde der være bispevitats i Henne kirke, hvor biskop Erik Monrad i Ribe vilde eksaminere de unge, undtaget var dog de der var på havet. Poul havde da befalet nogle folk at give besked om denne visitats til menige folk i Henne sogn at møde i kirken, men få var de der mødte. Om årsagen hertil kan man læse i Kjærgaard birketings tingbog den 7. august:

Christen Nielsen i Dyreby vidnede med oprakte fingre og ed, at han på mandagen den 25. maj næst forleden, som bispen på onsdagen der næst efter kom til Henne kirke ungdommen at eksaminere, efter præstens befaling lod Christen Jensen i Fidde hans pige forstå, og advarede hende såvel som Christen Persens hustru Anne Christens, at de skulle lade Christen Jensens søn Jens Christensen, i hans faders fraværelse forstå, at han skulle lade menige bymænd i Fidde og Dyreby vide, at de skal lade deres børn og ungdom møde til kirken, der af bispen eksamineres, så og så mange af de gamle som ikke var ved havet hos deres fiskeri, samtlige fremkomme. Og da samme tid lovede for^{ne} Ane Christens, at hun skulle lade Christen Jensens søn Jens Christensen det vide.

Udi lige måde vidnede for^{ne} Anne Christens, at hun den samme aften advarede for^{ne} Jens Christensen, at han skulle give menige mænd bud derom, både i Neder Fidde og Over Fidde, eftersom hun havde lovet Christen Nielsen.

Gundi Persen i Hennebjerg vidnede med oprakte fingre og ed, at han lovede hr. Poul at forskaffe Niels Knudsen ibid. bud, at han efter bemeldte hr. Pouls befaling skulle give menige mænd i for^{ne} Hennebjerg og Klinting bud, at de skulle møde med deres børn og ungdom samme dag til kirken, hvilket han også gjorde, og forskikkede hans pige Kirsten Christensdatter til for^{ne} Niels Knudsens, at lade ham det forstå.

Ydermere vidnede for^{ne} Kirsten Christensdatter med lige svoren ed, at hun på tirsdag efter mandag, efter hendes husbond for^{ne} Gundi Persens befaling, var til for^{ne} Niels Knudsens og talte med hans dreng udi hans faders fraværelse, og advarede og tilsagde ham, at han skulle lade for^{ne} Niels Knudsen forstå, han skulle give menige mænd bud i Hennebjerg og Klinting, at de da på onsdagen næst efter skulle møde til kirken med deres børn og ungdom, og dem af bispen da at lade forhøre.

Hjemlede Christen Iversen i Hennebjerg og Ole Madsen i Fidde, at de i dag 8 dage gav for^{ne} Christen Jensen, Niels Knudsen og Jens Christensen varsel for dette vidne bemeldte hr. Poul i dag til for^{ne} ting vil tage beskrevet. Hr. Poul tog vidne, Jørgen Rasch tog genpart på kongens vegne.

Christen Jensen i Fidde i dag for dom begærede, at han måtte fange sit svar i hvis vidner hr. Poul ham havde ?? i dag anlangende om bud til sognefolk, at de skulle møde til kirke, og af bispen der at overhøres, eftersom i dag der vidnet er. Hvilke for^{ne} Christen Jensens svar var således: at han ikke var tilstede, men var 3 miles vej fra hans hus på den tid han skulle have fanget bud derom til hans hus. Hvilket svar bemeldte hr. Poul Christensen ikke ville samtykke og tilstede at have indført i hans eget tagne vidne, som han i dag ville føre, men at Christen Jensen selv det at tage beskrevet. Var hr. Poul med Christen Jensen til vedermålsting der dette vidne blev taget. Christen Jensen tog vidne.

Præsten mente at de skyldige ikke skulle slippe så billigt, og det gjorde de da heller ikke. Det ses af tingbogens indførsel den 21. august:

Christen Jensen i Fidde i dag for dom indstillede sig at være udi vores kære lensmand ærlig og velb. Gregers Krabbes egen gode vilje og minde, for hvis forseelse som var sket i hans fraværelse, idet at hans søn Jens Christensen af ungdom og uagtsomhed ikke har, efter præstens bud, befaling og tilsigelse, advaret og tilkendegivet menige mænd i Overfidde og Nederfidde, at de skulle møde til kirken, da bispen kom, med deres ungdom og børn, og at lade eksaminere; og derfor at stille ham tilfreds når han derom bliver advaret. Stod Christen Nielsen til vedermålsting der dette vidne blev taget. Peder Byrgesen tog vidne.

Peder Byrgesen med seks høringer fordelte disse efterskrevne hver for 3 rigsort for de modvillig de i sidste forleden bededag i juni måned næst forleden har forsømt og ikke søgt kirke og gudstjeneste først (herefter nævnes en række personer der hver idømt 3 rigsort at betale; det var ialt 9 ægtepar fra Houstrup, 10 fra Hennebjerg, 3 fra Kløvgaard og 8 fra Dyreby).

1828 skriver den daværende præst Fischer i Henne kirkebog, at Poul Christensen Skads og hans hustru ligger begravet i den store gang i Henne kirke, og at der dengang på hans gravsten bl. a. stod:

Povel Kristensen Scads- for salig- ferlof i Herren d.31.- Marts 166- i hans Alders- 56.Aar efter at have været- en Guds Ords Tiener i Henne Kirche- i 30 Aar. Med sin kjere- Hustru gudfrygtig og- hæderlige- Elisabeth Jens Datter.

108(MFMMFF) PEDER NIELSEN

født ca. 1636 i Ho sogn. Han døde 1702 i Bredmose, Ho sogn og blev begravet den 8.november. Han var gift med

109(MFMMFM) MAREN POULSDATTER

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død før 8.februar 1689.(Se side 114 i bilaget).

De boede på en gård i Ho sogn kaldet Bredmose. Denne gård var i 1500 tallet præstegård og hørte under Ribe Capitel. Den kom senere i kongens eje, og da Peder og Maren boede på den blev den udlagt til ryttergård.

Peder var en holden mand der lånte penge ud til bl.a. Christen Lange til Hesselmed. Han havde lånt så meget, at kapital og renter i 1682 beløb sig til fyrretyve rigsdaler. Da arvingerne efter Christen Lange ikke kunne betale dette beløb, fik Peder udlagt halvdelen af et bol i Borup.(Se side 111 i bilaget).

Da man ved matriklen 1688 skulle have jordens bonitet vurderet, blev Peder udtaget til at være takseringsmand i Skads herred. Han aflagde ed i Ribe 1683 på, at han ville vurdere ret. (M-37611).

I 1683 var han på V.Horne herredsting for at bevidne, at han ville være værge for sin søster Mettes børn.(Se side 113).

I 1678 ved Kop- og Kvægskattens opkrævning hos rytterbønderne, har Peder en fattig husmand og hans hustru boende hos sig.

I jordebog 1696 for Rytterregimentet i Jylland ses det, at Peder Nielsen har et Sønderhus på 18 fag, et Vesterhus på 17 fag, et Nørrehus på 5 fag og nok et Nørrehus på 7 fag. Den 9. januar 1694 får sønnen Mads 1/4 part af gården. Det ses i kasseregnskabet for Jydske Nationale Regiment, og lyder: Som Peder Nielsen i Bredmose i Hoe sogn ej formedelst høj alderdoms skyld kan drive sin i fæste havende halve gård ibidem, skylder af 2 skp. hartkorn, så har han opladt og afstået den 1/4 part af bemeldte halve gård til sin søn Mads Pedersen, som det og vil antage.

110(MFMMM) JEP GJØDSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død før 1. januar 1683, hvor hans arvinger nævnes til gården. (Se familie- og folkeskat for ryttergodset). Han var gift med

111(MFMMM) ANNE JENSDATTER

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død før 4. august 1688.

Første gang jeg har set Jep Gødsen nævnt, er i Kjærgaard birks tingbog den 31. maj 1650, hvor der står følgende:

Jep Gødsen i Galthoe (Tistrup sogn) og Jep Persen født i Varde vidnede med oprakte fingre og ed, at det er dem fuld vitterligt udi Guds sandhed, at Christen Pedersen født i Varde er nu fulde 18 år gammel, og sin egen værge, så at han sin arv og gods selv kan anname og forsvare.

Vidnesværgemål blev bevist med for^{ne} Christen Pedersens egen hånd og seddel, at han vil stande for^{ne} Hans Gødsen for varsel, for al hvis vidne ham anlangende, Hans Gødsen ville for have her i dag (?) hans vidne.

Hans Gødsen tog vidne.

Som det ses boede Jep Gødsen på det tidspunkt i Galthoe, og jeg var ikke sikker på, at det var den rigtige Jep jeg havde fat i. Jeg så efter i H.K. Kristensen: Øster Horne herred for at se, om han havde skrevet noget om folkene i Galthoe. Det havde han, og jeg fandt, at Jep Gydesen i 1651 var fæster der, men senere var han borte. Jeg ledte så i Riberhus lensregnskaber, og fandt for regnskabsåret fra Philippi Jacobi dag 1652 til årsdagen derefter 1653, at Jep Gødsen havde fæstet en gård i Nebel sogn og givet 36 rigsdaler i indfæstning.

Nu var jeg næsten sikker på, at det var den Jep Gødsen der 1650-51 boede i Galthoe, var den samme som ham der nu boede i Sædding Storgaard i Nebel sogn. Jeg blev helt sikker da jeg den 13. oktober 1654 i Kjærgaard birks tingbog fandt følgende:

Thomas Jensen i Tistrup på Bertel Hansen i Donslund hans vegne tog dom over Jep Gødsen i Sædding for 22 sletdaler 3 mark han tilkom-

mer at give ham efter hans brevs indhold. Ingen svarede.
 Blev dømt efterdi sagen er opsat i 6 uger, og for^{ne} Jep Gødsen ikke
 efter hans brevs bemelding sig (erkender?).
 Da vidste fogden ikke andet herom at kende, end Jep Gødsen bør at
 betale for^{ne} fordrede penge efter brevs bemelding skadesløs inden
 15 dage, eller udsætning af hans bo og gods hvor det findes.

Sædding Storgaard var den gård i Nr.Nebel sogn hvorfra Bar-
 fodslægten kommer. Jeps svigerfar Jens Christensen havde den
 halve gård som Peder Barfoed tilforn havde, og fradøde.
 At Jep var en mand i Tistrup en sum penge skyldig betød ik-
 ke, at han var en fattig mand. Måske var han det i 1654,
 men senere ses det, at han lånte penge ud, også til adelen.
 I Viborg Landstings skøde- og panteprotokol for den 24. ja-
 nuar 1668 findes følgende:

Jeg Henrich Todt til Holbækgaard kendes hermed det jeg af ret vit-
 terlig gæld skyldig er ærlig og velagte mand Jep Gjød-
 sen i Sædding halvtrediesindstve rigsdaler in specie, hvilke for^{ne} 50 rigsdaler
 jeg lover for mig og mine arvinger, en for alle og alle for en, for-
 nøjelig at betale bemeldte Jep Gjød-
 sen eller hans arvinger med sin
 tilbørlig rente til snapsting førstkom-
 mende, af dem skade og skades-
 løsi i alle måder. Og til des ydermere forsikring har jeg, med min
 kære hustrus vilje og samtykke, udi pant sat så og hermed pantsæt-
 ter for^{ne} Jep Gjød-
 sen og hans arvinger en min boel liggende i Ve-
 ster herred i Outrup sogn kaldes Skyhede, Jens Jepsen påbor, skyl-
 der årlig halvtredie mark penge. Hvilke boel, som for ermeldt, for-
^{ne} Jep Gjød-
 sen og hans arvinger udi næst kommende år, skal have,
 nyde, bruge og beholde med al sin rette tilliggelse, for et frit
 underpant, må og skal gøre sig så nyttig han bedst vil eller kan
 i alle måder.

Og hvis for^{ne} 50 rigsdaler ikke inden samme første års forløb bli-
 ver ham nøjagtig contenteret og betalt, da har han sig det for e-
 jendom at tilegne, så jeg eller mine arvinger derefter kendes og in-
 gen ydermere lod, del ret eller rettighed til samme boel at have,
 men for^{ne} Jep Gjød-
 sen og hans arvinger for fuld og fri ejendom at
 tilhøre til evindelig eje og ejendom, som forskrevet står.

Og dersom, imod forhåbning, så skete, at bemeldte boel eller noget
 af dets tilliggende ejendom, som nu af Arilds tid tilligget har,
 blev for^{ne} Jep Gjød-
 sen eller hans arvinger, ved noget skøde, dom,
 pant eller rettergang afvundet eller frakommet, da har jeg mig og
 mine arvinger, en for alle og alle for en, inden seks samfulde u-
 ger der næstefter at forskaffe ham eller hans arvinger igen at ve-
 derlægge lige så meget og velbejligt jordegods på grund og ejen-
 dom, huse og bygge i alle måder, så det skal blive for^{ne} Jep Gjød-
 sen og hans arvinger, af mig og mine arvinger, en for alle og alle
 for en, skadesløs holdt i alle måder.

Det til vidnesbyrd har jeg mit signet påtrykt, og med egen hånd
 underskrevet, og venlig ombedet ærlig og velb. mand Jørgen Rostrup
 til Lydumgaard og Christen Lange på Hesselmed med mig til vitter-
 lighed at forsegle og underskrive.

Datum Gaarde den 12.februar 1668.

Hendrich Tødt
 Eghd.

Jørgen Rostrup
 Eg haand.

Christen Lange
 Christensen
 Eghd.

Den gode Henrich Todt til Holbækgaard fik ikke betalt de 50 rigsdaler, og Jep Gødsen overtog bolet i Skyhede. Dette bol måtte hans børn afhænde, hvorfor vides ikke. (Se under Jep og Annes datter Inger, ane nr. 55).

Jep Gødsen (Gjødsen) var i familie med birkeskriveren Peder Staal, (der først boede i Kvong sogn, senere i Rottarp, Oustrup sogn). Jeg har ikke kunnet finde forbindelsen imellem dem, men i en større retssag om nogle enge liggende i Sdr. Bork mærsk, bliver Peder Staals arvinger indkaldt, og blandt dem er Jep Gjødsen. (Se side 116-24 i bilaget).

I Ribe Domkirkes jordebog 1675-82 nævnes det første gang, at Peder Staals arvinger er: Jep Gjødsen i Sædding, Jens Holdst i Tarm Bisgaard og Jens Jørgensen i Stougaard. Jep og Anne havde en søn Gøde der i 1685 tog borgerskab i Ribe, og samme år den 7. juli giftede han sig med Margretha Mulvad. Det hus de boede i er ved at blive restaureret, og det viser sig at være det ældst bevarede hus i Ribe. Ole Degn har i Mark og Montre 1986-87 side 154-58 skrevet om huset.

Denne søn Gøde havde sammen med sine søskende arvet halvparten af Lydum mølle efter deres forældre. Gøde har nok levet over evne; han må i det mindste, sammen med sine søskende, sælge deres part i Lydum mølle. I Viborg Landstings skøde- og panteprotokol den 4. august 1688 findes følgende:

Kender jeg underskrevne Gøde Jepsen borger og handelsmand i Ribe og hermed vitterliggør, at jeg på min egen og kære søskende deres vegne, efter given fuldmagt, har solgt og afhændet o.s.v til højagtbare og velfornemme mand Peder Celmmensen til Lydumgaard og hans arvinger, vores halve anpart udi Lydum mølle, liggende udi Lydum sogn i Vester herred, som nu Christen Terchilsen påbor, og giver årlig fjorten tønder rug, som bedrager udi hartkorn 8 tdr. 6 skp., som vi den udi søskendes kifte efter vores kære salige forældre arvelig var tilfaldet o.s.v., og har jeg venlig ombudet min kære svoger Jes Christensen med mig til vitterlighed at underskrive og forsegle.

Ribe den 4. august 1688. Gøde Jepsen

Til vitterlighed Jes Christensen.

Det var ikke det eneste Jep Gødsens børn solgte af deres fædrene arv. Den 12. juli 1688 var de på Søviggaard hvor de solgte en gård kaldet Jegum, (denne gård var den største i Janderup sogn) til Niels Nielsen på Endrupholm og Anders Nielsen på Søvig. Dette skøde er indført i Viborg Landstings skøde- og panteprotokol B24-x652, side 239b og følgende:

Jens Jepsen i Varde på egen og søskendes vegne hans skøde til Niels Nielsen på Endrupholm og Anders Nielsen på Søvig.

Kendes vi underskrevne Jens Jepsen borger og handelsmand udi Varde på min egne vegne samt min broder Hans Jepsen og salig søster Birgitte Jepisdatters vegne, Giøde Jepsen indvåner og handelsmand udi Ribe, Peder Christensen i Sædding på min hustru Kiersten Jepsdatters

vegne, Niels Pedersen(ane nr.54) på min hustru Inger Jepsdatters(ane nr.55) vegne og Søren Madsen på min hustru Karen Jepsdatters vegne, og gør hermed vitterligt, at vi med vores egen fri vilje og velberåd hu, samt vores hustruer og anrørendes samtykke, har afstået, solgt, skødet og afhændiget, og nu med denne vort åbne brev aldeles sælger, skøder og afhænder fra os og vores arvinger, og til højagtbare og velfornemme mænd Niels Nielsen til Endrupholm og Anders Nielsen til Søvig efterskrevne jordegods og bondegård liggende i Riberhus amt i Vester herred, Janderup, kaldet Jegum en gård Christen Sørensen og Niels Boysen påbor, skylder årligen efter nådigste påbødne nye mål femten tønder rug, et svin, en gås, to høns, en rigsdaler gæsteri, beregnes udi hartkorn 15 tønder, 5 skæpper og 2 fjerdingkar. Hvilke jordegods og bondegård vores salig fader Jep Gøedsen udi gælds betaling, efter salig velb. Christen Lange til Hesselmed over skifte den 15. august 1682 med commissariers forretning, er blevet udlagt; og vi nu efter vores salig faders dødelig afgang arveligen er tilfalden, enhver sin anpart, hvoraf jeg Jens Jepsen på min og forberemelte min broder Hans Jepsens og søster Birrete Jepsdatters vegne er berettiget der udi fem søsterlodder, og jeg Gøede Jepsen en broderlod, jeg Peder Christensen på min hustrus vegne en søsterlod, jeg Niels Pedersen en søsterlod, og jeg Søren Madsen en søsterlod. Hvilke for^{ne} bondegård med huse og bygning, al sin ejendom, herlighed, rente og rette tilliggelse, være sig ager og eng, inden mark og uden for med fiskevand og fægang, tørvegrøft og lyngslet, hede og mærsk, vådt og tørt, intet undtaget i nogen måder, som der nu til ligger, og af Arilds tid tilliget haver, og bør dertil at ligge med rette; for^{ne} Niels Nielsen, Anders Nielsen og deres arvinger skal have, nyde, bruge og beholde til evindelig arv, eje og ejendom; og kendes vi og eller vore arvinger ingen ydermere lod, del, ret eller rettighed at have til eller udi for^{ne} gård Jegum eller noget dets ejendom eller rette tilliggelse efter denne dag i nogen måder, men kendes os god skete fyldest og fuld værd derfor at have bekommet og opbåret. Så vi takker dem godt for god og nøjagtig betaling i alle måder. Thi bepligter vi os forne Jens Jepsen på egne og forne mine søskendes vegne, Gøede Jepsen på egne vegne, Peder Christensen, Niels Pedersen og Søren Madsen på vores hustruers vegne at fri, frelse, hjemle og fuldkommeligen tilstå forskrevne Niels Nielsen, Anders Nielsen og deres arvinger samme for^{ne} gård med al dets tilliggelse for hver mands tiltale, som derpå kan tale med rette, men dersom så skete, det Gud forbyde, at noget dets gods eller ejendom, rente, herlighed eller tilliggelse bliver for^{ne} Niels Nielsen, Anders Nielsen eller deres arvinger ved nogen dom eller rettergang afvunden, formedelst vores eller vores arvingers vanhjemmels brøsts skyld, da skal vi eller vores arvinger være tilforpligtet at fornøje og vederlægge for^{ne} Niels Nielsen, Anders Nielsen eller deres arvinger, så god belejlig gods inden seks uger der næst efter, det af os eller vores arvinger æskendes vorder, så det skal være, blive for^{ne} Niels Nielsen, Anders Nielsen og deres arvinger af os og vores arvinger, en for alle og alle for en, aldeles uden skade og skadesløs holden i alle måder.

Til vitterlighed og stadfæstelse haver vi vores signeter her neden påtrykt, og med egne hænder underskrevet, og ombedet velfornemme Niels Jacobsen skriver over Vardsyssel provsti og Anders Christensen i Rottarp dette med os til vitterlighed at forsegle og underskrive.

Datum Søvig den 12. juli 1688.

Jens Jepsen	Niels Jacobsen	Anders Christensen	Niels Pedersen
Peder Christensen		Søren Madsen	egen haand
egen haand		egen haand	

Som det ses af dette skøde, er Jep Gødsen og Anne Jensdatters datter Kiersten gift med Peder Christensen. Kiersten og Peder var først fæstere på den gård, hvor Jep Gødsen var født. Her var de fæstere ved matriklen 1661, hvor det nævnes: At Ieng(Inge) Giødes(Gøde Christensens enke) og Peder Christensen var fæstere.

Denne gård var (ifølge H.K.Kristensen: Nr.Nebel og Lydum sogne side 159) i middelalderen den største gård og en selvejergård.(Se mere herom under ane nr. 440).

Da Kierstens far døde, nævnes året efter(1683) hans arvinger til gården(Familie- og folkeskat 1/1 1683 for rytterbønder), men ved familie- og folkeskatten 1/7 1683 nævnes Peder Christensen til stedet, så de må være flyttet til Sædding Storgaard i 1683.

I kopskatten for rytterbønder 31.december 1699 nævnes det, at der hos Peder og Kiersten opholder sig en fattig skibskarl, navnlig Jens Jepsen(Kierstens broder? nævnt som handelsmand i Varde 1688) som til skibs har mistet middel og den største del af helbred, har nu intet andet, end som ham af medynk af sine venner her og der meddeles.

Vi kigger endnu en gang i Kjærgaard birks tingbog, hvor jeg under 19.oktober 1656 fandt følgende:

Jep Gødsen i Sædding i dag for dom tilstod og bekendte, at han havde til sig annammet en brunstjernet gilding, som er Nebel sognerytters hest, som er vel ved magt holdt som forsvarlig er.

Hvilke for^{ne} rytterhest for^{ne} Jep Gødsen tilforpligtede sig at holde ved god foder, magt og lige, udi et års tid, så at den kan være dygtig at bruge på mønstring eller anden tag ihvor behov gøres; og det for de otte tønder havre som er lagt til for^{ne} hest med at underholde, og hø dertil, eftersom sognemændene havde det samtykt. Og dersom for^{ne} hest bliver noget ad skade hos ham, for hans forsømmelses skyld, eller det som kan være årsag til, da tilforpligtede han sig at stande sognemændene derfor til rette, som det sig bør, og holde dem det skadesløs udi alle måder.

Hans Gødsen tog vidne.

I 1670 arver Anne efter sin moster Karen Christensdatter Høst i Varde. Denne moster var gift med Christen Christensen Tarp, og da de ingen børn havde, blev arven delt mellem deres søskende. Det var også dem der bekostede de to gravsten over deres forældre, der nu står i våbenhuset i Lunde kirke.(Se under ane nr.406 og 446).

I B82-26 = Varde skiftearkiv, nu i Landsarkivet, Viborg findes skiftet efter Karen Christensdatter Høst. Her et lille udsnit af skiftet:

Er Saae denne Loed lige goed Ved di andre udi Summa 47 daler 3 mark 10 skilling 1 album.

Denne Loed till faldt Sal: Inger Christens daatter i Sæding hendes

børn En Søster Loed, som Jep Giødsen udi Sæding paa sin hustru Anne Jens daatter, och hendis Søkende Annahmede, Och loffuede at holde Warde byes øffrighed, och alle Wed Komende det Wden schade, udi Warde dend 24 Augusti Anno 1670.

Jep Giødsen
npia.

Der Saan Iuunior Lovd Lige Jond Vad
I andra indj Rimmma ... 47 de 3/2 1670
Iuunior Lovd Lige Lovd Lige Jond Vad
i Sæding Jondis born for Søster Lovd, som Jep Giødsen
indj Sæding paa sin Søster Anne Jens daatter, of fru
"der Søster Anne Jens daatter, of Søster at Jøden Vad
Lige øffrighed, of alle Wed Komende det Wden schade, indj
Warde dend 24 Augusti Anno 1670.
Jep Giødsen
npia

Jep Giødsens egenhændige underskrift

112(MMFFFF) HANS JENSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke, Men han er død før 8.september 1676 hvor der holdes skifte efter ham. (Se side 125 i bilaget). Han var gift med

113(MMFFFF) JOHANNE HANSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død efter 8.september 1676.

Ifølge lensregnskaberne for Riberhus Len 1623-24 fik Hans Jensen fæste på en gård i Vrøgum, Aal sogn, som hans fader ham oplod, gav 15 daler i indfæstning.

Denne gård var krongods, og blev senere, under hans søn Peders tid, udlagt til ryttergods. Dens årlig skyld og laidgilde var 1 mark, 2 skilling, 2 alb. helmis og volmis samt et svin og af 4 hestes gæsteri 3 mark, 5 skilling og 1 alb.

Det ses ikke af lensregnskaberne, at hans fader har haft fæstet på gården, da der umiddelbart før Hans Jensen fik fæstet var en fæster ved navn Peder Jensen, kaldet Lille Peder Jensen, da der i nabogården også var en Peder Jensen, kaldet Store Peder Jensen. Lille Peder Jensen havde fæstet helt tilbage til 1593. Det er muligt lenskriveren har skrevet Peder Jensen som fæster selvom han havde en søn Jens Pedersen der styrede gården.

1641 den 8.januar lover Hans Jensen at være sandemand dette år i Kjærgaard birk.

Hans var også præstens medhjælper, det ses af et tingsvidne den 22.juli 1642 i Kjærgaard birks tingbog:

Peder Staal på lensmandens vegne havde tredie ting til Hans Nielsen i Kjærgaard og Hans Jensen i Vrøgum, præstens medhjælper i Aal sogn, for at give til kende hvis uskikkelighed som var sket i deres sogn, siden velbemeldte gode mand kom til slottet, og fik den udi forlening.

Dertil svarede Hans Nielsen i Kjærgaard, at han vidste ikke der var sket nogen uskikkelighed siden han var blevet præstens medhjælper, undtagen at Jens Hansen i Borre fik ondt udi kirken og brødes en søndag nu i år.

Hans Jensen berettede, at for^{ne} Hans Nielsen sagde det til ham, at var så i sandhed, men han havde ikke set det selv, dog hørt tidende, at skal være så i sandhed.

Da tilspurgte Peder Staal for^{ne} Hans Nielsen og Hans Jensen, om de vidste nogen som havde forsømt prædiken bededage eller helligdage, eller arbejdet om helligdage.

Dertil svarede de, at de vidste ingen som der havde arbejdet på nogen helligdage, ej heller forsømt prædiken, uden det kunne være et gammelt menneske, som ikke for skrøbeligheds og alderdoms skyld kunne komme til kirken.

Så kan ikke udstedes ved tingsvidne, fordi der ingen varsel for givet.

Under Torstensson-krigen opstod der tvivl om ydelser til en rytter der lå i kvarter hos Hans Jensen.
Den 31. juli 1646 ses følgende i Kjærgaard birketings tingbog:

Søren Clemendsen i Troldholm og Jens Ebsen i Vrøgum vidnede med oprakte fingre og ed, at det er dem fuld vitterligt udi Guds sandhed, at Hans Jensen i Ø.Vrøgum, Tøste Trogelsen i V.Vrøgum og Hans Lambertsen i Ø.Vrøgum ydede deres kvarter sammen med dem til den rytter, som var til for^{ne} Hans Jensens i kvarter i næst forleden fejdes tid.

Og at det var dem også fuld vitterligt, at for^{ne} Hans Lambertsen udlagde til for^{ne} rytter alt det som han krævede og begærede af ham, det være sig enten "Cotier Vogne", ægter eller penge, så at de ikke vidste for^{ne} Hans Lambertsen var for^{ne} rytter noget skyldig.

Udi lige måde vidnede de med lige svoren ed, at det var dem også fuld vitterligt udi Guds sandhed, at for^{ne} rytter tog en sort gråblisset gilding fra for^{ne} Hans Lambertsen noget efter Sct. Hansdag midsommer 1644.

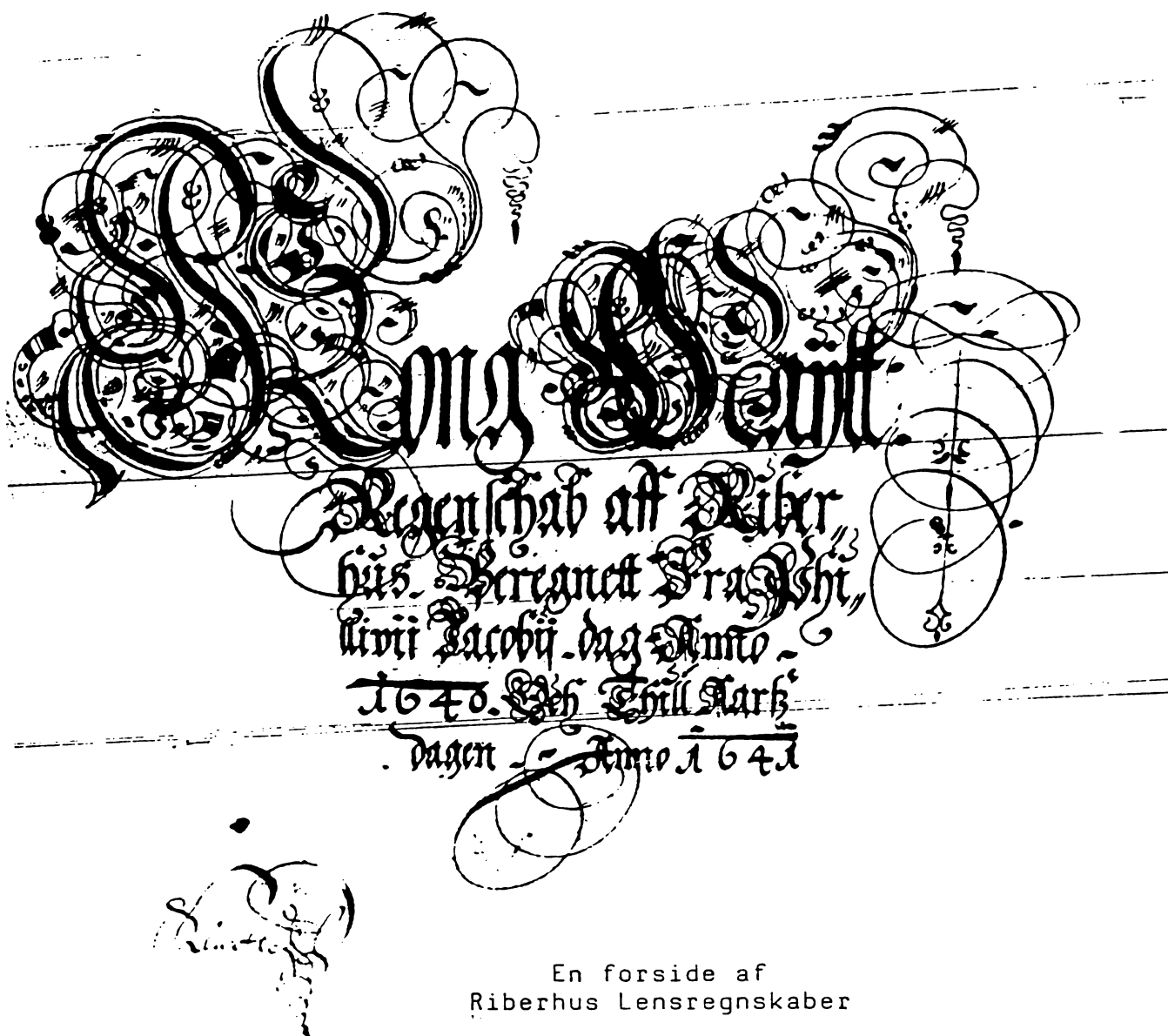
Hjemlede Niels Troelsen i Jegum og Frands Madsen i Vrøgum med oprakte fingre og ed, at de i dag 8 dage gav for^{ne} Hans Jensen og Tøste Troelsen varsel for deres dør og bopæl for dette vidne her i dag at svare til.

Hans Lambertsen tog vidne, Hans Jensen tog genpart.

I Kjærgaard birketings tingbog 25. oktober 1650 er indført et afkald for arv efter Per Jessen og Johan Per's af Vester Vrøgum, hvor Jes Hansen i Vejers og hans hustru Maren Jeskone takker Hans Jensen for god afbetaling i alle måder. Hans Jensen har været i familie med disse mennesker, men hvordan har jeg ikke kunnet finde. (Se side 123 i bilaget).

116(MMFMFF) LAUGE ????

Jeg havde under hans søn (ane nr. 58) skrevet, at han sikkert var Lauge Hansen i Løftgaard. Det viste sig imidlertid ikke at holde stik. Lauge Hansen var ungkarl, og hans broder Eske Hansen undsagde arv og gæld efter ham tillige med hans søskende Karen Hansdatter i Outrup og Maren Hansdatter tjener i Orten. Det skete den 13.oktober 1621 på V. Horne herredsting.

En forside af
Riberhus Lensregnskaber

 Pihl Aarb.
 Dagen Anno 1641

118(MMFMMF) SØREN ESKESEN

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død før 29.marts 1651 hvor der holdtes skifte efter ham.(Se side 127-28 i bilaget). Han var gift med

119(MMFMMM) APLONE TOMISDATTER

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død efter 26.september 1668.(Se V.Horne herreds tingbog nævnte dato).

Han var født i Løftgaard i Outrup sogn, og ifølge Riberhus Lensregnskaber 1636-37 fæstede han den halve gård Løftgaard i Outrup sogn, og gav i indfæstning 22 rigsdaler. Denne gård var i middelalderen den største i sognet, og kaldtes en Enestegård, det vil sige at den kunne drives udenfor det egentlige fællesskab.(Se iøvrigt H.K.Kristensen: Ovtrup sogn, side 296 ff.).

I 1648 var et øg kommet ind på Løftgaards mark, og Søren tog den da i hus, da den havde gjort skade for to tønder korn, som ejeren J.Jensen blev dømt at betale.

På Løftgaard boede der to familier, og en dag var et af Aplones svin faldet i den anden families brønd og druknet. Det blev der en retssag udaf, og Aplone krævede 7 mark dansk i erstatning.(Se side 128-29 i bilaget).

Søren og Aplone var holdne folk, og ifølge skiftet efter ham blev der 261 daler, 1 1/2 mark og 2 skilling tilovers, da gælden var betalt.(Se side 127-28 i bilaget).

Så sent som i 1683 nævnes Søren og hans far Esche i tingbogen; det var en strid om skel. Den 28.april 1683 er indført følgende i V.Horne herreds tingbog:

For retten fremstillede velfornemme Laurids Nielsen i Lund præstegård tvende varselsmænd nemlig Christen Eskesen og Niels Nielsen af Tang, og vidnede med opholdne fingre og ed, at de i dag 14 dage næst forleden gav Hans Jørgensen i Løftgaard, Christen Jørgensen og Søren Jensen ibid. varsel for deres dør og bopæl til Vester herredsting for vidne at påhøre og tage beskrevet, og det med 8-14 dage 3-4-5 og 6 ugers varsel, på hr. Christen i Lund og Tange mænd deres vegne.

Fremkom at vidne Søren Rasch i Lund, og vidnede med opholdne fingre og ed, at for fyrrer og nogle år siden tjente han salig Esche i Løftgaard og Søren Eschesen der sammested, og vogtede deres kreaturer i to somre. Og da imidlertid gik salig Esche Løftgaard med ham, med en kæp i hånden, og viste ham, at han ikke skulle komme længere med fæet end til "grønLyche", og ikke komme i Tang mark end deres "Eng varde", med mindre han selv dertil ville svare. Nok vidnede med opholdne fingre og ed Niels Jepsen tjenende i Bechhuse, at han for 38 år siden tjente to somre i for^{ne} Løftgaard, og da kom han aldrig over for^{ne} "grønLyche" eller så langt som deres "Eng varde" i grøn Lyche udi hegnets tid med deres kreaturer.

Herefter Laurids Nielsen på hæderlig hr. Christen og Tange mænd deres vegne var tingsvidne begærende.

120(MMMFFF) CHRISTEN MADSEN BRICK

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død på gården Brich i Børsmose, Aal sogn. Han var gift med

121(MMMFFM) KAREN HANSDATTER

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død før 16.maj 1679, hvor der på Kjærgaard birketing er indført et skifte efter hende.

Første gang jeg har fundet noget om Christen Brich er i Kjærgard birks tingbog, hvor der den 26.april 1622 er indført:

Søren Adsersen i Skødstrup i dag for tingdom gav last og klage på Christen Madsen på Brick for han i går 3 uger ude på havet skar hans liner sønder, han skulle drage fisk med. Poul Smed i Oksbøl og Mads Sørensen i Skødstrup vidnede med oprakte fingre og ed, at de gik på land for^{ne} dag og drog på for^{ne} liner for^{ne} dag, og at den blev sønderskåret. Og lyste Hans Vistisen for^{ne} Christen Madsen derfor vold til, og kaldte første ting på sandemænd. Knud Pedersen tjener på Hesselmed og Adser Sørensen i Skødstrup vidnede med oprakte fingre og ed, at de på søndag var 14 dage ved Aal kirkegård mundtlig gav Christen Madsen varsel for disse vidner. Hans Vestisen tog vidne.

Christens far måtte 14 dage efter på tinge gå i borgen for sin søn. Tingbogens indførsel lyder:

Mads Christensen Brick stillede sig i hr. Albrett Skiells og Christen Langes minde for hvis hans søns forseelse findes for de liner han skar på havet.

Det var ikke sidste gang Christen blev beskyldt for hærværk.(Når man skriver om slægten er det for det meste kun dem der har haft med det offentlige system at gøre, enten på grund af klager som disse, eller i forbindelse med handel. De af slægtens medlemmer der førte et stille liv og levned hører man sjældent om i de bevarede kilder). Tilbage til Christen. Den 14. april 1626 melder tingbogen for Kjærgaard birk følgende:

Hans Hansen i Kjærgaard lyste Christen Madsen på Brick vold til, og kaldte på sandemænd første ting, for han huggede Niels Hansen i Grerup hans dreireb sønder på havet den næste onsdag før påske. Hans Throgelsen i Vrøgum og Lambert Hansen ibid. vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at de i dag 8 dage gav Christen Madsen mundtlig varsel på Aal kirkegård for dette vidne. Jens Jensen og Niels Christensen i Klougaard 2 vidnesmænd til dette vidne.

Dette vidne blev otte dage senere yderligere uddybet, hvor birkeskriveren Peder Staal har indført:

Hans Jepsen i Oksbøl, Niels Hansen i Borre, Niels Jensen i Søhuse og Søren Olesen i Kjærgaard vidnede hver med oprakte fingre og

helligånds ed, at på den næste tirsdag før Skærtorsdag sidst forleden så de det, Niels Hansen i Grerup roede med sine skibskarle, som er Christen Hansen i Grerup, Simen Nielsen, Laurids Madsen, Peder Jensen, Hans Pedersen ibid., Mads Hansen i Vrøgum, Elle Nielsen, Hans i Grerup, Anders Nielsen ibid. og Søren Sørensen i Kjærgaard ind til Christen Madsen på Brick hans skib på havet for Vesterside, som han der lagde hans garn, og roede Christen Madsens åre sønder, og roede til for^{ne} Christen Madsens garn, tog dem op af vandet, og så huggede han og hans søn Simen Nielsen i Grerup for^{ne} garn 3 eller 4 steder sønder.

Christen Madsen vidnede det for et vildigt? vidne.

Samme dato:

Christen Madsen på Brick med oprakte fingre og helligånds ed sigtede og klagede på Niels Hansen i Grerup for at han med fri vilje med alle hans skibskarle, den næste tirsdag før Skærtorsdag sidst forleden, på havet for Vesterside roede til Christen Madsens skib, roede hans åre sønder, og huggede hans garn sønder.

Laurids Bachensen i Oksbøl og Christen Christensen i Børsmose vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at de i dag 14 dage gav Niels Hansen i Grerup, Simen Nielsen og Anders Nielsen ibid. varsel i Grerup for Niels Hansens dør og bopæl for denne sigtelse og klage og alle disse for^{ne} vidner. Og samme dag gav de alle hans andre karle varsel ved Vesterside mundtlig for disse vidner.

Det endte med at Mads Christensens husbond Christen Lange tog sig af sagen. Det ses af tingbogen for 28.april:

Hans Vestisen i Oksbøl beretter, at velb. Christen Lange lod Hans Hansen i Kjærgaard ombede, at han ville lade den tiltale blive, han har til Christen Madsen på Brick. Christen Lange vil selv tale med hr. Albrett Skiell derom.
Var de begge til veder målsting.

I 1631 nævnes Christen igen i Kjærgaard birks tingbog, hvor der den 24.juni er indført:

Hans Hansen havde i rette stævnet, på hr. Albrett Skiells vegne, Christen Madsen på Brick, Jørgen Pedersen i Skødstrup, Knud Andersen i Oksbøl og Jens Nielsen i Giedbjerg for de har draget af kongens forstrand, og ikke lod deres sandtold udaf deres skib og båd i dette år 1631, og formente de dermed uret at have gjort, og bør derfor at stande til rette.

Så mødte Iver Hendrichsen i Oksbøl og fremlagde velb. Christen Lange til Hesselmed hans beretning. Og sagen da at være opsat til i dag 3 uger.

Hans tog opsættelse.

Her gjorde den gode lensmand hr. Albrett Skiell en fejl, for ifølge hans egne lensregnskaber for 1631-32 ses følgende om skulderskibe og både der fisker ved Vesterside fiskeleje:

Christen Madsen Brick fører sit eget schib, er welb. Christen Langis Thiener, paa Lensmandens goede behoug er beuilget nu som thilforne frii for Sandtolde.

Af tingbøgerne kan det ikke ses om Christen Madsen Brick har været fæster på gården Brick. Denne gård var ikke krongods, men hørte under herregården Hesselmed, og jeg har ikke kunnet finde jordebøger for Hesselmed der går så langt tilbage.

Men Christen og Karen var rige folk; det ses af tingbøgerne, at de har lånt penge ud, og når disse ikke blev betalt til tiden, blev låntagerne stævnet.

I 1649 var Karen kørende til Aal kirke, og havde stillet sin vogn vesten til "Kirgaarden". Det beretter Kjærgaard birks tingbog for 9. november 1649 om:

Mads Lauridsen i Børsmose vidnede med oprakte fingre og ed, at nu på fredag var ti uger, da hørte og så han ved Aal kirke vesten til "Kirgaarden", at Hans Nielsen i Børsmose gik fra Karen Christens på Brick hendes vogn med et hjul på hans ryg, og så stod for^{ne} vogn efter med tre hjul på.

Udi lige måde vidnede Christen Lassen ibid., at han samme dag så, at for^{ne} Karen Bricks vogn stod ved for^{ne} Aal kirke, og var ikke uden tre hjul på den; og da samme tid så og hørte han, at Mads Christensen på Brick gik til for^{ne} Hans Nielsens vogn, og kendte sig fuldt og fast ved et hjul, som stod på for^{ne} Hans Nielsens vogn, at være taget af hans moders vogn.

Hjemlede Hans Christensen og Søren Christensen på Brick med oprakte fingre og ed, at de på onsdag var 14 dage sidst forleden gav for^{ne} Hans Nielsen varsel for hans dør og bopæl for dette vidne for^{ne} Iver Henrichsen på sin husbonds tjeners vegne her i dag til for^{ne} ting agtede at tage beskrevet.

Iver Henrichsen tog vidne.

I 1679 opstod der trætte imellem Christen og Karens børn om en brændevinskedel. Denne kedel havde Karen ladet lave i Hamborg omkring 1674, hvor en mand i Grerup, Simon Nielsen (søn af Niels Hansen?, der i 1626 havde ødelagt Christen Bricks garn) havde ordnet handelen for hende. (Se side 132-34 i bilaget).

122(MMMFMF) THOMAS JEPSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død før den 28. januar 1692 hvor arvingerne opsiges arv og gæld. (Se side 136 i bilaget). Han var gift med

123(MMMFMM) MAREN THOMISKONE

Hvornår hun er født vides ikke. Hun er død efter 3/8 1649. (Se bilag side 134).

De boede på en lille krongård i Oksbøl, Aal sogn. Første gang han nævnes i Riberhus Lensregnskaber er i jordebogen for 1645-46, hvor det nævnes, at han yder i dette år den 4. part af landgilde, siden helt. Gårdens skyld og landgilde var 1645 3 ørte byg, 1 svin, 8 torsk. Ved matriklen 1664 blev hartkorn sat til 5 tønder, 1 fjerdingkar og 1 album.

Thomas var en fattig mand, Gang på gang ses det i tingbøgerne, at der bliver gjort udlæg i hans bo. Første gang jeg har fundet det, er i Kjærgaard birks tingbog den 8.

juni 1649, hvor Niels Mortensen(ane nr. 216) ved Sønderside blev tilvurderet en brun hoppe for 18 sletdaler, en sort hoppe for 8 sletdaler, en gammel vogn for 10 mark penning, en bagplov og jernet for 2 sletdaler, en gl. kiste for 6 mark, en blå drejls-sengeklæde for 4 mark penning og et lagen for 4 mark penning. Ja det har været drøje tider.(Se side 134-35 i bilaget).

Som om deres trængsler ikke var nok, så brændte hele deres rørlige bohave. Om dette beretter V.Horne herreds tingbog den 6.maj 1676:

For retten fremkom efterskrevne ærlige og forstandige dannemænd Niels Olesen i Oksbøl delefoged til Hesselmed, Nis Iversen, Laurids Bachensen Smed ibid., Hans Christensen i Markskel, Knud Jessen ibid., Christen Nielsen i Skødstrup, Jens Hansen, Ebbe Jessen ibid., Christen Eskesen i Vrøgum, Thue Bachensen i Tarp, Jørgen Esbensen i Løftgaard og Søren Hansen i Aasted, og alle endrægtelig med ed og opholdne fingre vidnede: At på fredag næst forleden 8 dage om halv middagstide, er der opkommet en ulykkelig ildebrand i Oksbøl udi Thomas Jepsens husværelse; så og hvis han og sin fattig hustru havde brændte, så de gik ganske blot og nøgen derfra, og var nær selv forbrændt af ildens lue. Ethvert fromt hjerte det sig til hjerte tager, og sig over de gamle ægtefolk forbarmer, tagende løn af den allerhøjeste gode Gud, som slig miskundelig gerning i den evige glæde vil belønne.

Og var Thomas Jepsen stokkenævn begærende.

Det hus der brændte bestod af et salshus (stuehus) på 14 fag, et ladehus på 15 fag og et østerhus på 4 fag; dog havde Hans Knudsen i Skødstrup halvparten heraf.(Se side 135 i bilaget).

Hans børn fragik da også arv og gæld efter ham, da de ikke vidste hvad hans bortskyldig gæld kunne beløbe sig til; og især da han de sidste åringer har søgt sin føde ved almisse hos godtfolk.

124(MMMMFF) HANS HANSEN

Hvornaår han er født eller død vides ikke, men han er død før 15.juni 1660.(Se side 138 i bilaget). Han var gift med:

125(MMMMFM) KAREN BERTELSDATTER

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død efter 17.maj 1662.(Se side 138 i bilaget).

De er de første af slægten der bor på denne krongård, og han nævnes første gang i Kjærgaard birks tingbog den 14.januar 1631, hvor han benævnes Hans Hansen Børsmose i Skødstrup.(Der var en anden Hans Hansen i Skødstrup som blev kaldt gl. Hans Hansen). Hans (Børsmose) bevidnede, at hans svoger Ole(Volle) Knudsen i Børsmose havde ydet sit tiendekorn til Maren Ottis i Varde.

Samme år nævnes han også i Riberhus Lensregnskaber som fæster af gården. Hans indfæstningspenge er ikke noteret i regnskaberne. Der var to fæstere på denne gård, den anden

hed Niels Villandsen. Gården lå i Skødstrup, Aal sogn. I 1642 var Hans Hansen på Kjærgaard birketing angående arv efter hans forældre. Herom meddeler tingbogen for den 23. september:

Jens Hansen i Vejers, Hans Hansen i Skødstrup, Frands Hansen i Nebel på deres egne, Niels Pedersen i Oksby og Oluf Knudsen i Søhuse på deres hustruer ved navn Ester Hansdatter og Anne Hansdatter deres vegne, de stod i dag for dom og tog Oluf (Ole) Knudsen i Børsmose i hånd, gjorde og gav ham en fuld tryk og uigenkaldende afkald for al den arvelod, del og rigtighed som de kunne tilkomme efter deres salig fader og moder Hans Jensen og Sidsel Frandsdatter af Børsmose; det være sig for bo og boskab, korn og kornsæd, rørende og urørende, intet undtaget ved og i hvad navn det med nævnes udi alle måder. Og takkede de ham godt for god, rigtig skifte og afbetaling udi alle måder for for^{ne} arv. Og tilforpligtede sig for^{ne} Jens Hansen, Hans Hansen, Frands Hansen på deres egne, for^{ne} Niels Pedersen og Oluf Knudsen på deres for^{ne} hustruers vegne for dem og deres arvinger, fødte og ufødte, at holde og have for^{ne} Oluf Knudsen i Børsmose og hans arvinger, fødte og ufødte, for forskrevne arv kvit og aldeles kravsløs og afkvikteret skadesløs udi alle måder. Alle til vedermålsting.

Ti år senere var Hans Hansen på V.Horne herredsting for at bekræfte, at hans kone Karen havde modtaget sin fædrene arv, og han takkede sin svoger Troels Bertelsen i Jegum for arven. (Se side 136 i bilaget).

De har været fattige folk, for da Hans dør fragår og opsigger de arv og gæld "over den salig mands grav". (Se side 138 i bilaget).

Karen har kort efter giftet sig med Christopher Lauridsen, der i matriklen 1664 er fæster af stedet sammen med Christen Nielsen. Matriklen 1688 har 3 fæstere, Christen Nielsen, Ebbe Jensen og Jens Hansen, den sidsnævnte søn af Hans Hansen.

At Karen har giftet sig med Christopher ses af en indførsel i V.Horne herreds tingbog den 17.maj 1662, hvor Karen Bertelsdatter, Christopher Lauridsens hustru kræver Jep Lauridsen (mandens broder?) i Tarp for to års aftægt. (Se side 138 i bilaget).

132(FFFFMFF) NIELS MADSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død før 4.august 1615. Han var gift med

133(FFFFMFM) ZIDSEL NIELSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død efter 4.august 1615.

De boede på en gård i V.Vrøgum, Aal sogn der hørte under Riberhus Len, og var altså en krongård. Første gang Niels nævnes i de bevarede lensregnskaber er 1581, hvor deres gårds skyld og landgilde er 1 mark helmis og volmis, 1/2 ørte rug, 1/2 ørte byg, 1 svin, 1 får, af 6 heste 5 mark gæsteri. Ved matriklen 1664 blev hartkornet sat til 3 tøn-

der, 1 skæppe, 2 fjerdingkar og 2 album.
I 1599 var Niels og Zidsels søn Oluf blevet slået af Christen Christensen i Vrøgum. Den 8.juni er indført i Kjærgaard birks tingbog:

Trogels Sørensen i Vrøgum, Peder Nielsen ibid., Niels Hansen ibid. og Niels Sørensen i Vrøgum de vidnede på deres højeste helligånds ed, at de så det, Niels Madsens søn i Vrøgum ved navn Oluf Nielsen var blodig over sit venstre øje. Hvor han det fik vidste de ikke. Herefter stod Christen Christensen til vedermålsting.

Niels Madsen i Vrøgum stod for dom, sigtede og sagde Christen Christensen i Vrøgum han slog hans dreng Oluf Nielsen i hans hoved. Udi lige ed stod for^{ne} Oluf Nielsen for dom og sagde, at for^{ne} Christen Christensen gjorde ham sin skade. Forne folk til vedermålsting. Oluf Jensen tog vidne på lensmandens vegne. Sandemænd genpart.

Niels Madsen i Vrøgum stod for dom og sagde, at han ville kunne bevise, at Christen Christensen i Vrøgum havde gjort hans søn Oluf Nielsen sin skade, men aleneste sigtede han på ham derfor. Niels Madsen til vedermålsting. Niels Madsen tog vidne.

Christen Christensen i Vrøgum stod for dom, og benægtede det vidne som Niels Madsen og Oluf Nielsen i Vrøgum om ham vidnet har, og hvilke denne løgn have vidnet. For^{ne} folk til vedermålsting. Christen Christensen tog vidne.

For os i dag synes det mærkeligt, at man gik til øvrigheden med den slags. Har de været stridbare, eller var det blot for at komme på "tinge"?. Man ser jo de bliver forligt med hinanden i de stridigheder der var dem imellem. Det ses ikke af tingbogen hvordan denne strid endte. I 1615 er Volle(Ole) Christensen på Kjærgaard birketing for på sin kones vegne at give afkald på arv efter hendes salig fader. Den 4.august er indført:

Volle Christensen i Vrøgum i dag for tingdom gjorde Volle(Oluf) Nielsen og hans moder og søster Zidse Nielskone og Enne Nielsdatter ibid. afkald for hvis arv hans hustru kunne tilfalde efter salig Niels Madsen og Zidse Nielskone lige som hun ved døden var afgået.

Volle Nielsen tog afkaldet, Volle Christensen til vedermålsting.

Zidse må have beholdt fæstet på gården, for først 1630-1631 er der i lensregnskaberne indført en ny fæster Christen Jepsen.

168(FMFMFFF) NIELS RASCH(RASK)

Han er født før 1558. Han døde den 25.februar 1658 i Bandsbjerg, Janderup sogn over 100 år gl., og blev begravet den 7.marts. Han var gift 1.gang med

169(FMFMFFM) MAREN BERTELSDATTER

Hvornår hun er født vides ikke, men hun er død før 20.no-

vember 1613 i Bandsbjerg, Janderup sogn.

Første gang han findes nævnt er i et skøde fra Frederik Munck til Oksvang og til Ribe Domkapitel 1588, der lyder som følger:

Friderich Munck til Oxuang/gør witterligt for Alle/at effterdi Prælater/Canicker oc menige Capitel vdi Riber Domkircke/effter vor Allernaadigste Herre Printzis oc vduald Konnings regerings Raads naadigste Beuilling oc gode Behag/nu Haffuer for Magelaug oc euig Eyendom/vdlagt til mig oc mine Arffuinge/en Gaard vdi Brixbøl i Skadz sogn oc Herret/liggendis til Cantordommet/som Peder Nielson paaboer/giffuer Aarligen til Landgielde-~~ø~~ ørte Rug/-~~ø~~ ørte Byg/it Suin oc Gesterie/vdi Huilcke Landgielde alle Tre parter Tiende/som altid Haffuer fuld Cantorem/er oc indregnit/Met al forne Gaardsens rette Tilliggelse/effter som det Brief for^{ne} Capitel mig derpaa giffuit Haffuer/ydermere wiiser oc indholder. Da Haffuer ieg der imod/vdlagt til for^{ne} Capitel vdi Ribe oc Cantordommitt/aff mit Arffuegods/en Gaard vdi Janderup sogn i Vesterherret kaldis Bandsbjerg/. Niels Rask paaboer/giffuer Aarligen Smør-1/2 td./Rug-2 ørte/Byg-2 ørte/it Suin/.Dertil met en Boel met en gadeHus i lille Hanneuang/giffuer Aarligen en ørte Rug oc ~~ix~~sk.d. Huilcke for^{ne} Gaard/Boel oc gadeHus/met al deris Rente oc rette Tilliggelse/Ager/Eng/forte oc fellet/fiskevand oc Føgang/Tørffuegrøfft oc Liungslet/intet vndtaget i nogen maade/som der med tilligger/oc aff Arildztid tilligget Haffuer/oc bør der til at ligge met Rette/for^{ne} Capitel oc Cantor vdi Riber Domkircke/skal Haffue/nyde/bruge oc beholde til Wederlaug oc euig Eyendom. Thi beplicter ieg mig oc mine Arffuinge/at fri Hjemle oc fuldkommeligen tilstaa/for^{ne} Capitel oc Cantor vdi Riber Domkircke for^{ne} Gaard/Boel oc gadeHus/ met al deris Rente oc rette Tilliggelse/for Huer Mands Tiltale/som derpaa kan tale met rette. Oc om saa skede/det Gud naadelig affuende/at for^{ne} Gaard/Boel eller gadeHus/eller noget aff deris rette Tilliggelse/bliffuer for^{ne} Capitel eller deris Effterkommere Affuunden i nogen Rettergang for min VanHiemmels Brøst skyld/Da beplicter ieg mig oc mine Arffuinge/at vederlegge for^{ne} Capitel eller deris Effterkommere/saa got oc beleiligt Gods inden vi samfeld Vgers dag derefter/vden al Capitels Skade/ i alle maade. At saa i Sandhed er/Haffuer ieg vndertryct mit Signet/oc kierligen bedet min kiere Broder Hans Munck til Wisselbjerg/oc min farsøster Søn Chield Jul til Stubergaard met mig at besegle/oc Wnderskriffue til Widnisbyrd. Actum Ribe/ den 26 dag Nouembriis Aar 1588.

Fridrich Munck
met Egend hanndtt

Hanns Munck
Egenn hanndt

Kield Jull
Egenn hanndt

Se originalen næste side, formindsket.

Som det ses boede de på gården Bandsbjerg i Janderup sogn, og blev den 26.november 1588 fæstere under Ribe Domkirke. Men på trods af at det var Kapitelsgods blev det alligevel udlagt til rytteriet, da Christian den Femte blev konge. Da var det sønnesønnen Niels Madsen der var fæster.

I 1613 vidner Niels Rasch i en sag om trolddom. Det var en kvinde Kirsten Poulsdatter der var mistænkt, og flere vidner havde fortalt om de misgerninger de mente Kirsten var skyld i. Den 6. november vidner Niels på V.Horne herredsting, og skriveren noterede:

Niels Rask i Bandsbjerg vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at Kirsten Poulsdatter har været berygtet for trolddom, både førend for^{ne} Maren Sørens udlagde hende og siden. Fremdeles vidnede for^{ne} Niels Rask med oprakte fingre, at for en 6 år siden kom Kirsten Poulsdatter og ham nogle uenig ord imellem om hendes slægt, som Niels Raskes kones broder havde "lokket", og siden havde han mistet meget af hans fæmon.

Fjorten dage senere var Ane Nielskone i Bandsbjerg på tinge for at vidne i samme sag. Skriveren noterer:

Ane Nielskone i Bandsbjerg vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at hun imod jul nu en to år, da kom Kirsten Poulsdatter ind til deres og spurgte, om Ane Nielskone levede endnu den gamle djævel.

Da svarede Ane Nielskone og sagde: Ja, hvi skulle hun ikke leve; og da sad Maren Nielskone på køllen og rørte noget malt. Der hun kom ned af køllen, da sagde hun til Kirsten Poulsdatter: Du "tørste" ikke kalde mig en gammel djævel, du est selv en gammel troldkone, du får skam, gjorde jeg din ret jeg fulgte dig ud af døren med en "tre".

Da svarede Kirsten Poulsdatter og sagde til Maren Nielskone: Derfor skal du få en djævels færd.

Og lidet derefter, mellem jul og kyndelmisse, gik Maren Nielskone ud en søndag aften, sund og karsk, efter noget tørv til hendes ild, og da faldt nogle tørv på hende og slog hende, så hun levede ikke længere, end de bar hende derfra og i hendes eget hus.

Flere andre vidnede mod Kirsten Poulsdatter, og hun endte da også på bålet.

Denne retssag voldte mig en del kvaler. Hvem af de to var gift med Niels Rask? Og ikke nok med det, jeg havde i forvejen fundet et skifte efter Bodil Nielskone, Niels Raskis i Bandsbjerg. Senere var jeg så heldig at finde mere om Maren der jo var død ca to år før retssagen. I V.Horne herreds tingbog den 27. august 1631 fandt jeg følgende:

Terckel Hansen i Kielst og Jep Christensen i Kærup vidnede hver med oprakte fingre og helligånds ed, at de nærværende hos var i Janderup på tredie påskedag år 1627, og da hørte og så det, Christen Bertelsen i Janderup med sin faders vilje og samtykke, gjorde en venlig forlig og kontrakt med sine 3 søstre Ane Anderskone i Kielst, Dorett Clausis i Kærup og salig Maren Nielskone af Bandsbjerg, med deres rette lavværgers vilje og samtykke, om deres fædrene og mødrene arv, som dem kunne arveligen tilfalde efter deres fader Bertel Christensen og deres moder Dorett Bertels, når Gud dem heden kalder af denne verden.

Og blev de derom så forligt, at for^{ne} Christen Bertelsen skal give hver af sine søstre 5 sletdaler når deres fader ved døden afgår. Og derpå lovede de at gøre ham en fuld og tryg afkald, når

han det af dem begærer.

Christen Andersen i Janderup og Christen Poulsen ibid. vidnede, at de i dag otte dage gav for^{ne} Ane Anderskone, Dorett Clausis og salig Maren Nielskone hendes børn Anders Nielsen, Ane Nielsdatter og deres lavværger varsel for deres bopæl for dette vidne.

Christen Bertelsen tog vidnet, Niels Rask i Bandsbjerg tog genpart.

Af dette kunne jeg se, at det ikke var Maren Nielskone der var en "gammel djævel", da hendes forældre endnu levede i 1627. Det var altså Maren Nielskone(Bertelsdatter) der var Niels Raskes første kone. Det blev yderligere bekræftet da jeg fandt følgende indført i V.Horne herreds tingbog for 26.januar 1622:

Niels Nielsen Giedbjerg borger i Varde havde dele og tredie ting til Niels Rasck i Bandsbjerg for 20 dlr. Anne Nielsdatters mødrene arv; og mente han burde for^{ne} penge at lægge fra sig, eller give rente deraf og "slett Veste och loffning?" derfor.

Så mødte Niels Rasck og mente: At efterdi han var for^{ne} barns fader og rette værge, da burde han disse penge at beholde.

Og blev Niels Rasck dømt at lægge for^{ne} penge fra sig og rente deraf, og stille vederhæftning derfor.

Niels Giedbjerg tog dommen.

Niels Nielsen Giedbjerg er sikkert Anes mand, der ønskede at hans kone skulle have sin arv efter hendes moder Maren Bertelsdatter; og det fik hun også.

I 1613 var Niels Rasck(Rask,Rasch) blevet uenig med Eske Christensen i Hillerslev, og Niels skulle have truet Eske. Herom meddeler skriveren i V.Horne tingbog den 4.september:

Jens Nielsen i Hillerslev vidnede med oprakte fingre og ed, at han den 21.august så det, Niels Rask i Bandsbjerg "røste"(truede) med et spyd, og sagde, den skulle smage; og da var han og Eske Christensen i Hillerslev "usat"(uenige); og det skete vedden høj østen ved Vester herredsting.

Niels Madsen i Janderup vidnede med oprakte fingre, at han på for^{ne} sted så det, Niels Rask "røste" med sit spyd.

Stod Niels Rasck til vedermålsting. Eske Christensen tog vidnet, Niels Rasck genpart.

Niels Rasck beretter med oprakte fingre, at han ikke truede eller undsagde Eske Christensen, hverken med "woend hoffue eller woend handt"(ond hu eller ond hånd).

Stod for^{ne} Eske Christensen og vidnesmænd til vedermålsting. Niels Rasck tog vidnet.

Niels Rasch var i familie med slægten Rasch fra Hillerslev, ja han er muligvis søn af Mads Rasch den ældre.

At han var i familie med dem fra Hillerslev ses af en tingbogsindførsel den 3.august 1622 i V. Horne herred, hvor Mads Rasch(Rask) i Hillerslev lovbyder en eng der ligger i Hillerslev enge og mærsk, som er skødet og afhændet fra Peder Pedersen Dall i Horsens og hans hustru Buold Jørgens-

datter og til Mads Rask (indført i tingbogen 16. marts 1622) i Hillerslev og hans arvinger. Han ønsker at afhænde disse enge, og indkalder derfor familie og slægtninge, og blandt dem Niels Rask i Bandsbjerg.

Under "Torstenson-krigen" mistede Niels en hest. Vi ser igen skriveren ved V. Horne herredsting over skulderen da han den 19. september 1646 nedskriver følgende:

Thomis Hansen i Strudvad og Peder Rasch i Hieboe vidnede med oprakte fingre og ed, at de nærværende hos var ved en 14 dages tid for Sct. Hansdag midsommer 1644 og da så, at der kom to af Svenskens ryttere, som lå i Varde, op til Bandsbjerg, og da med vold og magt tog en sort gilding hos Niels Rasch i for^{ne} Bandsbjerg, imod hans vilje og minde; og gav ham da ingen betaling for den. Og samme tid drog for^{ne} ryttere fra Bandsbjerg med alle de heste og hopper de havde med sig, såvel som for^{ne} sorte gilding, som de tog fra for^{ne} Niels Rasch.

Ydermere vidnede for^{ne} Thomis Hansen og Peder Rasch, at de den næste fredag for Vor Fruedag sidst forleden da så de, at for^{ne} sorte gilding kom selv ene drivende hjem i for^{ne} Niels Rasches gård. Hjemlede Christen Nielsen i Bandsbjerg og Christen Christensen tjennende i Strudvad med oprakte fingre og ed, at de i dag 8 dage gav Oluf Nielsen borger udi Varde, og Tomis Jensen der sammesteds, varsel for Jens Nielsen borgmesters dør, for dette vidne for^{ne} Niels Rasch i dag her til for^{ne} ting agtede at tage beskrevet. Mads Nielsen (ane nr. 84) på sin faders vegne tog vidne.

Den gilding eller hest der blev stjålet, blev brugt til en ægt (pligtkørsel), som det ses af tingbogen ugen efter:

Jacob Hansen (ane nr. 100) i Janderup vidnede med oprakte fingre og ed, at den tid han var heden med Svenskens folk år 1644 i den lange ægt, da blev der en hest taget fra Niels Rasch i Bandsbjerg, og en fra Mads Pedersen i Nørhebo, som var heden i for^{ne} ægt for en vogn for deres fælles lægdsgårde, og da samme tid havde Mads Pedersen i Nørhebo en hest heden i for^{ne} ægt for samme vogn.

Udi lige måde vidnede Jørgen Christensen i Nørhebo, at det var ham vitterligt udi sandhed, at for^{ne} Mads Pedersens hest var heden i for^{ne} ægt for for^{ne} vogn for deres fælles lægdsgårde; og da den kom hjem igen var den fordærvet, og døde en otte dages tid derefter.

Vidne under næst for^{ne} varsel. Christen Nielsen Bandsbjerg tog vidne.

Den 18. september 1630 i V. Horne herreds tingbog nævnes to af Niels Rasckes sønner Mads Nielsen (ane nr. 84) og Mathis Nielsen angående nogle løse heste.

23. september samme år nævnes Mads Nielsen igen sammen med broderen Niels angående en vide og vedtægt de skal underskrive. Denne vide og vedtægt findes udførlig nævnt i tingbogen. Niels og Mads var vist fælles om at drive den halve gårdspart. Niels dør før 27. juni 1635. (Se side 138 i bilaget).

Niels Rasch var som tidligere nævnt gift to gange. Hans anden kone hed "Bould" (Bodil); og med hende havde han to børn Christen og Ane den Yngre. Bodil dør før den 16. de-

cember 1654, hvor der holdes skifte efter hende.(Se side 140-42 i bilaget).

Niels og Bodils søn Christen dør før 17.januar 1657.(Se side 140 i bilaget).

Niels og Bodils datter Ane Nielsdatter den yngre bliver 1656 gift med Esche Bertelsen i Janderup.

I 1651 var der nogen uenighed mellem Niels Rasch og sønnen Søren.(Han bor senere i Hillerslev, og kaldes Søren Bandsbjerg i Hillerslev). Det var angående arv efter hans moder.(Se side 142-43 i bilaget).

170(FMFMFMF) SIMEN HANSEN

Hvornår han er født vides ikke, men han er død sidst i august 1634. Han var gift med

171(FMFMFMM) ANE SIMENSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død efter 6.september 1634.

De boede på en gård der dengang lå i Janderup sogn, men nu hører under Aal sogn. Den kendte historiker O.Nielsen skriver i "Danske Samlinger" 1865-67 følgende:

Egum. Ved Fil Sø lå omgivet af Vand og Morads forhen en lille Herregaard; det er rimeligvis denne, der omtales 1541, idet Peder Ebbesen (Galt) havde andraget hos Kongen, hvorledes hans Forfædre af Eggomgård havde givet nogle Enge til et Gilde i Ribe, hvis Afgift nu var henlagt til Hospitalet, og som han nu fordrede tilbage, hvilket han også opnåede.¹⁾ 1579 fik Kongen i Mageskifte af Aksel Viffert til Akselvold 3die Delen af Jegum Hovedgård i Jandrup sogn.²⁾ Han var Rigens Råd, forlenedes 28.juni 1565 med Riberhus og døde 3.juni 1580 på Malmøhus. Efter den Tid betragtedes Egum som en Bondegård, men fik siden adelige Beboere, nemlig Fru Margrete Orm, Enke efter Kristen Lange til Hesselmed, der efter Krigen og Gårdens Ødelæggelse flyttede hertil på den ene Halvgård, hvor hun bode 2.febr. 1661 og levede nogle år.

1). Reg. o. a. L. III. 679. 2). Voss. Reg.

Margrete Orm må tillige have opholdt sig på Hesselmed, idet hun der har underskrevet fæstebrevet til ane nr.48.

Første gang jeg har truffet Simen Hansen nævnt til Jegum er i "Janderup-Billum sogne" bind III. side 66, hvor H.K. Kristensen har oplyst følgende:

1598 er den ene fæster Simon Hansen. 1617 optræder han på sin husbonds vegne, nemlig Anne Grubbes. Hun var enke efter Jens Juel, Juellingsholm. Simon Hansen opkrævede som hendes fuldmægtig et syn over tofterne til en gård i Vigtoft(Vibtoft), hvortil der var indhegnet ret betydelige arealer af hede og forte. o.s.v.

Endvidere meddeler H.K.Kristensen: Jegum var i 1600'tallet Janderup sogns største gård, der 1661 fik over 15 tdr. hartkorn o.s.v.

Det var på denne gårds ene halvpart Simen(Simon) Hansen og

Ane Simenskone levede indtil deres datter Maren og svigersønnen Troels Bertelsen overtog fæstet.
Lørdag den 6. september 1634 lod Ane salig Simen Hansens af Jegum læse følgende på V.Horne herredsting:

Iver Henrichsen i Oksbøl i dag for tingdom på Ane Simens hendes vegne, og tilbød salig Simen Hansens af Jegum hans arvinger, at de møder på 30.dag og annammer skifte og jævning hvis de kan tilkomme efter ham med rette, og siden derefter at gøre hende en rigtig afkald som det sig bør.

Peder Tomsen i Borre og Niels Christensen i Jegum de vidnede med oprakte fingre og ed, at de i dag 8 dage gav Christen Hansen i Troldholm, Lambert Hansen i Vrøgum, Dynes Jensen i Billum, Niels Jensen i Janderup, Hans Nielsen i Lundtarp, Lambert Nielsen i Vige, Maren Tyges i Vrøgum, Aplone Nielskone i Varde, Maren Sørensen i Vrøgum, Mette Jensdatter i Billumtarp, Dorett Madskone i Bandsbjerg, Maren Troels i Jegum med deres lavværger varsel for deres dør for dette tilbud og vidne i dag her til for^{ne} ting Ane Simens ville lade tage beskrevet.

Iver Henrichsen tog vidne.

Muligvis er Ane salig Simens senere på året blevet gift med Terckel Jensen i Vittarp. Det tyder følgende tingsvidne på, der er indført den 1.november 1634:

Lambert Hansen i Vrøgum på sin fader og farbroders vegne, Dynes Jensen i Billum på sin egen og sine søskendes vegne, Troels Bertelsen i Jegum på sin hustru og Mette Sørensen i Vrøgum hendes vegne, Lambert Nielsen i Vige på sin egen og sine søskendes vegne de stod i dag for tingdom og bekendte, at Terckel Jensen i Vittarp har fornøjet og betalt dem fjerdeparten af en kappe, og halvparten af en kåbe, så de takkede ham godt på deres vegne for god betaling i alle måder.

Stod for^{ne} mænd med Terckel Jensen til vedermålsting. Terckel tog vidne.

I 1688 ejer arvingerne efter ane nr. 110 Jep Gødsen halvparten af Jegum.

192(MFFFFFF) MADS ????

Hvornår han er født eller død vides ikke. Han var gift med

193(MFFFFFFM) MAREN? MADSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun levede endnu 1617, hvor der i Riberhus Lensregnskaber nævnes, at Mads Madsen fæstede et gadehus i Janderup, som hans moder ham oplod, og gav 2 daler i indfæstning. Moderen er sikkert flyttet ind til sønnen, og det er måske hende der overlever ham, og er den Maren Madskone, der "undsiger arv og gæld efter hendes salig husbond" i 1645.(Se side 92 i bilaget).

200(MFFMFFF) HANS JENSEN

Han må være født omkring 1521(da han ifølge en gravsten over ham blev 126 år). Han døde den 1.februar 1647 i Janderup sogn. Han var gift med

201(MFFMFFM) KIERSTEN CHRISTENSDATTER

Hun er født ca. 1589. Hun døde den 12.september 1649 i Janderup sogn.

De boede på den gård som sønnen Jacob(ane nr. 100) overtog i 1645. Første gang Hans nævnes i Riberhus Lensregnskaber er 1581, men da der er et slip i jordebøgerne fra 1562 til 1581 kan han udmærket have været fæster i 1563. I en indberetning fra pastor Hammer i Janderup til biskop Tønne Bloch i Ribe(1733-1803) skriver Hammer følgende:

Paa Kirkegaarden findes i alt 11 Ligstene, hvoriblandt een alene formedelst sin rare(mærkelige) Inscription er mærkværdig, liggende ligened for Kirkedøren, Østen for Gangen, over en mand af Jandrup navnlig Hans Jensen/: hvis Sønne-Søns Søn sin Old-Oldefaders fradøde Sted nu bebor:/ som har oplevet 126 Aar, og berettes, at han udi sin Alders 100de Aar har været af saa stærke Legemskræfter, at han paa Marsken som her er, kunne gaae for ved 6 sine Søner at slaee Græs.

Inscriptionen er denne:

Her hviler udi Gud Ærlig og Velagte Mand Hans Jensen af Jandrup, som s: hensov i Herren d. 1.Febr. 1647 udi sin Alders 126 Aar, med sin kjære Hustrue Kiersten Christensdatter, som og s: hensov i Herren d. 12.Sept. Anno 1649 udi hendes Alders 60 Aar. Gud give dem med alle Guds Børn en glædelig Opstandelse.

Denne indberetning findes nu i Ribe bispearkiv C4-775.

Paa Kirkegaarden findes i alt 11 Ligstene, hvoriblandt een alene
 formedelst sin rare(mærkelige) Inscription er mærkværdig, liggende
 ligened for Kirkedøren, Østen for Gangen, over en mand af Jandrup,
 navnlig Hans Jensen/: hvis Sønne-Søns Søn sin Old-Oldefaders
 fradøde Sted nu bebor:/ som har oplevet 126 Aar, og berettes, at
 han udi sin Alders 100de Aar har været af saa stærke Legemskræfter,
 at han paa Marsken som her er, kunne gaae for ved 6 sine Søner
 at slaee Græs.
 Inscriptionen er denne:
 Her hviler udi Gud Ærlig og Velagt Mand Hans Jensen
 af Jandrup, som s: hensov i Herren d. 1.Febr. 1647 udi sin
 Alders 126 Aar, med sin kjære Hustrue Kiersten Christensdatter,
 som og s: hensov i Herren d. 12.Sept. Anno 1649 udi
 hendes Alders 60 Aar. Gud give dem med alle
 Guds Børn en glædelig Opstandelse.

Der er mere end 60 års forskel på Hans og Kiersten ifølge gravstenen, derfor er det sandsynlig, at han har været gift to gange, og det er ikke sikkert hun er mor til ane nr.100 Jacob Hansen.

Siden jeg skrev om Jacob har jeg fundet følgende om ham indført i V.Horne herreds tingbog den 24.juli 1630:

Jens Lauritsen i Janderup og Dorette Nielsdatter ibid. vidnede med oprakte fingre og ed, at de den anden tirsdag efter Sct.Hansdag midsommer sidst forleden hos var udi Janderup kjær vesten Janderup, og der hørte og så det, Søren Byrgesen i Janderup kom løbende til Jacob Jensen(fejl for Hansen, se senere) i Janderup og stødte ham og slog ham 6 eller 7 gange, og drog ham over ende på jorden, og slog ham et slag ved hans øre(teksten borte) og Hans Poulsen som tjener Enne Ivers i Janderup hver med oprakte fingre og ed, at samme dag og tid som for^{ne} Søren Byrgesen slog og stødte for^{ne} Jacob Hansen for hans bryst nogle gange, og drog ham over ende; og så vidnede for^{ne} folk, at de så og hørte det, Gregers Sørensen i Janderup slog og stødte Tue Bertelsen i Janderup, og drog ham over ende, og sparkede ham med sin fod, på jorden nogle gange. Jacob Hansen tog vidne, Byrge Gregersen genpart.

Den 10.marts 1626 døde præsten Christen Sørensen, og de Janderup folk skulle have ny præst. Den gang havde menigheden den ret(som Kristian III havde givet), selv at kalde sin præst med stiftsøvrighedens godkendelse. Kaldsbrevet angående den nye præst findes i Janderup præstearkiv C549A-1 i Landsarkivet, Viborg. I dette kaldsbrev ses det, at Hans Jensen var med til at kalde den nye præst. Her følger ordlyden af kaldsbrevet:

Vi efterskrevne Hans Jensen i Janderup, Bertil Kristensen ibidem, Peder Jespersen i Kærup, Hans Rask i Vig, Mads Rask(ane nr. 202) i Hyllerslev, Eske Kristensen ibidem og Peder Rask i Hebo kendes og gøre for alle vitterlig med dette vort åbne brev, at vi i dag den første søndag efter påske, som er d. 16.aprilis 1626, vare forsamlede i Janderup kirke i hæderlig og vellærde mand, hr. Kristen Høst (ane nr. 446) i Lunde, vor kære herredsprovsts nærværelse at udvalge og kalde os en kristen tro prædiker og sjælesørger efter sal. hr. Christen Sørensens død og afgang. Der have vi med hæderlig og vellærde mands, mester Hans Olufsens til St. Kathrine kirke i Ribe hans bevilling og samtykke og efter den fuldmagt menige sognemænd os givet have, keist og kaldet hæderlig og vellærde person Hans Pedersen barnefødt i Ribe af gode og ærlige forældre og selv har et godt rygte om sin lærdom, levned og omgængelse, til vor sande prædiker og sjælesørger her i Janderup sogn, at han skal gøre os menige sognefolk i for^{ne} Janderup sogn den tilbørlige tjeneste i kirken og uden, som en tro prædiker og sjælesørger sine gode sognefolk pligtig er i alle måder, og love vi igen al ære og lydighed i hans embede på Guds vegne, som vi os dertil pligtige kende, desligeste også at gøre og give ham den rettighed, som ærlige fromme sognefolk deres tro sjælesørger pligtige ere efter ordinansen, og hvis for^{ne} mester Hans Olufsen, sognepræst til St.Katrine i Ribe, af Janderup sogn på sit embeds vegne er tilberettiget, uforkrænket at holdes i alle måder. Thi er vor ydmyge begæring til vor kære fromme øvrighed, ærlig og velb. mand, hr. Albret Skeel, hovedsmand på Riber-

hus, at han dette vort kald ville med os bevilge og samtykke. At så i sandhed er som forskrevet står, have vi under trykt vore signeter, venligen ombedet for^{ne} hr. Christen Høst i Lunde, herredsprovst i Vester herred, til vittterlighed med os at besegle. Actum anno, die et loco ut supra.

Ane nr. 446
CHRISTEN
HØSTS
SEGL

Ane nr. 200
HANS
JENSENS
SEGL

Ane nr. 338
BERTIL
CHRISTEN-
SENS
SEGL

Ane nr. 202
MATZ
RASK
egen
hand

Ialt fire aner under-
skriver dette dokument.

Hans Jensen har været i det man i dag kalder menighedsråd, og da han er nævnt først, har han sikkert været formand for rådet.

Af skiftet efter Hans Jensen ses det, at han var en holden mand, da ind- og udgæld var sat imod hverandre, da blev der tilovers 655 sletdaler og 9 skilling dansk. (Se side 143-45 i bilaget).

Hans og Kiersten havde børnene Jacob (ane nr. 100), Jens, Bennet, Michel og en datter gift med Søren Christensen i Jegum, der var søn af præsten Christen Sørensen i Janderup. (Se Janderup-Billum sogne I side 68, samt side 98 i bilaget).

202(MFFMFMF) MADS JENSEN RASK

Han er født ca. 1585 i Hillerslev, Janderup sogn. Han døde i 1655 og "1. august begravedes ærlig og velagt Dane Mand Mads Rask, Deelfoged i Vester Herret paa det 45 Aar, hans Alder 70 Aar". Begravet i Janderup. Han var gift med

203(MFFMFM) MAREN CHRISTENS DATTER

Hvornår hun er født eller død vides ikke. Hun er død før 29. august 1667 i Janderup sogn. (Se side 147 i bilag).

De boede på en gård i Hillerslev, Janderup sogn hvor hans forfædre før ham havde været delfoged i V. Horne herred. Gårdens skyld og landgilde 1608: 1 fjerding smør, 1 svin, 13 skilling 1 albus helmis og volmis, af 8 hestes gæsteri 6 mark 10 skilling 2 albus. Matriklen 1664: Hartkorn 4 tdr. 2 skæpper, 2 fjerdingkar og 2 album.

Det at være delfoged var en kongelig embedsstilling, hvor

arbejdet bestod i at være kronens og kongens bønder behjælpelige ved retssager, men samtidig skulle han stævne dem til herredstinget hvis de var i restance med skatter og afgifter.

Mads havde i flere år hjulpet sin far med delefogedarbejdet, og 1611-12 i lensregnskaberne er det ham der står som delefoged(delfoged), men det er først i 1622 han får fæstebrev på gården, hvor han fæster hans faders fradøde gård i Hillerslev og giver 35 daler i indfæstning.

Som det ses ved forrige ane Hans Jensen, var Mads Rask også med til at kalde pastor Hans Pedersen til præst i Janderup i 1626.

I et tingsvidne på V.Horne herredsting den 4.august 1649 ses følgende i udsnit:

Endnu vidnede Mads Rask udi Hillerslev delfoged i for^{ne} herred, med lige svoren ed, at han kan mindes i 50 år, al den stund han og hans fader har været kongl. majsts. delefogeder i Vester herred, og ladet tilsige kongens tjenerer her i herredet at gøre ægt og arbejde til Riberhus o.s.v.(Se hele tingsvidnet side 102-03 i bilaget).

I 1622 får Mads Rask og hans arvinger skøde på nogle enge i Janderup sogn. Herom beretter tingbogen for V.Horne herred den 16.marts:

Peder Stall i Rottarp på Peder Pedersen Dall i Horsens og hans hustru Buold Jørgensdatters vegne, efter fuldmagt, skødede og afhændede fra dem og deres arvinger og til Mads Rask i Hillerslev og hans arvinger til evindelig ejendom de enge liggende i Hillerslev mark i Øue, såvidt som salig Søren Raskes har arvet efter hans salig moder Gye Madskone, desligeste hvis anpart han af hans søskende købt og tilforhandlet har, såvidt det skøde de ham derpå givet har, indeholder og udviser.

Stod Peder Stall med Mads Rask til vedermålsting. Mads Rask tog skøde derpå.

Den 9.februar 1622 var disse enge blevet "lovbøden" på tinge. Herom meddeler skriveren:

Peder Stall i Rottarp på Peder Pedersen Dall borger i Horsens hans vegne, efter hans fuldmagt, lovbed i dag og 2 ting næst tilforn såvidt salig Søren Rask har arvet og købt, og ligger i Hillerslev enge og mærsk i (ordet borte) bevist i dag med Frands Jørgensen borger i Horsens hans brev med egen hånd underskrevet, at han på hans vegne, og på hans søsters søns Jørgen Madsen Kølholt hans vegne, som han er lavværge for, vil stande for varsel for denne lovbydelsesvidne.

Peder Stall tog vidnet.

Mads Rask var den 3.august samme år på V.Horne herredsting hvor han "laugbed" noget af det gods han havde købt (arvet?). Tingbogen beretter:

Mads Rask i Hillerslev berettede, at han i 2 ting næst tilforn og i dag den tredie her til forne ting har "laugbøden" en arveeng liggende i Øue en part som han der udi selv har købt, og en part som

hans farbror Lambert Rask i Hillerslev havde der udi. Ole Bennedsen i Janderup og (navnet borte) Nielsen ibid. vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at de i dag 14 dage gav Niels Rask (ane nr. 168) i Bandsbjerg, Jens Mickelsen i Hillerslev, Kirsten Eskes, Karen Lauritskone, Mette Nielskone, Aplone Jeppes, Maren Thøstedsdatter i Hillerslev og deres lavværge, Karen Peders i Janderup hendes lavværge, Hans Sørensen i Hostrup, Mette Sørensdatter og hendes lavværge varsel, Maren Oles i Tarp og hendes lavværge for hver deres dør og bopæl for dette laugbydelsesvidne.

Stod Hans Rask i Vige, Peder Rask i Allerslev, Niels Sørensen i Malle? på sin egen og hans søster Gye Sørensdatter til vedermålsting og samtykte dette vidne.

Blev bevist med Christen Christensen i Dybvadgaard hans brev og signet under trykt, at han for dette vidne vil stande for varsel på hans hustrus vegne.

Udi lige måde samtykte Niels Jensen i Allerslev det på sin hustru Anne Jensdatters vegne.

Mads Rask tog vidnet på sin egen og Lambert Rask hans vegne. Jørgen Rask genpart og til vedermålsting.

Lambert Rask i Hillerslev på sin egen vegne og Mads Rask i Hillerslev på sin egen vegne skødede og afhændede fra dem og deres arvinger til Jørgen Rask ibid. en eng de har arvet og købt liggende i Hillerslev eng i Øue fra landgrob og til "Ander Enge aff Vindher".

Stod forne mænd til vedermålsting. Jørgen Rask tog skøde.

Den 8. januar 1648 er indført i V. Horne herreds tingbog en undsigelse af arv og gæld efter Maren Christensdatters broder Anders. Vi kigger igen i tingbogen for at se hvilke søskende Maren havde:

Christen Madsen i Lundtarp (gift med Marens søster Anne) i dag for dom beretter, at han i to ting her til for^{ne} ting næst tilforn, og i dag den tredie, på sin egen og medarvinger nemlig Christen Christensen Tarp (Marens bror) borger udi Varde, Mads Rasch i Hillerslev, Christen Hansen (gift med Marens søster Kirsten) i Nebel, Hans Lambertsen (gift med Marens søster Berete?) i Hygum og Peder Jepsen (gift med Marens søster Karen?) i Kammersgaard deres vegne, og deres hustruer Maren Christensdatter, Ane (Anne) Christensdatter, Berete Christensdatter, Kirsten Christensdatter og Karen Christensdatter deres vegne, samt på Mette Christensdatter (Marens søster enke efter Peder Staal) i Raatarp hendes vegne, undsagde al arv og gæld efter salig Anders Christensen født i Lundtarp, så at de ikke enten ville nyde eller undgælde udi arv eller gæld efter ham udi nogen måde. Blev bevist med varselseddel på Viborg Landsting udgivet den 10. november næst forleden, at Christen Mogensen og Verner Christensen i Viborg den dag stævned og varsel gav alle salig Anders Christensens arvinger og kreditorer, hvad enten de er inden- eller udenlands, for dette undsigelsesvidne, for^{ne} Christen Madsen på bemeldte sine svogre og medarvingers vegne i dag her til forne ting agtede at tage beskrevet.

Christen Madsen tog vidne.

I Riberhus Lensregnskaber har jeg fundet omstående indberetning af Mads Rask med hans egen underskrift.

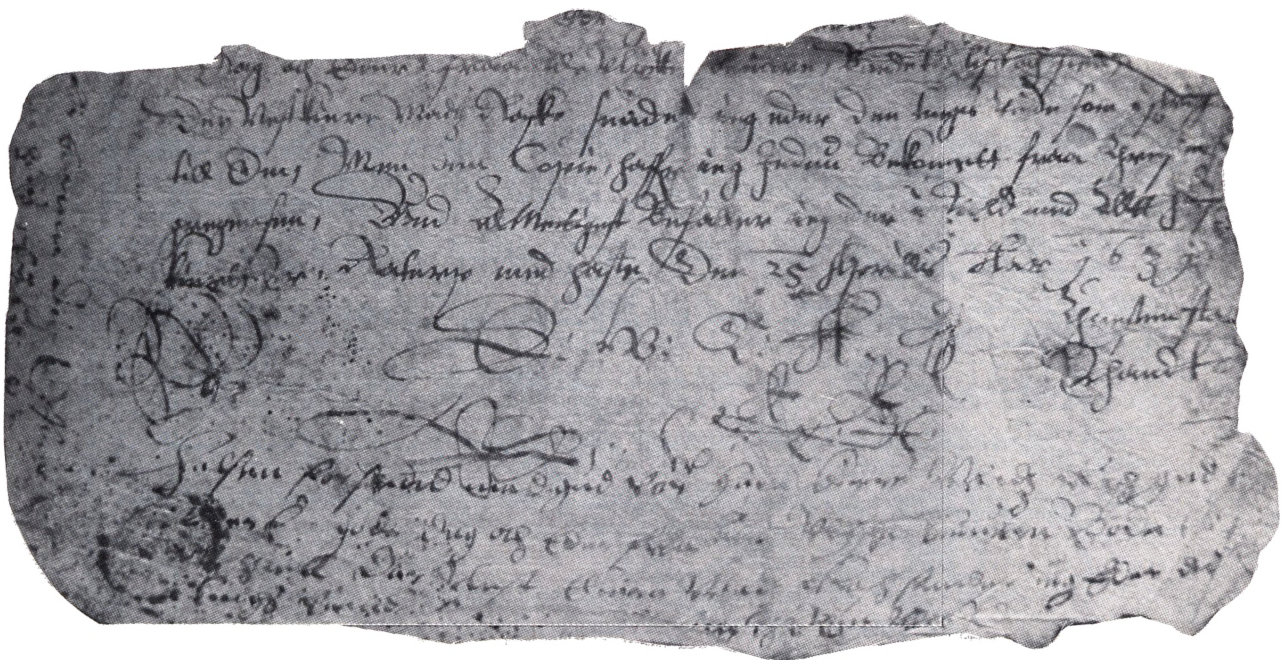
Oversættelse af omstående brev:

Kendes jeg Mads Rask i Hillerslev delfoged udi Vester herred, at eftersom jeg af min gunstige lensmand velb. hr. Albrett Skiel er blevet befalet at forskaffe jordebogens restance rigtig, hvis her udi herredet er efterstående, og pladsskriveren for ingen del dermed at opholde, efterdi han på hans rejse ligger, og penge hos kongl. majsts. regnskab behøver; så har jeg min gunstig husbands begæring såvidt muligt gerne ville efterkomme, og hvis ikke udi penge har kunnet bekomme, det udi kreter at udvurdere, så er der, formedelst ringe penge hos bønderne fandtes, en part kreter blevet udvurderet; hvilke jeg til slottets ladegård lod fremdrive, iblandt hvilke er for dreven på vejen ved min nærværelse, en nedfalden og straks død bleven, som af tvende dannemænd er blevet udvurderet for 7 1/2 rigsdaler, hvilket jeg, formedelst det udi sandhed således er gangen, ikke haver kunnet benægtes, men fremdeles til vitterlighed min egen hånd herunder skrevet.

Ex Riberhus den 12. juni 1631.

Madz Rasch.

En dag jeg var på Landsarkivet i Viborg fik jeg fat i en registratur over privatarkiver, og der opdagede jeg, at der fandtes et brev skrevet til Mads Rask fra Chresten Stall. Jeg fandt brevet og her er et billede af det.

Dog och Eder fraa de Ulykker Beuare, Boede til liff och Siell
Der Nestkiere Madz Rask sende ieg eder den tings vinde som i schriffue
till Om, men den Copie haffr ieg Indnu Bekomett fraa Christen
gregersen(ane nr.406) Gud AlMectigst Befaller ieg eder i Wold med Allt hu
Kierlt Er. Raterp med haste Den 25 Aprilis Aar 1631.

Chresten stall

Hilsen for send med gud vor Herre. Kiere Madz Rasch gud give
(eder) En gode dag och Eder fraa Alle Ulyche beuren Bode till Lyst
(och) Siel der Nest Kiere Madz Rasch sender ieg Eder den
tings vinde som i schref mig thill.

På den anden side er skrevet:

Erlig och Wellert Mand Madz Rask i Hyldersleff Diellefoged till
Riberhus min synderlig goede Wen udi egen hand.

At Mads Rask havde mange gøremål ses af følgende brev i Ri-
berhus Lensregnskaber for 1616-17:

Kendes jeg mig Madz Rasch i Hillerslev og gør vitterligt, at Willem
Hansen skriver på Riberhus har betalt mig, som jeg har købt til kong:
maysts: behov et halvhundrede og ni mark dun, for hver mark tretten
skilling danske. Til vitterlighed har jeg min egen hånd her underskre-
vet. Actum Hillerslev den 18. aprilis 1617.

Madz Rask
Egen hand

Her er mark en vægtenhed der svarer til 250 gram pr. mark,
det var så 14 3/4 kg. dun han havde samlet til kongens dun-
dyner. Man må håbe hans majestæt sov godt i dem.

Dinnis ind mig Madz Rask: sillerlyst og giv vitter-
 ligt. adt Willem Hansen p. Riberhus har betalt mig
 for et halvhundrede og ni mark dun, for hver mark
 tretten skilling danske. Til vitterlighed har jeg min
 egen hånd her underskrevet. Actum Hillerslev den
 18. aprilis 1617.
 Madz Rask
 Egen hand

I skiftet efter Mads Rask er alle deres børn nævnt. Sønnen
Jens blev rådmand i Varde. Det var en god sum penge der var
til deling ialt 1386 sletdaler 1 mark og 3 skilling, foruden
det uvisse som var 134 sletdaler 1 1/2 mark. (Se side 145-49).

204(MFFMMFF) CHRISTEN HANSEN FIEUR

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død efter 11.december 1652. Han var gift med

205(MFFMMFM) USKILL CHRISTENSKONE

Hvornår hun er født vides ikke. Hun døde i 1658 og blev begravet den 16.maj i Billum sogn.

De boede først på en krongård i Kielst, Billum sogn, hvor Christen ifølge Riberhus Lensregnskaber 1626-27 fæstede en halvgård, som Jens Nielsen fradøde, og gav i indfæstning 16 rigsdaler. Det nævnes at Christen var fra Kielst. Gårdens skyld og landgilde var 1 ørte rug, 1 ørte byg, 1 svin, 1 mark 5 skilling 1 albus helmis og volmis, af 6 heste gæsteri 5 mark. Christens gård bliver 1639 fæstet af Backen Dynesen, og Christen og Uschill flytter til Tarp i Billum sogn, men det har ikke været muligt at finde hvilken gård de flyttede til. Det har ikke været en krongård, det kan ses af lensregnskaberne. Derimod kan det ses af indførslerne i kirkebogen, at de er flyttet til Tarp. Kirkebogen begynder i 1637, derfor har det ikke været muligt at finde hvornår sønnen Jens(ane nr. 102) er født. De fik en datter Anna døbt den 6.maj 1638 og da skriver præsten, at de bor i Kielst, men da deres næste barn, også en Anna(den første Anna var død) blev døbt den 22.september 1639 skriver præsten at de bor i Tarp.

I 1650 manglede Christen åbenbart foder til sine dyr, han havde i det mindste ulovligt slået lyng på Jegum mark. Herom fortæller V.Horne herreds tingbog den 14.september:

Søren Christensen i Jegum og Troels Bertelsen ibid. vidnede med oprakte fingre og ed, at de nu i næst forgangne sommer havde set, at Jacob Christensen i Tarp, Niels Christensens søn Peder Nielsen, Jens Hansens dreng Olof Christensen, Christen Hansen Fiouer ibid. og Hans Jepsen i Kielst de havde indbjerget, og på Jegum mark ladet slå lyng og det med heste og vogn selv har afført, det uanset at Jegum mark er ikke ensom mark, uden nogen deres fælles, ej heller landseje at have nogen rettighed derinde.

Hjemlede Hans Nielsen i Billum og Niels Jessen i Sønderbøl med oprakte fingre og ed, at de i dag 14 dage gav for^{ne} Jacob Christensen, Niels Christensen, Peder Nielsen, Jens Hansen, Olof Christensen, Christen Hansen og Hans Jepsen varsel for deres dør og bopæl for dette vidne velbemeldte gode mænd i dag her til for^{ne} ting agtede at tage beskrevet.

Iver Henrichsen på velb. Christen Langes vegne tog vidne.

Det ses ikke af tingbogen om de måtte betale for deres forseelse, men de har åbenbart ikke vidst, at de gjorde noget ulovligt, da det af anklagen fremgår at man må pointere, at det ikke er hver mands eje, som de store hedearealer var. Næste gang vi træffer Christen Fiouer på tinge, er den 11. december 1652 på V.Horne herredsting, hvor han vidner i en sag om indbrud:

Christen Hansen Fiouer i Tarp, Christen Madsen, Christen Kier og Hans Christensen ibid. vidnede med oprakte fingre og ed, at de på

mandag sidst forleden var otte dage så og hørte, at Thue Olesen i Kielst og Tue Tuesen ibid. til gik og opslog en lås og dør for et hus i Tarp, som Olle Christensen tilhørte, og endnu tilhører efter hans fæstebrevs indhold, og der udtog adskillig af hans god og gods, og det med dem bortførte.

Ydermere vidnede forne Hans Christensen med lige svoren ed, at han så da samme tid, at forne Tue Tuesen afbrød en "Maner aff stengert" i forne hus med en "stall hold".

Hjemlede Søren Jessen i Kielst og Jep Jepsen Kier med oprakte fingre og ed, at de i dag 8 dage gav Tue Olesen i Kielst, Thoer Thuesen, Niels Hansen, Bachen Christensen ibid. varsel for deres dør og bopæl for dette vidne velbemeldte gode mænd i dag her til for^{ne} ting agtede at tage beskrevet.

Iver Henrichsen i Oksbøl på den gode mand velb. Christen Lange til Hesselmed hans vegne tog vidne.

I 1657 var det Uschills tur til at nævnes i tingbogen. Hun blev den 7.februar på V.Horne herredsting "fordelt" at betale 1 sletdaler. Lad os se den fulde ordlyd:

Laurids Pedersen i Vittarp på sin broder Christen Pedersen i Schølvad hans vegne fordelte han Uschill Christens i Billumtarp for 1 sletdaler og Peder Nielsen i Grerup for 2 sletdaler 4 skilling, og Niels Dynesen i Billum for 10 skilling de for^{ne} Christen Pedersen skyldig(er), som Laurids Pedersen gav dem til sag.

206(MFFMMM) MATHIS MADSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han har boet i Hillerslev, Janderup sogn. Han var gift med

207(MFFMMM) ???? MATHISKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død efter 24.november 1660 hvor hun er fadder ved sit barnebarn Mathis's dåb i Janderup kirke.

Jeg har en formodning om, at Mathis er en søn af Mads Madsen(ane nr.96) i dennes første ægteskab med Anne Mathisdatter. Under ane nr. 96 skrev jeg, at jeg havde en formodning om, at hans første kone var datter af Mathis Sørensen. Det har jeg fået yderligere bekræftet, da jeg senere har fundet nedenstående i V.Horne herreds tingbog den 17.marts 1655:

Mathis Madsen født i Hillerslev stod i dag her for tingdom, og tog Christen Hansen i Janderup udi hånd og gjorde ham en fuld evig uryggelig og uigenkaldende afkald for alt hvad arv, lod del og rigtighed som fornævnte Mathis Madsen er arvelig tilfalden efter hans salig forældre Mads Madsen og Anne Mathisdatter af Hillerslev, som fornævnte Christen Hansens fader Hans Nielsen i Janderup har haft, på fornævnte Mathis Madsens vegne, under værgemål hidindtil.

Og nu i dag for dom tilstod Mathis Madsen, at han har annammet og opbåret af fornævnte Hans Nielsen i Janderup fuld værd og rigtig afbetaling for fornævnte arv, det være sig for bo og boskab, kvæg og creter, korn og kornsæd,(fire ord borte) intet undtaget ved og

i hvad navn det med nævnes kan; så at han takkede fornævnte Hans Nielsen og Christen Hansen godt for god rigtig afbetaling, og tilforpligtede sig fornævnte Mathis Madsen for sig og sine arvinger, for fødte og ufødte, at holde og have fornævnte Hans Nielsen og hans arvinger, fødte og ufødte, kvit og aldeles skadesløs afkvikteret for al videre arv eller krav for forskrevne arvelod og værgemål, fornævnte Hans Nielsen og hans arvinger skadesløs i alle måder. Og stod Mathis Madsen med Christen Hansen til vedermålsting, da dette afkald ved tingsvidne blev taget.

Jeg er yderligere blevet bekræftet i min formodning om at Mathis Madsen er ane nr.206, da jeg fandt følgende afkald på arv. Det er ane nr. 48 Jep Madsen der giver afkald på arv efter hans salig broder Mads. Jep og Mads var brødre til Mathis. Samtidig takker ane nr. 51 Uschild Jensdatter (barn af Jens Fieur og Maren Mathisdatter) for hendes arvepart, som salig Mads Madsen "havde under hænder og værget for". Det Uschild takker for er hendes mødrene arv, som hendes farbror Mads Madsen havde været værge for. Her følger afkaldet indført i V.Horne herreds tingbog den 19.juli 1684:

For retten stod Jep Madsen i Janderup og Niels Madsen ibid. og tog Christen Rasch i Hillerslev i hånd, på Karen Steffensdatter salig Mads Madsens efterladte enke hendes vegne, og gav hende en fuldkommen tryk og uigenkaldende afkald for fødte og ufødte for alt hvad derefter dem kunne tilkøbbe efter deres salig broder Mads Madsen af Hillerslev, det være sig i sølv og rede penge, bo og boskab, heste og kreaturer, korn og kornsæd, rørende og urørende, intet undtaget i nogen måde.

Og lovede fornævnte Jep Madsen og Niels Madsen at holde Karen Steffensdatter og hendes arvinger det skadesløs.

Nok fremkom Uschild Jensdatter født i Hillerslev og bekendte, at hun til hendes fornødenhed har opbåret hendes arvepart, som salig Mads Madsen havde under hænder og værget for. Efter afkalds videre stil.

Efter jeg fandt dette afkald er jeg 99% sikker på, at Mathis Madsen er ane nr. 206.

208(MFMFFFF) PEDER OLESEN (OLUFSEN)

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død efter 31.juli 1624. Han var gift med

209(MFMFFFFM) ???? PEDERSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

De var fæstere på en krongård i Aasted, Kvong sogn hvor han er nævnt første gang 1581 i Riberhus Lensregnskaber. Gårdens skyld og landgilde er nævnt under sønnen Jes Pedersen. Peder Olesen er nævnt som fæsteren helt frem til 1630, men allerede 1622 får sønnen fæstebrev på gården.

I 1621 mistede Peder en hest, herom beretter tingskriveren den 1.december i V.Horne herred:

Søren Nielsen i Aasted og Jep Persen i Glibstrup vidnede med oprakte

finger og helligånds ed, at som i morgen kommer 6 uger var, hørte og så de Per Vollesen i Aasted bad hans dreng, Nis Nielsen født i Stausø, hente hans øg hjem. Og lidet derefter kom for^{ne} Nis Nielsen hjem til Aasted og sagde, at han havde gennet for^{ne} øg i dynd. Så løb de hastig der heden, og der de kom til for^{ne} øg, var der en af dem druknet; var god for 12 daler.

Jes Pedersen(ane nr. 104) i Aasted og Volle Pedersen ibid. vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at de på mandag sidst forleden måned gav for^{ne} Nis Nielsen mundtlig varsel i Aasted for dette vidne. P. Jespersen i Kærup tog vidnet.

Peder Olesens kone havde været gift før. Det ses af en strid der begyndte 1622 og endte ved Viborg Landsting 1624. Det var angående Kirsten Olufs fædrene arv. Lad os først se hvad vort gode kildemateriale tingbøgerne har at berette. Den 12.oktober 1622 meddeler skriveren ved V.Horne herredsting:

Bertel Christensen i Aasted og Jes Matisen i Kvorup vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at de på søndag 14 dage i Kvong skov mundtlig gav Kirsten Olufs i Urup og hendes lavværge varsel for hvis vidne Jes Pedersen i Aasted i dag her til Vester herredsting vil tage beskrevet.

Stod Mads Christensen på sin hustru, Jørgen Jessen(Jensen?) i Kvong, Niels Christensen i (Sloust?) på deres hustruers vegne.

Desligeste Mads Christensen i Hallum på Niels Persen i Nærild hans vegne, efter hans fuldmagt, til vedermålsting.

Per Vollesen i Aasted var Jes Pedersens hjemmel til hvis (teksten utydelig).

Hvad sagen drejer sig om ses ikke af dette, men den 31.juli 1624 blev sagen optaget til dom på Viborg Landsting, og i Dombogen for dette år side 429a-b findes følgende:

Var skikket Peder Olufsen i Aasted hans visse bud Søren Nielsen i Dejgaard med en opsættelse her af landstinget i dag 14 dage udgangen, lydende han da, efter en seks ugers opsættelse, at have hid i rette stævnet Kirsten Olufs i Kvie og hendes rette lavværge, for en uendelig landstingsdom han lader sig af berømme, at hans formere husbond ærlig og velførnemme mand Bendix Norbye til Urup skal have forhvervet her til landsting med underfundighed og vrang undervisning over et skadesløsbrev som for^{ne} Kirsten Olufs hendes formere husbond salig Niels Hansen af Debel har givet hendes stedfader for^{ne} Peder Olufsen, anlangende hendes fædrene arv, som forne Niels Hansen skulle have opbåret med hende, som hun ikke ved hendes salighed skal benægte. Og ikke for^{ne} Bendix eller Kirsten Olufs eller Oluf Madsen skulle kunne gøre bevisligt, at de har ladet for^{ne} Peder Olufsen stævne eller kalde for samme dom i nogen måde, uanset den med underfundighed skal være forhvervet.

Mener samme uendelig dom burde magtesløs at være, og hvis andre domme eller breve som for^{ne} Kirsten Olufs og Oluf Madsen i den sag taget og forhvervet har, og ikke at komme for^{ne} Peder Olufsen på hans breve eller retfærdige sag til hindring eller skade i nogen måde. Desligeste havde da hidstævnet for^{ne} Kirsten Olufs så og for^{ne} Oluf Madsen med for^{ne} dom og alle hvis andre breve som de udi den sag ville nyde og undgælde.

Så og for^{ne} Bendix Norbye som samme dom forhvervet har, om han har

noget dertil at svare.

Da for nogen lejlighed er samme sag opsat til i dag. Og nu bød for-

Søren Nielsen sig på for^{ne} Peder Olufsens vegne i alle rette, så er for^{ne} Kirsten Olufs, Oluf Madsen og Bendix Norby ikke nu mødt til gensvar, eller nogen på deres vegne dem at undskylde.

Og formenté Søren Nielsen, at efterdi sagen over seks uger har været nu optaget, det han nu burde på for^{ne} Peder Olufsens vegne at have endelig dom, at samme uendelige landstingsdom burde ingen magt at have.

Da, efterdi det befindes sagen tilforn at have været hidstævnet, og den da først udi seks uger, og siden fremdeles til i dag er optaget, og ikke for^{ne} Kirsten Olufs, Oluf Madsen og Bendix nu er mødt, eller nogen på deres vegne det at undskylde, det ikke heller imod recessen uden bevilling derudinden kan gøre længere forhaling, da finder vi efter sådan lejlighed samme uendelig landstingsdom magtesløs at være. Ingen mødte.

Peder Olufsen var pligtig at holde en soldat af gårdens indtægt, og han havde i 1621 hyret Ole(Volle) Giødsen til at være soldat, men Ole mente ikke han havde fået betaling nok. Det kom der en retssag udaf. V.Horne herreds tingbog meddeler 12/1 1622:

Viffert Christensen i Rærup på Volle Giødsens vegne havde dele og tredie ting til Peder Vollesen i Aasted for 16 sletdaler som resterer på det brev Peder Vollesen havde givet Volle Giødsen for hans soldatertjeneste.

Så mødte Peder Vollesen og sagde han ville give Volle Giødsen for hans tjeneste så meget hans husbond ærlig velb. Albrett Skiell siger han skal give ham, eftersom han har tjent til.

Eftersom skudsmål og eftersom berettes den sag er voldgivet, opsatte jeg den sag en måned.

Peder Vollesen tingsvidne. Viffert opsættelse.

Måske har Peder Olesen ikke været tilfreds med hvad han fik for sine penge.

I 1647, da sønnen Jes havde overtaget gården, opstod der strid om adgangsvej ved Bertel Jepsens kålgårdsdige.(Se side 102 i bilaget).

212(MFMFMFF) CHRISTEN POULSEN (SNEPSGAARD)

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død efter 1622. Han blev efter 1606 gift med

213(MFMFMFM) ???? CHRISTENSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

Første gang jeg har fundet Christen Poulsen nævnt er i P.N. Thorup: Ribe Cathedralskole side 111 hvor der står følgende:

Christen Povelsen Snapsgaard var 1594 den næstnederste Hører, de tvende følgende Aar den tredie i Ordenen. 1597 er han afgaaet.

Næste gang jeg finder ham omtalt er i Kancelliets brevbøger for 4.april 1597 hvor der findes et brev til bispen i

Ribe. Det har følgende ordlyd:

Missive til Bispen i Ribe om at ordinere Christen Pouelsen til at forestå Hospitalet i Ribe, da Kapitlet kender ham duelig dertil, uanset om han har været på Universitetet eller ej. Udtaget i Jyd-ske Tegnelser 5, 34.

Den daværende biskop i Ribe var Peder Hegelund, og han var en meget betænksom mand der bl.a. skrev dagbøger, som 1976 blev udgivet af Bue Kaae. Dagbøgerne er skrevet i årene 1565-1613.

I 1597 skriver bispen, at han den 26.april ordinerede Christen Pouelssøn.

Jeg har været så heldig at finde Christen Pouelsens egenhændige bekræftelse og vidnesbyrd om, at han vil holde sig hospitalets love efterrettelig. Dette dokument findes i Ribe hospitals arkiv i Landsarkivet, Viborg. Se kopi af originalen på modstående side. Her "oversættelse" af dokumentet:

Her Christen Pouelssøn

Effter som ieg nu for nogen tid siden er vdvald vd aff Øffrigheden at vere Prest oc Sielesørger for de fattige vdi det Almindeli hospital her vdi Ribe, oc at vere Husholder oc Spisemester vdi for^{ne} hospital, oc at staa for Regnskab, Loffuer oc forplikter ieg mig at vere tro, flitig Edru, oc Tienistactig, som en god tilsius Mand, oc forstanderne lydige, videndes oc rammendis de fattiges Gaffn oc beste, aff min yderste formue, Att baade de fattige oc Siuge, saa vel som Scholepersoner skulle bekomme Deris tilbørlig Vnderholding, saa at Dennem intet skulle ske forkort for min skyld, oc ey de skulle haffue mig at beskyldte med rette;Oc skal ieg sette aarligen Borgen oc forloffuing for mig(om behoff gøres) at ieg skal vere Hospitalet Tro, oc giøre gode rede oc Regnskab, for huis Jeg opbærendes oc vdgiffuendis vorder. for det Tredie om Jeg vdi samme Tieneste ved døden affgaar, da skal mit gode bliffue Hos Hospitalet, oc de fattige vere mine Arffuinge. Dog skal det icke vere mig formeent foer?, att om Jeg for min skrøbelighedz skyld, eller anden Aarsager vil giffue mig vd aff samme Tieneste, at Jeg io maa komme der vd, dog ieg tilforne skal giøre god Regnskab, oc skillis derpaa met venskab oc Quittans. for det siste skal Jeg vdi alle maade forholde mig vdi Lærdom oc Leffnit, som en erlig Prest Mand bør at giøre effter guds ord, oc ordinantzen, skal Jeg oc Prædicke vdi Siugstven røsterer? om vgen om til trenges, huer Søndag oc huer Onsdag Morge effter Leiligheden, oc ellers forholde mig effter Ordinantzens Lydelse om Hospitaler, paa det LXXIIII (74) oc det LXXV (75) Blad, oc synderligen vdi det Attende Riber Artikel Saa at Kong: Maists: fundatz om dette Riber Hospital maa fyldestegiøres. Til ydermere vidnisbyrd haffuer Jeg Christen Pouelssøn dette screffuet met egen haand Actum den 26 Aprilis 1597

Christianus Pauli mea manu.

I samme arkiv fandt jeg følgende om hans indsættelse i Tjeningen:

Anno 1597 den 4.juli var hr. Christen Pouelssøn Riber Hospitals præst selv tilstede udi ærlig og velbyrdig Albret Frises til Ha-

Her Christen Couelphen

1. Effter som ieg nu for nogen tid siden er ordneth ved aff
 Offringuden at vere prest or biskopsbeger for de fattige ved
 det Almindelig hospital her ved Ribe, or at vere husfælder
 or spise-mejster ved forre hospital, or at staa for Regnskab,
 2. Hoffuer or forpligter ieg mig at vere tro, flitig, Ordre, or Iron-
 nispaltig, som en god alijums Mand, or forstauderue tydig: viden-
 des or rammendis de fattiges Gæfte or best, aff min yderste
 fornuft; Att endes de fattige or Binges, saa vel som Schole-
 professor skulle bekomme Deris iblidelig vnderfoeding, saa at dem
 nem intet skulle ske forloret for min skyld, or ey de skulle saffen
 mig at beskjede mit vorte; 3. It skal ieg jere dertiligen Borgen
 or forloftning for mig (som besoff giendis) at ieg skal isere Hosp-
 italet Tro, or yder gode rede or Regnskab, for huest ieg opbes-
 3. rendis or vedsjssendis worden. 4. For det Quedis om ^{de fattige} ~~de fattige~~
 samme Gæmste ved doden affgaar, da skal ~~at~~ mitt godskost
 Hospitaler, or de fattige vere mine vnsfninge. Dog skal det ikke
 vere mig forment faar, att om ieg for min skottig sed jeres
 eller anden Aarsager vil gifte mig ved aff samme Gæmste, at
 4. Jeg so maa komme der ved, dog ieg alforre skal yder god Regn-
 skab, or skillics Deris mit venskab or Quistans. For det sidste
 skal ieg ved alle maade forsolde mig ved Landam or Hoffind, so
 en velij prest stand bdr at yere efter gods ord, or Ordinantzen jst
 Jeg or Knudike ved Bingshoen tofante om ^{mit ting} ~~deris~~ vnsdunge
 huere 9 usdag Morgt efter Eilighden or eller forsolde mig efter
 Ordinantzens tydelig om hospitaler paa det LXXIII, or 2
 LXXV Blad, or tynderligen ved det Alende Ribes Artikel.
 Paa at Kong Mathias Firsdate om deno Ribers hospital ma
 tydesregionis. Til ydermere vidnisbynd, saffuer 1. Christen
 Couelphen Deris affriet mit egen haand Actum den 26 Aprilis
 1597

Christen Couelphen

raldskær hovedsmand på Riberhus', nærværelse, desligeste og menige Capitel og borgmester og råd, og gjorde sin forpligt, at så længe han skulle være hospitalspræst og forstander, skulle han ikke indlade sig udi noget giftermål udi nogen måde. Til vidnesbyrd underskrevet med hans egen hånd. Christiernus Pauli mea manu.

Samme dag, udi dette år Anno 1597 blev hr. Christen Pouelsen bevilget til sin løn udi det første år femten daler, og skriverdrengen Pouel fire daler, og skal forne hr. Christen Pouelsøn søge disk hos skolepersonerne.

Det gik desværre ikke så godt for Christen poulsen med hans regnskab som han havde lovet. Herom skriver Peder Hegelund i sin dagbog(almanak) den 31.december 1605:

Fra Philippi oc Jacobj dag 1598 oc til Phil. oc Iacobi dag 1605:
Her Christen Pouelssøns hospitals regnskab bleff hørt paa Riberhuss aff lenssmanden, capitlet oc borgmester oc raad oc hannem kom til at vdgiffue faar try aarss forglemt offuermaal (sex lester korn) Anno 1599, 1600, 1601 vdi de diure aar, der ørtugen kaaste 4, 3, 2 daler, men bleff affregnet j lest faar S.Annetofft, saa resteret- vj lester, kunde beløbe 400 daler, bleff hannem vndt paa 200 daler at betalis paa sex aars maaler.

Det var sikkert ikke bevidst, at der var fejl i regnskabet, han har ikke været så regnskabskyndig som han burde. Trekvart år før denne indførsel har Peder Hegelund skrevet den 29.marts 1605:

Paa Her Christens vegne vdi hospital, om Skatztsogn bleff screffuet til Tunder.

Christen Poulsen har nok forespurgt om embedet i Skast sogn i Højer herred, Sønderjylland. Han blev 1606 præst i dette sogn, og var det indtil 1622.

SKAST KIRKE

ling 2 albus, 1/2 ørte rug af en stug. Jens Christensen har en tid opholdt sig i Houm, Hemmet sogn, da der i Kjærgaard birks tingbog den 10. marts 1592 findes følgende:

Christen Christensen i Nebel på sin søn Jens Christensen i Houm hans vegne fordelte hr. Bachen Tøstesen sognepræst i Nebel for 3 ørte rug, 16 ørte byg, 8 tønder havre og 6 daler efter hans eget brev og forpligt.

Det var ikke småpenge den gode præstemand var skyldig, og om han fik dem betalt har jeg ikke fundet.

Riberhus Lensregnskaber meddeler i regnskabet 1607-08: Jens Christensen i Nebel fæstede den 17. oktober (1607) en halvgård i Nebel sogn som hans fader Christen Christensen fradøde, gav 40 daler.

Nu var hele gården samlet igen. H.K. Kristensen skriver i Nr. Nebel og Lydum sogne side 204:

Denne gård har huset storbønder, birke- og herredsfogder i gamle dage. I middelalderen var det en selvejergård. Den Peder Christensen i Nebel, der er omtalt foran s. 160, boede her. (Se mere herom under ane nr. 1712 Peder Christensen). Jens Christensen var studehandler ved siden af gårdbruget. Herom vidner Kjærgaard birks tingbog den 17. juli 1612:

Jens Christensen i Nebel vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at nu i foråret kom Jachob Clausen, borger i Varde, til ham i Nebel og der så 28 øksne, som han og hans søn havde tilhobe; og da sagde Jachob Clausen til ham: Vil du "vende" mig for^{ne} 28 øksne parret for 20 1/2 daler og drive mig dem til Varde, da vil jeg give dig 20 1/2 daler for parret.

Og ved en otte dage derefter drev han dem ud til Varde på Skovbo torv; og der betalte han for^{ne} øksne for 20 1/2 daler hver par, og en hat og en trøjeklæde overalt; og drak de lidkøb derom i Jachob Clausens hus samme tid.

Ydermere bekendte Jens Christensen, at de 10 øksne var hans egne, og de 18 hans søns Niels Jensen.

Jens Poulsen i Kielst og Søren Hansen i Kielst vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at de i dag otte dage gav Jachob Clausen i Varde varsel for hans dør og bopæl for dette vidne.

Stod Jachob Clausen til vedermålsting. Iver Marquordsen tog vidnet, Jachob Clausen genpart. Peder Jensen i Vrøgum dommer.

Den 20. november 1612 var Jens Christensen "i den sag foged og tingholder" til Kjærgaard birketing. Det var angående hvad vrag der dette år var strandet og hvad det kunne vurderes til. Jens Christensen underskrev tingsvidnet "med egen haand". Se næste side.

Jens Christensen blev i 1621 beskyldt for at have taget mere af arven efter hans svigerfar Iver Thomsen i Houm, end hans hustru tilkom. Det var en søn af Anne Iversdatters søster Kirsten, der mente Jens Christensen og Anne havde fået mere end de tilkom. Herom fortæller Kjærgaard birks tingbog den 7. december 1621:

Hans Vestisen i Oksbøl havde i rette stævnet Jens Christensen i Nebel og tilspurgte ham, om han vil benægte han ikke har bekommet en

Jens Christensen i Alabak i agne sag fengte sig af sig selv den 11. januar
 1622. Hans hustru Kirsten Iversdatter tilfaldt efter hendes salig fader Iver Thomsen af Hoom.
 Dertil svarede for^{ne} Jens Christensen, at han har taget den lod hans hustru tilfaldt efter hendes salig fader for^{ne} Iver Thomsen,
 og havde han fanget mere, da mente han Hans Vestisen burde det be-
 vise.
 Hans Vestisen tog tingsvidne derefter, og blev opsat til snapsting.
 Snapsting var den første tingdag i det nye år, og den faldt på fredag den 11. januar 1622, hvor tingbogen beretter:
 Hans Vestisen fremlagde en opsættelse den 7. december udgivet lyden-
 de: Han at have stævnet Jens Christensen i Nebel for han skal have taget en part af den arv hans moder Kirsten Iversdatter kunne til-
 falde efter hendes salig fader Iver Thomsen af Hoffum, og den sag at være opsat til i dag.

JENS CHRISTENSENS UNDERSKRIFT I ET TINGSVIDNE

anpart af den arv hans (Hans Vestisens) moder Kirsten Iversdatter tilfaldt efter hendes salig fader Iver Thomsen af Hoom. Dertil svarede for^{ne} Jens Christensen, at han har taget den lod hans hustru tilfaldt efter hendes salig fader for^{ne} Iver Thomsen, og havde han fanget mere, da mente han Hans Vestisen burde det be- vise. Hans Vestisen tog tingsvidne derefter, og blev opsat til snapsting.

Snapsting var den første tingdag i det nye år, og den faldt på fredag den 11. januar 1622, hvor tingbogen beretter:

Hans Vestisen fremlagde en opsættelse den 7. december udgivet lyden- de: Han at have stævnet Jens Christensen i Nebel for han skal have taget en part af den arv hans moder Kirsten Iversdatter kunne til- falde efter hendes salig fader Iver Thomsen af Hoffum, og den sag at være opsat til i dag.

Så mødte Jens Christensen , og forment Hans Vestisen burde at bevise han havde taget nogen arv, som hans moder kunne tilfalde, før end han burde at lide nogen tiltale. Deslige at han burde ej kunne at indføre først alt hvis hans moder har fanget til medgift og hjemført.

Og blev Jens Christensen for den tiltale kvit dømt.

I 1631 blev en kvinde Maren Pedersdatter i Kolle sigtet for trolddom, og Jens Christensen blev også indkaldt som vidne. Herom skriver H.K.Kristensen i Nr.Nebel og Lydum sogne side 347-48:

Jens Christensen i Nebel vidner, at mange folk har klaget over Maren, at hun har "lovet dennem ondt og dennem det at være vederfaret". Endvidere vidnede han, at for nogle år siden tog han en eng fra Marens svoger(d.e.svigerson) Jens Nielsen i Hennebjerg og fra Laust Christensen i Fidde, og straks mistede han en af sine bedste køer, og han >>tilmodede<< (tillagde) Maren, at hun havde gjort det.

I 1622 blev Jens Christensen stævnet af "ædle og velb. hr. Albrett Skiell" angående nogen tvivl om et "udkast af den beretning Niels Nielsen i Obling og Christen Nielsen ibid. for beskyldes at have digtet og skrevet". Man mente Jens Christensen havde forsøgt at påvirke et par vidner i sagen. Jens Christensen sagde: At han havde tit været i Henne mølle at lade male, og han havde også været der og krævet Hans Møller penge for noget malt han var ham pligtig, men han "Enckend" dag det var vidste han ikke, og bad Jens Christensen sig Gud til hjælp med oprakte fingre og helligånds ed, at han sagde til forne Hans Møller: Har Las Throgelsen fået ret nogen beretning, da vidn sandhed derom.(Se hele sagen side 149-50 i bilag).

Under Trediveårskrigen da den tyske feltherre Wallenstein i 1627 fordrev Christian IV fra Tyskland og plyndrede Jylland, nåede hans musketerer og soldater også til Nebel sogn hvor de ranede 8 heste; det var i 1628 "en tid lang for Sct.Hansdag midsommer". Samme heste brugte soldaterne som de havde lyst til "til noget efter Sct.Hansdag samme år". De Nebelborgere fik sendt bud til Ribe om hjælp, og Villom Hansen, som da var "stadz hopmand" i Ribe, kom til Nebel "efter øverste Lyttenbudz befaling" til Jens Christensen i Nebel, og fik fat i de soldater der havde taget hestene, og de blev leveret tilbage til de Nebel borgere.(Se side 151 i bilaget).

Jens handlede også med gæs; det ses af tingbøgerne. I 1629 ved Mikkelsdagstider bar Mikkil Nielsen i Nebel 4 gæs til ham for 2 skæpper bygtiende og 4 andre for leje af en ko; men samme år bar Niels Nielsen ingen gæs til Jens, og ingen heller af Niels fader Niels Knudsen.(Se side 151-52 i bilaget).

Anne Iversdatter havde arvet en sum penge efter sin broder Jes Iversen af Houm, der var død barnløs. En del af disse penge var på et gælds brev udstedt på fru Kirsten Kruse til Lydumgaard. Hun var død før 1632 og havde ikke betalt gælden til Jes Iversen der var på 293 daler. Derfor havde Jens på sin hustrus vegne stævnet ærlig velb. mand Christen Krag

til Lydumgaard, der var Kirsten Kruses søn, for de 293 daler. Det var den gode mand Christen Kragh ikke tilfreds med, så han stævner herredsfogden Christen Gregersen(ane nr.406) til Viborg Landsting, da det var ham der i sin tid på Jens Christensens vegne havde dømt Christen Kragh. Christen Kragh påstod, at dette gælds-brev "skal være Christen Kraghs søster fru Mergrete Kragh, Erich Bildes til Vardhoed på lod tilfaldet" efter deres salig moder. Endvidere henholdt Christen Kragh sig til, at "hans salig moders brev ikke lyder een for alle at skulle betale", og derfor mente han herredsfogdens dom ingen magt burde at have. Dommerne mente da også at "Efterdi forne fru Kirsten Kruses udgivne brev ikke tilholder hendes arvinger een for alle samme gæld at skulle betale, og befindes bemeldte Christen Kragh at have søstre og medarvinger efter sin salig moder, som og kunne være interesserede til samme gæld at svare, og fogden dog har tildømt forne Christen Kragh alene gælden at betale, da kunne vi ikke kende denne hans dom bør nogen magt at have.(Se side 152-53 i bilaget). Fredag den 2.august 1633 blev Jens Christensen stævnet af ærlig velb. Albert Skiell at møde samme dag på Kjærgaard birketing angående noget brød som skulle være taget af Jens Christensens loft Samtidig blev stævnet Jens Christensens to døtre Lisbeth(ane nr.107) og Kirsten. Jens Christensen fremlagde da et skriftligt svar som lyder:

Jens Christensen giver tilkende, at der har været nogen på hans loft, som hans gode(fødevarer etc.) var derpå, og hans folk gav tilkende, at der var blevet borte af det gode, som der var på deres loft.

Da på den næste søndag efter Vor Fruedag som var den 31.marts nu sidst forleden, da som gudstjenesten var i kirken, da er en liden dreng som hedder Peder Pedersen født i Nebel, indkommet på mit loft som en part af mit gode var på. Da har mine folk, som da var hjemme fra kirken, hørt og formærket, at der var nogen på mit loft. Da de kom på loftet da fandtes der en liden dreng som var forne Peder Pedersen. Da bad de ham, at han skulle blive tilstede, indtil folk kom hjem fra kirken. Da fandtes samme dreng i mit hus. Og der hans fader formærkede, at drengen var i mit hus, da kom han straks og tilspurgte, hvor drengen var kommet derind. Da sagde han, at han var kommet på mit loft og ville have brød. Da slog hans fader drengen med ris. Så kom drengens morbroder Niels Jensen i Nebel ind i mit hus til ham, og havde en hob ris i hans hånd, og udtog ham af min stue og førte ham på fremgulvet, slog og straffede ham med ris. Og der jeg ikke ville, at han skulle slå og straffe ham i mit hus, da skød han mig tilbage, og så løb drengen bort.

Og vidnede forne Jens Christensen i dag for tingdom med oprakte fingre og helligånds ed, at det var i sandhed som forne seddel om melder.(Se side 153-54 i bilaget).

Jens og Anne havde børnene Lisbeth(ane nr.107), Kirsten, Maren gift med Niels Nielsen i Obling, Sdr. Bork sogn og sønnen Iver Jensen borger i Varde.(Se side 154 i bilaget), samt sønnen Niels Jensen der fik morfaderen Iver Thomsens gård i Houm, Hemmet sogn.(Se H.K.Kristensen: Nr.Nebel og Lydum sogne side 205).

216(MFMMFFF) NIELS MORTENSEN

Han er født ca.1610 ved Sønderside, Ho sogn. Han er død før 23.august 1689 i Ho sogn. Han var gift med

217(MFMMFFM) METTE NIELSDATTER

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død før 23.august 1689 i Ho sogn.

Niels og Mette boede først ved Sønderside fiskerleje i Ho sogn.H.K.Kristensen beskriver i sin bog "Gamle sydvestjyske fiskerlejer" Sønderside fiskerleje således:

Sønderside var mere end et fiskerleje. Det var en havneby og handelsplads. Her stod rækker af periodisk beboede boder for bønder fra egen og fiskere langt borte fra, fra Varde, Ribe og Sønderjylland og for fiskeopkøbere og handelsfolk. Men der var også huse, hytter og boder til fast beboelse for »erhvervsfiskere«, søfolk, håndværkere og handlende. Forholdene her lignede i nogen grad dem, vikender fra Ribe. Når Vester herred allerede i middelalderen sendte en flåde på 13 store skibe med mindst 118 fiskere ombord til Helgoland, er der næppe tvivl om, at de fleste er kommet fra Sønderside, for det største fiskeri har lejet åbenbart haft i middelalderen.

Efter reformationen tilskriver kongen 1545 almuen, som fisker for Sønderside, Ho og Oksby, at de skal give deres præster deres madfisk. Fiskerne har måske ment, det kunne undlades under den nye tingenes tilstand.

Vi tyr igen til tingbøgerne for at se om der findes noget om Niels og Mette. Fredag den 16.november 1621 har skriveren Peder Staal(Stall) indført følgende i Kjærgaard tingbog:

Niels Mortensen ved Sønderside på sin moder Kirsten Mortens ibid. hendes vegne havde dele og fjerde ting til Line Hanskone på Sønderside for 13 sletdaler og 3 mark dansk.

Så mødte for^{ne} Line Hanskone og forpligtede sig at betale for^{ne} Kirsten Mortens for^{ne} 13 daler og 3 mark dansk til pinsedag nu førstkommande skadesløs, hvilket Kirsten Mortens ikke selv ved hendes ed vil bekende deraf var betalt.

Stod Line Hanskone med Niels Mortensen til vedermålting.

Her fandt jeg så ud af, at Niels' moder hed Kirsten. Hun var gift med Morten Nielsen, der i 1615 blev sigtet for trolddom. Kirsten Mortens fortsatte Mortens forretning.(Se under ane nr.432).

Samme tingbog meddeler 18.april 1623 salg af Morten Nielsens gods, der var beslaglagt af kongen:

Hans Hansen i Kjærgaard i dag for tingdom var Niels Pedersen ved Sønderside hans fri hjemmel til al den jord ved Sønderside, som Morten Nielsen ved Sønderside købte af salig Therkel Bertelsen i Hude, og Hans Hansen i Kjærgaard har købt af kongl: majsts: lensmand hr. Albrett Skiell, og da stod et hus på den part af for^{ne} jord, vester ind til et lille dige ved Hans Christensen på Sønderside hans "tag-nabe", og det var Hans Hansen Niels Pedersens hjemmel til, så længe andre holder deres jord fri på Sønderside.

Ane Nielskone på Sønderside tog vidne. Hans Christensen ibid. genpart. Mads Michelsen foged på Hennegaard dommer.

Niels og Mette havde flere børn bl.a. en datter Mette opkaldt efter hendes mormor. Denne datter ville de gerne have gift med Jens Bachensen, men det var ikke efter Mettes hjerte. Lad skriveren ved V.Horne herredsting fortælle:

Lørdag den 21.februar 1657.

Boj Nielsen i Ho og Jørgen Nielsen ibid. vidnede med oprakte fingre og ed, at de nærværende hos var i Maren Hansdatters hus ved Sønderside den 16.september sidst forleden, og da hørte og så de, at hæderlig og vellærd mand hr. Michel Hansen sognepræst til Ho og Oksby sogne tilspurgte Mette Nielsdatter, Niels Mortensens datter ibid. hvad årsag der var til, at hun sig således "forslager og Indtholdte", at hun sig ikke ville, efter kristelig skik, vie til sin trolovede fæstemand for^{ne} Jens Bachensen. Da svarede hun, at hun ham udi ingen måde vidste at kunne beskylde, men dog udi sit hjerte ingen kærlighed kunne have til ham, af den årsag hun med hendes forældres råd, vilje og samtykke tilforn var trolovet med Niels Pedersen i Oksby, men sig belangende, at hun havde indgangen trolovelse med for^{ne} Jens Bachensen, var hun af hendes fader og brødre tiltvungen, ganske imod hendes vilje; og af dem tilsagt, at hun endelig bemeldte Jens Bachensen skulle trolove, for de ville have hende i "grandlou" med dem. Hvorover hun, efter samme hendes ord og bekendelse, ham trolovelse havde tilsagt, men aldrig ægteskab med ham ville indgå, formedelst det løfte hun med Niels Pedersen, som for er meldt, gjort haver.

Hjemlede Hans Knudsen i Ho og Søren Hansen ibid. med oprakte fingre og ed, at de på torsdag næst forleden otte dage gav Michel Hansen i Ho, sognepræst til Ho og Oksby sogne, Niels Mortensen ibid. og hans hustru Mette Nielskone med hendes lavværge, Morten Nielsen, Peder Nielsen, Søren og Nielssønner(fejl for Søren og Niels Nielsen), Mette, Maren og Kirsten Nielsdøtre, Niels Pedersen i Oksby og Maren Hansdatter ved Sønderside med hendes lavværge varsel, og at de på fredag næst forleden otte dage var de for Hennegaards port, og der gav de Mette Nielsdatter født ved Sønderside, Niels Mortensens datter i Ho, med hendes lavværge varsel, alle varsel til deres dør og bopæl for dette vidne for^{ne} Jens Bachensen i dag her til forne ting agtede at tage beskrevet.

Jens Bachensen tog vidne, Niels Mortensen genpart.

Af dette tingsvidne ses det, at Niels og Mette nu var flyttet fra Sønderside, hvor datteren Mette var født, og til Ho by.

Vi ser videre hvad der sker i denne triste kærlighedsaffære:

Lørdag den 28.februar 1657.

Kirsten Claudatter i Ho og Kirsten Madsdatter i Oksby vidnede med oprakte fingre og ed, at nu i sommer næst forleden imellem Ribermarkedet var de nærværende hos i Jens Bachensens hans stue i Ho by og der hørte, at Mette Nielsdatter, Niels Mortensens datter i Ho, sagde til for^{ne} Jens Bachensen og dem, at hun havde ingen lyst til ham; hendes forældre havde tvunget hende til den trolovelse hun med for^{ne} Jens Bachensen havde indgangen, men ville de lade hende råde,

så skulle de ingen "harmer" haft af hende.

Hjemlede Hans Knudsen og Søren Hansen i Ho med oprakte fingre og ed, at de på torsdag næst forleden var 14 dage var for Hennegaards port og der gav Mette Nielsdatter, Niels Mortensens datter i Ho, med hendes lavværge varsel; og at de på torsdag næst forleden var 14 dage gav Niels Mortensen i Ho og hans hustru Mette Nielskone med hendes lavværge varsel for deres døre og bopæl for dette vidne for^{ne} Jens Bachensen i Ho i dag her til for^{ne} ting agtede at ladetage beskrevet.

Anders Jensen borger i Varde tog vidne.

Det gik ikke som Mette havde håbet, at blive fri for ægteskab med Jens Bachensen. Hvad har fået Niels til at tvinge sin datter ind i dette ægteskab? Har det igen været penge og magt der har været udslaggivende?. Jeg ved det ikke, men Niels lod følgende læse på V.Horne herredsting den 18. april 1657:

Niels Mortensen i Ho lod læse en seddel lydende som følger:
Eftersom min kære datter Mette Nielsdatter, nu tjenende på Hennegaard, nogen tid forleden, med min kære hustru og bemeldte min kære datters samtykke, andre vore fælles gode venners råd, ja og samtykke, har samme datter Mette Nielsdatter ladet sig trolove til velagte ungarl Jens Bachensen i Ho, efter hans venlig begæring. Da, efterterdi det rum tid er blevet henstående, begærer derfor af for^{ne} Jens Bachensen det, han nu uden længere ophold ville lade, efter ordinasen, lyse for dem og siden, efter gudelig andagt, bøn og påkaldelse til den almægtige Gud, indgå med hende i den hellige ægteskabs stand. Hvorpå jeg på egne og min bemeldte datters vegne er et venligt svar af for^{ne} Jens Bachensen, ved nærværende tvende dannemænd skriftlig eller mundtlig, begærende os til efterretning.

Ho den 11.april 1657. Niels Mortensen
egen haand

Som den seddel så bemeldte.

Item vidnede Søren Hansen i Mosevraa og Christen Sørensen ibid. med oprakte fingre og ed, at de i dag 8 dage, efter for^{ne} Niels Mortensens begæring, var hos Jens Bachensen i Ho, og hørte for^{ne} seddel blev læst for ham.

Da svarede for^{ne} Jens Bachensen til for^{ne} seddel og begæring, at for^{ne} Mette Nielsdatter skulle komme hjem til ham, så ville de tales ved, der var ikke behov, at Niels Mortensen havde så "Muott" med det.

Hjemlede Søren Nielsen i Ho og Tue Jessen ibid. med oprakte fingre og ed, at de i dag otte dage gav for^{ne} Jens Bachensen mundtlig varsel for dette vidne, og talte de med ham om han ville noget hertil at svare.

Niels Mortensen tog vidne, Jens Bachensen genpart.

Om ægteskabet blev lykkelig ved jeg ikke, men de fik ialt 8 børn, fire drenge og fire piger. Jens døde i 1682 og i skiftet efter ham er børnene nævnt. Mette giftede sig igen, men ikke med sin ungdoms elskede.(Se side 113 i bilaget). Både Niels Mortensen og hans kone Mette Nielsdatter døde før 23.august 1689, hvor der denne dag på V.Horne herredsting blev læst et afkald for arv efter dem. Heri nævnes børnene.(Se side 155 i bilaget).

På Ho kirkegård ligger en gravsten over Niels Mortensen og Mette Nielsdatter.

Denne gravsten er omtalt i "Danmarks kirker" udgives af Nationalmuseet. På side 1378 står:

O.1680, med sekundær indskrift fra o.1742. Niels Mortensen af Ho †(1.) december A(nno)...(i) sin alders 48.(det er en fejl der står 78) år. Grå sandsten, 198x69 cm. revnet på midten. Inden for et om-løbende skriftbånd med indskriften i skrå reliefversaler ses i midten Kristus med korsfane, løftet højre arm og stråleglans om hovedet, oventil afgrænset af et bueslag, hvorpå står:» Ieg er Opstandelsen oc Lifvet«(Joh.11,25). I stenens hjørner evangelistmedaljoner med symbolvæsener, øverst for Mattæus(til venstre) og Markus, nederst for Lukas(til venstre) og Johannes. De øvrige medaljoner flankerer et Jesumonogram, hvorunder korsblomst, og over dem ses englehoveder. De nedre medaljoner flankerer et dødningehoved og et timeglas, og under dem er planteornamenter. Under timeglasset i et aftrappet felt initialerne »NMS« og »MND« for Niels Mortensen og hans hustru. Under Kristus bibelcitat (Fil.1,21).

På stenens nedre del, under bibelcitatet, er o.1742 anført en sekundær indskrift med fordybede versaler over Peder Hansen Hoe, † 1742 i hans alders 65. år.

Den senere indskrift er over Niels Mortensen og Mettes datter Kirstens svigersøn. Kirsten var gift med Bertel Bodsén (Se side 155 i bilaget), og de fik datteren Mette der blev gift med Peder Hans Hoe. Det er efter Mette Bertelsdatter det store skifte med 96 arvelodder er.(Se Hesselmed godsarkiv i Landsarkivet, Viborg).

218(MFMMFMF) POUL HANSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død før 8.oktober 1652. Han var gift med

219(MFMMFMM) KAREN HANSDATTER

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død efter 8.oktober 1652.

Det eneste der vides om dem er, at de boede ved Sønderside i Ho sogn. Det ses af et tingsvidne den 8.oktober 1652 i Kjærgaard birks tingbog:

Jørgen Rasch i dag for dom beretter, at han i to ting næst tilforn og i dag den tredie på salig Poul Hansen af Sønderside hans hustru og børn nemlig Karen Hansdatter, Mads Poulsen, Maren Poulsdatter (ane nr. 109), og Anne Poulsdatter deres vegne undsagde al arv og gæld efter deres bemeldte husbond og fader Poul Hansen, så at de aldeles intet vil nyde enten udi arv eller gæld efter ham udi alle måder.

220(MFMMMFF) GØDE(GIØDE) CHRISTENSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død før 1661 i Sædding, Nr.Nebel sogn. Han var gift med

221(MFMMMFM) INGE PEDERSDATTER

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død efter 1661.

De boede, som nævnt under sønnen Jep Gødsen(ane nr. 110) på den gård der i middelalderen var sognets største. I Riberhus Lensregnskaber 1632-33 står: Gøde Christensen fæstede en halvgård i Sædding som hans fader fradøde, gav 50 rigsdaler. Gårdens anden fæster var Anders Nielsen. Deres fælles skyld og landgilde var 1 mark helmis og volmis, 1/2 tønne smør, 2 ørte rug, 3 ørte byg, 1 svin, 1 får, 1 lam, 1 gås, 2 høns, af 10 hestes gæsteri 8 mark 5 skilling 1 albus.

Første gang jeg træffer Giøde Christensen er i 1617 hvor hans far Christen Giødsen bliver afkrævet 1/2 rigsdaler for hver af sine sønner for bod, men hvad de skulle bøde for ses ikke. Kjærgaard birks tingbog meddeler den 16.maj:

Christen Thomsen i Rosengaard delte disse efterskrevne for bod, som er Jens Madsens sønner i Nebel Hans Jensen, Mads Jensen og Peder Jensen hver 1 rigsdaler, Jep Pedersen hans søn i Nebel Peder Jepsen 1 rigsmark, Christen Giødsens sønner i Sædding Giøde Christensen, Niels Christensen og Peder Christensen hver 1/2 rigsdaler, Anders Nielsen født i Hundhale 1 rigsdaler, Christen Nielsens søn i Nebel Christen Christensen 1/2 rigsdaler.

Christen Iversen i Kolle og Thomas Lassen i Præstbøl vidnede med oprakte fingre og ed, at for^{ne} folk fik varsel i Nebel kirke den næste søndag efter påske sidst forleden.

Christen Thomsen tog vidnet. Hans Hansen dommer til dette vidne.

Den 22.januar 1647 var Giøde Christensen på Kjærgaard birketeting for at give afkald på arv efter hans svigerforældre. Skriveren har noteret følgende:

Gøde Christensen i Sædding på sin hustru Inge Pedersdatter hendes vegne, Gregers Jepsen ibid. på hans hustru Anne Pedersdatters vegne i dag for dom og tog Hans Gødsen i hånd gjorde og gav ham en fuld tryg, evig og uigenkaldende afkald for al den arv, lod, del og rigtighed, som de er og kunne arveligen tilfalde efter deres sa-

lig fader og moder Peder Nielsen og Anne Peders af Bolkier, det være sig for bo og boskab, kvæg og creter, sølv, klæder og penge, intet undtaget ved og i hvad navn det med nævnes kan udi alle måder. Og nu i dag for dom tilstod og bekendte for^{ne} Gøde Christensen på sin egen hustru for^{ne} Inge Pedersdatters vegne, og Gregers Jepsen på sin hustru Anne Pedersdatters vegne, at have opbåret og annammet rede penge og fuld værd og betaling af for^{ne} Hans Gødsen for alle forskrevne arvelodder udi alle måder; så at de takkede ham godt for redelig afbetaling, og derhos tilforpligtede sig for^{ne} Gøde Christensen på bemeldte sin hustru Inge Pedersdatter; Gregers Jepsen på sin hustru Anne Pedersdatter hendes vegne for dem og deres arvinger, fødte og ufødte, for for^{ne} arv kvit og aldeles skadesløs afkvitteret udi alle måder.

Stod for^{ne} Gøde Christensen og Gregers Jepsen med Hans Gødsen til vedermålsting, da dette vidne og afkald blev taget. Hans Gødsen tog afkald.

Jeg fandt alligevel noget mere om den bod Gøde Christensen og hans brødre og far betalte. H.K.Kristensen omtaler det på side 160 i Nr.Nebel og Lydum sogne. Han skriver, at en mand i Hennebjerg Per Gundesen desværre havde dræbt Christen Knudsen i Hennebjerg, og at denne Christen Knudsen skulle være en slægtning til Gøde Christensen. Jeg mener derimod Gøde og hans brødre og far var i slægt med drabsmanden Per Gundesen, og hjalp ham med at udrede den sum penge Per Gundesen måtte betale til de efterladte. Men se selv på sagen, den blev ført den 7.februar, 25.april og 16.maj 1617 ved Kjærgaard birketing.

222(MFMMMMF) JENS CHRISTENSEN TOFTUM

Han er født ca 1576 i Toftum, Hemmet sogn. Han døde den 16. maj 1630 i Sædding Storgaard, Nr.Nebel sogn. Han var gift med

223(MFMMMMM) INGER CHRISTENS DATTER HØST

Hun er født ca 1592 i Lunde præstegård, Lunde sogn. Hun døde den 2.november 1652 i Sædding Storgaard, Nr.Nebel sogn.

De boede i Sædding Storgaard i Nr.Nebel sogn, hvor han ifølge Riberhus Lensregnskaber 1607-08 fæstede den 25.marts 1608 en halgård i Sædding med sin rette tilliggelse, som Peder Barfued tilforn havde og fradøde, gav penge 80 daler. Den anden halve gård havde Thomas Barfoed. Deres samlede skyld og landgilde var 1 mark helmis og volmis, 1/2 tønne smør, 2 ørte rug, 2 ørte byg, 1 svin, 1 lam, 1 gås, 2 høns, af 10 heste 8 mark 5 skilling 1 albus gæsteri.

Jens Christensen nævnes allerede i gården i lensregnskaberne 1606-07. Samme lensregnskaber meddeler 1618-19:

Jens Christensen i Sædding tingede for han tog gunst og gave af hr. Suend, før han måtte bekomme Nebel kald, gav 20 daler.

I Fra Ribe Amt 1936 side 127 skriver H.K.Kristensen om dette fænomen at tage gunst og gave, det kaldtes Simoni. Jens

Christensen havde forlangt at modtage noget af den nye præst til Nebel kirke Svend Knudsen, der var blevet præst 1613. Også hans nabo Thomas Barfoed havde taget gunst og gave, og måtte bøde 5 daler. At han kun betalte 5 daler var ikke et udtryk for at hans forseelse var mindre end Jens Christensens, men snarere at Jens sad bedre i det. Jens Christensen var en betydelig mand i datidens samfund. Herom skriver H.K.Kristensen i Nr.Nebel og Lydum sogne side 148:

Jens Christensen overtager nu Barfodernes rolle. Han må være byens oldermand; han optræder på bymændenes vegne med stor dygtighed, da der skal være markskel. Hans hustru var sikkert en Barfoed(det viser sig, at hans hustru var en datter af Christen Høst i Lunde, se under ane 110). Selv var han født på Lydum hede(det viser sig, at han var født i Toftum, Hemmet sogn(se skiftet efter ham side 156 i bilaget, hvor Houlle Christensen af Toftum er med ved skiftet. Houlle Christensen var fæster i Toftum under Ribe Domkapitel, se også nedenstående forklaring hvorfor H.K.Kristensen har taget fejl, da der boede to mænd i Sædding der hed Jens Christensen).

Min formodning om, at Jens Christensen Toftum er fra Toftum i Hemmet sogn begrundes med, at han havde tilnavnet Toftum, at en mand Houlle Christensen(der da boede i Toftum, Hemmet sogn) var med ved skiftet efter Jens Christensen. Årsagen til, at han fik tilnavnet Toftum skal ses af følgende indførsel i Kjærgaard birks tingbog den 19.september 1617 hvor der optræder to der hedder Jens Christensen og begge bor i Sædding:

Morten Christensen i Sædding og Jens Christensen ibid. i dag for tingdom voldgav al deres tvist og trætte dem imellem er, om hvis arv Jens Christensen har hos Morten Christensen uforhøvet hovedsum og rente, og voldgav de den sag på 4 mænd. Jens Christensen tog Jens Christensen i Nebel og Niels Nielsen i Obling; Morten Christensen tog Jens Christensen (Toftum) i Sædding og Peder Staal i Rottarp og gav de for^{ne} 4 mænd fuldmagt udi den sag, at hvad de udi den sag gør og afsiger, ville de på begge sider være fornøjet med, og ingen af parterne der videre udi at stævne eller kalde, og holde dem forne deres voldgiftmænds afsigelse skadesløs. Stod de begge til vedermålsting og samtykte at møde i Sædding på søndag førstkomende, og der gøre deres afsigelse.

Fredag den 10.oktober 1617.

Jens Christensen født i Lydum hede i dag tog Thomas Lassen i Præstbøl i hånd og gjorde Morten Christensen i Sædding en tryk og uryggelig afkald for al den arv for^{ne} Jens Christensen kunne tilfalde o.s.v. (Det var den anden Jens Christensen der her gjorde afkald).

Jens Christensen døde 1630, og hans gravsten fandtes tidligere østen for kirken. Herom skriver pastor Stampe:

Øst for kirken findes den ældste gravsten og på den læser man: Her hviler i Herren ærlig og velagtede Mand Jens Christensen Toftum af Sædding, som hensov i Herren den 16.Maj Anno 1630 i hans Alders 54. Aar. Gud give hannem med alle Guds Børn en ærefuld Opstandelse.

Inger Christensdatter Høst sad nu enke nogle år, men gifte-
de sig før 1633, hvor hun holdt skifte efter hendes første
mand. Hun blev gift med Christen Madsen, der ifølge Riber-
hus Lensregnskaber 1633-34 fæstede en halvgård i Sædding
som Jens Christensen fradøde, gav 80 rigsdaler.
I værket "Danmarks kirker" udgives af Nationalmuseet findes
et billede side 1211 af gravstenen over Inger Christensdat-
ter Høst og hendes anden mand. På stenen læses:

Christen Madsen af Seding fordum ridefoged på Frøstrup †1666 i sin
alders 76. Aar samt hans kære hustru Inger Christensdatter †1652 i
hendes alders 60. Aar hvis sjæl Gud haver.

Pastor Stampes oplysninger er lidt anderledes:

Lige indenfor Kirkedøren ligger en smuk Gravsten, som før laa nær
ved den østlige Side af Vaabenhuset, men som nu af Beboerne er flyt-
tet ind, hvor den nu ligger; det vil ikke vare længe, før den vil
blive ødelagt af Fodtrin. Det derpaa afbillede forestiller Christi
Gravlæggelse, Opstandelse, Christus med Korset og Moses med Slan-
gen i halvophøjet Arbejde og følgende Inscription:

>> Her hviler ærlig og velagtet Mand Christen Madsen af Sædding, for-
dum Ridefoged paa Frøstrup, som døde i Herren den 10. Juni 1666 æta-
tis (Alder) 67 Aar, med sin kære Hustru ærlig og gudfrygtig Quinde
Inger Christensdatter, som salig hensov i Christo i hendes Alders
60. Aar den 2. Novbr. Anno 1652, hvis Sjæl Gud hafver<<.

Ovenfor Inskriptionen staar paa et flagrende Baand:
>> Vær trøstig, jeg har overvundet Verden.

Joh. 16<<

Jens og Inger var meget velhavende folk. I skiftet efter
ham nævnes bl.a. 5 borde, 3 egekister, 2 jernbundne skrin,
et nyt beslagen skrin, en stabel-seng med himmel over, 5
birkekister, et kæmpeskrin, et gl. egeskab, mælkeskab, kan-
deskab, masser af dyner, puder og lagner samt sengetæpper,
drejlsduge, spundne duge, en silkedug, messingkedler, fyr-
bækkener, lysestager, tinfade, tinkander, 4 sølvstobe, 1
sølvkrus, 1 sølvskål, 8 sølvskeer og 21 sølvknapper samt
en stor bibel, en lovbog og 4 andre bøger, foruden heste,
køer, får og grise. (Se side 156-58 i bilaget).

I tingbogen nævnes det lige før skiftet efter Jens Chri-
stensen, at Houlle Christensen er fra Toftum.

Det er også sandsynlig at den Clemens Christensen Toftum der
nævnes som borger i Varde i "Varde Bys Historie" af Carl
Lindberg Nielsen, er en broder til Jens Christensen.

Jens og Inger var velhavende folk i skiftet efter ham nævnes bl.a. 5 borde, 3 egekister, 2 jernbundne skrin, et nyt beslagen skrin, en stabel-seng med himmel over, 5 birkekister, et kæmpeskrin, et gl. egeskab, mælkeskab, kandeskab, masser af dyner, puder og lagner samt sengetæpper, drejlsduge, spundne duge, en silkedug, messingkedler, fyrbækkener, lysestager, tinfade, tinkander, 4 sølvstobe, 1 sølvkrus, 1 sølvskål, 8 sølvskeer og 21 sølvknapper samt en stor bibel, en lovbog og 4 andre bøger, foruden heste, køer, får og grise. (Se side 156-58 i bilaget).

224(MMFFFFFF) JENS (PEDERSEN?)

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død efter 1623 hvor han "oplader" sin gård for sønnen Hans Jensen(ane nr.112). Han var gift med

225(MMFFFFM) ???? JENSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

Som nævnt under sønnen Hans Jensen boede de på en gård i Ø.Vrøgum i Aal sogn.

I Ø.Vrøgum boede på samme tid to personer der begge hed Jens Pedersen, og den ene var søn af store Peder Jensen, den anden af lille Peder Jensen, men hvilken af dem der var far til Hans Jensen har det ikke været muligt at udrede.

236(MMFMMFF) ESKE HANSEN I LØFTGAARD

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død efter 18.september 1630 hvor han nævnes i et tingsvidne. Han var gift med

237(MMFMMFM) KAREN ESKES

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

De boede på samme gård som nævnt under sønnen Søren Eskesen. Første gang Eske er nævnt i Riberhus Lensregnskaber er 1598-1599 og da er han fæster sammen med Søren Christensen og Laurits Hansen. Ved opkrævning af pengeskatten i 1606 betaler Eske og broderen Laurits hver en ort. I 1613 var der tvivl om et skel imellem Gadgaard og Løftgaard. Det gik så vidt så man måtte på tinge for at få det ordnet. V.Horne herreds tingbog for 13.november 1613 meddelte:

Eske Hansen i Løftgaard fremlagde en opsættelse i dag 3 uger udgangen lydende han, at have i rette stævnet P. Christensen i Gadgaard for en skelsten at sætte med ham imellem begge deres enge vesten Løftgaard, i det hul og sted den tilforn af gammel tid har stået i, efter synsvidnes lydelse.

Og den sag for nogen lejlighed er opsat til i dag, og var Eske Hansen dom begærende.

Så mødte for^{ne} P. Christensen op berettede, at han har ikke været årsag til for^{ne} sten er kommet af det sted den tilforn har i stået; dog ville han vel samtykke og med være, for^{ne} sten igen at opsætte i for^{ne} sted, som den af gammel tid har stået.

Og blev for^{ne} Eske Hansen og P. Christensen tildømt for^{ne} sten at sætte i det sted den af gammel tid har stået.

Eske Hansen tog dommen.

I 1616 blev Eske Hansen stævnet til Viborg Landsting fordi han bl.a. havde beskyldt Anders Poulsen i Allerslev for at lyve, og fordi Eske, hans kone Karen og sønnen Søren(ane nr. 118) havde overfaldet Anders Poulsens dreng Niels Jensen. Sagen havde først været for på V.Horne herredsting den 3. august samme år, hvor Anders Poulsen for tingdom klagede:

At på onsdag da sidst forleden gik hans dreng Niels Jensen og tøjrede hans heste på Anders Poulsens egen "thyr Voll" på Løftgaard mark på de agre, som ligger op "Roie" med søndre ende, da kom Eski Hansen i Løftgaard og hans hustru og søn, og fik ham ned. Og da råbte forne Niels Jensen på Gro-me Nielsen i Løftgaard og hans dreng, at de skulle komme ham til hjælp, de myrder ham.

Dertil Eske Hansen at have svaret for tinge, og benægtet forne klage, at det var løgn.

Ydermere forne Anders Poulsen at have sagt, at dersom hans heste eller køer havde været i Eske Hansens eng eller korn eller hegnet ager, da ville Anders Poulsen det "fore plege Minde oc ret".

Flere vidnesbyrd blev fremlagt, bl.a. et vidne Eske Hansen havde tinglyst på V.Horne herredsting den 10.august hvor Poul smed i Allerslev, Søren Jensen ibid. og Peder Nielsen i Outrup for 8 mænd havde vidnet: At de ikke så det Eske Hansen i Løftgaard eller hans hustru Karen Eskes enten slog eller skød(skubbede) Niels Jensen i Allerslev på Løftgaards mark den næste onsdag for Sct. Ibsdag sidst forleden, den tid forne Niels Jensen og Søren Eskes var i bordag sammen. Ydermere forne Poul Smed at have vidnet, at han samme tid så det, Karen Eskes havde to gange fat på forne Niels Jensen og holdt ham lidet, førend forne Niels Jensen og Søren Eskes kom i bordag(slagsmål) sammen.

Dommerne mente da også, at Eskes vidnesfolks vidne "bør magt at have".(Se side 158-59 i bilaget).

Løftgaard havde deres egen stolestand i Outrup kirke. Det var den øverste i kirken indtil herregården Søvig blev opført. I dag står i ligkapellet to stolegavle, den ene med inskriptionen:

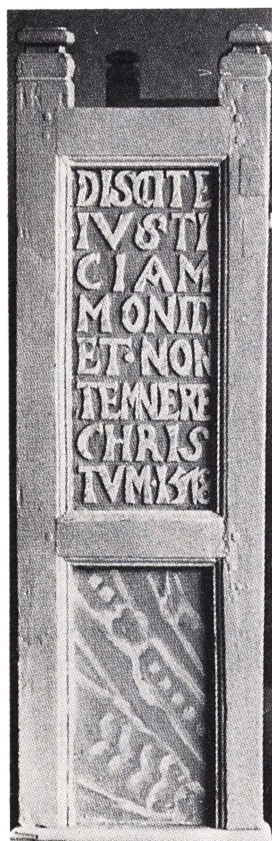
DISCITE-IVSTI-CIAM-MONITI-ET-NON-TEMNERE-CHRIS-TVM-1578.

Lad eder påminde, lær retfærdighed og foragt ikke Kristus.

Det menes at denne stolegavl har tilhørt herskabsstolen for beboerne af Løftgaard.

I 1621 opstod der strid om Løftgaards stolestand imellem kirkeværgen Nis Graversen og Eske Hansen. Nis Graversen havde flyttet Løftgaards stolestand længere ned i kirken, men det ville Eske ikke finde sig i. Det var ikke selve det materiale stolestanden var lavet af der blev flyttet, det ser man af den udtalelse Eske var kommet med den 7.april, hvor han havde sagt: At Nis Graversen havde gjort et svinetrug af Løftgaards stolestand. Dermed mente han de folk der nu skulle sidde der gjorde stolestanden til et svinetrug. Måske var det folkene fra Søvig; den blev 1639 oprettet som hovedgård. Eske måtte da også den 19.maj indrømme: At det var sket af "ubetenhendhe" og ikke han vidste der nogen "skiell eller Rede till" i nogen måde, at han havde sagt det var et svinetrug.

Hvem det så end var der "gjorde det til et svinetrug", så blev Nis Graversen dømt til "at lade deres stolestand sætte i det sted den af Ardels tid har stået, eller derfor at lide tiltale".(Se side 160 i bilaget).

LØFTGAARDS
STOLESTADE

Eskes broder Laurids der var medfæster på Løftgaard, døde før 1621. Det var ham jeg mente var far til Hans Lauridsen(ane nr.58) men da det ser ud til, at han døde uden at have været gift, eller efterladt sig børn, kan det ikke være ham.

I V.Horne herreds tingbog den 13.oktober 1621 nævnes hans søskende, der foruden Eske var Karen i Outrup og Maren der tjente i Orten, der meddeler at de ikke har bekommet noget af godset efter ham, og ikke heller de vil have det, da de havde det undsagt.(Se side 160 i bilag).

1622 havde Eske høstet 6 eller 7 skar af en rugager, men efter Iver Thomsen i Outrup hans mening havde Eske glemt at yde tiendekorn af det afslagne korn. Han var derfor stævnet til V.Horne herredsting for at forklare sin sag.

Eske sagde da: At hans hustru har "Antuord" ham noget "sled" korn på et andet sted for forne tiende han deraf kunne tilkomme. Dertil svarede Iver Thomsen, at han slet ingen havde fået af "Kaahøyes vang".

Det endte med med at Iver Thomsen og Eske voldgav deres "irring" og trätte til fire mænd, og Iver tog da Jens Hansen i Kærup og Jens Jensen i Vittarp, Eske tog Jens Eskesen i Lund og Christen Madsen i Balle, og hvad disse fire mænd blev enige om, det ville Iver og Eske rette sig efter.(Se side 161 i bilag).

238(MMFMMM) THOMIS ????

Hvornår han er født eller død vides ikke. Han boede sandsynligvis i Skjern Kjærgaard, Skjern sogn.(Se side 127 i bilag hvor det nævnes, at en Oluf Thomsen i Skjern Kjærgaard er formynder for Aplone Thomisdatters børn. Han er sikkert bror til Aplone, og bor i fødehjemmet i Skjern.

239(MMFMMM) ??? THOMISKONE

Om hende kendes intet.

240(MMFMMM) MADS CHRISTENSEN BRICK(BRICH)

Hvornår han er født eller død vides ikke, men sidste gang jeg har set ham nævnt i tingbogen er den 30.august 1622. Han var gift med

241(MMFMMM) SIDSEL MADSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men sidste gang jeg har set hende nævnt i tingbogen er den 30.august 1622.

De boede på gården Brich i Børsmose, Aal sogn. Første gang

Mads er nævnt er i Riberhus Lensregnskaber i 1581 hvor han fisker fra Vesterside fiskerleje med et skib, som Mogens Jull til Juellingholm tager tolden af. De var altså fæstere under Juellingholm. Jeg har ikke fundet nogen bevarede jordebøger fra den tid over Juellingholms jordegods, og kan derfor ikke se hvor stor gården har været. Evald Kappelskov skriver i sin bog "Om Henne sogn gennem Tiderne" side 20 følgende om Brich(Brinche):

Palle Bang havde to døtre Elle og Anna.-Elle blev gift med Jørgen Rantzau til Kjærgaard, men det er Anna, der kommer Hennegaard ved. Hun blev gift med Oluf Staverskov fra gården Stubdrup nær Kolding, som ejedes af hans far Peder Christensen Glambæk. -Når Oluf kaldte sig Staverskov, var det fordi hans moder hed Gunder Marine Staverskov, datter af Oluf Srauerskov til Brinche, en lille herregård i Ål sogn - den er nu forsvunden (han havde også en gård i Bredmose). Brinchegaard ejedes af kronen under Riberhus og havde gæsteripligt for lensmanden.

Gården Brinche, senere kaldet Brich(Brick) havde altså tidligere hørt under kronen, men var senere solgt til Juelslægten.

At det er den samme gård ses af, at Mads Christensen skiftevis kaldes Brich, Brick, Brinck i lensregnskaberne. I 1612 den 3.april er Mads på Kjærgaard birketing for at bevidne, at han og Søren Jensen herefter vil bevise hverandre god naboskab og venskab. De havde i drukkenskab sagt mere til hinanden end godt var. Tingbogen beretter:

Mads Christensen Brick i Børsmose og Søren Jensen ibid. de stod i dag for tingdom og berettede, at eftersom de udi drukkenskab og hastmodighed er kommet nogle ord imellem, hvilket dog ikke har været deres ære eller lempe "angielendis" udi nogen måde. Så er de nu derom venlig og vel forligt, og ikke de på enten sider vidste hverandre at beskyldte uden ære og godt i alle måder. Og tilforpligtede for^{ne} Mads Christensen Brick og Søren Jensen dem på begge sider efter denne dag at gøre og bevise hverandre god naboskab og venskab, som det sig gode grander og naboer egner og bør. Og forpligtede de dem på begge sider, at hvilken en af dem hverandre uden billig årsag overfalder med utilbørlig ord eller tale, den andens ære eller lempe til forkrænkelse, desligeste med hug eller slag overfalder uden billig årsag, da skulle den hvis brøst så fandtes, dermed have forbrudt deres hals og liv til deres "Effueringher" (arvinger) og herskab.

Og stod for^{ne} Søren Jensen og Mads Christensen med hverandre til veder målsting og samtykte dette vidne der det blev indtegnet. Mads Christensen tog vidnet, Søren Jensen genpart.

Det var hårde betingelser de indgik med hinanden, at have deres hals og liv forbrudt, om de generede hinanden mere end loven tillod.

Mads og Sidsel havde omkring 1617 lovet Hans Thomsen i Børsmose 8 1/2 daler i medgift når han ægtede deres datter. Det havde de endnu ikke opfyldt i 1622, og Hans Thomsen indkaldte dem da til Kjærgaard birketing. Det var fredagen næst efter Sct. Bertolmæii dag(den 30.august). Jeg lader igen ting-

skriveren berette, for at fornemme den atmosfære der var dengang:

Hans Hansen i Kjærgaard vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at ved fem år siden var han til Mads Christensen på Brick, og der hørte og så det, Mads Christensen lovede at give Hans Thomsen i Børsmose 8 1/2 daler slet penge med hans datter, og derforuden lovede han at give Hans Thomsen en hæderlig medgift med for^{ne} hans datter. Peder Christensen i Børsmose vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at ved fem år siden da hørte og så han det, Sidsel Mads-kone i Børsmose lovede Hans Thomsen 8 1/2 daler med hendes datter, men Mads Christensen på Brick var ikke hos den tid, dog var det med Mads Christensens samtykke tilforn, at hvad Sidsel Mads-kone i de må-der lovede ud, vil han fuldkomme.

Thøger Eriksen i Børsmose vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at han og for^{ne} tid hørte det, for^{ne} Sidsel Mads-kone lovede at give Hans Thomsen til medgift med hendes datter 8 1/2 sletdaler. Fremdeles vidnede Thøger Eriksen og Peder Christensen, at for^{ne} Sidsel Mads-kone samme tid begærede af Peder Christensen, at han ville love til Hans Thomsen for for^{ne} penge.

Anders Nielsen i Grerup og Søren Bertelsen ibid. vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at de i dag otte dage gav Mads Christensen på Brick, Sidsel Mads-kone ibid. og hendes lavværge varsel for deres dør og bopæl for dette vidne i dag her til ting at svare til.

Hans Thomsen tog vidnet, Mads Christensen genpart; og berettede med oprakte fingre, at han ikke lovede Hans Thomsen så mange penge med hans datter til medgift, som i dag er om vidnet; og sagde han lovede Hans Thomsen, når han fæstede sig i væring, da vil han give ham penge efter Mads Christensens egen vilje og minde.

Stod Hans Thomsen, Hans Hansen i Kjærgaard, Peder Christensen og Thøger Eriksen i Børsmose til vedermålsting der dette vidne blev taget.

Søren Jensen i Børsmose dommer. Mads Christensen tog vidne.

Mads og Sidsels søn Christen(ane nr. 120) havde i 1631 gravet en grøft nord udaf Langsø. Denne grøft var årsag til at kongl: majsts: tjeneres fiskeri blev ødelagt. Igen tyer jeg til tingskriverens indførsel i V.Horne herreds tingbog for lørdag den 16.april 1631:

Peder Stall i Rottarp, på hr. Albrett Skiells vegne, efter 2 uendelige domme, tog endelig dom på Christen Madsen Brick i Børsmose for han har ladet kaste en grøft og grob nord udaf Langsø, og dermed faldet vandet fra sin Ardels rinde, kongl: majsts: tjenerne i Børsmose til skade og brast på deres fiskeri og ålsæt i den gamle Ardels rinde af Langsø; desligeste til skade med "vandfløde" på deres enge, hvormed forbemeldte hr. Albrett Skiell formener Christen Madsen at have gjort uret, og at han bør fornævnte grob og grøft igen at opfylde og efterjævne, som den tilforn af Ardels tid været har; og der(for)uden at stå til rette og lide tiltale.

Så mødte fornævnte Christen Madsen og fremlagde en stævning med hvilken han har stævnet fornævnte uendelige domme, og dem som samme domme forhvervet har; så og forbemeldte hr. Albrett Skiell, som samme domme har ladet forhverve. Desligeste de mænd i Børsmose, om de har der noget til at svare.

Og blev han tildømt der udi uret at have gjort, og bør fornævnte grob og grøft at opfylde og efterjævne, som det af Ardels tid været har; og derforuden at lide tiltale for han, imod loven, har faldet vandet fra sin Ardels rinde.

Peder Stall på hr. Albrett Skiells vegne tog dommen, Christen Madsen tog genpart.

242(MMMFFMF) HANS ????

Om ham kendes intet. Han var gift med

243(MMMFFMM) ??? HANSKONE

Om hende kendes intet.

244(MMMFMFF) JEP SØRENSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke. Han var gift med

245(MMMFMFM) ??? JEPSKONE

Om hende vides intet.

Ovennævnte Jep Sørensen boede på 1638 på den gård, hvor Thomas Jepsen(ane nr. 122) senere boede. Derfor er det sandsynligt, at han er far til Thomas, men noget sikkert bevis findes ikke.

248(MMMMFFF) HANS JENSEN I BØRSMOSE

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død før 23.september 1642.(Se side 161 i bilaget). Han var gift med

249(MMMMFFM) SIDSEL FRANDSDATTER

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død før 23.september 1642.

De boede på en krongård i Børsmose, Aal sogn. Han har overtaget fæstet på gården efter faderen imellem 1594-98, men da der ikke findes jordebøger eller regnskaber for dette tidsrum har det ikke været muligt at finde årstallet.

Gårdens skyld og landgilde var 10 skilling 2 albus helmis og volmis, 1 svin, 1 lam, 2 høns, af 4 heste 3 mark 5 skilling 1 albus gæsteri.

Igen er det tingbogen der kan fortælle om denne forfaders meriter. Han måtte på Kjærgaard birketing den 11.juli 1600 berette følgende:

Hans Jensen i Børsmose stod for dom og sagde, at han skulle været på Kjærgaard tingvej, og hans værge(sabel) var revet og taget fra ham.

Hans Jensen til vedermålsting.

18.juli 1600.

Hans Jensen i Børsmose stod for dom og sagde, at han ikke vidste hvem der gjorde ham overlast i dag otte dage, ej heller vidste hvor hans værge var, fordi han var drukken.

Oluf Jensen tog vidne på lensmandens vegne.

Omkring 1611-12 blev en mand Hans Kortesen slået ihjel i Børsmose. Det var Laurids Petersen i Børsmose der havde slået ham ihjel.

Hvordan Hans Jensens familieforhold har været til disse to har jeg ikke kunnet finde. Her er hvad Kjærgaard birks tingbog har om sagen:

Fredag den 17.januar 1612.

(Ordene borte) af lille Hans Hansen (ordene borte) som er landbode for Hans Kortesen i Børsmose Laurids Petersen ibid. desværre ihjelslog. Lille Hans Hansen tog vidnet, Hans Jensen genpart.

Samme dato.

Hans Hansen i Kjærgaard for tingdom bekendte, at han havde opbåret 4 1/2 slette daler af Tøger Lauritsen i Lønne, som er landbode efter salig Hans Kortesen på mødrene side, på Hans Kortesens børns vegne. Hans Hansen tog vidne, Hans Jensen genpart.

Fredag den 6.marts 1612.

Maren Thomisdatter i Børsmose stod for tingdom og bekendte, at hun har annammet af Hans Hansen i Kjærgaard den part af de bodpenge, som blev "bøtt" for hendes salig mand Hans Kortesen som var 4 1/2 slette daler, hvilket hun ville have Hans Hansen kvitteret for. Hans Hansen i Kjærgaard tog vidnet.

Fredag den 20.marts 1612.

Hans Jensen i Børsmose i to ting næst tilforn og i dag den tredie her til for^{ne} ting har tilbudt 4 1/2 sletdaler til hans frænder, som er penge han har opbåret til landebod efter salig Hans Kortesen af Børsmose.

Hans Jensen i Børsmose tog vidnet.

Tingbogen for 1611 er desværre ikke bevaret, ellers havde hele mordsagen været indført.

250(MMMFMF) BERTEL THROGELSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død før 1633. Han var gift med

251(MMMFMM) ???? BERTELSKONE

Om hende vides intet.

De boede på en gård i Ø.Vrøgum, Aal sogn, hvor han første gang nævnes 1585-86 i Riberhus Lensregnskaber. Han er da fæster på gården sammen med sin far Throgels Thomesen. Gårdens skyld og landgilde var 10 skilling 2 albus helmis og volmis, 1 ørte rug, 1 ørte byg, 1 svin, af 6 heste gæsteri 5 mark.

I 1597 havde Bertel nogle problemer med sin nabo store Peder Jensen angående en vej, som Peder Jensen havde nedlagt. Herom meddeler tingskriveren ved Kjærgaard birketing:

Fredag den 17.juni 1597.

Christen Christensen(ane nr. 428) i Nebel og Peder Barfod i Sædding de vidnede, at de i dag havde været over et venligt forlig imellem

Peder Jensen i Vrøgum og Bertel Throgelsen ibid. om den vej de har om trættet. Der blev de så venlig og mindelig vel forligte om for^{ne} vej, så for^{ne} Peder Jensen skal beholde og have samme vej, som Peder Jensen den udi sin toft nu indelukket har, såvel for^{ne} Bertel hans anpart er derudi; og ikke for^{ne} Bertel Throgelsen efter denne dag at anke, klage eller kære derpå i nogen måde. Og dersom lensmanden, den som nu er, vil have i Peder Jensen nogen? at gøre for samme vej, det ham siges at stande åben.

Og deri blev de venlig og vel forligt både om for^{ne} vej, så og om hvis andet dem her til dags havde været imellem, og hvis breve som er forhvervet udi samme sag skal efter denne dag aldeles være død og magtesløs, og ikke komme Peder Jensen til hinder eller skade i nogen måde.

Og stod for^{ne} Peder Jensen og Bertel Throgelsen og samtykte for^{ne} forligelsesmål på begge sider. Peder Jensen tog vidne, Bertel Throgelsen genpart.

I 1612 var Bertel igen på Kjærgaard birketing for at ordne en sag imellem ham og en svigersøn. Denne svigersøn hed og så Throgelsen til efternavn, så man skulle tro det var en broder til Bertel der havde giftet sig med sin niece. Det var det dog ikke, han var søn af Throgels Sørensen. Vi ser igen hvad skriveren noterer:

Fredag den 28.februar 1612.

Bertel Throgelsen i Vrøgum og Tøste Throgelsen voldgav deres trætte og al irring dem imellem er, om hvis arv Tøste Throgelsen har taget med Bertel Throgelsens datter han har beligget.

Tøste tog Jep Michelsen i Vrøgum og Hans Lassen i Borre, Bertel tog Oluf Knudsen i Børsmose og Hans Hansen. Tøste tog vidnet.

Allerede 3 uger efter er Bertel igen på tinge, og vi læser igen skriverens beretning:

Fredag den 20.marts 1612.

Bertel Throgelsen delte Hans Bertelsen i Vrøgum for afkald at gøre på sin egen og hans søskendes vegne efter deres salig moder.

Desligeste fordelte han ham for 1 daler, han var hans søster Karen Bertelsdatter(ane nr. 125) pligtig.

Jens Graversen i Hannevang og Niels Olesen i Kjærgaard vidnede med oprakte fingre og ed, at de i dag 3 uger her ved for^{ne} ting gav Hans Bertelsen mundtlig varsel for disse dele og vidne.

Bertel var altså enkemand allerede i 1612. Han levede selv til ca. 1632, hvor hans svigersøn Thomis Jepsen(Jensen) fæstede gården og gav 24 rigsdaler i indfæstning.(Se Riberhus Lensregnskaber 1632-33). Samme tid fæstede Peder Bertelsen, en søn af Bertel, et boel i Kielst, som svogeren Thomis Jepsen ham oplod.

Thomas Jepsen(Jensen) lovede i 1633, at holde salig Bertel Throgelsens arvinger skadesløs for deres arv. Her om meddeler skriveren Peder Staal:

Fredag den 7.juni 1633.

Thomas Jensen i Vrøgum stod i dag for tingdom og lovede, at hvis vit-

terlig gæld der findes med rette efter salig Bertel Throgelsen af Vrøgum, det lovede for^{ne} Thomas Jensen at holde salig Bertel Throgelsens børn og arvinger skadesløs.
Stod Thomas Jensen med Throgels Bertelsen i Jegum til vedermålsting. Throgels Bertelsen tog vidnet.

Trogels(Troels) Bertelsen var gift med Maren Simensdatter, datter af Simen Hansen(ane nr.170, se der).
Beviset på at Bertel Throgelsen er far til ane nr.125 Karen Bertelsdatter ses bl.a. på side 136 i bilaget, hvor Karens mand Hans Hansen takker Troels Bertelsen i Jegum for sin kære hustrus fædrene arv.

264(FFFFMFFF) MADS ????
Om ham kendes intet. Han var gift med

265(FFFFMFFM) ???? MADSKONE
Om hende kendes intet.

336(FMFMFFFF) ???? RASCH
Om ham kendes intet. Måske er han identisk med ane nr.808 Mads Rasch i Hillerslev.

338(FMFMFFMF) BERTEL CHRISTENSEN
Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død efter 1627. Han var gift med

339(FMFMFFMM) DORETT BERTELS
Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død efter 1627.

De boede i Janderup by, Janderup sogn. Det har ikke været muligt at stedfæste denne gård. Den hørte ikke til kongens og kronens gods, og jeg har ikke fundet jordebøger så langt tilbage over adelens gods.

Bertel var i 1626 med til at kalde pastor Hans Pedersen til at være præst i Janderup. Kaldsbrevet findes under ane nr. 200 Hans Jensen side 76-77, hvor Bertel Christensens segl også findes.

Den 27.august 1631 var deres søn Christen på V.Horne herredsting, hvor han meddelte, at han havde gjort"en venlig forlig og kontrakt med sine 3 søstre". Her følger tingbogsindførslen:

Terckel Hansen i Kielst og Jep Christensen i Kærup vidnede hver med oprakte fingre og helligånds ed, at de nærværende hos var i Janderup på tredie påskedag år 1627, og der hørte og så det, Christen Bertelsen i Janderup, med sin faders vilje og samtykke, gjorde en venlig forlig og kontrakt med sine 3 søstre Ane Anderskone i Kielst, Dorett Clausis i Kærup og salig Maren Nielskone(ane nr.337) af Bandsbjerg med deres rette lavværgers vilje og samtykke, om deres fædrene og mødrene arv, som dem kunne arveligen tilfalde efter deres fader Bertel Christensen og deres moder Dorett Bertels, når Gud dem heden kal-

der af denne verden. Og blev de derom så forligt, at forne Christen Bertelsen skal give hver af sine søstre 5 sletdaler når deres fader ved døden afgår. Og derpå lovede de at gøre ham en fuld og tryk afkald, når han det af dem begærer.

Christen Andersen i Janderup og Christen Poulsen ibid. vidnede, at de i dag 8 dage gav for^{ne} Ane Anderskone, Doretta Clausis og salig Maren Nielskone hendes børn Anders Nielsen, Ane Nielsdatter og deres lavværge varsel for deres bopæl for dette vidne.

Christen Bertelsen tog vidnet. Niels Rask i Bandsbjerg tog genpart.

Årsagen til at Niels Rask og Maren Bertelsdatters øvrige børn ikke er nævnt er sikkert den, at de da var myndige, og havde fået deres mødrene arv udbetalt.

340(FMFMFMFF) HANS ????

Om ham vides intet.

400(MFFMFFFF) JENS ????

Om ham vides intet.

402(MFFMFFMF) CHRISTEN ????

Om ham vides intet.

404(MFFMFMFF) JENS MADSEN RASK(RASCH)

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død før 1622 hvor sønnen Mads(ane nr.202) fæster gården "efter sin afdøde far". Han var gift med

405(MFFMFMFM) ??? JENSKONE

Om hende vides intet.

De boede på en krongård i Hillerslev, Janderup sogn. Han nævnes første gang som fæster i jordebogen 1581-82 for Riberhus Len. Han var delfoged i V.Horne herred, men har også fungeret som foged og tingholder, som det ses af efterfølgende tingsvidne. Det findes på Landsarkivet i Viborg som bilag til V.Horne herreds tingbøger. Kopien af tingsvidnet er 82% af originalen. Her følger "oversættelsen":

Jens Rask i Hyllerslev i den Sag foged och tingholder paa Vester herretz ting Hans Hansen i Kiergaard och Peder staal i quong giøre viterlig Aar 1607 Leffuerdag then 4 jullii Paa for^{ne} ting var skicket vell Actt mand Iffuer Marckordsenn Ridfoged Till Riiberhuss som Loulig bedez och fick ett fulde tings Vinde aff viii(8) Danemendt som var for^{ne} hans hansen Niells Vils(borte) ii hellom Peder Jørgensen ibich. graffuers Pedersen ii hyl(er)slev Backen Semensen i Muoseura Peder Ollesen(ane nr.208) i Asted Es(che) Nielsen i quang och Madz Pedersen i Outrup, These for^{ne} viii danemendt vindett med opragt Finger och Helligaands ed Atti hørde och Saa Samē dag paa for^{ne} tingh thet for^{ne} Iffuer Marckordsen stodt for tingdom i D(ag) Som h(an) i tho ting nest till Forne haffde giortt paa (borte) och Rade mend ii varde Dieris

406(MFFMFMMF) CHRISTEN GREGERSEN

Han er født i Nærild, Lyne sogn. Han døde den 12. september 1638 i Lundtarp, Lunde sogn. Han var gift med

407(MFFMFMMM) KIRSTEN PEDERSDATTER

Hun er født ca. 1561. Hun døde i oktober 1638 i Lundtarp, Lunde sogn, 78 år gl.

De boede på gården Lundtarp i Lunde sogn, hvor skyld og landgilde var sat til 1 mark helmis og volmis, 1 ørte rug, 1 1/2 pund smør, 1 svin, 1 får, af 6 heste gæsteri 5 mark. Det var en gård der hørte under kronen. Første gang han nævnes til gården er i lensregnskaberne 1598-99. År 1604 er han fri for skyld og landgilde formedelst han er herredsfoged i Vester herred (V. Horne herred). Han blev senere tilige birkefoged i Kjærgaard birk. I Kulturhist. Leksikon gives en beskrivelse af herredsfogdens stilling:

I de første årtier af 1500-tallet synes der at have rådet usikkerhed om, hvem der skulle udnævne herredsf. I Christian II's håndfæstning 22/7 1513 § 14 fastslås, at »læns­mæn schicke dannemæn till herritzfogder«; i § 13 understreges yderligere, at lensmænd med regnskabs- og pantelen »sætte thøm selff herritzfogder oc herritzschriffuer«. o.s.v. Selv om herredsf. ved siden af dommervirksomheden stadig havde bevaret nogen administrativ virksomhed, optræder dog i hvert fald i 1500-tallet en række andre medhjælpere for lensmanden med hverv, som herredsf. tidligere havde taget sig af. Til at varetage kongens interesser på herredstinget nævnes fra dette tidspunkt delefogder (se ane nr. 202 og 404). Disse synes desuden at have haft lokal politimyndighed og evt. tilsyn med kronens bønder, hvorfor de af og til kaldes bondefogder.

Det er altså denne forfader sammen med delefogden Mads Rask (ane nr. 202) der i 35 år leder "tinget". De har sat ret og skel imellem de andre af vore forfædre og formødre, der var på tinge for at få deres tvistigheder ordnet. Vester herredsting blev i århundreder holdt under åben himmel. I et tingsvidne 12. april 1651 nævnes det, at man den 1. marts samme år havde holdt ting "Østen ved Vesterheridts­ting ved ehn høy". I samme tingsvidne siges det, "at det huerchen Snede eller Regnett" den tid. Men i det næste tingsvidne samme dag siges det "Som den dag holtes ved tinghøy for Kuld og blest skylde". Allerede 1613 nævnes det i et tingsvidne (se ane nr. 168 side 71) at der ligger en høj østen ved V. herredsting. Den 14. januar tilspurgte Christen Madsen i Lundtarp (Christen Gregersens svigersøn) herredsfoged i forne herred "menige heridtz och biercke mend som her til forne ting bør at Suare och i dag til stede var, och ting søgte om di vilde indgaae at udgiffue en Ringe penge och hielp til bekosting paa et ting hus at lade opbyge". Der blev da enighed om at bygge et tinghus. Tingstedet lå langt fra bebyggede områder, man mener det var af sikkerhedsmæssige grunde. Man skulle være ædru når man var på tinge. I præsteindberetningen 1639 til Ole Worm findes en tegning

I Ribe bispearkiv, Domkaptitlets adkomster 1503-1667 findes en retssag om en skeltrætte imellem biskop Iver Iversen Hemmet, superintendent over Ribe stift og Niels Skade til Østergaard i Lyne sogn. Den blev ført på Viborg Landsting den 16. juli 1625.

Det var angående om der var sat ret markskel imellem Knude mark og Nærild mark.

Man indkalder da flere personer for at høre dem, hvor skellet var i gamle dage.

Der blev bl.a. fremlagt et tingsvidne af Nørre herredsting år 1622 den 1. august udganget:

"Chresten gregersen i Lundtarp for otte mend att haffue wondet med opragt finger och ed, Att hand Kunde mindis i 20 Aar førend hand aff Nerild (kom) Och tha emedellerthid brugtis der en Eng till Nerild Legendis sønden østen (ordet borte) som kaltis Raffenkierd, som Laa thill Knude med sud oust ende, och da laa der nogen gamel . Agger Sønden Vesten Derfra dennem, kaltis Raffen Kier Ager, och en hyff Sønden østen same Ager thend kalttis Raffn Kier hyff. Och emedeller thid da dreff dieris fee i Nerild paa for^{ne} Aasteder, Och ichi hand viiste Att ther klagitt Da nogen der paa.

Endvidere vidnede en Simen Gregersen i Nærild, vel Christen Gregersens bror.

Af dette tingsvidne kan det ses, at Christen Gregersen har haft sin barndom i Nærild. Han kan mindes 20 år førend han "kom af Nerild". Det var i 1598 han første gang nævnes som fæster i Lundtarp, og da der er et slip i jordebøgerne kan han have været der før. Fra 1598 kan han mindes i 20 år, altså tilbage til 1578. På den tid var der en herredsfoged i Nørre Horne herred der boede i Nærild og hed Gregers Christensen. Derfor er der 99% sikkerhed for at Gregers er far til Christen.

FORFATTEREN MED TO DØTRE LISBETH OG SIGNE

Den 20.maj 1631 er Christen Gregersen selv blevet vidne i en sag på V.Horne herredsting. Herom meddeler tingbogen:

Det Rasmus Christensen borger udi Varde vidnede i dag for tingdom med oprakte fingre og helligånds ed, at den 17.marts sidst forleden, da solgte Rasmus Michelsen i Mølby 14 øxne udi Rasmus Christensens hus i Varde til en købmand, som sagde at have hjemme i Holsten, som sagde sig at hedde Boye Throgelsen. Og iblandt andet sluttede de med hverandre, at købmanden skulle give Rasmus Michelsens hustru noget oven i købet; og var Eske Pedersen, Ude, samme tid i huset til og fra, der de "kiøffttiis"(handlede), og ikke han da hørte at der blev omtalt, at fornævnte øxne hørte velbyrdige Christen Lange til Hesselmed til, eller købet kom ham ved. Hvad penge den tid blev betalt eller ikke, det vidste han ikke.

Udi lige måde vidnede fornævnte Rasmus Christensen og hans hustru Ane Pedersdatter hver med oprakte fingre og helligånds ed, at fornævnte Ane Pedersdatter bad Rasmus Christensen, at han skulle gå fra dem der de "kiøffttiis" ved, og intet have dermed at bestille. Christen Gregersen i Lundtarp vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at fornævnte dag den 17.marts tidlig om morgenen gik han fra Hillerslev og til Varde; og da mødte fornævnte Rasmus Michelsen ham på vejen og var agende, og en karl gik hos ham på vejen. Og da spurgte fornævnte Christen Gregersen fornævnte Rasmus Michelsen ad, hvor han vilde. Da sagde han, at han ville til Hesselmed.

Ydermere sagde Christen Gregersen: Vil I ikke tale med Peder Staal? Da svarede han ikke denne gang, men den karl som fulgtes med Rasmus Michelsen, som Christen Gregersen sagde han ikke kendte, den blev stående en kort tid. Da spurgte fornævnte Christen Gregersen samme karl ad, hvad mon han vil bestille med Christen Lange? Da svarede fornævnte karl: Jeg tænker de er i køb om nogle øxne.

Ydermere vidnede fornævnte Christen Gregersen med oprakte fingre og helligånds ed, at han samme dag nogen tid derefter var inde til Rasmus Christensens i Varde, da var og fornævnte Rasmus Michelsen kommet der. Og da hørte han, at de sagde derinde i huset, at fornævnte Rasmus Michelsen samme tid solgte en fremmed karl nogle øxne; dog Christen Gregersen sagde, at han var ikke inde udi stuen der købet blev skrevet.

Peder Staal på hr. Albrett Skiells vegne et vidne.

Som det ses af ovennævnte gik Christen Gregersen fra Hillerslev i Janderup sogn og til Varde. Han var da over 60 år gl. Mærkeligt nok at han som herredsfoged ikke var ridende, men han var måske den første "kondimand" i slægten.

Der er ikke bevaret noget skifte efter Christen Gregersen og Kirsten Pedersdatter, da tingbøgerne fra og med 1636 til og med 1639 er borte. Jeg har dog været så heldig at finde deres efterkommere på andet vis. Da Christen var herredsfoged skulle han også stå inde for de domme han afsagde. Det var ikke altid de dømte var tilfreds med dommen, og man kunne da få den prøvet igen, bl.a. ved Viborg Landsting. Her har jeg fundet dømte, der har appelleret dommen. Den 31.juli 1639 stævner Niels Pedersen i Dejrup salig Christen Gregersen fordum herredsfoged til Vester herred hans arvinger angående et tingsvidne salig Christen Gregersen havde udgivet 1634, og Niels Pedersen mente burde være magtesløs. Heri nævnes nogle af Christen Gregersens arvinger, som var Christen

Christensen Tarp (det var ham og hans hustru der bekostede den gravsten der er afbilledet nedenfor), Maren Christensdatter (ane nr.203) i Hillerslev, Karen Christensdatter i Vig, Kirsten Christensdatter i Krarup og Ane Christensdatter i Lundrup (fejl for Lundtarp). (Retssagen indført i Viborg Landstings dombog B24-570, side 223b-225a).

Så sent som i 1654 blev en af Christen Gregersens domme prøvet ved Viborg Landsting. Det var en sag om stolestader i Outrup kirke fra 26.marts 1632. Da blev følgende af Christen Gregersens arvinger indkaldt: Mette Peders (enke efter Peder Staal herredsskriver) i Rottarp, Christen Tarp i Varde og Anne Christensdatter i Lundtarp. I retten mødte ærlig og velagte Peder Christensen i Asmild på Christen Madsen herredsfogeds vegne (Peder et barnebarn af Christen Gregersen?, Christen Madsen var gift med Anne datter af Christen Gregersen).

I et skifte efter Christen Christensen Tarp rådmand i Varde, død den 4.november 1664, arver hans søskende, da han ingen børn havde. Heri nævnes mændene til hans søskende, Christen Hansen i Nebel (gift med Kirsten, se H.K.Kristensen: Nr.Nebel og Lydum sogne side 206), Peder Jepsen i Kammersgaard gift med ??? Christensdatter, Christen Madsen i Lundtarp gift med Anne Christensdatter, Peder Staal i Rottarp gift med Mette Christensdatter, Maren Christensdatter, var gift med Mads Rask. Derimod nævnes ikke Karen Christensdatter i Vig eller Kirsten Christensdatter i Krarup.

Den nedenfor afbillede gravsten står i dag i våbenhuset i Lunde kirke. Billedet er fra værket "Danmarks kirker" udgives af Nationalmuseet, side 1129.

412(MFFMMMFF) MADSE MADSEN

Han er sikkert identisk med ane nr.96, se der, og under ane nr.206. Han var 1.gang gift med

413(MFFMMMFM) ANNE MATHISDATTER

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

424(MFMFMFFF) POUEL SØRENSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke. Han var gift med

425(MFMFMFFM) ???? POUELSKONE

Om hende vides intet.

Da ane nr.212 hedder Christen Pouelsen Snepsgaard, må ovennævnte Pouel Sørensen være hans far, da han (Pouel) ifølge Riberhus Lensregnskaber 1581 boede på "Sneffsgaard i Seem sogn, Ribe herred. Denne gårds skyld og landgilde var 1/2 ørte rug, 1/2 ørte byg, 1/2 svin, 1 gås, 2 høns, 4 mark skyld deraf, 2 heste 26 skilling 2 albus gæsteri.

Han nævnes endnu 1593 til gården, men senere er han borte.

428(MFMFMMFF) CHRISTEN CHRISTENSEN I NEBEL

Hvornår han er født vides ikke, men han døde den 1.december 1605. Biskop Peder Hegelund skriver i sin almanak for denne dato: Christen Chrenssøn i Nibbel bierckfoget styrt oc døde paa hanss hiemgang fra kircken.

Det var 1.søndag i advent hvor han havde været til adventsgudstjeneste. Han var gift med

429(MFMFMMFM) ???? CHRISTENSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

H.K.Kristensen skriver i "NØRRE HORNE HERRED" side 264 at Iver Thomsens datter Kirsten var gift med storbonden Christen Christensen i Nr.Nebel. Det kan ikke være rigtigt, for Chr. Christensens søn Jens var gift med Iver Thomsens datter Anne.(Se side 109 i bilag, og side 92-94 i Forslægt). Måske var Christen Christensens kone en Iversdatter.(Se side 96 i bilag).

Første gang jeg har fundet Christen Christensen nævnt er i et tingsvidne i Kjærgaard birks tingbog den 25.juni 1652 hvor der blev læst et brev af 1574:

Peder Nielsen Graahede i Nebel lod læse og påskrive et tingsvidne lydende som følger:

Vi efterskrevne Laurits Barfod i Sæding, den tid tingholder på Kjærgaard birketing, Michel Christensen i Tudhull, Christen Olofsen i Kjærgaard og Frans Sørensen i Hennebjerg kundgør vi anno Domini MD LXXIIII (1574) den fredag næst efter domini Oculi på forne ting var skicket for os og flere dannemænd, som da forne ting søgte, den brev viser Christen Christensen i Nebel foged i forne birk, som der lovlig bedes og fik et fuldt tingsvidne af otte mænd som var Michel Christensen, Christen Olufsen, Frands Sørensen, Nis Knudsen i Børmose, Peder Christensen i Houstrup, Simen Christensen i Gammeltoft,

Olof Jensen i Kjærgaard og Niels Olofsen ibid.. Disse for^{ne} otte danmænd vidnede på deres gode tro, sjæl og rette sandhed, at dem fuldt vitterligt er, det for^{ne} Christen Christensen udi tre samfulde ting har været her til for^{ne} birketing og lyst og ledt efter en sandemands sten som stod på "Nechels bierge", som var markskelsten imellem Houstrup mark og Nebel mark, og imellem Nebel mark og Klinting mark, som er borttaget.

At så for os er vidnet vidner vi med vores signeter under trykt, datum ut supra. Som samme tingsvidne bemeldte.

Herefter Peder Nielsen Graahede var tingsvidne begærende. Peder Nielsen Graahede tog vidne i dag beskrevet.

STOLESTADE
I NEBEL KIRKE

I Ribe hospitals arkiv, nu i Landsarkivet i Viborg fandt jeg et dokument med Christen Christensens signet, som ses nedenfor. Det er fra 1588, men da det er meget medtaget er det vanskeligt at læse det.

Christen Christensen boede på den gård i Nr.Nebel som sønnen Jens senere boede på. Han var birkefoged i Kærgaard birk, og tillige herredsfoged i V.Horne herred.

I 1581 måtte han bøde en okse for en "løcki"(eng) han ulovlig "indstungde"(satte hegn om). Riberhus lensregnskab nævnte år.

Samme regnskab 1602: Christen Christensen i Nebel for 2 vold ham blev oversvoret for han slog og hug Søren Christensen i Lønne og hans hustru og datter. Gav 10 daler.

Samme regnskab den 26.august 1605: Christen Christensen i Nebel tingede for nogen ulydighed han befandtes imod lensmanden på kongl: majsts: vegne, og nogen sager og trætte, som begav sig imellem hans varselsmænd. Gav 40 daler.

H.K.Kristensen skriver i Nr.Nebel og Lydum sogne side 204, at det var i 1604 han tingede om denne ulydighed, og at det kostede ham hans stilling som herredsfoged. Det rigtige er

nok det, at han døde samme år den 1.december.

I 1597 var Christen Christensen på Kjærgaard birketing angående et hus, som præsten i Lønne Jens Rusk(han blev senere brændt for trolddom) havde ladet opbygge på "forte".(Se side 163 i bilag).

Jeg fandt også noget mere om hvorfor Christen havde slået Søren Christensen i Lønne, hans kone og datter. Den 20.juli 1599 er en sag i Kjærgaard birks tingbog hvor Christen beskylder Søren, hans kone og datter for at de har drevet hans kær fra et kær og over i et andet.(Se side 163 i bilag).

I 1597 havde Anders Jensen i Nebel forulempet Christen og hans søn. Derfor forbød Christen at Anders forlod Nebel før end han havde stillet ham tilfreds.(Se side 164 i bilag).

Christen har været en rig mand. I 1576 bekostede han nyt stolestade i Nebel kirke, se omstående billede, hvor teksten lyder: CHRISTEN CHRISTENSØN LAD DES SKAMMEL GØER 1576.

430(MFMFMMM) IVER THOMSEN I HOUM

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død før 4.august 1609. Han var gift med

431(MFMFMMM) ???? IVERSKONE

Hvornår hun er født eller død vides intet.

Iver og hans kone boede på en selvejergård i Houm der i 1682 var på 11,3 tdr. hartkorn.

Om denne gård skriver H.K.Kristensen i "NØRRE HORNE HERRED" side 264:

Det var åbenbart en ret stor gård, da den trådte frem i historiens lys. Her sad en storbondeslægt, hvis ældst kendte mand hed Iver Thomsen o.s.v.

I Riberhus Lensregnskaber for 1581 og 1593 er han ejer af en "Stug Eng" liggende i "Hyldum" i Outrup sogn, men 1598 er Anders Nielsen i Heboe, Janderup sogn ejer af det.

Anders Nielsen har været i familie med Iver Thomsen, det ses af følgende indførsel i Kjærgaard birks tingbog den 4.august 1609:

Niels Andersen i Heboe stod for tingdom og bekræftede, at han havde annammet af Michel Adzersen i Ho seks rigsdaler og 3 års rente deraf, hvilke 6 daler var halvparten af de tolv daler han(Michel Adzersen) var salig Iver Thomsen i Houm pligtig efter hans brevs lydelse. For hvilke seks rigsdaler og 3 års rente deraf forskrevne Niels Andersen forpligtede sig og sine arvinger at holde Michel Adzersen og hans arvinger skadesløs for al videre krav.

Stod Niels Andersen til vedermålsting. Michel Adzersen tog vidne.

Hvis man nu sammenholder ovenstående med "Janderup-Billum sogne" bind III side 200 kan man udrede følgende:

Da Iver Thomsen dør arver hans datter Maren Iversdatter i St.Heboe i Janderup bl.a. et pantebrev på 12 daler, som Michel Adzersen skyldte Iver Thomsen. Maren var gift med den Anders Nielsen i Heboe der 1598 er ejer af engen i Outrup. Han dør imidlertid i 1602, og det er derfor hans søn Niels Andersen der på sin moder Maren Iversdatters vegne kvitte-

rer for de seks daler og 3 års rente.

At Iver Thomsen var selvejerbonde ses af følgende dom, som jeg har fundet i "Danske Domme 1375-1662" bind III side 283-285, udgivet ved Erik Reitzel-Nielsen.

Foruden hans egen gård ejede han en anden gård i Bandsbøl som Niels Lassen beboede. Denne Niels Lassen var ved Nørre herredsting idømt at give "husbondhold" (har i tidens løb været betegnelse for forskellige afgifter, som personer hørende til bondestanden erlagde til den, som vedkommende anerkendte som sin jorddrot el. husbond) til Koldinghus len. Han blev frikendt for denne dom ved Viborg Landsting som det ses af nedenstående i original tekst:

455

Viborg landsting 2. august 1578

En fæster under en bondegård, hvis ejer på grund af sin holdning under skipper Clements oprør havde fået kongebrev på, at hans gård skulle være en selvejerbondegård, fri for landgilde og tyng, og at han kun skulle svare de sædvanlige afgifter, der påhvilede selvejerbønder, frifandtes for husbondhold.¹

Hs.: GkS 1137,2° nr. II (efter nummereringen med arabertal).
Ingen overskrift i forlægget.

Palli Jul² tiil Stranditt,³ Malthi Jensen⁴ til Holmgaardt,⁵ landtzdomere y Nøriutland, och Gundie Skriffuer,⁶ landtzthingshørrer ibidem, gjør witherligtt, att aar effter Guds biurdt Mdlxxviiij, løffuerdaug som er then 2. augustj, paa Wiborig landzting war schickitt Jffuer Thaminßin y Houffue⁷ med en opßethilße her aff landtzthingitt y daag segs vger wdgiffuen, lydendis hannom daa att haffue hiid y rette steffnitt Berthill Laßen y Oblinng,⁸ herridtzfogidt y Nørheridt,⁹ for en domb, hand nogen thid siden forleden affsagt haffuer och til dømpitt hans tiener Niels Laßen y Bandtzbøll¹⁰ hoßbundhold till lensmand paa Koldinghuß, erlig och velbiurdig mand Lauridtz Schram¹¹ till Hasterup,¹² att schulle vdgiffue, end oig¹³ thet schulle were en frij sielff eyer bunde gaardt, hand besider, och Jffuer Thamißin att till hørre, och same gaard aff stuormegtigste, høyborinne første, høylouglig, sallig milde y houkompst, konning Christian, allis woris nadigste herris och koningis, koning Frederichs her fader, naadigste epther skipper Klemindz¹⁴ oplodt¹⁵ Anders Olluffßen,¹⁶ thaa borgemester wdj Waarde, och Chleminde Thamißin ibidem for thieris wschylidighed y same feyde att uere wntt for sadann thing¹⁷ och affgifft att skulle vinde,¹⁸ som her aff gaffuis och giørinds,¹⁹ förind same feyde begynthis, och ichj landtzmandin²⁰ schulle haffue hafft regtighedt²¹ till nogen stedzmoll²² och hoßbundhold aff sadan selff eye bunder godz, medin thet sielffeye bundin att schulle till høre. Thisligeste hagde hidsteffnitt Anders Lauridzen y Galthofft,²³ for hand haffuer laditt for^{ne} Niels Ladzinn for same hoßbundhold fordienne, som hand miente wlougligt, eptherthj ther schall were wdgifuit till slottidt aarlig aff same gaardt, huis ther till med rette buorde att vdredis och vdgiffuis. Sameledis hagde och hid steffnitt for^{ne} herridz fougidt, for hand steede hørring²⁴ offuer for^{ne} Niels Laßin. Framdiellis hagde och hid kallidtt hørring, som hannom dieltt haffde.

Thaa for for^{ne} Laueridz Schrams schodsmoll²⁵ then thid bleff giordt, bleff same saag till idag opsatt, och nu framlagde for^{ne} Jffuer Thameßin ett høyg-bormelte²⁶ høy loughlig sallig jhoukompst konning Christians breff aar Mdlxx vdgiffuitt,²⁷ som medfør for^{ne} Andis Olluffßen, thaa borgemester y Waarde, och Chlemidt Thammißin ibidem for hans Majstedt att haffue beuist thennom ichj att haffue wdj forgangin feyde weritt vdj floch eller følge y skipper Klemidz, Thamis Ribers och thieris medtfølgers oprørdt eller nogen thid werid thenom tillfaldenn.²⁸ Thaa haffuer kongelig May[estæt]²⁹ høymægtig[s]te vntt och tillatt thennom och thieris arffuinger enn thieris bunde gaarde wdj for^{ne} Bandzbøll saa frij och for saadann landgiæld och thyngj, som the haffuer hafft och brugt then aff gammill thid, førind for^{ne} feyde begynthis, dog saa att Anders Olluffßen och Chlemid Thammißin och thieris arffuinger schulle giøre och giffue aff thieris bundergaarde saadanne affgiffit, thyngj och rettinghed, som her pleyer och bør aff att thaa³⁰ giordis och gaffuis ther aff, førind feyden begynthis, som thet kongelig breff wiuder for klarer. Ther hoeß framlagde ett Niels Eys y Gundersbøll,³¹ Therben Therkildßins y Bandzbøll och thieris med brøders siu mendz breff och zegill thend aar onnßdagin nest for S: Hans daag³² vdgiffuen, wdj huilckitt the bekiender thennom fuldtt vitherligt y Guodz sandhedt att uere, thet³³ for^{ne} Niels Laueridzen y Bandzbøll er och haffue weridtt ind schreffuidtt y konning[lig] Majstedtt jordboug³⁴ paa Koldinghuß y thou lendzmendz thidt, som haffuer werid lendzmend paa Kolding huß, førind for^{ne} Lauridz Schramb fich Kolding huß len y befaling,³⁵ for huis rettighed, som gaffuis aff thendt bunde gaardtt, Niels Lauridzen yboer thil kronninn, som thet breff vider bemelder. Och her hosß klagidt for^{ne} Jffuer Thamisßen, att herridzfougiitt ther jmodt haffuer thildømppt Niels Laßin hoßbundholdt aff same sielff eger bundegaarde att schulle wdgiffue, och for^{ne} Niels Ladzenn her epher er dieltt³⁶ bleffuen, som hand mintte vloughligt. Och framlagde same herridzthing domb aff Nørheridzthing, thed aar thorsdag nest effter Wor Herridz himelferddaag wdgiffuit, som medfør for^{ne} Anders Laueridzen ther att haffue dielle och tillthalle till for^{ne} Niels Lauridzenn for hoßbundzholdtt, epherdj hand boer y en bundegaard, och mintte, hand borde ther for att vdgiffue hoßbundz hold, som andre jordeger³⁷ bynder ther y Koldinghuß lenn. Thaa haffuer fougeden saa omßagtt, att hand ichj wiste anditt ther till att sige, end Niels Laßin børd att vdgiffue hoßbundzholdt, som andre jordeger bynnder giør ther vdj Koldinghuß len, ther som hand ichj kand beuiße, att hand haffuer vdgiffuitt hoßbundzholdt, some then domb wider for klarer. Och bød sig imod for^{ne} herridzfougitt y alle rethe.

Saa møtt erlig och fornumstig suend Niels Simmensßin, riidefougidt³⁸ y Koldinghuß lenn, och berett, att hanns hoßbundt, for^{ne} Lauerudz Schram, ther hand vandritt³⁹ fra Ribe fra brøllup, bleff hand paa veyenn wiltt⁴⁰ och ther aff bleff slagin⁴¹ saa, saa hand ichj nu her kand møede, och ther for begieridtt sagin endnu ydermiere att opsethis, att the sagfaldtz bøgther⁴² kunde fram komme, som vdj Morthen Suenndzins⁴³ och [Vincens] Juls⁴⁴ thidt waare, att ther aff kunde forefaris, huorledis om saadant hoßbundz hold er [forholden?]⁴⁵

Saa war møth for^{ne} heridzfougden och minthe sig ichj anditt att kunde døme, end som hand giordtt haffuer, [til]⁴⁶ huilchet for^{ne} Jffuer Thammißin suaridtt, att sagin for bemeltt Lauridtz Schrambs schodzmoll segs vgger haf-

fuer weridt opßatt och fordj ichj kunde tholle den forhalling att schulle haf-
fue, medin begierind domb for sig och jndschiød⁴⁷ sig till den receß, ther sie-
nistin om slig opsethille sager wdgangin er.⁴⁸

Med fliere ord och thalle thennom ther om emellum var.

Tha effter thil thalle, gienßuar och sagßens leyllighedt, saa och epherdj
same saag forbemeltt Lauridz Schrams skoedzmoll vdj sex vger haffuer we-
rid ophaginn, och for^{ne} Jffuer Thammißin besueris seig then ydermiere att
schulle opßethiis och jndschyder ßig till thenne receß och forordeningh, høg-
bemeltt koning[lig] Majsted, allis woris nadigste here, och Danmarchis rigis
raad om sagins opßethille haffuer laaditt gaee, viste wj osß ther for ichj
same ßag lenger att opholde och sagde fordj her saa paa for rett, att effter
dj same gaard, Niels Laßin paaboer, er en frij sielff eye bunde gaard, thuorde
vj och ichj vill formine⁴⁹ att thil dømme stedzmaall eller hoßbundz hold aff
thend [gaard?]⁵⁰ till lenndzmand att wdgifffues, medin aff same gaard arli-
genn att vdredis thend thyngj, thend y gamill jord beugin⁵¹ for jndscreffuitt
er och ther aff thill thiße wdgifffuitt er, och for^{ne} heridzthingdom ther imod
icke att komme for^{ne} Niels Laßinn paa sadanner hoßbundzhold thill nogen
forhinderungh och hannom effter slig tillgangh⁵² for for^{ne} dielle⁵³ for same
hoßbundz hold quitt att uere.

In cuius rej testimonium ßegilla nostro preßentibus ind feriuuss in preßa
&c.

I 1598 var hans søn Jes Iversen i Ribe angående en sag mod
præsten Madz Bertelsen i Ringkøbing om verdslig handel.
Denne sag findes også i Danske Domme 1375-1662 bind VI side
47-48. Her i står bl.a.:

at aar efter Guds biurd 1598 denn 19.aprilis, war schicket for oss
paa capitels huss wdi Ribe forstandig mannd Jess Iffuersønn wdi Hown,
for^{ne} welbiurdige Preben Gyllenstiernis fuldmechtige o.s.v.

Jes Iversen var fuldmægtig i denne sag, som han førte for
Preben Gyldenstjerne til Vosborg, høvedsmand på Bøvling
samt rigsråd.

432(MFMMFFFF) MORTEN NIELSEN VED SØNDERSIDE

Hvornår han er født eller død vides ikke. Han var gift med

433(MFMMFFFM) KIRSTEN MORTENS

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død
efter 8.november 1637, hvor hun nævnes i Viborg Landstings
Dombog i en retssag om huse på Sønderside: Norden Kirsten
Mortens hus en kålgård er 16 skar lang og 6 skar bred, nor-
den Niels Mortensens(ane nr.216) hus en kålgård er 16 skar
lang og 8 skar bred o.s.v.

Morten og Kirsten boede Ved Sønderside fiskerleje, Ho sogn
hele deres liv. Han var handelsmand og fisker, sejlede "på
Hamborg", og havde en overgang otte skibe på søen.

Om disse to aner er der kun elendighed at fortælle. Hvordan kan mennesket udvikle sig til at blive sådan? De er jo en gren af vort ophav. Her må man holde sig til Bibelens ord 2.Mosebog 20.kap.: thi jeg Herren din Gud er en nidkær Gud, der indtil tredje og fjerde led straffer fædres brøde på dem som hader mig, men i tusind led viser miskundhed mod dem, der elsker mig og holder mine bud!

Første gang jeg læste noget om Mortens hidsige sind er følgende fra Riberhus Lensregnskaber den 20.juni 1598, hvor han blev oversvoret for vold mod Jens Jensen i Rejsby, som han slog et slag med en kniv, og måtte bøde 5 daler.

Den 20.april 1599 blev han på Kjærgaard birketing beskyldt for at have taget nogle fisk. Herom meddeler skriveren:

Morten Nielsen stod for dom, og tilspurgte Anders Nielsen(i Heboe), om han vilde sigte eller sige ham på, at han havde taget nogle af hans fisk.

Da svarede forskrevne Anders Nielsen, at han havde købt og betalt Las Kimer i Oksby og Christen Jespersen i Borrup de fisk de i denne sommer fiskede, og det kendte han sig ved for sit købte køb, og for Gud og sit at være.

Anders Nielsen og Morten Nielsen til vedermålsting. Morten Nielsen tog vidne.

Therkel Sørensen i Stavso og Søren Nielsen i Kolle sandemænd stod for dom, og fremæskede af Anders Nielsen i Heboe, at nogen andre havde noget vidne i dag at bevise med, at Morten Nielsen havde taget nogle af hans fisk?

Da svarede forskrevne Anders Nielsen, at han også havde bevist med sin regnskabsbog, at han købte Christen Jespersen i Borrup og Las Kimers fisk, og det tilmed med segl og brev beviste; hvilke brev og segl blev læst og påskrevet.

Foranskrevne Morten Nielsen og Anders Nielsen til vedermålsting. Sandemænd tog vidne.

Nu var det Mortens tur til at sigte Anders, og allerede den 29.februar 1600 mødtes de igen på Kjærgaard birketing:

Morten Nielsen ved Sønderside vidnede på sin højeste ed, at det er ham udi sandhed fuld vitterligt og så, at der stod en vogn for Rasmus Nielsen ved Sønderside hans dør, og der kom to stk. esketræ på samme vogn, som Anders Nielsen Heboe var med, og lagde på.

Karen Jørgensdatter ved Sønderside vidnede at hun så, at forskrevne Anders Nielsen var med og lagde forskrevne 2 stykker esketræ på forskrevne vogn, og tog dem ud af forskrevne Rasmus Nielsen ved Sønderside hans vestre hus.

Iver Markuorsen i Sadderup tog vidne på Hans Munkis vegne, Anders Nielsen tog genpart.

Det var dog ikke tyvegods Anders Nielsen bortførte, hvad følgende indførsel samme dag viser:

Iver Markuorsen i Sadderup stod for dom og lod læse et købebrev, som Rasmus Nielsen ved Sønderside havde givet ærlig og velbyrdige mand Hans Munk til Visselbjerg lydende på 2 stykker esketræ. Hvilke købebrev da blev straks læst og straks i dag påskrevet for dom.

Iver Marquorsen med forskrevne Rasmus Nielsen hans fuldmagt til vdermålsting. Anders Nielsen tog vidne, Iver genpart.

Den 25.juni 1602 må Morten igen bøde for sin hidsighed. I Riberhus Lensregnskaber findes denne dato indført:

Morten Nielsen aftingede for et vold hand slog Hans Munchis, og for han slog hr. Knud præst i Hoe med en kniv. Derfor 30 daler.

I Kancelliets Brevbøger 12.oktober 1605 meddeles det hvem denne Hans Munchis var, det var hans fæstebonde Jep Pedersen. Ordlyden er:

Oprejsningsbrev for Albrit Skeel, Embedsmand paa Riberhus, til, som om Gerningen nylig var sket, paany at lade forfølge en Sag angaaende et Baardag(slagsmål), som en, ved Navn Morten Nielsen, har begaaet paa Hans Munks Bonde Jep Pedersen paa Kongens Fiskerleje ved Sønderside i Kiergaard's Birk, i hvilken Sag Sandemændene i Kiergaard's Birk have gjort to Tov, det ene tvært imod det andet, hvorfor Albret Skeel nu vil lade Sandemændene forfølge for deres sidste Tov.

Den 6.december 1605 i Riberhus Lensregnskaber og igen 1608-1609 idømmes Morten bøder fordi han har "gjort forprang ved Sønderside" (ulovlig handel) og måtte bøde 40 daler første gang og 80 daler 2.gang. 1611-12 betalte han 5 rigsdaler "for han slog Jes Jensen i Bredmose med en kniv", og 3 rdl. for han rykkede Mads Jensens krave sønder.

Den 13.marts 1612 blev han ved Kjærgaard birketing sigtet for et slagsmål i Hamborg:

Hans Jepsen i Hoe og Søren Hansen ibid. vidnede med oprakte fingre og ed, at de i dag 8 dage var ved Sønderside for Morten Nielsens dør og bopæl og stævned ham for dom, ærlig og velbyrdig mand Albret Skiell til Kjærgaard birketing ville lade tage på ham i dag anlangende noget skæg han havde rykket af Knud Jensen borger i Varde, udi Hamborg og formente Iver Marquorsen, at efterdi Morten Nielsen har rykket Knud Jensens skæg af, og slået ham to slag med hans næve, som sigtelsvidne derom formeldte, formente han Morten Nielsen burde efter loven at bøde derfor eller med tolv mænd sig derfor forværge.

Så er forskrevne Morten Nielsen ikke mødt eller nogen på hans vegne ham at undskylde, vidste jeg efter sådan lejlighed, ikke andet end Morten Nielsen bør jo derfor enten at bøde, eller værge sig efter loven, indtil hvem der har i at sig stævne, på ny lovlig kommer her, og vil være i rette.

Iver Marquorsen tog dommen.

En måned efter, den 17.april 1612, blev Kirsten sigtet:

Maren Christens ved Sønderside stod i dag for tingdom og klagede, at på tirsdag næst efter Vor Fruedag i fasten nu sidst forgangen kom hun ind til Morten Nielsens ved Sønderside, eftersom Kirsten Mortens havde sendt bud efter hende, at hun skulle komme derind. Og da hun kom i Morten Nielsens hus, slog forskrevne Kirsten Mortens til hende i hendes hoved med et træ som et mangletræ, og rykkede hende i hendes hoved, så hun kom fra hende både blå og blodig.

Hvilket hun sigtede forskrevne Kirsten Mortens i dag for tingdom, på sin sjæls salighed.

Thue Jensen i Vejers og Peder Andersen ibid. vidnede med oprakte fin-

gre og helligånds ed, at de i dag 14 dage gav forskrevne Kirsten Mortens og hendes lavværge varsel på Sønderside for hendes dør og bopæl for denne klage og sigtelse i dag her at tage beskrevet. Hans Hansen tog vidnet.

Den 1.maj 1612.

Morten Nielsen stod for tingdom og berettede, at eftersom Hans Hansen i Kjærgaard har hans hustru Kirsten Mortens i forfølgning for voldssag, for hun skulle have slagen Maren Throgelsdatter på Sønderside en slag i Morten Nielsens eget hus, da gav han sig for denne sag i ærlig og velb. Albrett Skiells minde.

Fredag den 18.december 1612.

Morten Nielsen havde i rette stævnet den uendelig dom Hans Hansen over ham forhvervet havde, og blev forskrevne uendelig dom magtesløs dømt.

Morten Nielsen tog dommen. Anlangende Knud Jensens skæg.

Hans Hansen fremlagde en opsættelse i dag 3 uger her til forskrevne ting udgangen lydende:

Han den dag at havde i rette stævnet Morten Nielsen ved Sønderside for noget skæg han havde rykket af Knud Jensen i Varde, i Hamborg, efter syn og sigtelsesvidnes lydelse her af for^{ne} ting år 1611 den 13.september udgangen, som Hans Hansen i rette lagde, og samme sag at være opsat til i dag; og formente Hans Hansen Morten Nielsen burde enten at lovværge sig, at han ikke rykkede for^{ne} Knud Jensens skæg af, og slog ham to slag ved hans øre, efter sigtelsesvidnes lydelse, eller bøde derfor efter loven.

Så mødte Morten Nielsen og formente, at efterdi sligt var ham ikke overbevist, og var mere end år og dag siden det skulle være sket i et andet land, mente han, at han burde for de tiltale kvit at være. Efterdi Knud Jensen på fersk fod da han af Hamborg hjemkom, har sigtet og klaget på for^{ne} Morten Nielsen for hårgreb og nævehug, som han samme dag med syn beviste hans skæg en part at være afrykket, og ikke Morten Nielsen den dag, ikke heller i dag samme gerning benægter, vidste jeg ikke andet, end Morten Nielsen bør jo enten at bøde eller værge sig derfor efter loven imedens sigtelsen står ved magt.

I en retsag på Viborg Landsting den 26.februar 1620 findes følgende i uddrag:

Maren Knuds i Skødstrup, Aal sogn anklages for trolddom. Det nævnes i retssagen at:

Maren Persdatter Nigerpande hendes bekendelse, som hun gjorde der hun blev forhørt udi Bredmose(Ho sogn) udi godtfolks nærværelse, anno 1614 den 19.oktober, som iblandt andet formelder hende at have bekendt, Maren Knuds i Skødstrup, Kirsten Troldholms hendes dreng hed Slug, Anne Sørensen i Oksbøl hendes dreng hed Sparre, Maren Christensdatter hendes dreng hed Snule og Maren Persdatters egen egen dreng hed Falk. De havde været tilsammen og kærnet i Houvgrob strøm, og fik de hver den første gang to mark smør, og den anden gang syv mark smør. Item hende at have bekendt, at de for en syv år siden var hun og alle hendes rode og selskab på Middislette og danse, som var Kirsten Troldholms, Appelones Karen som løb altid udi bag, Maren Knuds i Toft og hendes datter Anne Sørensen, som var bruden, og Morten Nielsen, Johanne Lauridskone i Vejers, Anne Thomaskone i Giedbjerg, Maren Knuds i Skødstrup, Johanne Villandsis i Skødstrup, Dorette Lauridskone i Mosevraa. Morten Nielsen førte blusen og Anne Giedbjerg red bruden, og

med var Marine Nielskone i Hoe, og flyede Morten Nielsen den vin, hvor han fik det vidste hun ikke. o.s.v.

I datidens samfund har disse overfald og sigtelser været nok til, at man mente Morten var besat. Af Kjærgaard birks tingbog den 9. december 1608 kan man se, at han allerede den gang var sigtet:

Peder Stall på ærlig og velbårne Albrett Skiells vegne tog tredie uendelige dom på Morten Nielsen ved Sønderside hans penge og gods ihvor det findes, da bør det følge Albret Skiell på kongl: majsts: vegne, fordi han syv gange for trolldom er udlagt, og han nu er bortrømt.

Niels Vollesen i Kjærgaard dommer.

Den sidste sætning i ovennævnte, at han var bortrømt er ikke rigtig, da han jo var på birketinget den 18. december 1612 for at forsvare sig.

Men alt det som er nævnt var nok til at befolkningen i Ho og Oksby sogne var så opskræmt, at man på et kirkestævne i Ho sigtede ham for trolldom. Herom meddeler skriveren ved Kjærgaard birk den 27. januar 1615:

Disse efterskrevne mænd af Ho og Oksby sogne vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, eftersom de var stævnedede for deres sandhed, som er: Hans Lausen i Oksby, Poul Pedersen, Niels Hansen, Hans Christensen, Søren Nielsen, Hans Nielsen, Jens Nielsen, Jes Pedersen, Peder Varder, Backen Nielsen, Mads Jepsen, Anders Hansen, Hans Lauesen Langbierre ibid., Hans Jensen i Veders, Knud Gundesen, Jens Gundesen, Niels Nielsen, Thulle Gundesen, Jes Hansen, Christen Nielsen, Niels Christensen, Søren Knudsen, Thue Knudsen, Anders Andersen, Hans Nissen, Jon Gundesen ibid., Hans Frandsen i Mosevraa, Jep Sørensen, Backen Simensen, Thomas Christensen, Christen Nielsen, Hans Simensen ibid., Laue Hansen i Borup, Frands Nielsen, Peder Hansen ibid., Niels Christensen i Bredmose, Gunde Backensen, Michel Nielsen ibid., Niels Madsen i Oksby, Anders Jessen i Ho, Michel Sørensen, Poul Hansen, Rasmus Madsen, Søren Sørensen, Jens Lassen, Niels Lassen, Knud Jensen, Thyge Adersen, Hans Madsen, Niels Madsen, Jens Christensen, Niels Thomsen, Jep Hansen, Niels Madsen og Jens Matisen ibid., at det er dem fuld vitterlig i Guds sandhed, det Morten Nielsen som boede ved Sønderside har stået et trolldomsrygte på, siden Maren Sørensen af Oksby for trolldom blev brændt. Og er for^{ne} Morten Nielsen siden tit udlagt for trolldom, og er nu rygte og tidende for^{ne} Morten Nielsen for sligt skal være bortrømt.

Stod Iver Marquordsen ridefoged i dag for tingdom og kaldte anden gang på kirkenævn af Ho sogn i dag otte dage at gøre ed og tov over for^{ne} Morten Nielsen for den trolldomssag han er tillyst.

Blev bevist i dag for tingdom med vidnesbyrd af Viborg Landsting den 19. november sidst forleden udgangen for^{ne} Morten Nielsen der den dag har fanget varsel for disse vidner ærlig og velbyrdig mand Albrett Skiell til Fussingø befalingsmand på Riberhus i dag her til for^{ne} ting vil lade tage beskrevet.

For^{ne} Iver Marquordsen tog vidnet, Niels Nielsen genpart.

Fredag den 3. februar 1615.

Iver Marquordsen ridefoged til Riberhus, på Albrett Skiells vegne, sigtede Morten Nielsen på Sønderside for trolldom, og svor nævninged i ham. Søren Jensen i Børsmose og Thomis Lassen i Præstbøl fyldes-

nævninge af Ho sogn, at gøre ret ed og tov over Morten Nielsen, som boede ved Sønderside, for trolddom.

Og fremgik Søren Nielsen i Ho, Hans Nielsen i Bredmose, Mads Bertelsen i Ho, Michel Adsersen, Mads Jepsen, Niels Jensen, Laurids Nielsen, Anders Skræder på Sønderside, Søren Viladsen ibid., Niels Pedersen i Ho, Jens Madsen og Peder Bredmose ibid., og svor de Morten Nielsen, som boede på Sønderside, en fuld trolddomssag over, efter de vidnesbyrd for dem har været.

Blev bevist med vidnesbyrd af Viborg Landsting den 19. november sidst forleden for^{ne} Morten Nielsen den dag der at have fanget varsel for fylding på nævning og nævningsed i dag Albrett Skiell vil lade tage beskrevet.

Iver Marquordsen tog vidnet. Niels Nielsen genpart.

Iver Marquordsen på forbemeldte Albrett Skiells vegne tilbød, om nogen ville stævne eller kalde nævning, som havde Morten Nielsen kirkenavn for trolddom oversvoret, da skulle de have tid og rum dertil (til) varsel til Landsting for dette vidne som forskrevet står.

Iver Marquordsen tog vidnet.

Fredag den 17. marts 1615.

Ærlig og velbyrdig mand Albrett Skiell til Fussingø befalingsmand på Riberhus havde i rette stævnet Mads Diønesen ved Sønderside for syv tønder sild, som skal være borte af 13 tønder, som blev indskibet på den krogbåd for Hamborg nu om Sct. Michelsdags tid sidst forleden, som for^{ne} Mads Diønesen sejlede på med Morten Nielsen.

Deslige for noget hø og hamp at skal være indskibet for Hamborg, hvilke for^{ne} syv tønder sild, hør og hamp forbemeldte Albrett Skiell mente, Mads Diønesen bør at stande til rette for, som det sig bør, eller at for udstede sanddru vidnesbyrd hvor det er blevet (af); efterdi han har været indenskibs både med for^{ne} gods, og været Morten Nielsens betroede mand.

Så er Mads Diønesen ikke mødt, og derfor fik Hans Hansen uendelig dom på for^{ne} Mads Diønesen efter stævningens indhold.

Hans Hansen tog dommen.

Fredag den 26. maj 1615.

Niels Nielsen borger i Ribe i dag for tingdom lod læse en stævning med hvilken han havde stævnet Søren Nielsen i Ho, Hans Nielsen i Bredmose, Mads Bertelsen i Ho, Michel Adsersen, Mads Jepsen, Niels Jensen, Laurids Nielsen ibid., Anders Skræder på Sønderside, Søren Viladsen ibid., Niels Pedersen i Ho, Jens Madsen og Peder Bredmose i Ho, kirkenavn af Ho sogn, fordi nu i dette år den 3. februar sidst forleden til Kjærgaard birketing skal have oversvoren hans broder Morten Nielsen trolddomssag.

Desligeste findes i samme stævning at være stævnet ærlig og velbyrdig mand Albrett Skiell til Fussingø, som samme ed og tov havde ladt forhverve.

Desligeste Iver Marquordsen som samme ed og tov havde forhvervet, om han havde der noget til at svare.

Og ikke for^{ne} stævning formeldte hvor de skulle møde eller når de skulle møde. Hvilke stævning var udgivet under ærlig og velbyrdig Iver Juels landsdommers navn.

Fredag den 13. oktober 1615.

Mads Diønesen på Sønderside i dag forpligtede sig at bekende for Iver Marquordsen og Hans Hansen i Kjærgaard, hvis gods der er opaget af den båd han kom fra Hamborg med, af Morten Nielsens gods,

inden i dag otte dage eller derfor stande dele i dag otte dage uden videre varsel eller skadesmål.

Stod Mads Diønesen til vedermålsting. Hans Hansen tog vidnet.

Fredag den 20. oktober 1615.

Niels Madsen i Oksby, Søren Nielsen i Ho, Jens Christensen i Sædding, Thulle Pedersen på Sønderside, Hans Nielsen i Bremose og Mads Jensen Bremose vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at de på mandag, tirsdag og onsdag sidst forleden har vurderet det efterskrevne gods, som kongl. majst. tilkom af det gods Morten Nielsen Sønderside frarømte: Først 3 store egetræer for 4 1/2 rigsdaler, 23 "fyrbalinger" 1 1/2 rigsmark, 25 egefjæl for 6 rigsdaler, den vestre Morten Nielsens hus på "stuorley" seks fag for 9 rigsdaler, det vestre hans hus på "føynering" og to senge med hvis der udi er nagelfast for 8 1/2 rigsdaler, det hus Kirsten Mortens på Sønderside ibor, er 8 fag, og fem fag hus ved nørside, hver fag sat for 5 daler, deraf tilkom kongl. majst. halvparten er 32 1/2 rigsdaler, en fiskeevert Jacob Madsen i Hjerting førte, med liner, 3 "graßfu forcke" og en ny mast, som ligger på "stuorley" for 45 rigsdaler, end den "øffuerde" Anders Pedersen i Resby førte, med garn og sin tilbehøring, en liden afsat skude og ligger på land for 9 rigsdaler, en gammel båd, Knud Jensen i Ho førte, for 5 rigsdaler, nok en gammel båd, Michel Adersen i Ho førte, for 5 daler, med tov og anker til hver og årer, 67 egefjæl for 13 rigsdaler, en "krog Ved Emod" den Niels Christensen i Bremose har, for 5 rigsdaler, et halvt våd, to gamle tønder, et stykke kabel, tilhobe for 2 daler, i den "øffer" Michel Adersen i Ho førte, 20 rigsdaler, en liden "kreger" på 23 lester med to ankre og "thoffe" og sejl for 14 snes rigsdaler, deraf udi kongl. majsts. lod syv snes rigsdaler, sengeklæder til en seng for 9 rigsdaler, sengeklæder til en dagligseng for 3 rigsdalr., 2 hynder og 2 stole for 3 rigsmark, halvparten i en gammel flamsk sengeklæde 2 1/2 rigsmark, udi et bord og en rygskammel 3 rigsmark, udi et lidet fyrkandeskab 1/2 rigsdaler, udi et egeskab 7 rigsmark, udi to små borde 1 rigsmark, udi en gammel fol-deseng 6 skilling dansk, udi et tappekar og to standkar 2 1/2 rigsmark, udi et par kværne 1 1/2 rigsmark, udi 4 øltønder 1 rigsmark, udi en bryggekedel 9 rigsmark 6 sk., udi 3 små kedler 1 rigsdaler ringere 2 sk., udi 1 gammel tjærekedel 3 rigsmark, fire tønder æbler, som udi forgangne år kom fra Hamburg 1 rigsdaler, for noget afskåret hamp 3 rigsmark, halvparten af en gammel ko 5 rigsmark, halvparten af en kalv 1 1/2 rigsmark, udi et skrin 1 rigsmark, halvpart i et par afskårne strømper 1/2 rigsmark, et gammelt "Candjunds"? skind 1/2 rigsmark. Derefter blev vurderet til fogedpenge den tiende? penge af forne gods. Først 4 stykker kroget egetræ for 2 rigsdaler, 28 "Veninge"? for 5 1/2 rigsmark, 6 "Iege Reffuel" for 6 rigsmark, 4 lange årer for 6 rigsmark, 24 små årer? for 2 1/2 daler, ti fyrspær for 3 rigsmark, et stykke "Ellmedt" for 1 rigsmark, et egetræ for 1 rigsdaler, ti stykker egetræ for 9 rigsmark, et lidet stykke egetræ for 8 sk. dansk, 13 1/2 "thørr Beistellv"?, som ikke var fulde, 10 rigsdaler 5 1/2 mark, 3 tønder årgamle forgemte sild for 4 1/2 daler, to tønder og en fjerding tjære for 4 1/2 daler, 4 tinfade, 2 tinpotter er 17 skålpund for 11 rigsmark, en kiste som låsen var sønder til for 1 rigsdaler, ti alen "førsten farffuet" klæde, som var ormædt, for 2 rigsdaler, 3 1/2 kvarter rødt klæde, som og var ormædt, for 2 1/2 rigsmark, 2 1/2 fyrdelle for 2 rigsmark, 20? fævne gamle liner for 2 rigsdaler. Det blev bevist med vidnesbyrd af Viborg Landsting den 12. august sidst forleden udgangen, forne Morten Nielsen der at have fanget varsel for denne vurdering og tingsvidne Albrett Skiell i dag her til forne ting ville lade tage beskrevet. Iver Marquordsen ridefoged tog vidnet, Kirsten Mortens tog genpart.

Sidste gang Morten Nielsen nævnes er i Riberhus Lensregnskaber 162-23, hvor der under rubrikken: Annammet oc Opboridt for forbrøtt oc Rømnings Guods aff Kiergaard's Birk:

Morten Nielsen ved Sønderside hans hovedlod var forfalden til Ko: Ma: for Trolddomskunster, som han havde brugt. Siden er hans bo registreret, hvorudaf er annammet holdt, og derfor opbåret, som jeg her fører til indtægt 200 daler.

Hvad videre af for^{ne} bo er at bekomme, skal udi næste efterfølgende års regnskab blive ført til indtægt, og tingsvidne, om behov gøres, såfremt senere penge ellers kunne bekomme imidlertid.

Hvad blev der af Morten, hvor opholdt han sig efter 1615? Tog han ved lære af den beskyldning der blev rettet imod ham? Hans kone fortsatte forretningen, og hun nævnes i Riberhus Lens toldregnskaber med et eller flere skibe der fisker fra Sønderside. Hun har sikkert sendt ham forsyninger hvor han opholdt sig.

434(MFMMFFMF) NIELS PEDERSEN I FREDTOFT

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død efter 9. september 1648. Han var gift med

435(MFMMFFMM) METTE NIELSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død før 25. januar 1662.

Om disse to vides kun lidt. De boede på en gård i Fredtoft, Aal sogn der ikke hørte under Riberhus Len, og det har ikke været muligt at finde hvilken herregård de var fæstere under. H.K.Kristensen skriver i Fra Ribe Amt 1932 side 171 en artikel om hekseprocesser:

Niels Persen i Fredtoft havde en sum penge tilgode ved Hans Jepsen i Billumtarp. Da han vilde have udsættelse i boet >> fandtes der ikke det, de kunne gøre vurdering på<< . Efter Hvas' befaling blev da noget af rugafgrøden udsat. Alligevel kørte Hans Jepsen kornet i hus. Niels Pedersen og hans kone Mette kørte da over og tog kornet ud af huset; det gik naturligvis ikke helt stille af. Og det er åbenbart en følge heraf, at Hans Jepsen kort efter beskylder Mette for at være en vitterlig troldkone.

Af V.Horne herreds tingbog den 23. oktober 1647 findes sigtelsen indført:

Hans Jepsen i Tarp(Billumtarp) i dag for dom med hans oprakte fingre og ed sigtede og beskyldte Mette Nielskone i Fredtoft for, at hun var en vitterlig troldkone, indtil hun sig derimod "æreleterer", fordi hun havde lovet ham, at hun skulle gøre ham både ussel og arm, og at hun skulle lade ham troldride.

Dertil svarede Iver Henrichsen i Oksbøl på for^{ne} Mette Nielskones vegne, at han forment, at den mand som af en misdæder selv er udlagt for trolddom bør ikke at tilstedes at beskyldte nogen ærlig kvinde uden nogen sandfærdig bevis.

Hjemlede Jens Hansen i Tarp og Anders Nissen i Tarp vidnede med oprakte fingre og ed, at de i dag 3 uger gav for^{ne} Mette Nielskone og Niels Pedersen i Fredtoft varsel for deres dør og bopæl for dette

sigtelsesvidne for^{ne} Hans Jepsen i dag her til for^{ne} ting agtede at tage beskrevet.

Hans Jepsen tog vidne, Niels Pedersen genpart.

Lørdag den 9. september 1648.

Tomis Bertelsen Linduig på Niels Pedersen i Fredtoft hans vegne tog dom efter seks ugers opsættelse over Hans Jepsen i Billumtarp for en sigtelse han skal have gjort på for^{ne} Niels Pedersens hustru Mette Nielskone, med hans oprakte fingre og beskyldt hende for en vitterlig troldkone, efter tingsvidnes indhold, indtil (hun) "ærelerede" sig. (Her er teksten utydelig, men mærkelig nok gentages teksten længere nede på siden).

som han den 23. oktober næst forleden på Vester herredsting med oprakte fingre haver sigtet og beskyldt for^{ne} Niels Pedersens hustru Mette Nielskone for trolddom. Hvilke hans sigtelse Niels Pedersen har været forårsaget til Viborg Landsting at indstævne, og samme sigtelse af de gode landsdommere magtesløs kendt. Da mener Niels Pedersen, efterdi for^{ne} Hans Jepsen har løgnagtig svoret med oprakte fingre, at hans to fingre dermed at være forbrudt efter recessens 18. capitel efter stævnings indhold.

Og for^{ne} Hans Jepsen ikke er mødt i dag til gensvar, da har fogden derom kendt: Efterdi for^{ne} Niels Pedersens hustru Mette Nielskon er sigtet og beskyldt på sin ære, dog samme sigtelse til Viborg Landsting er magtesløs kendt, da vidste han sig ikke i den sag at dømme, men finder det for sin tilbørlig dommer, efterdi det er ære og lempe anlangende.

Tomis Bertelsen tog dommen.

Mette blev frikendt. Det må alligevel have været et frygteligt pres der har ligget på hendes datter Mette(ane nr.217) gift med Niels Mortensen(ane nr.216) hvis far Morten Nielsen var sigtet og oversvoret trolddom. Niels og Mette har trods dette været respekterede folk, de blev begravet inde i Ho kirke, hvor deres gravsten lå i mange år, men er nu flyttet ud på kirkegården.

I 1648 var Niels Pedersen og hans kone Mette taget bort fra Fredtoft, og nogle af deres tjenestefolk begik indbrud. Om dette beretter skriveren ved V.Horne herred den 26. juni:

Hans Hansen tjenende i Fredtoft vidnede med oprakte fingre og ed, at næst forgangne år ved Ribermarkedts tide, da var Mette Nielskone i Fredtoft draget fra hus, og samme dag gik Niels Pedersen Fredtoft også fra huset, og fik han for^{ne} Hans Hansen en nøgle til stuedøren at forvare.

Så kom Bertel Madsen, som også samme tid tjente i Fredtoft, såvel som Maren Lasdatter og tjenende ibid., og Ester Hansdatter til ham og begærede, at han ville "fange" dem nøglen til for^{ne} stuedør, de ville gå ind og tappe en kande øl og en "pundkrus" brændevin.

Så lokkede de for^{ne} nøgle fra ham, og gav ham en lybsk skilling for han skulle fange dem den, som de og fik.

Og som de gik derind bad de ham, at han skulle gange ud og se, om for^{ne} Mette Nielskone kom; og da hen kom ind til dem igen, da stod de alle tre ved et skrin, og da havde de nogen penge imellem dem, som de hver beholdt nogen af, få eller mange vidste han ikke. Så gav de ham en(?) mark af samme penge.

Hjemlede Jep Nielsen i Broeng og Søren Hansen i Skødstrup med oprakte fingre og ed, at de på fredag var 8 dage næst forleden gav

for^{ne} Bertel Madsen varsel for hans dør og bopæl, såvel som for^{ne} Marén Lasdatter og Ester Hansdatter med deres lavværge varsel for deres dør og bopæl for dette vidne for^{ne} Niels Pedersen i dag her til for^{ne} ting agtede at tage beskrevet.

Iver Henrichsen i Oksbøl på Niels Pedersens vegne tog vidne.

Den 26. august 1648 blev de dømt.

Lørdag den 25. januar 1662 opsiger svigersønnen Niels Mortensen arv og gæld efter Mette Nielskone i Fredtoft. Tingbogen for V. Horne herred beretter:

For tingdom stod Niels Olufsen i Oksbøl på Niels Mortensen i Ho hans vegne og gav til kende, at han har stået inden tinge til for^{ne} i to tingdage nemlig den 11. og 18. januar næst forleden, og på for^{ne} Niels Mortensen i Ho såvel som på hans hustru og børns vegne, opsagde arv og gæld efter salig Mette Nielskone af Fredtoft, så var det nu i dag lovlig hans tredie tingdag, at han på for^{ne} Niels Mortensen hans hustru og børns vegne lovlig opsagde arv og gæld efter salig Mette Nielskone af Fredtoft, så at de aldeles intet vil arve udi hendes efterladte gods, ej heller betale noget af hendes bortskyldig gæld, men det tillige opsiger og fragår udi alle måder.

440(MFMMMFFF) CHRISTEN GIØDSEN I SÆDDING

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død før 1632 da sønnen Giøde fæster sin fradøde fars gård. Han var gift med

441(MFMMMFFM) ???? CHRISTENS

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

De boede i Sædding, Nr. Nebel sogn hvor hans forfædre og -mødre før ham boede, og deres efterkommere.

Første gang han er nævnt i Riberhus Lensregnskaber er 1602 hvor han er fæster sammen med Eske Giødsen, sikkert hans broder.

Den 18. januar 1600 findes følgende indført i Kjærgaard birks tingbog:

Peder Christensen i Sædding og Morten Christensen ibid. de vidnede, at de den næste dag efter nytårsdag var over en venlig forligelsesmål imellem Eske Giødsen i Sædding, Jep Nielsen i Nebel, Adser Mickelsen i Klinting og deres medarvinger, om hvis arv som de kunne tilfalde efter Ane Giødes i Sædding; og den samme tid gav de for^{ne} Eske Giødsen aldeles kvit med hvis som der blev frembåret.

Vidnede Jens Sørensen i Sædding og Christen Knudsen ibid., at de i dag 8 dage gav Jep Nielsen i Nebel, Christen Giødsen i Sædding, Niels Giødsen i Lydum og Adser Mickelsen i Klinting lovlig varsel for deres bopæl for dette vidne.

Eske Giødsen tog vidne, Jep Nielsen tog genpart.

Jep Nielsen i Nebel stod for dom og gjorde Eske Giødsen i Sædding en tryk afkald for hvis han kunne tilfalde efter sin moder Ane Giødes som boede i Sædding, så og efter hans fader Niels Grumsen, intet med eller undtaget i nogen måde.

Eske Giødsen tog vidne.

Ane Giødes var altså gift 1. gang med Niels Grumsen, og det

er deres søn Jep der takker Eske Giødsen, søn af Anes andet ægteskab.

Christen Giødsen var sandemand (Jyske Lovs benævnelse for fast udnævnte nævninge). Ved en sag i 1615-16 hvor de havde dømt en mand for manddrab, blev denne dom kendt "magtesløs". Herom skrives i Riberhus Lensregnskab 1616-17:

Christen Giødsen i Sædding, Gunde Eysen i Houstrup, Bachen Madsen i Skødstrup og Hans Gregersen i Lønne sandemænd i Kjærgaard birk tingede for deres ed blev magtesløs dømt til Viborg Landsting, for en manddrab de oversvor Niels Knudsen i Hennebjerg. Gav 21 daler.

Denne sag ligner meget den jeg omtalte under Christens søn Giøde (ane nr.220).

Christen Giødsen handlede også, det ses af et tingsvidne i Kjærgaard birks tingbog den 31.juli 1612:

Christen Giødsen i Sædding vidnede med oprakte fingre og ed, at nu i år ved Vor Fruedag Kyndelmisse solgte han Frands Jepsen født i Hallum, to sorthjelmede øksne for 1 mark dansk ringere end 14 sletdaler. Den ene okse kom hen den tid købet blev gjort, den anden er endnu i hans egen forvaring. Den ene er betalt, den anden er ubetalt.

Jens Lassen i Præstbøl vidnede, at i høst 1611 da købte han en sort-hjelmet okse af Frands Jepsen for 6 daler 1 mark dansk udi slette penge.

Vidnede Søren Jensen i Hallum og Terben Briksen ibid. med oprakte fingre, at de på søndag var 8 dage på Nebel kirkegård gav Frands Jepsen mundtlig varsel for dette vidne.

Iver Marquordsen tog vidnet, Tøgher Eriksen genpart.

I 1618 var Christen i Viborg på Landstinget, hvor han var stævnet for et vidne han den 22.oktober 1618 på Nørre Horne herredsting havde vidnet til fordel for Eske Jepsen i Nebel angående nogle vare en Christen Graversen i Sønder Bork havde fået med Eske Jepsens søster Anne i medgift. Vidnet blev dømt magtesløs. (Se Viborg Landstings dombog 1618 side 405a ff).

442(MFMMMFMF) PEDER NIELSEN I BOLKIER

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død før 22.januar 1647. Han var gift med

443(MFMMMFM) ANNE PEDERS

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død før 22.januar 1647. (Se under ane nr.221 Giøde Christensen).

De boede på en gård Bolkier i Nr.Nebel sogn hvis skyld og landgilde var 21 skilling 1 albus helmis og volmis, 4 ørte byg, 1 svin, 1 får, 1 gås, 2 høns, af 8 hestes gæsteri 6 mark 10 skilling 2 albus.

H.K.Kristensen skriver i "Nr.Nebel og Lydum sogne" side 181, at Anne havde været gift med Knud Thøgersen, der var fæster af Bolkier, men da han døde giftede Anne sig med Peder.

I 1597 skulle Peder og hans gårdmand C.Sørensen have kørt en vognægt, hvor de skulle have kørt for Per Høst, men de var blevet hjemme, og måtte derfor "være udi deres husbonds

minde", dvs. at forhandle om en mulkt med ham. Peder Nielsen handlede også med kreaturer. Følgende er indført i Kjærgaard birks tingbog den 22.maj 1612:

Peder Nielsen i Bolkier vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at i fjor høst solgte han Iver Graversen i Hjedding to græsøksne, som var en blakket og en sort for 13 sletdaler. Fremdeles vidnede Peder Nielsen, at nu i vinter solgte han ham tre blakkede for 23 sletdaler.

Vidnede Jens Lassen i Præstbøl med oprakte fingre og helligånds ed, at i fjor vinter solgte han Peder Frandsen i Vallund to sorthjelmede øksne for 14 sletdaler og 2 mark.

Peder Nielsen i Outrup og Poul Lauritsen i Rottarp vidnede med oprakte fingre og helligånds ed, at de på tirsdag var 14 dage var i Vallund og i Hjedding, og der gav for^{ne} Peder Frandsen og Iver Graversen varsel for hver deres dør og bopæl for dette vidne for^{ne} Iver Marquordsen i dag her til for^{ne} ting ville tage beskrevet.

Peder i Bolkier handlede altså med folk i Hjedding, om denne handel har været lovlig er ikke sikkert, da de blev indkaldt at møde for tinge.

Noget tyder på, at Peder kom fra Hjedding, som følgende indførsel i Kjærgaard birks tingbog den 2.oktober 1612 synes at bekræfte:

Peder Jensen tjener i Bores? og født i Trelleborg i Skåne, stod i dag for tingdom og bekendte, at hans farbror Peder Nielsen i Bolkier har antvordet ham hvis arv hans søster Maren Jensdatter er arvelig tilfaldet efter hendes salig oldemoder (bedstemor) Anne Nielskone i Hjedding, som beløber sig i en sum, både i hovedsum og rente med det i klæder, som bliver den sum 4 daler, er 8 daler i slette penge ringere 2 sk. dansk. Hvilke han kvitterede Peder Nielsen og hans arvinger for, og lovede at holde dem skadesløs. Stod for^{ne} Peder Nielsen med Peder Jensen til vedermålsting der dette vidne blev taget. Peder Jensen tjener i Bores? tog vidne, Peder Nielsen tog genpart.

Anne Jensdatter tjener i Bores (Borås?) og født i Trælleborg i Skåne, og Else Jensdatter tjener i Hjedding, de stod i dag for tingdom og bekendte, at de til deres fornødenhed har annammet og opbåret af deres farbroder Peder Nielsen i Bolkier og Peder Jensen deres broder, tjener i Bores?, al den arv, som dem efter deres salig fader og moder Peder Jensen (fejl for Jens Nielsen) og Maren Jensis, som boede i Trelleborg i Skåne. Deslige efter deres salig oldemoder Ane Nielskone i Hjedding kunne tilfalde. Så de takkede dem derfor godt for god betaling i alle måder.

Stod Peder Nielsen i Bolkier, Ane Jensdatter og Else Jensdatter til vedermålsting der dette vidne blev taget. Peder Jensen tog vidnet.

Peders bror Jens havde boet i Trelleborg, men var død, og Peder har haft broderbørnenes arv at passe på, samt deres farmors (her kaldt oldemor, men på den tid betød det bedstemor) penge, som nu var udbetalt til dem.

444(MFMMMMFF) CHRISTEN JENSEN I TOFTUM

Hvornår han er født eller død vides ikke. Han var gift med

445(MFMMMMFM) ???? CHRISTENS
Om hende kendes intet.

De boede i Toftum, Hemmet sogn på en gård der 1579 hørte under Ribe Domkapitel, men blev dette år mageskiftet til kong Frederik II i det såkaldte "Koldingske Mageskifte", som findes i Ribe Bispearkiv, Landsarkivet, Viborg. Denne gårds skyld og landgilde var 1 fjerding smør, 2 1/2 ørte byg, 1 skovvogn, 5 hestegæsteri, "end giffuer hand aarligen aff nogle Enge hand bruger udi Nørkier gods Mark een ørte byg". Der var to fæstere på denne gård, den anden hed Christen Ibsen.

Sønnen Houle Christensen nævnes senere som fæster. Det var ham der var tilstede, da broderen Jens Christensens (ane nr. 222) gods blev registreret. Der var sikkert en broder mere Clemend Christensen Toftum i Varde, der ofte nævnes som studehandler.

Under ane nr. 110 Jep Giødsen skrev jeg, at han var i familie med birkeskriver Peder Staal. Det var i forbindelse med nogle enge Peder Staal ejede i Bork mærsk. Jeg har senere fundet følgende i Ribe byfogeds tingbog den 19. juni 1626, her i uddrag:

Det er angående en sag om nogle enge i Bork mærsk, som Peder Staal og Jens Christensen Toftum i Sædding havde købt af Willom Hansen i Ribe. Der lå nogle enge ved siden af, hvis ejer var Magnus Graffue der var i familie med Willom Hansen. Magnus mente at Peder og Jens brugte mere eng end de havde købt. o.s.v.

Her fandt jeg løsningen på familieforholdet. Jens var Jep Giødsens svigerfar, men da Jens døde allerede 1630, og Peder Staal omkring 1648, er det Peder der har stået som ejer af engene, og derved er misforståelsen opstået. Man har indkaldt Jep Giødsen som Peder Staals arving, men var i virkeligheden Jens Christensens arving.

446(MFMMMMMF) CHRISTEN JACOBSEN HØST
Han er født 1548 i Krarup, Tistrup sogn. Han døde 1631 i Lunde sogn. Han blev 1576 viet til

447(MFMMMMMM) BIRTHE THAMESDATTER
Hun er født 1552 i Lunde? Hun døde 1627 i Lunde sogn.

Det første jeg har fundet om Christen er i "Peder Hegelunds Almanakoptegnelser" ved Bue Kaae. Peder Hegelund ordinerede selv Christen Høst. Han skriver følgende ved den 15. juli 1573:

Ordinati duo ministri verbi: Her Chresten, Iep Høstis søn,
Her Niels Ikast.

Bue Kaae skriver i forklaring til ovenstående:

Kristen Jacobsen Høst, sognepræst i Lunde-Ovtrup, V.Horne h., Ribe a. (1573-1631), søn af Jep Høst, herredsfoged i Ø.Horne h.; g.m. Birthe Thomasdatter, sikkert forgængeren Thomas Kristiensens datter: H.K.Kristensen: N.Nebel og Lydum sogne, 1958 s.52.-samme: Lunde sogn i V.Horne h., 1923, s.108, som begge steder

har, at Kristen Jacobsen Høst var søn af Jacob Høst, sognepræst i N.Nebel.

Jeg har spurgt nogle af arkivarerne ved Landsarkivet i Viborg, hvem de mente Christen Jacobsen var søn af. De mener han må være søn af Jep Høst i Krarup, ud fra den betragtning, at Peder Hegelund personlig kendte Jep Høst (han besøgte Jep den 18. maj 1574). Hvis Christen Høst var søn af Jacob Høst i Nebel ville han i sin kalender have noteret: Hr. Chresten Hr. Jacobs søn. (Se Hegelunds indførsel den 26. februar 1576: Hr. Jørgen, hr. Jørgens søn, ordineret til tjener ved kirken i Henne og sin faders medtjener).

Jep Høst var ikke præst, og blev derfor ikke tituleret hr. At navnet Jep kunne blive til Jacob (Jacobsen) var meget naturligt i 1500 tallet, da man skiftevis brugte Ib, Jep eller Jacob om samme person.

Da H.K. Kristensen skrev de omtalte bøger var Peder Hegelunds Almanakker ikke udgivet.

Christen Høst var præst i 58 år, og nævnes 1584 tillige som provst; og i sin egenskab som provst var han med til at kalde Hans Pedersen til Janderup præstekald; se kaldsbrevet under ane nr. 200 Hans Jensen, side 76-77, hvor Christen Jacobsen Høsts segl findes. Det samme segl som også findes på hans gravsten.

I Riberhus Lensregnskaber 1583 meddeles det: at Lunde sogn, Kongl: Majsts: anpart hr. Christen Høst i Lunde udi fæste for 10 ørtug rug og 6 ørtug byg; deraf har capellanen i Varde fri 5 ørtug rug og 3 ørtug byg.

Samme kilde 1605-06: Hr. Christen i Lunde betaler til Riberhus 7 mark for 7 tiendekalve af V. herred som han har solgt; samt to mark for 2 tiendekalve han selv beholdte.

Christen og Birthe havde børnene: Peder præst i N.Nebel, Thomas præst i Hviding, Christen præst i Lunde, Iver bonde i Janderup, Sophie g.m. hr. Jørgen i Kvong, Karen g.m. Christen Tarp, rådmand i Varde (de bekostede gravstenene i Lunde kirke), Elle i Skuldbøl g.m. Peder, Birgitte g.m. Claus Christensen i Nørkiergaard, Anne g.m. hr. Christen i Janderup, Inger (ane nr. 223) Kirsten g.m. hr. Ole Pedersen præst i Ribe. Alle nævnt i skiftet efter Karen Christensdatter i Varde. Desuden en datter Line nævnt i Hegelunds Almanakker.

Desuden skriver H.K. Kristen-

GRAVSTEN I LUNDE KIRKE
OVER CHRISTEN OG BIRTHE

sen i "Lunde sogn", at der var en søn der var præst i Bølling-Sædding, men hans fornavn kendes ikke. Den afbillede gravsten er fra værket "Danmarks Kirker" udgives af Nationalmuseet, side 1129, hvor der er en udførlig omtale af figurer etc.

Da Christen Høst var død opstod der nogen strid om noget tiendekorn, som Niels Andersen i Bechhuse havde taget hjem. Sagen endte ved Landstinget i Viborg, hvor sønnen Peder Høst og svigersønnen Peder Michelsen på Peder Høsts søster Karens vegne stævnedes Niels Nielsen i Bechhuse for han havde gjort et "bønkebrev" han til sin fader Niels Andersen til behjælpning givet har, anlangende at Niels Nielsen skal have i Lunde præstegård hos salig Christen Høst talt med ham om den efterstående tiendekorn; hvor Christen Høst da skulde have befalet Niels Andersen at tage tiendekornet hjem, og så kunne de siden gøre klaring derom. Christen Gregeresen (ane nr. 406) havde ved V. Horne herredsting tidligere dømt i denne sag til ugunst for hr. Høstes børn, og blev derfor også stævnet. Domsafsigelse siger: Da, efter flere ord dem imellem var, blev de så forenet, at for^{ne} Niels Nielsen på sin faders vegne erbød sig, at ville betale tiendekornet nu med første inden Sct. Mouritzi, hvormed Jep Jepsen på hr. Peders vegne at lade sig benøje. (Se Viborg Landstings Dombog 1631, side 249b-250b).

448(MMFFFFFF) (LILLE) PEDER JENSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke. Han var gift med

449(MMFFFFFFM) ???? PEDERS

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

Hvis de er af slægten (for her har jeg ingen konkrete beviser) så boede de i den gård, som deres sønnesøn ane nr. 112 senere beboede.

Hvis de er bedsteforældre til Hans Jensen findes følgende om dem fra Kjærgaard birks tingbog den 16. juni 1609:

Lille Peder Jensen i Vrøgum på sin egen og hans broder Knud Jensen i Varde hans vegne æskede i dag, som han to ting (dage) næst tilforn gjort har, skifte og jævning efter deres salig moder Anne Jenskone i Vejers.

Så mødte Jens Knudsen i Vejers og forment hans sønner for^{ne} Knud Jensen og Peder Jensen havde vel fanget hver så meget deres mødrene arv kunne forstrække.

Og da, for nogen billighed, blev den sag opsat til i dag måned. Peder Jensen tog opsættelsen.

I 1612 var Lille Peder Jensen sandemand i Kjærgaard birk.

472(MMFMMFFF) HANS ESCHESSEN(EYSEN)

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død efter 1593. Han var gift med

473(MMFMMFFM) ???? HANSKONE

De boede i Løftgaard, Outrup sogn hvor deres efterkommere senere boede, se under sønnen Eske ane nr.236, og hvor hans forældre før ham havde boet.

Hans var fæster her sammen med broderen Laurs(Laurits), der 1581-86 nævnes som herredsfoged, som deres far havde været. I Riberhus Lensregnskaber nævnes deres efternavn for det meste som Eysen, men i 1585-86 regnskabet skrives det Eschesen. Tilsyneladende var det moderne at skrive det Eysen, da en anetavle fra samme tid, vist i "Danske Samlinger" i en artikel om V.Horne herred, over slægten Thomas Iversen til Lydumgaard og Krogsgaard nævnes, at Esge Thomsens børn bliver nævnt ved efternavnet Eysen.

*Laurits fæster i Løftgaard
i 1581-86*

*20 fæster
i fæst
i fæst
i fæst
i fæst
i fæst
i fæst*

Første gang Hans og Laurits nævnes som fæstere er i Riberhus Lensregnskaberne 1562-63, og sidste gang Hans nævnes som fæster er 1593-94.

Hans og hans kone havde børnene Eske, Laurids, Karen og Marren, se under ane nr.235.

480(MMMFFFFFF) CHRISTEN BRICH

Hvornår han er født eller død vides ikke. Han var gift med

481(MMMFFFFFFM) ??? CHRISTENSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

De boede på gården Brich(Brinche) i Aal sogn, hvor sønnerne og deres børn igen boede. Det er muligvis ham(eller en søn) Christen Christensen der nævnes i Riberhus toldregnskaber 1598-99 for Sønderside fiskerleje.

496(MMMMFFFFFF) JENS HANSEN I BØRSMOSE

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død efter 1594. Han var gift med

497(MMMMFFFFFFM) ??? JENSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

Her har jeg heller ikke konkret viden om Jens Hansen og hans kone er aner; men det er en Hans Jensen der efterfølger ham som fæster i den samme gård, og på den tid var der ikke megen flytten omkring.

500(MMMMFMFF) THROGELS THOMESSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død efter 1586. Han var gift med

501(MMMMFMFM) ????? THROGELSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

De boede på den gård i Ø.Vrøgum som sønnen Bertel senere overtog. Her har jeg dog heller ikke konkret viden om, at Throgels er far til Bertel, men igen som ved forrige mener jeg der er 99% sikkerhed for, at det er tilfældet. Jeg har (siden jeg skrev om ane nr. 125 Karen Bertelsdatter) fundet følgende om et barnebarn til Throgels:

Kjærgaard birks tingbog den 12.januar 1649.

Hans Knudsen i Skødstrup og Peder Bertelsen i Hede vidnede med oprakte fingre og ed, at det er dem fuldt vitterligt udi Guds sandhed, at Mads Nielsen Bandsbjerg(ane nr.84) har bekommet og fanget dette efterskrevne gods og creter af Troels Bertelsen i Jegum, først en rød ko, en vogn, 1/2 ørte rug, et svin, et får og et lam.

Vidnede Jens Persen i Kjelst og Søren Hansen i Skødstrup med oprakte fingre og ed, at de i dag 3 uger gav for^{ne} Mads Bandsbjerg varsel for hans dør og bopæl for dette vidne for^{ne} Troels Bertelsen i dag her til for^{ne} ting agtede at tage beskrevet. Troels Bertelsen tog vidne.

808(MFFMFMFFF) MADS RASK(RASCH)

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han nævnes til gården endnu 1562. Han var gift med

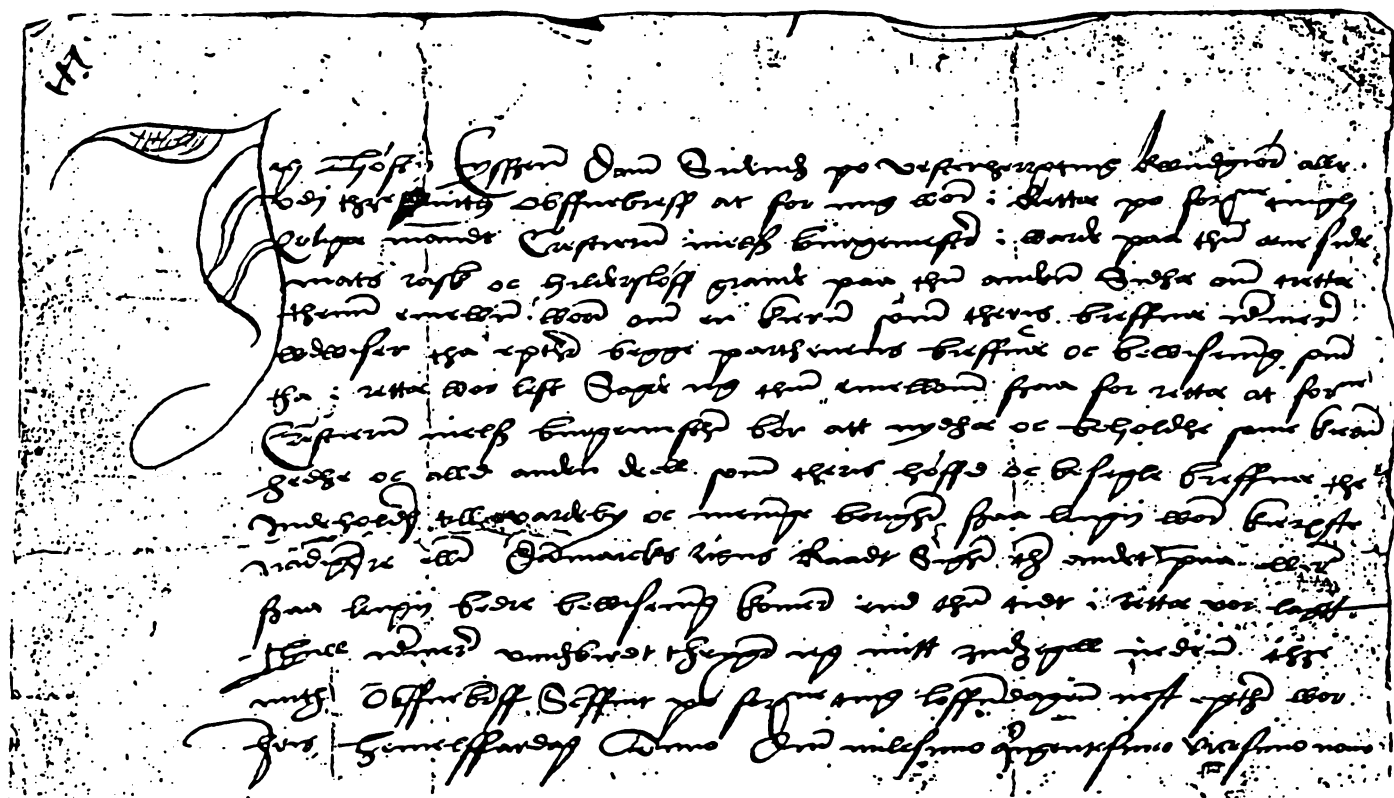
809(MFFMFMFFM) GYE MADSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

De boede i Hyllerslev, Janderup sogn, og er de først kendte af slægten Rask(Rasch), som jeg har kendskab til. Første gang jeg har fundet ham nævnt er i et dokument i Varde Rådstuearkiv, nu på Landsarkivet, Viborg, fra 8.maj 1529 angående en trætte imellem Hyllerslev grande og borgmester Chresten Nielsen i Varde. Her dokumentets tekst:

Jeg Thøste Eyesen domsiddende på Vester herredsting kundgør alle udi dette mit åbne brev, at for mig var i retten på for^{ne} ting ærlige mand Chresten Nielsen borgmester i Varde på den ene side, Matz Rasch og Hyllerslev grande på den anden side, om trætte dem imellem var om et kær, som deres breve endmere udviser, da, efterdi begge parternes breve og bevisning, som da i retten var læst, sagde jeg dem imellem frem for retten, at for^{ne} Chresten Nielsen borgmester bør at nyde og beholde samme kær hede og al anden del, som deres hævde og beseglede breve de indeholder, til Varde by og menige borgere, så længe vor kæreteste nådigste, al Danmarks Rigens Råd siger

dem andet på, eller så længe bedre bevisning kommer, end den tid i retten var lagt. Til endmere vidnesbyrd tegner jeg mit indsegl neden dette mit åbne brev, skrevet på fornævnte ting, lørdag næst efter Vor Herres Himmelfartsdag Anno Domini millesimus quingentisimus viginti novem.

DOKUMENTET FRA VARDE RÅDSTUEARKIV

Næste gang jeg finder Mads Rask nævnt er i et dokument i Nørholm Godsarkiv fra 23. juli 1541, hvor han er tingsvidne i en sag hvor Thomis Stygge til Frøstrup "indvorde" Sønder sig med al dens rette tilliggelse.

Omkring 1500 oprettedes her i Danmark et sekretariat kaldet Danske Kancelli. Det havde bl.a. til opgave at udsende breve til offentlige personer. Hver gang man skrev et sådant brev, blev det afskrevet i en kopibog kaldet "Tegnelser over alle Lande". Disse kopibøger er bevarede, og en del af brevene er trykt i "Danske Magazin", hvorfra følgende er taget fra IV.Række, I.Bind side 42-43 fra år 1544:

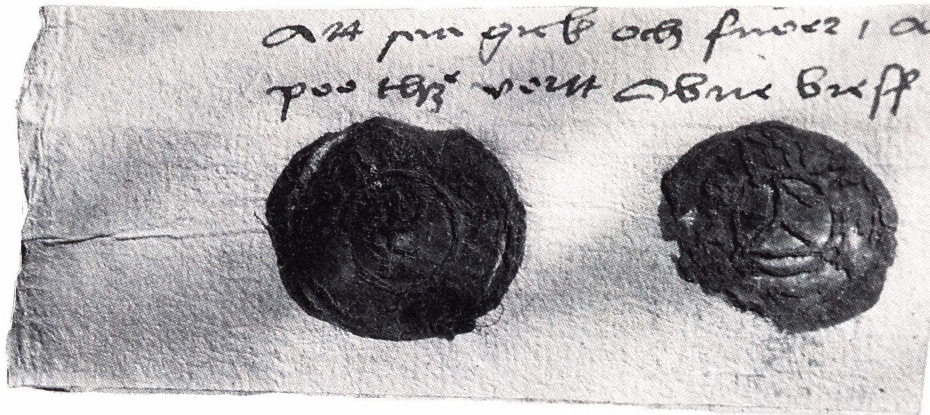
Mats Rask i Hyllerslev og nogle flere bymænd der sammesteds skulle have et ridebrev til Jens Juel til Hesselmed, Christen Fassy til Hennegaard, Palle Bang til Hennegaard, Jørgen Hansen på Bryncke, Peder Hardbo til Nielsby, Niels Clausen til Holm, Otte Clausen til Nørholm og Peder Galskyt til Sønderkov, Las Michelsen i Nørherred og Peder Høst(ane nr.1784) i Øster herred, herredsfogder, at de har berettet for kongl: majst: hvorledes at sandemænd udi Vester herred har gjort markskel imellem Hyllerslev mark og Varde mark og imellem Aasenbro og Grydvad, som de mene med uret, at de derfor

stævne alle lodsejere med deres breve og bevisninger på både sider i rette for dem, og give dem med det allerførste på for^{ne} marker og der granske og forfare, om for^{ne} markskel er så lovlig gjort, at de.... ved magt at blive og give beskrevet fra dem h(uad) de om samme markskel "grandskendes eller forfare(ndes) ere".

Af dette kan man se, at Mads var en fremtrædende person i datidens samfund. Det var ham der ledede denne klage. Han var også med i 1554 da den Janderup præst hr. Anders Hansen fik et tingsvidne på hvilke marker der hørte til præstegården. Dokumentet findes i Janderup præstearkiv, nu i Landsarkivet, Viborg. Det begynder således:

Vi efterskrevne Seuren Karlsen i den sag domsiddende på V.Herredsting, Matts Rask i Hillerslev, Seuren Simensen i Hedebo, Jørgen Laursen i Bandsbjerg, Staphen Villomsen i Janderup og Niels Staf-fensen kærlig med Gud kundgør vi med dette vort åbne brev, at år efter Guds byrd mdliliii løverdag nest efter sankt Petri advinantha på for^{ne}. o.s.v.

Under dette dokument er fem laksegl, og Mads Rask har som nr. to sat sit laksegl, som ses nedenfor.

Af Mads og Gyes børn kendes tre nemlig Jens(ane nr.404), Lambert nævnt 1598-99 i Riberhus Lensregnskaber, Søren nævnt under ane nr.202.

812(MFFMFMMFF) GREGERS CHRISTENSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død efter 16.marts 1559. Han var gift med

813(MFFMFMMFM) ???? GREGERSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

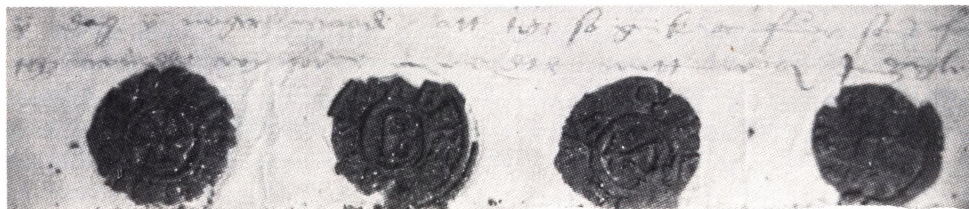
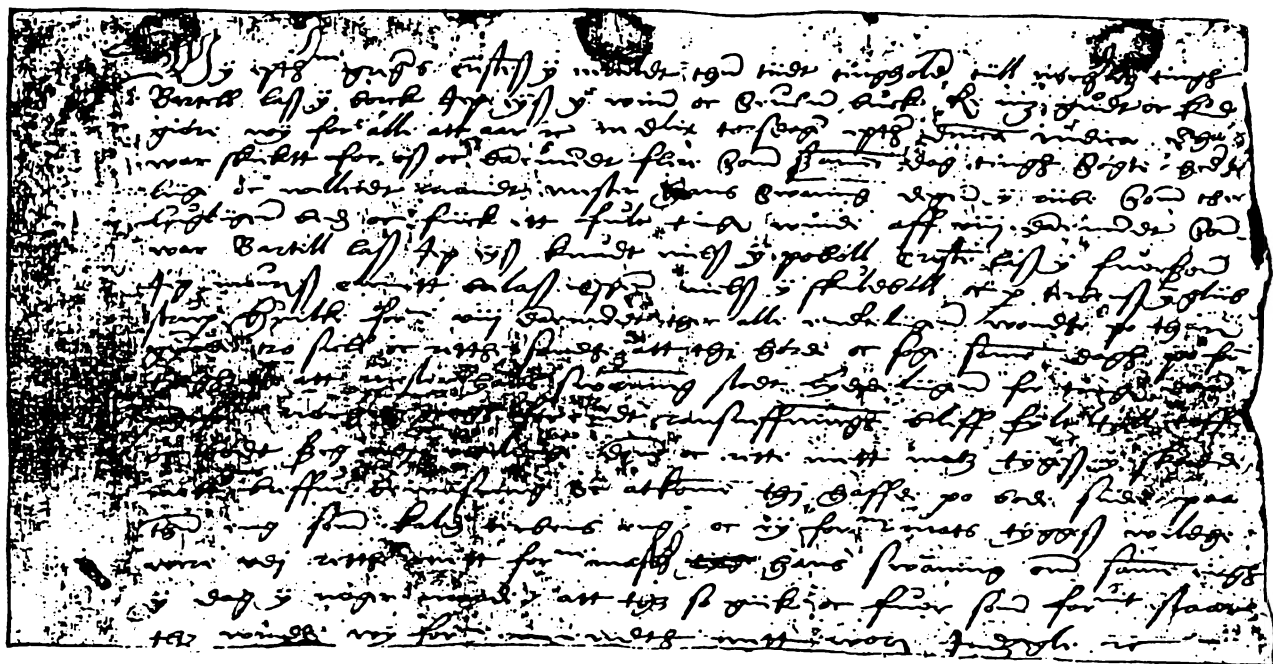
De boede i Nærild, Lyne sogn. Første gang jeg har fundet ham nævnt er i Riberhus Lensregnskaber 1537-38. Næste gang jeg fandt noget om ham var i Ribe Bispearkiv, Dekanatets adkomster og rettigheder m.m. 1542-1685. I et dokument om en eng kaldet Terbens eng, er Gregers "then tiidt tinghol-

der till nærherritz ting"; det var ham der den tid ledede retssagerne. Her følger dokumentet i nutidig sprogform:

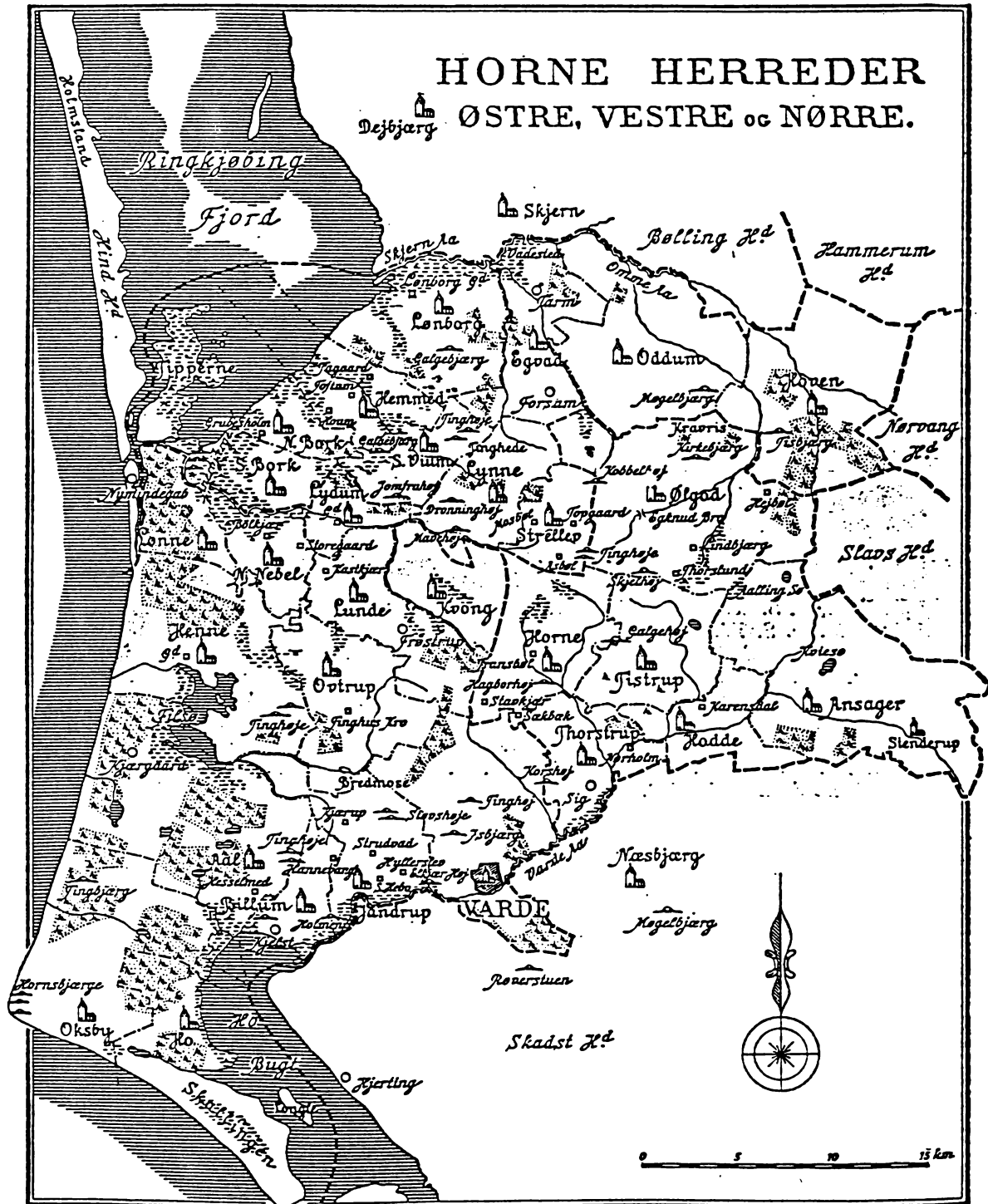
Vi efterskrevne Gregers Christensen i Nærild den tid tingholder til Nørherreds ting, Bartel Lassen i Bork, Jep Eysen i Vium og Seuren Busk kærlig med Gud og kundgør vi for alle at år er mdlix torsdag efter dominica judica da var skicket for os og dannemænd flere, som samme dag ting søgte, hæderlig og vellærd mand mester Hans Svanning degn i Ribe, som der lovlig bad og fik et fuldt tingsvidne af 8 dannemænd som var Bartil Lassen, Jep Eysen, Knud Nielsen i Påbøl, Christen Lassen i Foursom, Jep Mouritsen?, Clement Boilassen?, Espen Nielsen i Skuldbøl og P Terbensen i Glibstrup, hvilke for^{ne} viii dannemænd der alle endrægtigen vidnede på deres gode tro, sjæl og rette sandhed, at de hørte og så samme dag på for^{ne} ting, at mester Hans Svanning stod lydeligen for tingdom på for^{ne} Nørherreds ting førend ransnævninge blev "fyle tiill toff", og bød sig udi uvildig dom og ret med Matz Tygisen i Skøddi med hans breve, bevisning og adkomst de havde på både sider på den eng som kaldes Terbens eng, og ej for^{ne} Matz Tyggisen vilde være udi rette med for^{ne} mester Hans Svanning om samme eng i dag i nogen måde, at det så gik og foer som forskrevet står, det vidner vi for^{ne} mænd med vore indsegl.

Under dokumentet findes fire segl, hvoraf det første er sat af Gregers Christensen. Fotokopien er 75% af originalen.

På samme tid som Gregers Christensen sad som tingholder på Nørre Horne herredsting var Per Høst(ane nr.1784) herredsfoged på Øster Horne herredsting, og Christen Christensen i Nr.Nebel sad som herredsfoged på Vester Horne herredsting.

Om Nørre Horne herred findes følgende i "Forordninger og Recesser" ved V.A. Secher II. bind side 155:

1580 1. febr. (Koldinghus). Ab. brev om, at herredstinget i Nørre herred i Nørrejylland, som nu, da det sted, til hvilket det for nogle år siden blev henlagt, var ubelejlighedsvis for almuen i herredet, er flyttet tilbage til det sted, hvor det forhen lå, ved de to høje i Vium mark østen ved Vium kirke, herefter al tid skal ligge ved de nævnte to høje i Vium mark. (Jyske reg. 3, 37-8).

I Ribe Bisparkiv, Domkapitlets breve og div. dokumenter findes en jordebog fra det 16. århundrede. Heri findes under Lyne sogn, Nærild:

Jep Gregersen, rug 1 ørte, smør 1 fjerding, honning 1 fjerding, brandsvin 1, skovvogn 1, har givet derfor 1 mark, 14 penge toft-penge dansk og gæsteri.

Jep må være søn af Gregers og bror til ane nr. 406 Christen. Endnu en søn kendes nemlig Simen der nævnes under ane nr. 406.

826(MFFMMMFMF) MATHIS SØRENSEN

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død før 1608-09. Han var gift med

827(MFFMMMFM) ????? MATHISKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

De boede på en gård i Hillerslev, Janderup sogn, som svigersønnen Mads Madsen (ane nr. 96 og 412) overtager 1608-09 da Mathis døde.

856(MFMFMMFFF) CHRISTEN PEHRSEN (PEDERSEN) I NEBEL

Hvornår han er født eller død vides ikke. Han var gift med

857(MFMFMMFFM) ????? CHRISTENS

De boede i Nebel by, Nr. Nebel sogn i den gård hvor deres søn og sønnesøn senere boede, og hvor hans fader før dem havde boet. Han nævnes første gang i Riberhus Lensregnskaber 1562-63, hvor han er fæster sammen med sønnen Christen. Her har jeg heller ikke konkret viden om Christen Pehrson er far til Christen Christensen, men H.K. Kristensen mener det i sin bog om Nr. Nebel og Lydum sogne side 204. Her skriver han også, at Christen Pedersen var en anset mand. 1554 er han med i en kongelig udnævnt kommission, som skulle undersøge Claus Barfods forhold. (Se Kancelliets Brevbøger).

858(MFMFMMFMF) IVER THOMSEN I OUTRUP

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død ca. 1634. Han var gift med

859(MFMFMMFM) ????? IVERSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

Hvis de er vore aner, så boede de i Outrup by, Outrup sogn i Annekspræstegården.

Her er jeg heller ikke på sikker grund når jeg tager dem med i anerækken, men prøv at se side 96 i bilag, hvor der er et tingsvidne af 11/7 1640, hvor Jens Christensen (søn af Christen Christensen) klager over nogle folk, der har tilfordristet sig og inddragen i salig Iver Thomsen i Outrup hans bo. De er muligvis gået ind i Jens Christensens morfars hus. H.K.Kristensen skriver i "NØRRE HORNE HERRED" side 264, at Christen Christensens kone hed Kirsten Iversdatter, men fejlagtig at være datter af Iver Thomsen i Houm. (Se under ane nr.428 hvor jeg gør rede for fejltagelsen). Hvor H.K.Kristensen har sin viden om Kirsten Iversdatter har jeg ikke kunnet finde; men i hans bog om Ovtrup sogn side 268 står en del om Iver Thomsen.

860(MFMFMMMFF) THOMAS ????

Hvornår han er født eller død vides ikke. Han var gift med

861(MFMFMMMFM) MAYE THOMESKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død efter 23.marts 1537.

Det eneste jeg har fundet om den ene af dem er følgende i "Det Kgl. Rettertings Domme og Rigens Forfølgninger fra Christian III'S Tid" ved Troels Dahlerup:

Clement Thommessen i Warde fick stadfestelse paa ett riide breff, som Henrich Stamp, Hans Munck oc Palli Bang met flere hagde wtgifuit, lydendes at the ephther konning Fredericks befaling hagde grantskit paa Maye Thomes kunes wegne i Warde om then marckeskiell, som giort wor emellom Hoom marsk oc Bandsbyll marck, at the hagde tildømt thett agher iordt, som indkom i Bandsbyll march, at bliffue till samme march etc. Datum in Lunde prestegaardt sexta feria post iudica(1537 23.Marts).

Dette brev var altså skrevet i Lunde præstegård hos Christen Høst søn af ane nr.446.

Den nævnte Clement Thommesen er også nævnt under broderen Iver Thomsen, ane nr.430, hvor det nævnes at Clement ikke havde været med på skipper Klements side under oprøret.

864(MFMMFFFFF) NIELS MORTENSEN VED SØNDERSIDE

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død efter 8.februar 1600. Han var gift med

865(MFMMFFFFM) ??? NIELSKONE

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

I 1585 havde Niels Mortensen to skuldskeibe ved Sønderside fiskerleje, hvor de boede; ellers er det småt med oplysninger om dem.

Fredag den 8.februar 1600 var sønnen Morten (ane nr.432) på Kjærgaard birketing. Herom beretter skriveren:

Regell Eskelsen i Ribe stod for tingdom og bekendte det, Morten Nielsen ved Sønderside havde betalt ham al den gæld som hans far der Niels Mortensen var Jens Poulsen i Ribe pligtig. Regell Eskelsen til vedermålsting. Morten tog vidne.

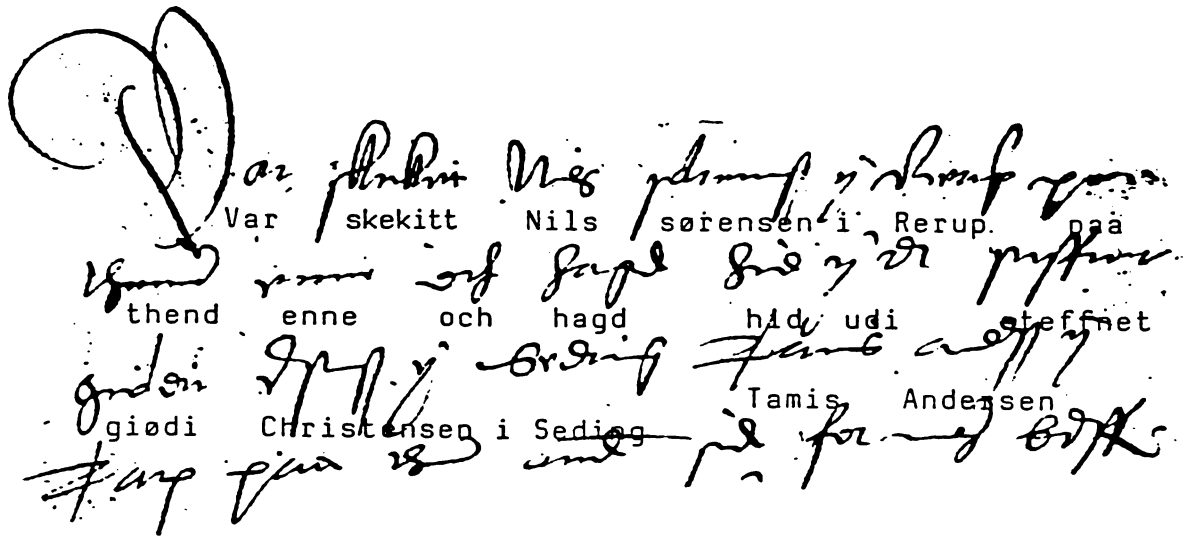
880(MFMMMFFFF) GIØDE CHRISTENSEN I SÆDDING
Hvornår han er født eller død vides ikke. Han var gift med

881(MFMMMFFFFM) ANE GIØDES
Hvornår hun er født eller død vides ikke.

De boede i Sædding, Nr.Nebel sogn, hvor han nævnes første gang 1562-63 i Riberhus Lensregnskaber, og sidste gang 1598-1599.

Under ane nr.440 er skrevet noget om slægtsforholdet tilbage til Ane Giødes. Af det der skrevne kan det ses, at Ane har været gift før, med en Niels Grumsen.

I Viborg Landstings Dombog 1569 er der en sag, hvor Niels Sørensen i Rerup stævner Giøde Christensen og Tomis Andersen i Tarp angående en enggård i Rerup, som skal have været en bondegård, men i skipper Klements oprørske fejde at være forbrudt. Det er vanskeligt at læse dommens udfald. Herunder et udsnit af dombogen.

Var skekitt Nils sørensen i Rerup. paa
thend enne och hagd hld udi steffnet
giødi Christensen i Sædding Tamis Andersen
Tarp paa 18 end på for af bitt

884(MFMMMFMFF) NIELS ???? I HJEDDING
Hvornår han er født eller død vides ikke. Han var gift med

885(MFMMMFMFM) ANNE NIELSKONE
Hvornår hun er født eller død vides ikke, men hun er død før 2.oktober 1612.

De boede i Hjeddning, Ølgod sogn. Ellers findes der ikke andet om dem, end det der er nævnt under ane nr. 442.

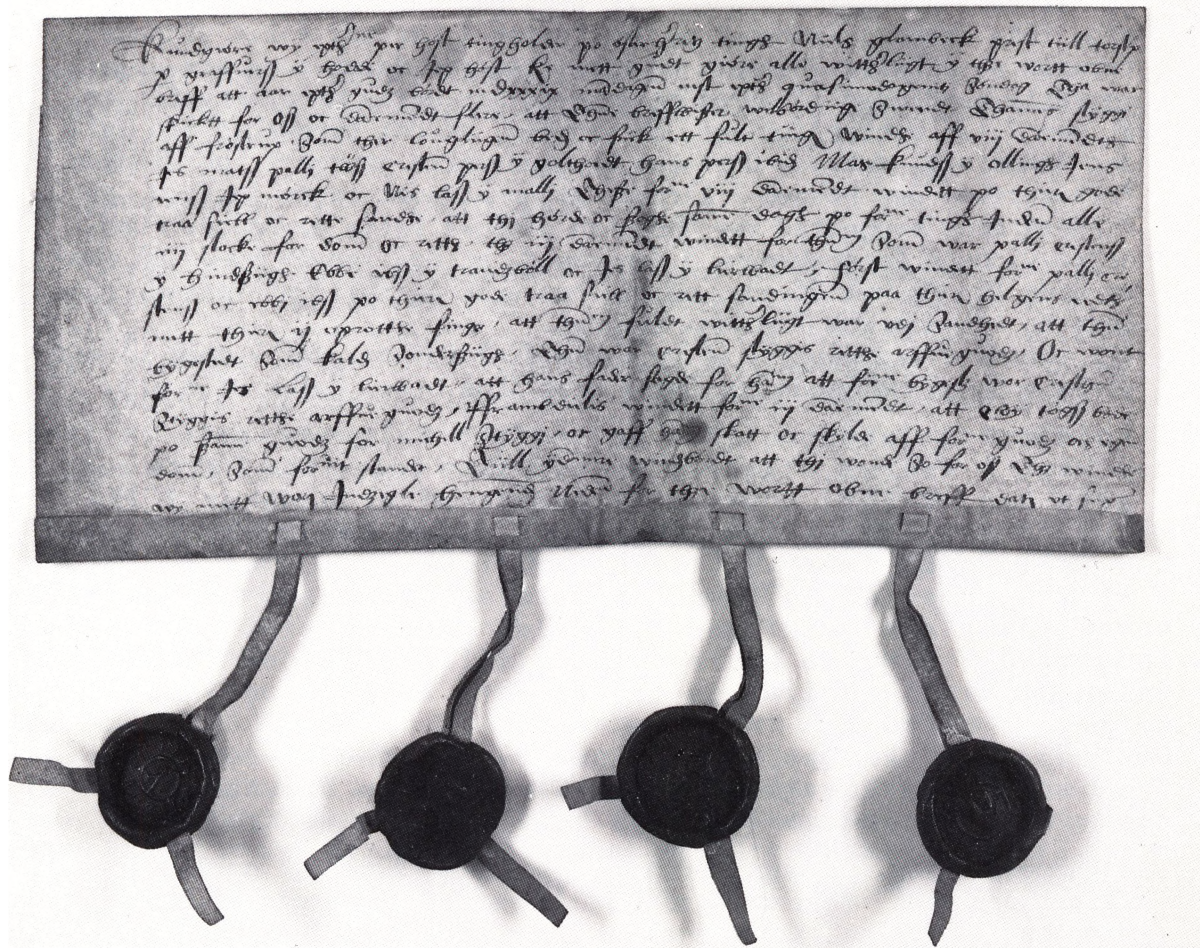
892(MFMMMMFF) JEP HØST

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død før 1592. Han var gift med

893(MFMMMMFM) ???? JEPES

Hvornår hun er født eller død vides ikke.

Første gang jeg har fundet ham nævnt er i et pergament i Nørholms godsarkiv, Landsarkivet, Viborg, fra 14. april 1539 hvor han er sandemand i en sag om et byggested kaldet Sønder sig. I samme sag er hans far Per Høst tingholder. De sætter begge deres segl under dokumentet, se nedenfor. Pergamentets originale størrelse er 23,5x12 cm.

PER
HØST

JEP
HØST

Pergamentets indhold vedrører ikke slægten, men jeg vil alligevel "oversætte" det til nudansk.

Kundgøre vi efterskrevne Per Høst tingholder på Øster herredsting, Niels Glambeck præst til Torstrup, P. Graversen i Hodde og Jep Høst kærlig med Gud gør alle vitteligt i dette vort åbne brev, at år efter Guds byrd mdxxxix mandagen næst efter Quasimodaganti søndag, da var skikket for os og dannemænd flere, at den brevviser velbyrdig svend Thamis Styggi af Frøstrup, som der lovligen bad og fik et fuldt tingsvidne af viii (8) dannemænd Jes Matsen, Palle Tusen, Chresten Persen i Galthoe, Hans Persen ibid., Mats Knudsen i Olling, Jens Jensen, Jep Mørk og Nis Lassen i Malle; disse foranskrevne viii dannemænd vidnede på deres gode tro, sjæl og rette sandhed, at de hørte og så samme dag på foranskrevne ting, inden alle 4 stokke for dom og ret de 3 dannemænd vidnede for dem, som var Palle Tustesen i Hindsig, Ebbe Ibsen i Transbøl og Jes Lassen i Lervad; først vidnede foranskrevne Palle Tustesen og Ebbe Ibsen på deres gode tro, sjæl og rette sandingen på deres helgens ed med deres to oprakte fingre, at dem fuldt vitteligt var udi sandhed, at det byggested som kaldes Søndersig, det var Christen Stygges rette arvegods; og vidnede foranskrevne Jes Lassen i Lervad, at hans fader sagde for ham, at foranskrevne byggested var Christen Stygges rette arvegods. Fremdeles vidnede foranskrevne 3 dannemænd, at Boy Tygsen boede på samme gods for Michel Stygge, og gav han skat og skyld af foranskrevne gods og ejendom som fornævnt stander.

Til ydermere vidnesbyrd, at de vidnede så for os, det vidner vi med vores indsegl hængende for dette vort åbne brev. Datum ut supra.

I Koldinghus jordebog 1573 er indført følgende:

Jep Høst i Krarup, Tistrup sogn, 1 ørte rug, item 2 ørte rug, 2 ørte byg, 1 får, x vengi? i udmark af et gadehus i Tistrup, 8 skilling af en stugeng på x læs veng? ved Lunds-bæk årligen 1/2 daler.

I et kongebrev af 1578 hedder det, at Jep Høst, der en tid havde tjent som delefoged til Koldinghus og siden som herredsfoged i Ø.Horne herred, for livstid fritages for halvdelen af sin landgilde og for al ægt, arbejde og andet tynge af sin gård.

Omkring 1568 var Jep Høst blevet overfaldet af nogle folk fra Lærkeholt, Ansager sogn. I Kancelliets Brevbøger 17. december 1568 findes følgende brev til Mogens Krag:

Til Mogens Krag. Da nogle af hans Tjenere i Lærkeholt have overfaldet Jep Høst, Herredsfoged i Østre Herred, og nogle af Dronningens Tjenere til Koldinghus og endnu true dem, skal han tage Borgen af sine Tjenere paa, at de ville være de andre ubevarede, uden hvad de kunne gøre med Loven. (Udt. i T. 10, 493b).

I Ribe Bispearkiv findes en bog med afskrifter af gamle dokumenter. Heri findes en afskrift af et dokument fra "mandagen næst for Pallem Søndagh 1544, hvor Jep Høst nævnes at bo i Lund. Han var da "brevviser" for Hans Svanning decanus i Ribe, og Jep bad da de som havde kirkejord i fæste, at de ville drage til Ribe og forny fæstebrevet.

I et andet dokument fra 1548 mandagen næst for Midfaste, nævnes han som sandemand, og boende i Lund. Dokumentet findes i Nørholm godsarkiv, Landsarkivet, Viborg. Jep Høst fik 1572 fæstebrev på Ansager Sognetiende, og hav-

de det i 20 år, hvorefter sønnen Jens Høst fik det. Der opstod nogen strid kort efter Jens havde overtaget fæstet, og samtidig døde Jep Høst, det var omkring 1590-92. Denne strid findes i Ribe Bispearkiv i Domkapitlets papirer, hvor det nævnes, at da Jep Høst fik Kronens part af Ansager Sognetiende var det ved venners hjælp. Det nævnes også at Ansager tiende har været bortfæstet for al for ringe afgift, og Jens Høst og hans fader at have nydt den udi mange år med ders store fordel. Afgiften af tienden var sat til 18 ørte korn. Da Per og sønnen Niels ikke boede i Ansager sogn var der stor utilfredshed med at de havde fæstet. Den blev da også bortfæstet til Mats Christensen som vilde give 6 ørte rug mere i fæste. Man var dog nødt til at give Jens Høst hans stedsmålspenge tilbage samt "en hedelig Foræring".

894(MFMMMMMF) THOMAS CHRISTENSEN

Hvornår han er født vides ikke, men han er død ca. 1573. Han var gift med

895(MFMMMMMM) ???? THOMASKONE

De boede i Lunde præstegård hvor han, ifølge Wibergs Præstehistorie, var præst fra 1562 til ca. 1573. Ifølge H.K. Kristensen "Lunde sogn" var deres datter Birthe(ane nr.447) gift med ane nr.446 Chr. Høst. Han skriver også, at Thomas var provst, og nævnes 1562 som vidne, da Tudmose Hussted bortfæstedes.

944(MMFMMFFFF) ESKE (ESGI, ESCHE) NIELSEN I LØFTGAARD

Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død efter 1544. Han var gift med

945(MMFMMFFFM) ???? ESCHES

De boede i Løftgaard, Outrup sogn, og han er den først kendte af anerne i denne gård. Første gang jeg har fundet ham nævnt er 9.april 1502 i O. Nielsen "Gamle Jydske Tingsvidner" side 51, hvor han er "then tiidh tingholder oppo Vesterherestingh" angående lavhævd på Øster Kastkjærgaard. 12.aug. 1508, 19.jan. 1521 og 3.sept. 1541 er han sandemand. (Samme kilde side 54-55).

I "Det Kgl. Rettertings Domme og Rigens Forfølgninger fra Christian III'S Tid" ved Troels Dahlerup findes følgende:

Othhæ Claussenn hagde breff aff Westerherriittzting, som Essgi Nielssenn herriitzfogitt mett flere hagde wdgiiffuitt, lydendes att hans fuldmyndig hagde ther werett 3 samfeltz ting oc eskiitt aff Eriick Kromedig, Niels Lange eller iordeygnæ bynder 12 gaardhæ y Hwo oc Bræmossægaardtt oc Bremossæ fong oc two gaarde i Oxby etc. Ther ephter fick handtt

15 dages breff. Datum Sandagger tertia feria post Iacobi apostoli (1540 27.juni).

Item 10 dages breff. Datum ibid. die Laurentii martiris(1540 10. Aug.).

I Ribe Bisparkiv findes en bog med afskrifter af gamle dokumenter. Heri fandt jeg følgende:

Christ. 3 brev dat. Warde Retterting, at 12 Mænd skal dømme imellem Clement Christophersen i Warde og Christen Olsen i Gørritz om nogen arvedeel dat. Onsdag efter Judica 1537(Skrøbelig Papiirs Document).

Wi Christian met Guds naade udualt Konning till Danmarch oc Norge Hertug i Sleswiig, Holsten, Stormarn oc Ditmercken Greffue udi Oldenborg oc Delmenhorst Giør alle vitterligt met thette wort opne bref, at aar epther Guds burdt MDXXXVII, Otthensdagen nesth epther Syndagen Judica i wor egen nerverelse wti wor Kiøbstadt Warde nerwerende oss Elskl: Hr. Magnus Gøye wor oc Danmarkis Riiges Hoffmesther, Magnus Munck wor Landzdommer i Nørre Jutlandt, Knut Gyllenstiern wor mandt oc raadt, Peder Ebbesen oc Axell Jull wor mandt oc tiener, war skicket for oss paa wort Rettherting Clement Christiensen borger i Warde oc hagde i retthe steffnet Jens Olsen i Giørridtz oc Christiern Ebbesen i Nymands Hustedt for nogen arffedeel handt kende sig wedt i for^{ne} Gots, tha wort ther til neffnd XII beggis theris Sambfrender oc fellitz wenner sex paa for^{ne} Clement Christiensen weigne, som war Las Michelsen Herretsfoget i Nørreherret, Esgi i Løftgaard, Nis Smet i Pobøll, Nis Wilsen i Halquier, Oluff Nielsen i Warde oc Peder Høst(ane nr.1784), oc sex paa for^{ne} Jens Olsens oc Christiern Ebbesens Siide, som war Niels Skriwer i Forswm(Foersum), Christiern Nielsen i Vestkier, Seuerin thomsen, Peder Nielsen i Aaderup, Christiern Matsen i tarp, oc Christiern Ebbesen, huilke for^{ne} XII Dannemendt ther schal haffue fuldt magt diele oc skiffte thennom for^{ne} Gaarde oc Godz emellom huer epther som theres Lodt oc Deel findes ther uti met retthe, oc schulle the giffue bescreffuit fraa thennom hues the thennom emellom giørendes worder paa bode Siider, som the wille antsuare for Gudt oc were bekendt for oss, oc schall the ther om møde till Nørre Herrets ting fyrste Tingdag epther Sancte Valburgis Dag fyrsth kommandes Datum ut supra.

Nostro ad causas sub sigillo tertie Georgio Qvitzou justitiario.

Her mødtes to af vore aner Esge Nielsen og Peder(Per) Høst sammen med kong Christian den III.

I Nørholm godsarkiv findes et tingsvidne af V.Horne herredsting den 23.juli 1541. Heri nævnes Esgi Nielsen, Mads Rask (ane nr.808) og hr. Thomas Christensen(ane nr.894). Hr. Thomas må altså have været præst allerede 1541, men man kan ikke se, om det var i Lunde. Wibergs præstehistorie har en Thomas Lauritsen i Lunde 1552, og før den tid Jens, der skal have været munk.

Det seneste jeg har fundet om Eske er i "Danske Magazin" IV.række, I.bind side 42:

År 1544: Idem steffner Jens Barfoed, herritsfoget i Vester(herret), Oluff Staffuerskou oc Niels Staffensen for en dom, som thee haffue dømt emellom hannom oc Eski Nielsen i Løfftgardtt, som hand mener mett vrette, att møde i Wiborg nar kon. mtt. kommer tid først.

Johann Brockenhuss till Leerbeck citat Eske Nilssen i Løfftgaardt for en falsk laugheffdt, som hand gjorde och bleff feltdt ther for i Wiiborgh, att møde ibidem nar ko. mat. tiidt først kommer.

1712(MFMFMMFFFF) PEDER (PER) CHRISTENSEN I NEBEL
 Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død
 efter 17.januar 1545. Han var gift med

1713(MFMFMMFFFFM) ????? PEDERSKONE
 Hvornår hun er født eller død vides ikke.

De boede i Nebel by, Nr.Nebel sogn, som tidligere omtalt
 under deres sønnesøns søn Jens(ane nr.214).
 Før Skipper Clementfejden var han selvejer, og kunne købe
 og sælge som han vilde. Han solgte engang en eng til Eske
 Ibsen i Nebel.
 Da Skipper Clement forsøgte at få Christian II tilbage på
 den danske trone, var Peder Christensen med samt Eske Ib-
 sen. Som straf herfor mistede de begge deres selveje, og
 blev fæstere under Riberhus. Derover blev det så dårligt
 for Peder, at han ønskede den solgte eng tilbage, men det
 vilde Eske ikke høre tale om. Tilsidst endte striden hos
 kong Christian den III, som bad dem møde ham i Varde. Det-
 te møde findes bekræftet i Danske Magazin IV.Række, I.Bind
 side 44:

Slig en dom wdgiicgh y Warde. Gjør alle mitterliigtt, att aar epther gudh
 byrdt mdrlo thend odennßdag nest epther sanctij Anthonij dag her wdij wor fiob-
 stedt Warde, neruerendes off elff^e Sahann Friiß tiill Heflagger wor cangheller,
 Eriid Banner Danmarckß riiges marß och her Dtte Krumpen riidder, embihmand
 paa wortt flott Halbt, wor mendt oc raad, war sticket Peder Christierunßen i
 Nebøll paa thenn enne, oc for off wdij rette tiiltallede Estij Ibßen wdij Søding,
 paa then anden fiide, for en engh, som noget tiidt fiiden forledenn er foldt frañ
 then gardt, som handt wdij boer oc tiill for^{ne} Estij Ibßen, och berette for^{ne} Peder
 Chrestennßen, att begge theriis garde waar bynder garde oc for^{ne} Estij Ibßen
 hagde samme eng frann hans gardt søer end theriis garde bleff fforbrott tiill
 off oc kronen och beclagebe, att ther mett waar hans gardt for ringett paa sin
 eyendom, þaa att handt icke kunde holle thenn wiidt magtth. Ther tiill suarett
 for^{ne} Estij Ibßen, att handt hagde samme eng i were och berette, att then tiidt beggeß
 theriis garde bleff þatt och forhøgett paa landgielle, thaa bleffue landgiillen þeett
 oc forhøgett epther thenn eyendom, þom thaa paa samme tiidt lae tiill beggeß
 theriis garde oc þatte well y rette, om handt icke burde at beholle samme eng
 tiill sin gardt epther then leyliighet, som forschreffuit staar. Thaa epther tiiltalle,
 giennßuar oc þagens leyliighet sagde wij ther þaa paa for rette, att eptherthij att
 beggeß theriis garde er þeett oc forhøffuett paa landgielle epther thenn eyendom,
 þom thaa lae tiill theriis garde, thaa bør huer att nyde then eyendom tiill sin
 garde, som ther tiilloe thenn tiidt the bleffue þatt och forhøffuett paa landgielle.
 Giiffuitt aar dag oc stedt, som for^{uit} stor.

Se iøvrigt H.K.Kristensen: Nr.Nebel og Lydum sogne side 160
 og 204. I samme bog findes en del oplysninger om vore aner
 i Nr.Nebel sogn, som jeg ikke har taget med her.

1784(MFM MMMMFFF) PEDER (PER) JEPSEN HØST
 Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død
 efter 1578. Han var gift med

1785(MFM MMMMFFM) ???? PEDERSKONE
 Hvornår hun er født eller død vides ikke.

De boede i Hodde sogn. Han var selvejergårdmand, og nævnes 1515 og 1518 som sandemand i Ø.Horne herred. Fra 1525 nævnes han som herredsfoged. Se hans segl under sønnen Jep. Her har jeg heller ingen eksakt viden om Peder var far til Jep, men henholder mig til oplysninger fra en slægtsbog udgivet af Dansk Slægtsforsk. Fredericia: Søren Jensen i Galtho hans for- og efterslægt. Ref. nr.552142. Heri nævnes også, at Peder Jepsen "efter recessen af 1536 antager tilnavnet Høst".

I 1537 var han i Varde indkaldt af kong Christian den III, for at være en af de tolv mænd der skulle skifte og dele noget gods imellem Clement Christiensen og Jens Olsen. Se hele dokumentet under ane nr. 944 Eske Nielsen.

År 1553 "mandaghen nest for Scti Joanis Bapti dagh" var han tingholder på Ø.herredsting hvor Gravers Ibsen i Meils fik et fuldt tingsvidne angående flere mænd der ikke havde udført "ægt og arbejde" til Ribe Hospital. Dokumentet findes nu i Ribe bispearkiv, Landsarkivet Viborg. Samme sted findes et dokument i Ribe Latinskoles papirer, hvor Per Høst 1556 "mandaghen nest epher søndaghen Misiricordia" igen var dommer i en sag om ulovlig byggeri på Hoddeskovs mark. I Ribe bispearkiv findes et mageskifte imellem kong Frederik den II, og Ribe Capitel i året 1578. Heri nævnes en gård som kongen får: Hodde sogn, Mittgaard, Peder Høst og Niels Høst giver samtligen 4 ørtig korn, 1 skovvogn, 1 fedefår, 1 svin, 6 mark gæsteri.

Under ane nr.808 Mads Rask findes et dokument hvor Peder Høst er nævnt, se der.

3568(MFM MMMMFFF) JEP PEDERSEN
 Hvornår han er født eller død vides ikke, men han er død
 efter 1495. Han var gift med

3569(MFM MMMMFFM) ???? JEPSKONE
 Hvornår hun er født eller død vides ikke.

De boede i Hodde by, Hodde sogn, hvor han nævnes som selvejergårdmand, og herredsfoged 1491 og 1495. Her er brugt samme kilde som ovennævnte.

Den 16.febr. 1594 udsender kong Christian den III et missive til Hans Lange, lensmand på Lundenæs om at flytte Ø.Horne herredsting til et andet sted, da det nuværende sted i en landsby forårsager, at folk kommer fulde og drukne til tingstedet. (Se V.A.Secher: Forordninger og Recesser bind 2 side 657.